

สวดมนต์
ปฐมบทแห่งการเข้าถึงธรรม

วารสาร
โพธิญาณ ๖๐

ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๖๐ เดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๖๔

หัวใจพุทธ

เว้นบาปทั้งปวงพวงพวงผล
ทำจิตบริสุทธิ์วิมุติแท้
โอ้ว่าโอวาทปาติโมกข์
แหล่งน้ำ รำจับ ดับไฟ
บาปคือกิเลสเหตุทุกข์
กิเลสเศษขยะเถอะละทิ้ง
บุญคือเส้นทางล้างบาป
หมดบาป หมดบุญ ดินะ
ทำกุศล ถึงพร้อม ทุกผู้
ช่วยคน ลดละ กิเลสลง
ช่วยคนให้ช่วยคนนี่คือ
ช่วยคนจาจะเป็นประจำ
ทำจิตให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง
แม้มี กายิกทุกข์ ก็อดทน
ขันติ ประระมัง ตะโป ตีติกขา
อดทน เถอะหนา แน่นแน่ว
ตบะธรรม นำทาง ถูกแนว
การุณยธรรมนำศรัทธา
หัวใจสีขาวร่วมก้าวเดิน

ทำกุศลถึงพร้อมเพื่อแผ่
สมณะแนวแน่ธรรมวินัย
พัทโปก โลกเย็น อยู่ได้
แจ่มแจ้ง แห่งใจ ถึงจริง
ละบาปเป็นสุขอย่างยิ่ง
ล้างสิ่ง อนุสัย ไร้อาสวะ
ละเอียด หรือหยาบ ขยะ
คือภาวะ อรหันต์ มั่นคง
กอบกู้ งานศาสน์ สูงส่ง
มุ่งตรง สูงสุด พุทธธรรม
ช่วยรื้อ ขนสลั้ว ทุกสิ่งล้ำ
ช่วยคนหนุนค้ำหัวใจคน
แจ่มแจ้ง แสงส่อง ทุกหน
เจตสิกทุกข์พ้น ผ่านแล้ว
ขันติ ประระมัง ตะโป ตีติกขา
อดทน เถอะหนา แน่นแน่ว
ตบะธรรม นำทาง ถูกแนว
การุณยธรรมนำศรัทธา
หัวใจสีขาวร่วมก้าวเดิน

สมณะเพาะพุทธ จันทเสฏโฐ

ประพันธ์เนื่องในวันมาฆบูชา ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

Signature

วารสารโพธิyalย ฉบับที่ ๖๐ ประจำเดือน
กุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๖๔ เป็นฉบับ **สวดมนต์** :
ปฐมบทแห่งการเข้าถึงธรรม เป็นอีกฉบับหนึ่งที่
คณะผู้จัดทำมีความภูมิใจนำเสนอ

การสวดมนต์เป็นกิจกรรมที่มีในศาสนา ลัทธิ
ความเชื่อต่างๆ ทั่วโลก นับตั้งแต่ประเทศที่มีความ
เจริญรุ่งเรืองทางอารยธรรมมาเป็นเวลานานหลาย
พันปี จนกระทั่งประเทศที่อยู่ห่างไกลความเจริญ
ดินแดนที่มีพัฒนาการทางอารยธรรมเชิงช้า เช่น
หมู่เกาะกลางทะเลที่ห่างไกล และชนเผ่าต่างๆ
ในทวีปแอฟริกา ก็ล้วนมีการสวดมนต์ในแบบฉบับ
ของตนๆ มีการเปล่งเสียงเป็นคำพูด พร้อมกับ
การรำไรด้วยท่วงท่าต่างๆ มากมาย เพื่อแสดง
ความเคารพในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนนับถือ

ในพระพุทธศาสนาของเรา ก็มีการสวดมนต์
ด้วยเช่นกัน นับตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน
ทำไมเราจึงกล่าวว่าการสวดมนต์เป็นปฐมบทแห่งการ
เข้าถึงธรรม เพราะก่อนที่จะจะศึกษาและปฏิบัติธรรม
เราก็นิยมสวดมนต์ก่อนเป็นลำดับแรก และประเพณี
เช่นนี้เป็นวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมานาน

แต่ทว่า ยังมีพุทธศาสนิกชนอีกเป็นจำนวนมาก
ที่ยังไม่เข้าใจความสำคัญของการสวดมนต์ และ
ไม่เข้าใจความหมายของคำสวดอย่างถ่องแท้และชัดเจน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคำสวดนั้นๆ เป็นภาษาบาลี

วารสารฉบับนี้ ได้รวบรวมสาระน่ารู้เกี่ยวกับการ
สวดมนต์ เท่าที่จะรวบรวมได้ พร้อมทั้งบทสวดมนต์
สำคัญและเข้าใจยาก เช่น มหาปฐกฐาน มหาสติปฐกฐาน
ซึ่งเป็นหลักธรรมอันลึกซึ้งแสดงถึงภูมิปัญญาสูงสุด
หรือสัพพัญญุตญาณของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
รวมถึงบทสวดมนต์สั้นๆ ในพระปริตร ในลักษณะ

ที่เป็นการแนะนำให้รู้จัก (introduction) ซึ่งผู้อ่าน
สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ในหนังสือสวดมนต์เล่มอื่นๆ
ที่มีรายละเอียดในเรื่องเหล่านี้ และขอแนะนำว่า
หากต้องการให้การสวดมนต์นั้นสำเร็จผล ควรสวด
เป็นภาษาบาลี ที่มีการออกเสียงถูกต้องตามอักขระ
และฐาน วรรณ อย่างเคร่งครัด

พร้อมกันนี้ เราได้นำเสนอเรื่อง **นวัตกรรมการ
สวดมนต์ที่วัดอมราวดี** ซึ่งเป็นเรื่องราวของวัดป่า
ในพระพุทธศาสนาเถรวาทจากประเทศไทยที่มีสาขา
อยู่ในประเทศอังกฤษ มีความพิเศษน่าสนใจ เพราะมี
การเชื่อมวิชาการทางดนตรีในซีกโลกตะวันตกเข้ากับ
การสวดมนต์อย่างกลมกลืน จนมีความไพเราะเป็น
เอกลักษณ์ เป็นที่ชื่นชมก่อให้เกิดศรัทธาแก่ผู้ที่ได้ยิน
ได้ฟัง เป็นชื่อเสียงอีกทางหนึ่งของวัด

ในฉบับนี้ บทความชุด **ท่องไปในโลกไวยากรณ์
บาลี** ของปาฬิปาโมกข์ มีผู้สนใจถามคำถามมา และ
ท่านผู้เขียนได้มีเมตตาตอบคำถามนั้น ทางวารสาร
จึงนำมาตีพิมพ์ไว้ด้วยเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ
ท่านอื่นๆ

สารคดีประวัติศาสตร์เรื่อง **ตามรอยสลูพระเจ้า
อุทุมพร** ฉบับนี้มีความยาวเป็นพิเศษ เพื่อจะได้
จบเรื่องในฉบับหน้า ผู้เขียนได้เตรียมสารคดีเรื่องใหม่
คือ พุทธสังเวชนียสถาน เพื่อให้สอดคล้องกันกับฉบับ
วิสาขบูชาในเดือนพฤษภาคม

มีเรื่องน่ายินดีสำหรับวงการนักเขียนไทยที่จะ
เล่าสู่กันฟังว่า หลังจากที่วารสารประกาศเรียนเชิญ
ท่านผู้สนใจให้ส่งบทความ บทความ เพื่อมารับการ
พิจารณาตีพิมพ์ บัดนี้ ได้เริ่มมีผู้สนใจทยอยส่งผลงาน
มายังคณะผู้จัดทำ และได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์
ในวารสารฉบับนี้เป็นปฐมฤกษ์ เป็นผลงานคุณภาพ

สารบัญ

ที่มีอนาคตสดใสรออยู่ข้างหน้า คณะผู้จัดทำมีความเชื่อมั่นว่า ประเทศไทยของเรานี้ยังมีเพชรเม็ดงามที่รอได้รับการเจียรไนอีกมาก ดังนั้น จึงขอเรียนเชิญทุกท่านที่มีความสนใจในการประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง อย่าลืงเลที่จะส่งผลงานของท่านมาร่วมรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร อันจะเป็นการสืบต่ออายุสุนทรียรสในภาษาไทย ซึ่งนับวันจะถูกกลดทอนลงไป ด้วยความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุนิยมและเทคโนโลยี วารสารโพธิยาลัยมีความปรารถนาที่จะอนุรักษ์ความลุ่มลึกและความสวยงามของภาษาไทย ให้ดำรงคงอยู่ต่อไปชั่วลูกชั่วหลานคู่ชาติไทยตลอดกาลนาน

วันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดพระราชทานสัญญาบัตรตั้งสมณศักดิ์ พระมหาประนอม ธมฺมาลงกาโร เป็น พระเมธีวชิโรโสภณ (ประนอม) นับเป็นความปลาบปลื้มใจหาที่สุดมิได้แก่คณะผู้จัดทำ จึงขอประกาศให้ทราบทั่วกัน ณ โอกาสนี้ และในฉบับหน้า เราจะจัดทำวารสารโพธิยาลัยเป็นฉบับพิเศษ มูทิตาสักการะ ถวายแด่ท่านเจ้าคุณองค์ใหม่ พระเมธีวชิโรโสภณ (ประนอม) โปรดคอยติดตาม **๗**

คณะผู้จัดทำ

วารสารโพธิยาลัย จัดพิมพ์ด้วยปัจจัยบริจาคของท่านผู้มีจิตศรัทธา แจกเป็นธรรมทานและบริจาคไปตามห้องสมุด เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางปัญญาอย่างกว้างขวางแก่ท่านผู้ใฝ่ธรรมต่อไป ขออนุโมทนาทุกท่าน

๑. วิสัยนาธรรม : เกร็ดความรู้เรื่องการสวดมนต์ พระเมธีวชิโรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงกาโร).....	๓๓
๒. กวีนิพนธ์ : นมัสการพระพุทธเจ้า อิงอัมม.....	๑๒
๓. คมวาทะ : พระเถระกล่าวถึงเรื่องสวดมนต์ พระเถรานุเถระ.....	๑๓
๔. ข้อคิดสะกิดใจ : สวดมนต์ทำไม ได้อะไรจากการสวดมนต์ พระคุษฎี เมธังกุโร.....	๑๗
๕. เกร็ดความรู้จากพระไตรปิฎก : อานุภาพของพระปริตร พระคันธสาราภิวังศ์.....	๒๑
๖. บทสวดสำคัญ ๑ : มหาปฐฐาน พระสูตรที่แสดงให้เห็นถึง สัพพัญญุตญาณ พระเมธีวชิโรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงกาโร).....	๓๐
๗. บทสวดสำคัญ ๒ : มหาสติปัฏฐานสูตร ทางสายเอกแห่ง การบรรลุธรรม อาจารย์จรัญญู ธรรมดา.....	๓๖
๘. มุมมองทัศนะ : สวดมนต์ ต้นแบบชีวิตประเสริฐ ธีรปัญญา.....	๔๒
๙. พระฝรั่งเล่าเรื่อง : นวัตกรรมมาสวดมนต์ที่วัดอมราวดี พระราชพุทธิวรคุณ วิ. (อมโร ภิกขุ).....	๕๔
๑๐. กวีนิพนธ์ : พระโมรปริตร พระมหาวิสุทธิ ฐานาโกโร...๖๔	
๑๑. สารธรรมจากพระสูตร : มงคลชีวิต ๓๘ ประการมงคลสูงสุด ที่มนุษย์ทำได้ (ตอนจบ) พระมหาสมปอง มุทิตโต.....	๖๕
๑๒. อัปมงคล ๓๘ ประการ ปัญญา.....	๗๔
๑๓. บทความ : สวดมนต์ ธรรมวิทยาศาสตร์แห่งการบำบัด และเยียวยา รศ. ดร.สมพร กันทรคุษฎี เติริยมชัยศรี...๗๕	
๑๔. ท่องไปในโลกบาลีไวยากรณ์ : กัจจายนไวยากรณ์ ตอน ๕ ประวัติคัมภีร์อรรถกถา ปาฬิปาโมกข์.....	๘๓
๑๕. คำถามจากผู้อ่าน : คำอธิบาย รสรส ศัพท์ ปาฬิปาโมกข์.....	๙๐
๑๖. รัตนาลี : ประทีปธรรมแห่งบาลี ตอน ๓ ปาฬิปาโมกข์.....	๙๑
๑๗. ภาษาธรรม : สนทนาภาษาบาลี ตอน ๑๕ นายธรรมดา.....	๙๔
๑๘. ส่องประวัติศาสตร์ : ตามรอยสถูปพระเจ้าอุทุมพร ตอน ๒ อรชร ตั้งวงษ์เจริญ.....	๙๖

ประธานผู้ก่อตั้ง : พระครูธรรมธรมุนต์ นนทโก อัครมหาบัณฑิต บรรณาธิการอำนวยการ : พระเมธีวชิโรโสภณ (ประนอม ธมฺมาลงกาโร)
บรรณาธิการบริหาร : พนิดา อังจันทร์เพ็ญ panitaang@gmail.com รองบรรณาธิการ : พระมหาเกียรติ ธีรปัญญา ผู้ช่วยบรรณาธิการ :
พันธุรพี นพรัมภา Punrapee@gmail.com ประสานงาน : พระครูประคุณสรกิจ (พระมหาทากรุณย์ กุศลนนท) pk.krun21@
gmail.com กองบรรณาธิการ : คณะสงฆ์วัดจากแดง สำนักงาน : วัดจากแดง ๑๖ หมู่ ๖ ซ.เพชรหิรัญ ๑๐ ต.ทรงคนอง อ.พระประแดง
จ.สมุทรปราการ ๑๐๑๓๐ โทรศัพท์ ๐๒-๔๖๔-๑๑๒๒ พิมพ์ครั้งที่ ๑ : เมษายน ๒๕๖๔ จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม ภาพปกและออกแบบปก :
ศิลปิน บัญชา หนังสือ เครดิตภาพ : วัดจากแดงและสถาบันโพธิยาลัย ธีรปัญญา, อาจารย์กฤษณะ สุริยกันต์, อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ,
กลุ่มเพื่อนธรรม เพื่อนทำ และขอขอบคุณเจ้าของภาพจาก Internet ทุกท่าน ศิลปกรรม : สหมิตรกรุ๊ปพิมพ์ อุปกรณ์อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ :
คุณพัชรพิมล ยังประภากร ประธานกรรมการ 'สุวิมล' จัดพิมพ์ : สหมิตรพริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง โทร. ๐๒ ๙๐๓ ๘๒๕๗-๙

วิสาขบูชาธรรม

เกร็ดความรู้เรื่องการสวดมนต์

พระเมธีวชิรโสภณ (ประพนธ์ ธรรมาลงกาโร)

๑. การสวดมนต์มีความสำคัญอย่างไร

ถ้าสวดพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ ก็เป็นการเจริญพุทธานุสติ ธรรมานุสติ สังฆานุสติ ถ้าสวดบทเมตตสูตรก็เป็นการแผ่เมตตา ถ้าสวดมงคลสูตรก็จะได้รับสติถึงพระธรรมที่จะช่วยให้ได้มนุษยสมบัติ สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ การสวดมนต์ปกติก็คือการทำจิตให้สงบ แต่ถ้าสวดแล้วเข้าใจก็ได้ธรรมคือปัญญาที่เกิดจากบทนั้น แล้วแต่ว่าจะสวดเพื่ออะไร เพราะวัตถุประสงค์ในการสวดแต่ละบทจะไม่เหมือนกัน อย่างเช่น สวดบทอาฏานาฏิยสูตร เพื่อไม่ให้ยักษ์หรือเทวดาที่เป็นมิถิชาติภูริมาเบียดเบียน ถ้าสวดชัคคปริตร เพื่อให้หายกลัว สวดโมรปริตรเพื่อป้องกันภัยจากผู้อื่นมาจ้องคิดร้าย สวดวัฏฏกปริตรเพื่อป้องกันไฟ สวดรัตนสูตรเพื่อป้องกันโรคอันตราย ฉะนั้น

แต่ละบทๆ มีการสวดและความมุ่งหมายไม่เหมือนกัน นี่คือการสวดขั้นพื้นฐาน แต่ถ้าสูงสุดอย่างสวดเมตตสูตร ถ้าเราสวดไปแล้วแผ่เมตตาก็จะสามารถเปลี่ยนศัตรูให้กลายเป็นมิตร แต่ถ้าสวดบทเมตตสูตรแล้วและปฏิบัติตามหลักของ

เมตตสุตรอย่างถูกต้อง มีโอกาสทำจิตให้ได้ถึง ตติยฌาน แล้วหลังจากนั้นยกจิตขึ้นสู่วิปัสสนา มีสิทธิ์ได้บรรลุถึงอนาคามี นี่คือนิเอนหาจาก เมตตสุตร ฉะนั้น เราจะสวดบทไหน สวดเพื่ออะไร ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของเรา การสวดมนต์จึง เป็นจุดเริ่มต้นของการบริการรรมภาวนา แล้วก็ เป็นการระลึกถึงพุทธุคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ แล้วมีการอัญเชิญเทวดาต่างๆ มาร่วมรับฟังบทสวด เพราะเทวดาเหล่านั้นเคยได้ฟังการตรัสแสดง ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วได้บรรลุธรรม เป็นพระอริยะ แต่มาตอนนี้เมื่อได้ฟังจาก พระสาวก หรือใครก็ตามที่สวด เขาก็จะเกิดปีติ โสมนัส เขาไม่ได้สวด หรือเขายังจำไม่ได้ แต่เมื่อ ได้ยินใครสวดเขาก็อยากจะฟัง นี่สำหรับเทวดา ต่างๆ

ฉะนั้น การสวดมนต์จึงมีความจำเป็นและ มีความสำคัญกับชาวพุทธ

อะสังขมาเยมะลา มันทา

มนต์มีการไม่สวดไม่สาธยายเป็นมลทิน คือลืมน

ฉะนั้น การสวดมนต์ก็เป็นการทวนมนต์ ทวนไม่ให้ลืมน จะมีประโยชน์และความสำคัญ หลายอย่าง

๒. บท นะโม ตัสสะ ... ทำไมต้องสวด สามครั้ง มีความเป็นมาอย่างไร ใครเป็นคนแต่ง บทสวดนี้

บท นะโม ตัสสะ ... นี้ พราหมณ์ก็ดี นางธัญชานีกีดี เมื่อเกิดเลื่อมใสในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็กล่าวบทนี้ เช่น ๑. พรหมายุพราหมณ์ เมื่อระลึกถึงพระพุทธุเจ้านั่งกระหย่งแล้วพนมมือ อัญชลี แล้วกล่าวว่า นะโม ตัสสะ ... ข้าพเจ้า ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าผู้ห่างไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง พระองค์นั้น นี้คือเลื่อมใสแล้วเปล่งอุทานกล่าวคำนี้ขึ้นมา

๒. นางธัญชานี เวลาตกใจอะไรก็ตาม ก็ระลึกถึง นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ คือตกใจอะไรก็ตามก็ระลึกถึง พระพุทธุคุณ คือ พระมหากรุณาคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระปัญญาคุณ

นับจากนี้ถอยหลังไป ๔๒ กัป ก็มีผู้ที่เคยกล่าวบทนี้ จากนั้นคนที่เลื่อมใสตั้งแต่มนุษย์จนถึงเทวดา หรือบางครั้งก็มีมนุษย์บ้าง เทวดาบ้าง มักกล่าวต่อเนื่องกัน เทวดาตอนนี้กล่าวบทนั้น เทวดาตอนนี้กล่าวบทนี้ ก็บทเดียวกันนั้นแหละ แต่ภาพรวมก็เป็นการนอบน้อมพระพุทธเจ้าเป็นหลัก หลังจากนั้นก็พระธรรมและพระสงฆ์ ก็เป็นการนอบอย่างที่ยกกันไม่ได้ แล้วการที่กล่าว ๓ จบนั้น ปกติจบเดียวก็ยังไม่มั่นคง กล่าวสองจบก็เริ่มชัดเจนขึ้น สามจบก็เพื่อความมั่นคง และเป็นการกล่าวด้วยความศรัทธาด้วยความเลื่อมใสเพื่อความหนักแน่น

บท นะโม นี้ มองอีกแง่หนึ่งเป็นฉันทลักษณ์ ก็คือเป็นปัญจบทิกาคาถา คือ คาถาที่มี ๕ บท ๓ จบ ๑๕ คำ ฉะนั้น นะโม นี้ จึงมีการกล่าวจากบุคคลหลายท่าน หลายยุคหลายสมัย กล่าวด้วยความเลื่อมใสหรือกล่าวด้วยความตกใจ ก็ทำให้หายตกใจ ทำให้เกิดศรัทธาที่มั่นคงและป้องกันอันตรายสำหรับเด็กได้

เด็กสมัยก่อนแม่สอนว่าไปไหนให้สวด นะโม ตัสสะ นะลูก ลูกก็สวด ที่เป็นตัวอย่างก็คือ

ลูกคนหนึ่งไปเที่ยวงานเทศกาลกับพ่อ คนมากก็เลยหลุดมือ ปลัดพรากกัน ถึงเวลาเลิกงานพ่อก็ต้องกลับเข้าไปในเมืองเพราะประตูเมืองจะปิด ส่วนลูกก็วิ่งหาพ่อไม่เจอ วิ่งจนรอบสนาม สูดท้ายเมื่อไม่เจอก็เลยแอบเข้าไปซ่อนตัวอยู่ใต้เกวียนเก่าๆ ตกกลางคืนยักษ์ออกมากินเจอเด็กก็คิดว่าจะจับเด็กกิน พอยักษ์ตนหนึ่งจะจับเด็กกิน พอจับตัวเด็ก เด็กก็ร้อง นะโม ตัสสะ...ยักษ์ก็เหมือนจับไฟแล้วโดนช็อต ยักษ์อีกตนหนึ่งก็เลยบอกว่าให้ออกมาเดี๋ยวเราจะจับเอง ยักษ์ตนนี้ก็จับสองมือเพื่อดึงเด็กออกจากใต้เกวียน พอจับสองมือเด็กตกใจก็สวดเต็มที นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ ยักษ์ก็รู้สึกเหมือนจับไฟแรงสูง สะดุ้งไปทั้งตัวเลย ก็รู้ว่าตัวเองทำผิด เด็กคนนี้ไม่ธรรมดา กล่าว นะโม ตัสสะ ได้ แสดงว่าเป็นบุตรของพระพุทธเจ้า ก็เลยทำให้เด็กปลอดภัยจากยักษ์เป็นต้น

นี่ก็คือความสำคัญ ของการสวดบทมหา-นัมัสการ ผู้ใหญ่สวด เด็กสวด คนเลื่อมใสสวด คนตกใจสวด มีข้อแตกต่างกัน

๓. บทสวดมนต์ที่ท่านอาจารย์คิดว่า น่าจะสวดเป็นประจำมีบทใดบ้าง ควรสวดเพราะอะไร

บท ๗ ตำนานกัถิ ๑๒ ตำนานกัถิ หรือ พระสูตร ๗ สูตร เรียกว่า จุลราชปริตร หรือ ๑๒ สูตร เรียกว่า มหาราชปริตร หรือถ้ามีเวลาน้อย สวดสัก ๔ สูตร คือ ๑. เมตตสูตร ๒. มงคลสูตร ๓. รตนสูตร และ ๔. ชั้นธปริตร สวดเพื่อป้องกันสัตว์ร้าย ทั้ง ๔ สูตรเป็นบทที่น่าสวด เริ่มต้นก็ขอให้สวดสัก ๒ สูตร คือ เมตตสูตร และ มงคลสูตร

เมตตสูตร เป็นบทสวดเพื่อแผ่เมตตาให้แก่ตนเอง และผู้อื่น ส่วน **มงคลสูตร** สวดเพื่อให้เข้าใจชีวิตว่า เราจะพัฒนาชีวิตไปในทิศทางใด อาศัยหลักมงคลสูตร ๓๘ ประการ เหมือนบันไดชีวิต ๓๘ ขั้น สวดไปด้วย มองแผนที่ชีวิตไปด้วย เทวดาก็ชอบฟัง เพราะตอนที่พระพุทธเจ้าแสดงมงคลสูตร เทวดาได้บรรลุธรรมถึงหนึ่งแสนโกฏิ คือหนึ่งล้านล้านตน นี่คือพระสูตรที่เทวดาชอบฟัง และได้บรรลุธรรมมากมาย ฉะนั้น ก็อยากจะแนะนำให้สวดทั้ง ๔ สูตร ถ้ายังไม่ได้ ก็ขอให้สวดแค่ ๒ สูตรก็ได้

๔. บทสวดมนต์บทใด ที่มีมาแต่ในครั้งพุทธกาล และบทใดที่แต่งขึ้นในภายหลัง

บทสวดที่ไม่มีในสมัยพุทธกาล เช่น ชินบัญชร อุปาตະสันติ เป็นต้น เหล่านี้เป็นบทที่พระเถระสมัยหลังแต่งขึ้นมา บทชินบัญชร ก็เป็นบทที่อาราธนาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มาประดิษฐาน ณ ที่ต่างๆ ในร่างกาย เพื่อจะให้ตัวเองพัฒนาอวัยวะต่างๆ เช่น อาราธนาพระพุทธเจ้ามาไว้ที่ศีรษะ เพื่อให้เราเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน

อาราธนาพระธรรมมาไว้ที่ดวงตา เพื่อให้เรามองอะไรต่างๆ ด้วยตาปัญญา ไม่มองอะไรแค่ตาเนื้อ นิมนต์พระสงฆ์มาไว้ที่อก เพื่อให้เป็นคนมีใจกว้าง นึกถึงอกเขาอกเรา

นิมนต์พระอานนท์และพระราหุล มาอยู่ที่หูข้างขวา เพื่อให้เราเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต พระมหากัสสปะกับพระมหานามะอยู่หูซ้าย เพื่อเป็นคนว่านอนสอนง่าย มีจิตคิดที่จะลงมือทำทันที หลังจากที่ได้ฟังคำแนะนำ

นิมนต์พระกุมารกัสสปะมาไว้ที่ปาก เพื่อเว้นจากวจีทุจริต ๔ พูดสิ่งที่ลึกซึ้งทำให้ตื่น พูดสิ่งที่ยากให้เข้าใจง่าย พูดแล้วบัวไม่ช้ำน้ำไม่ขุ่น เป็นต้น นี่คือนี้อาบางส่วนของคาถาชินบัญชร ที่ให้ระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย และอาราธนาให้มาประดิษฐานที่อวัยวะต่างๆ ในร่างกาย เพื่อให้เราได้พัฒนาอวัยวะต่างๆ ให้เป็นไปในทางที่ดีงาม หรือ

อุปาตະสันติ ก็เป็นการแผ่เมตตา สรรพสัตว์ใน ๓๑ ภพภูมิ กล่าวทีละภูมิ ตอนแรกก็ระลึกถึงพระพุทธเจ้า ๕ พระองค์ในภัทรกัปนี้ แสดงความ

เคารพต่อพระรัตนตรัย จากนั้นก็แผ่เมตตาแก่สรรพสัตว์ใน ๓๑ ภพภูมิ ให้สัตว์ทั้งหลาย พ้นจากทุกข์ โศก โรคภัย นี่ก็คือเนื้อหาโดยย่อของบทอุปาตตะสันติ ที่แต่งขึ้นใหม่ในภายหลังพุทธกาล ซึ่งก็มีประโยชน์ แม้จะไม่เท่ากับบทพระปริตร ซึ่งเป็นพระสูตรที่บางบทหากปฏิบัติถูกต้อง ก็ทำให้หลุดพ้นจากทุกข์ เข้าถึงสุขที่ประณีตได้ด้วย เช่น เมตตสูตร ก็ทำให้เข้าถึงตติยฌาน และได้บรรลุธรรมถึงขั้นอนาคามี หรือ มงคลสูตร ก็ทำให้บรรลุธรรมตั้งแต่พระโสดาบัน จนถึงพระอรหันต์ นี่ก็คือบทสวดเพื่อป้องกันภัยด้วย และได้ดวงตาเห็นธรรมด้วย

ฉะนั้น บทสวดทั้งในอดีตที่พระพุทธองค์ตรัสไว้เอง หรือบทสวดที่พระสาวกแต่งขึ้นในภายหลัง ก็เป็นไปเพื่อน้อมระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย เป็นการกล่าวสัจจะวาจา เช่น บทโพชฌงค์ ที่เป็นคาถา ก็เป็นบทที่แต่งขึ้นใหม่ แต่เป็นการกล่าวสัจจะวาจา ที่มีข้อความว่า ด้วยสัจจะวาจานี้ ขอความปลอดภัยจงมี... บทเก่า กับบทใหม่ก็แตกต่างกัน บทเก่าเป็นธรรมะที่ช่วยให้หลุดพ้น บทใหม่เป็นพระปริตร เพื่อปกป้องคุ้มครอง ไม่ได้เน้นให้เกิดการบรรลุธรรม

๕. บทสวดที่คนไทยไม่นิยมสวด แต่ประเทศอื่น เช่น พม่า นิยมสวดมีอะไรบ้าง

เช่น คัมภีร์มหาปฏิจฐาน หรือ อุปาตตะสันติ คัมภีร์มหาปฏิจฐานจะเป็นพระหรือคฤหัสถ์สวดกันทุกที่ ส่วนคนไทยก็เอาไปสวดเฉพาะงานศพ เฉพาะบทอุเทศเท่านั้นเอง ส่วนพม่าเขาสวดทั้งอุเทศ ทั้งนิเทศ สวดในงานขึ้นบ้านใหม่ และในงานทุกงาน

บทอุปาตตะสันติ ก็นิยมสวดที่ภาคเหนือ และภาคกลางบางแห่ง แต่ที่พม่าจะสวดกันทั่วไป

นอกจากนี้ก็ยังมียกที่พระเถระในภายหลังแต่งขึ้น ที่บ้านเราไม่นิยม แต่ที่พม่านิยมก็ยังมียกบ้างที่เราไม่ค่อยรู้ เช่น อถรรพวิตสูตร ของไทย จะมีสายวัดป่า และสายบาลีใหญ่ที่สวดกัน นอกนั้นก็อาจจะไม่ค่อยรู้จัก

๖. บทสวดสั้นๆ แบบคาถา สวดแล้วจะได้ อานุภาพเหมือนสวดบทยาวๆ หรือไม่ ช่วยยกตัวอย่างสัก ๒-๓ บท

สวดย่อๆ สำหรับคนที่สวดจนคล่องแคล่วแล้ว ทั้งแบบย่อแบบพิสดาร เข้าใจความหมายจนขึ้นใจ แล้วเวลาฉุกเฉิน ไม่สามารถสวดให้ครบจำนวนเต็มได้ ก็สวดเฉพาะบทย่อ ก็จะมีพลังเหมือนกัน แต่ถ้าจะให้พลังเหมือนกับสวดบทเต็มๆ นั้นก็ยาก แต่อย่างน้อย การที่จะสวดย่อได้ ต้องสวดบทเต็มได้แล้ว คล่องแล้ว เข้าใจความหมาย จึงมาสวดบทย่อ ในเวลากระชั้น ในเวลาน้อยก็เลยมาสวดบทย่อ เช่น บทชินบัญชร ก็ย่อเหลือ ชินะปัญชะรัง มัง รักชะตุ แต่ก่อนจะมาใช้บทย่อ บทเต็มต้องสวดได้คล่องแล้ว

หรือบทสวดรัตนสูตร เราก็นิยมมาย่อเหลือ ท่อนสุดท้ายที่ว่า ชินัง ปุราณัง นะวัง นัตถิ สัมภะวัง... เป็นต้น ก็ได้ แต่จะมาสวดบทย่อได้ ต้องสวดบทเต็มให้คล่องแคล่ว ให้ขึ้นใจก่อน เพราะถ้าไม่สวดบทเต็มให้ได้ก่อน ก็จะไม่เข้าใจว่า

พุทธรัตนะ ธัมมรัตนะ สังฆรัตนะ ที่แท้คืออะไร สองบทนี้ กล่าวด้วยสัจจะวาจา ฉะนั้น สัจจะวาจา ก็จะไม่พรั่งมากพอ ที่จะให้เกิดผล ถ้าสวดรัตนสูตร โดยพิสดาร ก็จะมีพรั่งมากกว่าสวดโดยย่อ

การสวดย่อ กับสวดพิสดาร จะได้ผลอย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ว่าได้เคยสวดแบบพิสดาร จนคล่อง จนชื่นใจได้แล้วหรือยัง ถ้ายัง สวดย่อ ก็จะไม่มียผลมากเท่ากับสวดโดยพิสดาร

๗. วิธีการสวดมนต์ที่ถูกต้องควรทำอย่างไร

๑. ฝึกสวดให้ถูกอักขรวิธี
๒. ฝึกแปลให้ได้ทุกตัวอักษร
๓. ตั้งเมตตาจิต ไม่หวังสิ่งใดตอบแทนใดๆ จากการสวดมนต์นั้น สวดถูกอักขระตั้งแต่ ฐาน กรรม ปยตนะ ทำนอง ส่วนการแปล ก็ต้องเข้าใจตั้งแต่ ต้นเหตุของสูตรนี้ ความหมายของ พระสูตร เป็นปริตรในลักษณะอย่างไร ปฏิบัติ เพื่อหลุดพ้น ต้องทำอย่างไร ถ้าเข้าใจสิ่งเหล่านี้ อย่างกระจ่างชัด การสวดก็จะมีพลัง และสุดท้าย ก็ตั้งจิตเมตตาอันบริสุทธิ์ต่อผู้ฟัง ไม่หวังลาภ

สักการะจากผู้ฟัง ถ้าได้อย่างนี้ การสวดก็จะมี คุณสมบัติของผู้สวดครบถ้วน ก็จะเห็นผล ส่วนผู้ฟังสวด ก็ต้องมีคุณสมบัติเช่นกัน เช่นว่า ในขณะที่ฟังก็ไม่ทำอย่างอื่น ไม่พูดคุยกัน เป็นต้น

๘. การฟังสวดให้เกิดผลต้องทำอย่างไร

๑. เป็นผู้ที่มีศรัทธา เชื่อกรรมและผลของกรรม
๒. ไม่เคยทำอนันตริยกรรม คือ กรรมหนัก ๕ อย่าง มีมาตุฆาต ข้ามารดา เป็นต้น
๓. มีศรัทธา ความเชื่อ ความเลื่อมใสในบทที่ฟัง ตั้งใจฟังด้วยความเคารพ ฉะนั้น ถ้าผู้สวดและผู้ฟังก็มีคุณสมบัติ การสวด และการฟังพระปริตรก็จะสัมฤทธิ์ผล

อนึ่ง การสวดต้องเกิดจากการฝึกฝนอย่างนั้น ๒ เดือนครึ่ง เช่น ฝึกการออกเสียงอักขระให้ถูกต้อง แปลได้ เพื่อให้ได้ทำนอง เพื่อให้เมตตาจิตเกิดผล อย่างน้อยต้องใช้เวลาฝึก ๒ เดือนครึ่ง และถ้า ฝึกสวดเป็นประจำ อานุภาพก็จะเพิ่มขึ้นไปตาม การฝึกฝน

๙. การสวดถอนคืออะไร

บทไหนที่ใช้ในการสวดถอน

การสวดถอน คือ การสวดถอนสีมา นำมาประยุกต์ใช้สวดถอนไสยศาสตร์ได้

สาเหตุ เช่น อาคารบ้านเรือนที่เราอยู่อาศัย ก็ดี เราสร้างบ้านครอบสีมา ครอบหลุมฝังศพ ครอบต่อไม้เก่า ตัดต้นไม้แล้วไม่ถอนเอาตอออก ถมที่แล้วสร้างบ้านครอบไปเลย ก็เสร็จเร็ว แต่สุดท้าย ต้นไม้นั้นอาจจะมียุคทเวดาอาศัยอยู่ ทำให้เกิดปัญหากับผู้ที่มาอยู่อาศัย หรือ...

บางคนถลันแกล้งเรา เอาไสยศาสตร์ เช่น เอาหม้อดินใส่กระดูก ใส่ไสยศาสตร์เข้าไป แล้วก็มาฝังไว้ในพื้นที่บ้านของเรา

ส่วนพื้นที่ที่เคยเป็นโบสถ์ มีสีมาเก่า แต่ปัจจุบันเราไม่เห็นโบสถ์ไม่เห็นสีมาแล้ว เราเอาที่ไปใช้สร้างอาคารครอบสีมาเก่าโดยไม่รู้ ก็ทำให้คนที่มาอาศัยอยู่ อยู่ไม่เป็นสุข อาจจะเจออะไรแปลกๆ

บางพื้นที่เขาจะสร้างอาคารสำนักงานใหญ่ ที่ตรงนั้นเคยโดนระเบิดในยุคสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีคนจมนลงไปตาย ถ้าเราไปสร้างอาคารครอบจะเกิดอะไรขึ้น คนที่ไปใช้อาคารก็จะทะเลาะกัน หรือว่าเจ็บป่วยหาสาเหตุไม่เจอ

กรณีการสร้างสนามบิณสุรณภูมิก็เช่นกัน ที่เดิมมีโบสถ์เก่า มีสีมาเก่า มีป่าช้า พอไปสร้างอาคารครอบ ยังไม่ทันเสร็จ คนก็เริ่มทะเลาะกันแล้ว เริ่มมีคนเจ็บคนป่วย

ป่าช้าเมื่อเอากระดูกออกแล้ว แต่ยังไม่ได้สวดถอนพวกอมมนุษย์พวกภูตก็ยังมีอยู่ในบริเวณนั้นมาก อาจจะเกิดการทะเลาะกัน อาจจะเจ็บป่วย อาจจะมียุคทเวดาอาศัยอยู่ ทำให้เราอยู่ไม่ได้

๑๐. วิธีการสวดถอน

๑. ก่อนสวดถอน ๗ วัน ให้จุดธูปบอกก่อน เพื่อให้ภูตที่อยู่ในบริเวณนั้น หาที่อยู่ใหม่

๒. หากมีเครื่องสังเวทียกจัดได้ จากนั้น ถวายสังฆทานแล้วอุทิศส่วนกุศล และเมื่อครบเจ็ดวัน เริ่มสวด**บทเมตตสูตร** แผ่เมตตาให้เขา ถ้าเมตตสูตรยังไม่ได้ผล ก็สวด**บทอาฏานาถียสูตร** ถ้ายังไม่ได้ผลอีก ก็สวด**บทพพาชนิยกรรมวจา** ซึ่งเป็นบทสวดขับพระตื้อให้ออกจากหมู่คณะ พระตื้อบอกสอนไม่ได้ ทำผิดอยู่อย่างนั้น สวดบทขับ (ไล่) พระตื้อก็อยู่ไม่ได้ แม้อมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน เทวดาตื้อทำบุญให้แล้ว แบ่งบุญให้แล้ว สวดเมตตสูตรให้แล้ว ถ้ายังไม่ได้ผลอีก **สวดบทถอนก่อน แล้ว สวดบทขับทีหลัง** แต่ถ้าสวดไม่ถูกอักขระ ก็จะไม่มีกำลัง เขาก็จะไม่ไป **ต้องสวดให้ถูกอักขระถึงจะมีกำลัง** พื้นที่ที่เคยเป็นโบสถ์มีสีมาเก่า ทำให้คนที่มาอาศัยอยู่ไม่เป็นสุข อาจจะเจออะไรแปลกๆ ก็ใช้**บทสีมาสมุหนกรรมวจา** สวดไล่อมมนุษย์ไป

ป่าช้าเมื่อเอากระดูกออกแล้ว แต่ยังไม่สวดถอน พวกอมมนุษย์พวกภูตก็ยังมีอยู่ในบริเวณนั้นมาก พอสวดถอนแล้วก็ขับให้เขาไปอยู่ที่อื่น อมนุษย์ก็ต้องย้ายถิ่นไปหาที่อยู่ใหม่ แต่การจะสวดถอนเพื่อขับไล่อมมนุษย์นี้ ต้องจุดธูปบอกล่วงหน้า ๗ วัน ให้เขาไปหาที่อยู่ใหม่ ไม่เช่นนั้นพวกอมมนุษย์จะอาฆาต แล้วหาโอกาสเล่นงานตอนที่เราผลอ พวกยักษ์พวกอมมนุษย์คนธรรพ์ที่โหดร้ายมีใจชั่ว จะไม่ให้อยู่ในที่นี้ ให้ออกไป ถ้าตื้อไม่ยอมไป ก็สวดขับ

๑๑. ท่านอาจารย์ช่วยเล่าประสบการณ์การไล่ผี

โยมที่เล่นคุณไสยในเรื่องเสื่อสมิง เขาให้ครูเอาวิชาเสื่อสมิงเข้ามาในร่างเขา ก็เป็นคนปกติ

นั่นแหละแต่มีวิชาเสื่อสมิงในตัว บางทีก็สามารถปีนต้นไม้ได้เหมือนเสื่อ พอได้มาเรียนธรรมะแล้วก็อยากจะเอาออก จึงมาขอให้สวดถอน สวด**บทถอนสีมาสมุหนกรรมาจา** พอถึง **ทุติยัมปิ** [แม้ครั้งที่สอง] ยังสวดไม่จบเลย วิชาเสื่อสมิงของคนนั้นก็แสดงอาการเป็นเสื่อ ค้ำรามเหมือนเสื่อ ตะกุกเหมือนเสื่อ แล้วก็พูดว่า เขาจะออกแล้ว ให้หยุดสวด **แต่เราก็ต้องสวดต่อให้ได้ ๓ จบ** ให้เขาอยู่ไม่ได้ ให้เขาออกไป จะได้กลับมา

เข้าใหม่ไม่ได้อีก

ที่สนามบินสุวรรณภูมิก็มีวิญญูณมาเข้าสิงแขกคนสำคัญ (VIP) ใช้**บทสวดกรรมาจา** เขาออกไปแล้วก็มาขอให้สร้างศาลเพื่อที่เขาจะได้มีที่อยู่ ก็ให้เขาขับไตรสรณคมน์ รับศีล เพื่อจะได้ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ก็ให้อยู่ได้ บทสวดนี้ได้ช่วยกลับใจเขา ในการไม่เบียดเบียนผู้อื่น

พอทำการสวดถอน และสวดขับแล้ว ปัญหาต่างๆ ก็หายไป

๑๒. บทสวดถอนสีมา

สีมาสมุหนกรรมาจา

นมโ ม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมุทฺทสฺส (๓ จบ)

๑. สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, โย โส สงฺเขน ติจีวเรน อวิปฺปวาโส สมฺมโต. ยถิ สงฺขสฺส ปตฺตกฺกฺลํ, สงฺโฆ ตํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสํ สมฺหเนยฺย เอสา ญตฺติ.

สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, โย โส สงฺเขน ติจีวเรน อวิปฺปวาโส สมฺมโต, สงฺโฆ ตํ ติจีวเรน อวิปฺปวาสํ สมฺหนฺติ. ยสฺสายสมฺมโต ขมฺติ เอตสฺส ติจีวเรน อวิปฺปวาสสฺส สมฺคฺฆาโต, โส ตฺถนฺหสฺส ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย. สมฺหโต โส สงฺเขน ติจีวเรน อวิปฺปวาโส. ขมฺติ สงฺขสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามี.
๒. สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, ยา สา สงฺเขน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกุโปสฺธา, ยถิ สงฺขสฺส ปตฺตกฺกฺลํ, สงฺโฆ ตํ สีมํ สมฺหเนยฺย สมานสํวาสํ เอกุโปสฺถํ. เอสา ญตฺติ.

สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, ยา สา สงฺเขน สีมา สมฺมตา สมานสํวาสา เอกุโปสฺธา. สงฺโฆ ตํ สีมํ สมฺหนฺติ สมานสํวาสํ เอกุโปสฺถํ. ยสฺสายสมฺมโต ขมฺติ เอติสฺสา สีมาย สมานสํวาสาย เอกุโปสฺถาย สมฺคฺฆาโต, โส ตฺถนฺหสฺส, ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย. สมฺหตา สา สีมา สงฺเขน สมานสํวาสา เอกุโปสฺธา. ขมฺติ สงฺขสฺส, ตสฺมา ตฺถนฺหิ. เอวเมตํ ธารยามี.

๑๓. การสวดขับไล่พวกอมนุษย์

พระสงฆ์ที่เป็นหัวหน้า ถามโยมที่เป็นประธานในพิธีว่า : พวกอมนุษย์ที่เป็นยักษ์-คนธรรพ์-กุมภภัณฑ์-นาคที่โหดร้าย ทารุณ ไร้น้ำใจ ชอบเบียดเบียน คุณโยมต้องการที่จะให้เขาออกไปไหม?

โยมตอบว่า : ต้องการครับ

ถามแม่ครั้งที่สองว่า.... (โยมตอบว่า) ต้องการครับ

ถามแม่ครั้งที่สามว่า.... (โยมตอบว่า) ต้องการครับ

พระสงฆ์ที่เป็นหัวหน้ากล่าวต่อไปว่า : ขอพระสงฆ์จงสวดปัพพาชนียกัมมวาจา เพื่อใช้อำนาจสงฆ์ขับไล่ อมนุษย์ที่ขอบมาทำอันตรายอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายเป็นลำดับต่อไป

ปพพานิยักมมาจากา

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ จบ)

สุณาทู เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิมเ อมฺหุสฺสา ยกฺข-คฺนฺธพฺพ-กฺมฺภณฺฑ-นาคา จณฺทา
 รุทฺธา รกฺสา อทฺยา ลุกา วิหเสกา อิมสฺ จณฺทตา รุทฺธตา รากฺสฺสฺ อทฺยา ลุกตา
 วิหเสกตา ทิสฺสนฺติ เจว สฺยุยฺนฺติ จ กุลานิ จ อิมฺหิ วิหเสิตานิ ทิสฺสนฺติ เจว สฺยุยฺนฺติ จ.

สงฺโฆ อิมสฺ อมฺหุสฺसानํ ยกฺข-คฺนฺธพฺพ-กฺมฺภณฺฑ-นาคานํ อิมฺสฺมา อารามาปพฺพา
 ชนฺียักมฺมํ กโรติ. น อิมฺหิ อมฺหุสฺเสหิ ยกฺข-คฺนฺธพฺพ-กฺมฺภณฺฑ-นาเคหิ อิมฺสฺมํ
 อาราเม วตฺถพฺพนฺติ.

ยสฺสายสฺมโต ขมฺติ อิมสฺ อมฺหุสฺसानํ ยกฺข-คฺนฺธพฺพ-กฺมฺภณฺฑ-นาคานํ อิมฺสฺมา
 อารามา ปพฺพาชนฺียักมฺมสฺส กรณํ, น อิมเ อมฺหุสฺเสหิ ยกฺข-คฺนฺธพฺพ-กฺมฺภณฺฑ-
 นาเคหิ อิมฺสฺมํ อาราเม วตฺถพฺพนฺติ. โส ตฺถนฺหสฺส, ยสฺส นกฺขมฺติ, โส ภาเสยฺย.
 ทุติยฺมฺปิ เอตมฺตถํ วทามิ... ตติยฺมฺปิ เอตมฺตถํ วทามิ...

เมื่อสวดกรรมวาจาจบ ให้สวดคาถาประจำทิศนั้นๆ

๑. ทิศบูรพา	สพฺเพ พุทฺธา เขมฺปฺปตฺตา
อรหนฺตฺตานญฺจ เตเชน	ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ๚
๒. ทิศอาคเนย์	สพฺเพ พุทฺธา ชินฺปฺปตฺตา
อรหนฺตฺตานญฺจ เตเชน	ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ๚
๓. ทิศทักษิณ	สพฺเพ พุทฺธา ลภฺปฺปตฺตา
อรหนฺตฺตานญฺจ เตเชน	ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ๚
๔. ทิศหรีต	สพฺเพ พุทฺธา เตชฺปฺปตฺตา
อรหนฺตฺตานญฺจ เตเชน	ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ๚
๕. ทิศปัจฉิม	สพฺเพ พุทฺธา พลฺปฺปตฺตา
อรหนฺตฺตานญฺจ เตเชน	ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ๚
๖. ทิศพายัพ	สพฺเพ พุทฺธา ยสฺปฺปตฺตา
อรหนฺตฺตานญฺจ เตเชน	ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ๚
๗. ทิศอุดร	สพฺเพ พุทฺธา สิริปฺปตฺตา
อรหนฺตฺตานญฺจ เตเชน	ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ๚
๘. ทิศอีสาน	สพฺเพ พุทฺธา อิทฺธิปฺปตฺตา
อรหนฺตฺตานญฺจ เตเชน	ปจฺเจกานญฺจ ยํ พลํ
รกฺขํ พนฺธามิ สพฺพโส ๚
๙. พระเกตุ
(ทิศตรงกลาง)	ชยฺนฺโต โปธิยา มฺุเล
เอวํ ตฺวํ วิชโย โหหิ	สกุยฺยานํ นนฺทิวาฑฺฒโน
ชยฺสฺสุ ชยฺมงฺคเล ๚

พระพุทธเจ้าทั้งปวง ทรงถึงความเกษม... ชัยชนะ... ลาภ... เดช... กำลัง... ยศ... สิริ... ฤทธิ กำลังใด
 แห่งพระปัจเจกพุทธเจ้า และแห่งพระอรหันต์ทั้งหลาย มีอยู่ ด้วยเดชแห่งกำลังนั้น ข้าพเจ้า
 ขอผูกมนต์คุ้มครอง โดยประการทั้งปวง

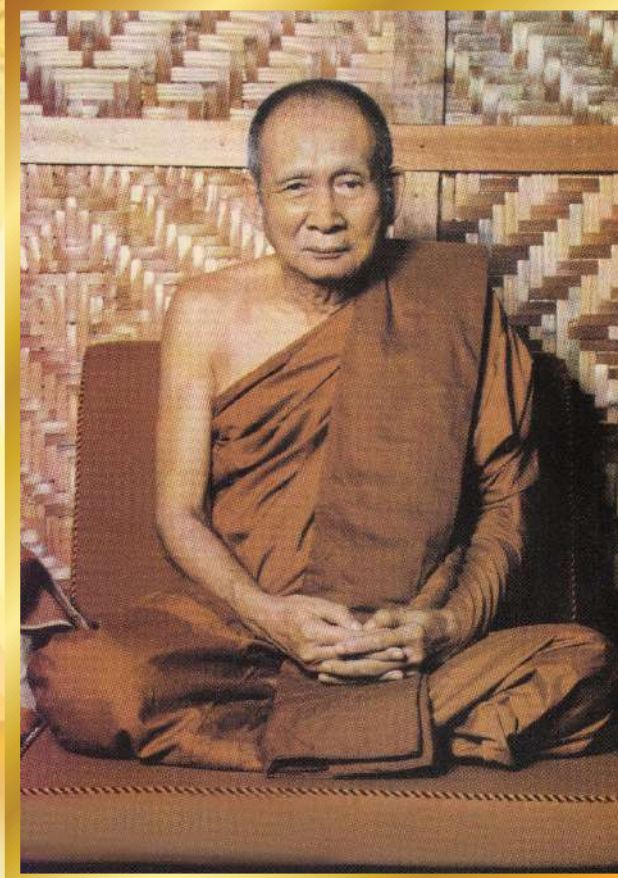
ขอท่านจงชนะ เหมือนพระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นที่เคารพรักของเจ้าศากยะ ณ ควงไม้โพธิ์ ขอท่าน
 จงได้รับชัยมงคล เทอญ

นมัสการพระพุทธเจ้า

อโหสการ	พระพุทธคุณ
มนุญญะบุญ	มิเท่านิพพาน
ละบาปละหัก	ประจักษ์ประจัญ
มโนฉะนั้น	ประมาทมีมี
มคฺคิ์เกิด	จะเกิดปลั่ง
ธัมมิกก็ยง	มล้างมุนี
พระพุทธพจน์	ประกฎฉะนี้
สมังคิ์	ณ มรรคะเทอญ

ยินดีที่ได้เคารพบูชาคุณของพระพุทธเจ้า
 ความยินดีในบุญก็ไม่เท่าสุขในนิพพาน
 ซึ่งได้จากการละบาป การหักห้าม การเข้าใจ ต่อสู้กิเลส
 ฉะนี้ จิตใจนั้นจึงประมาทไม่ได้
 ด้วยความสามัคคีในมรรคเป็นกำลัง
 สหธรรมิกก็ยงรุ่งเรื่องด้วยพระพุทธบารมี
 ด้วยว่าพระสัทธิธรรมยังอยู่ดังนี้
 เจริญมรรคให้พร้อมเทอญ

อิงธัมม์

พระเถระกล่าวถึงเรื่องสวดมนต์

พระเถระานเถระ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
สกลมหาสังฆปริณายก
วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร

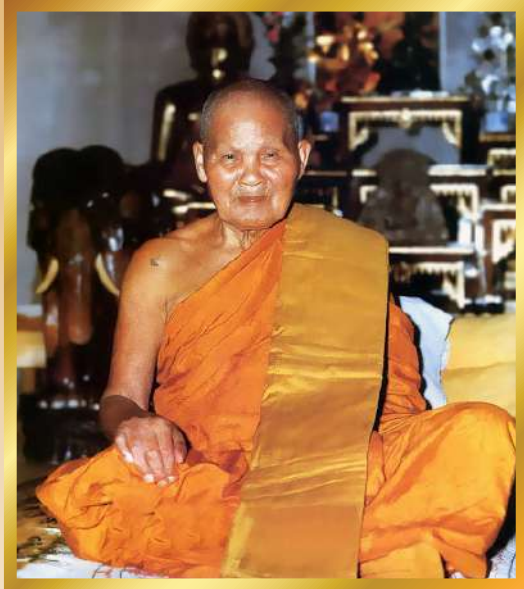
เทวดาชอบฟังเสียงสวดมนต์

เป็นที่เชื่อกันว่า เทวดาชอบฟังเสียงสวดมนต์ เมื่อคิดตามเหตุผลก็น่าจะเป็นไปได้ เพราะพระพุทธรูปนั้นเป็นมงคลอันสูงสุด เป็น

มงคลทั้งแก่บ้านเรือน สถานที่ และจิตใจ ทั้งเป็นมงคลแก่พรหมเทพ มีสัมมาทิฐิตัวดี ที่ได้มีเสียงสวดมนต์ที่นั่นจึงมักมีพรหมเทพคอยรักษาสถานที่นั้น เช่นเดียวกับผู้สวดมนต์เป็นประจำ ก็ย่อมได้รับการรักษาคุ้มครองจากพรหมเทพผู้ได้มีส่วนร่วมสวดฟังด้วย

ดังนั้น การสวดมนต์จึงเป็นสิ่งที่ควรทำ ไม่ควรละเลย

คำสอนของหลวงปู่ชอบ ฐานสโม
วัดป่าสัมมานุสรณ์ จังหวัดเลย

เทวดาร่วมอนุโมทนา

เทวดาในแต่ละสถานที่ที่ขอบบทธสวดมนต์ที่แตกต่างกัน บางสถานที่ก็ขอบบทธัมมจักกัปปวัตตนสูตร บางสถานที่ก็ขอบบทกรณียเมตตสูตร บางสถานที่ก็ขอบบทมาติกา บางสถานที่ก็ขอบบทเมตตานิสังสสูตร^๑

พอสวดถึงบทที่พวกเขาชื่นชอบเขาก็จะพากันเปล่งเสียงสาธุการดังสนั่นหวั่นไหวไปทั่ว เทวดาเขาพากันชื่นชอบเป็นอย่างมาก

เทวดาทั้งหลายนั้น เขาก็เป็นมนุษย์เหมือนกับพวกเรามาก่อน มีจิตใจฝักใฝ่ในบุญกุศล พอตายจากโลกนี้ไปแล้ว ก็จุติไปสวรรค์ชั้นต่างๆ สูงบ้างต่ำบ้าง ขึ้นอยู่กับบุญกุศลที่ตนเอง

ได้สั่งสมมาในตอนที่เป็นมนุษย์ ถึงแม้ว่าจะ เป็นเทวดาอยู่ก็ตาม จิตของพวกเขายังฝักใฝ่ในบุญกุศล พอได้ยินหรือได้เห็นผู้ใดทำคุณงามความดี พวกเขา ก็จะพากันมาร่วมอนุโมทนาด้วย หากว่าเรามีจิตที่ละเอียดเป็นสมาธิบ้าง เราก็จะเห็นเขาร่วมอนุโมทนากับเราด้วย อย่างหยาบๆ ที่พวกเราจะรับทราบได้ก็คืออาการขนพองสยองเกล้า เป็นต้น

เวลาให้ว้พระสวดมนต์ให้พากันตั้งใจสวดจริงๆ เวลาสวดก็ให้มีสมาธิจดจ่อลงไป ในบทหรือสูตรนั้นๆ มันถึงจะมีอานิสงส์เกิดขึ้น การสวดมนต์ให้ว้พระเป็นการทำสมาธิไปในตัว บางทีข้ออรรถธรรมต่างๆ มันก็จะผุดขึ้นมา ในขณะที่สวดมนต์ก็มี

^๑ เมตตานิสังสสูตร หรือ เมตตานิสังสสูตรปาฐะ เป็นพุทธพจน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าด้วยอานิสงส์ของการเจริญเมตตา ๑๑ ประการ ซึ่งได้รับการบันทึกไว้ในพระสุตตันตปิฎก และในเวลาต่อมาได้กลายเป็นหนึ่งในบทสวดมนต์ที่ชาวพุทธนิยมสวดสาธยายได้รับการรวบรวมไว้ในภาณวาร หรือหนังสือสวดมนต์ฉบับหลวง มักมีการจำสวดกับ เมตตานิสังสคาถาปาฐะ

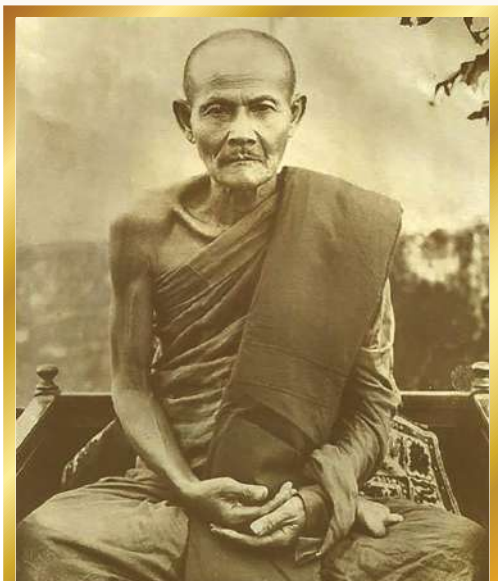
หลวงปู่สังวาลย์ เขมโก
วัดทุ่งสามัคคีธรรม จังหวัดสุพรรณบุรี

เทวดาผู้ใหญ่บอกให้เอาอาการวัดตาสูดตรมาสวดจะทำให้มีอายุยืนนานได้ บทอาการวัดตาสูดตรมนี้ เทวดาจะหมดอายุแล้วจะต้องจุติ เสียใจก็เที่ยวถามหมู่เทพเทวดาทั้งหลาย เทวดาผู้ใหญ่

บอกให้เอาอาการวัดตาสูดตรมมาสวด สามารถมีอายุยืนได้ เราเลยอยากจะช่วยรักษาบทสวดนี้ไว้ไม่ให้สูญหาย พิมพ์ตัวโตๆ นะ จะได้สวดกัน

ก่อนนี้เราอยู่ในป่าช้า แรม ๑ คำ หรือ ๒ คำ เดือนยังไม่พ้นยอดไม้ เรากำลังนั่งสมาธิอยู่ ฝันว่ามีคนมาสวดอาการวัดตาสูดตรมให้กับเรา บอกว่าจะป้องกันไว้ให้ ป่าช้าก็สะท้อนหัวนไหว เหมือนพายุพัด อีกทีก็เหมือนวัวควายมันกำลังวิ่งมาหมาที่อยู่ที่นั่นมันก็เห่าแบบกลัวเลยนะ

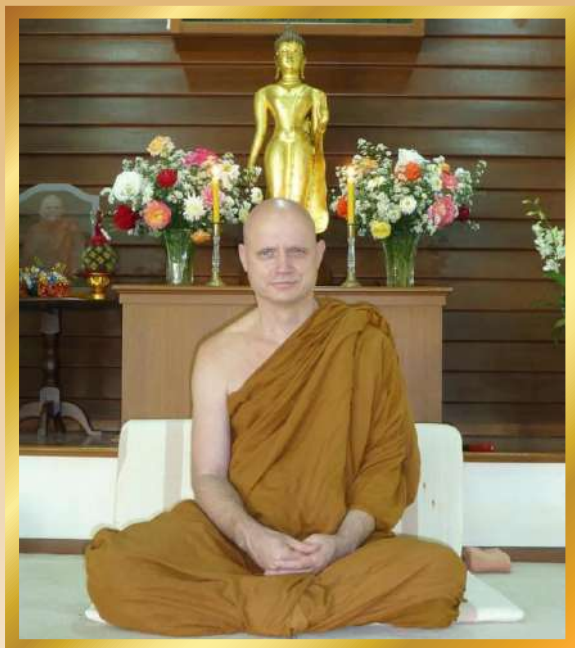
แต่เราก็ไม่หัวนไหวเลยนั่งเฉย พอรุ่งเช้าไปดูก็เห็นกิ่งยางกับต้นไม้ในป่าช้าหักจริงๆ เพราะอีก ๒ วันต่อมาก็ฝันว่าให้เราท่องมนต์บทนี้ทุกๆ ที่เราสวดไม่ได้ รุ่งขึ้นไปบิณฑบาต ก็มีคนมาใส่บาตร เอาบทสวดนี้มาให้กับเรา เราก็เลยสวดสวดจนขึ้นใจ แบบท่องปาตีโมกข์ พอได้กรรมฐานเลยไม่ได้สวดเลย ท่องมนต์บทนี้ไปที่ไหนไม่อดอยากนะ จะไม่ตายโหง หมาบ้าควายบ้าจะไม่ทำร้ายได้ มีอานุภาพดี พิมพ์ตัวโตๆ นะ พิมพ์สีอะไรแบบไหนก็ดีทั้งนั้น สำหรับเราไม่มีอะไรไม่ดี ทุกอย่างดีหมด W

หลวงปู่มัน ภูริทัตโต วัดป่าสุทธาวาส
จังหวัดสกลนคร

อานุภาพของเสียงสวดมนต์

พุทธมนต์นั้นใครสวดก็ตามเป็นกิจวัตรของพระสงฆ์เข้าเฝ้าหรือชาวพุทธทุกคนสวดพุทธคุณหรือระลึกในใจมีอานุภาพแผ่ไปได้เหมือนจักรวาล สวดออกเสียงพอได้ยิน มีอานุภาพแผ่ไปได้แสนจักรวาล สวดมนต์เข้า-เฝ้าธรรมดามีอานุภาพแผ่ไปได้แสนโกฏิจักรวาล สวดเต็มเสียงสุดกู่มีอานุภาพแผ่ไปได้อนันตจักรวาล แม้สัตว์ที่อาศัยอยู่ในสามภพ และที่สุดแห่งเวจิมหานรก ก็ยังสามารถรับรู้และได้รับความสุข เมื่อแว่วเสียงสวดมนต์ผ่านมาจากไปถึง แม้เพียงแค่ชั่วขณะหรือครู่หนึ่งก็ยิ่งดีกว่าหาความสุขไม่ได้เลยตลอดกาล W

พระเทพพัชรญาณมุนี (ชยสารโร)

การสวดมนต์เป็นหมู่จะมีประโยชน์มาก ในการสร้างความสามัคคีในความรู้สึก เป็นหมู่คณะเดียวกัน เพราะการประสานเสียง มีผลต่อจิตใจ มีผลต่อความรู้สึกว่าพวกเรา ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่

การทำวัตรสวดมนต์เป็นการสำรวมกาย สำรวมวาจา ให้จิตใจอยู่กับบทสวดซึ่งเป็นหลัก คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ฉะนั้น ถ้าเราไม่ปล่อยให้จิตไปคิดเรื่องอื่นหรือปล่อยให้เกิดอคติ ต่อการสวดมนต์ การสวดมนต์ก็เป็นวิธีฝึกจิต หรือฝึกตนที่ดีอย่างหนึ่ง ยิ่งถ้าเราสวดบทแปล หรือสวดบทภาษาบาลีที่มีคำแปลไปด้วย คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจะค่อยๆ ซึมซับอยู่ในใจ หลายคน ที่ท่องบทสวดมนต์เคยมาแล้ว ให้เอาตมาได้ยินว่า ในชีวิตประจำวันเวลา มีเรื่องเครียด มีเรื่องวิกฤตเกิดขึ้น บทสวดมนต์ จะผุดขึ้นมาในสมองเหมือนเป็นอาจารย์สั่งสอน

ให้เราได้สติ ฉะนั้น บทสวดมนต์ส่วนใหญ่ก็มี คำสอนของพุทธเจ้าเป็นหลัก เราท่องบทสวดมนต์ ท่องพุทธวจนะ คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้ ถือว่าเป็นสิริมงคลต่อชีวิตเรา

อีกอย่างหนึ่ง เมื่อเราจะนั่งสมาธิหรือ เจริญสติในชีวิตประจำวัน บางทีเราเพิ่งกลับมา จากที่ทำงาน หรือว่าถ้าเป็นเด็กนักเรียนกลับ จากโรงเรียน จะให้นั่งสมาธิเลยจิตไม่ค่อยพร้อม บางทีก็ยั้งฟุ้งซ่านมีโน่นมีนี่อยู่ การทำวัตร สวดมนต์ก่อนนั่งสมาธิถึงจะแค่ ๕ นาที ๑๐ นาที ก็เป็นการค่อยๆ ปรับอารมณ์เปลี่ยนอารมณ์ จากอารมณ์ทางโลกมาสู่ทางธรรม และมีผล ทางจิตวิทยาด้วย ถ้าเราจะเอาแต่นั่งอย่างเดียว อาจจะนั่งไม่ได้นาน ถ้ามีการสวดมนต์ด้วย มีการ นั่งสมาธิด้วย ก็จะเป็นการทำสมาธิเพียรในระยะ เวลาที่ยาวขึ้น

สวดมนต์ทำไมได้อะไรจากการสวดมนต์*

พระเดชฯ เมธังคุโร

การเจริญและการสวดพระพุทธรมณต์

การสวดมนต์เป็นกิจอย่างหนึ่งที่ชาวพุทธปฏิบัติสืบเนื่องกันมาช้านาน ทั้งพระสงฆ์ตามวัดต่างๆ มีการทำวัตรเช้า - เย็น เป็นประจำทุกวัน และเกี่ยวข้องกับฆราวาส เวลาที่มีพิธีต่างๆ ทั้งพระราชพิธี และการทำบุญต่างๆ ถ้าเป็นงานพิธีมงคลเช่นวันเกิด แต่งงาน ขึ้นบ้านใหม่ เรียกว่า “เจริญพระพุทธรมณต์” ถ้าเป็นงานอวมงคล เช่น งานศพ เกี่ยวกับคนตายเรียกว่า “สวดพระพุทธรมณต์” ถ้าเป็นการสวดมนต์ทั่วไป ก็เรียกว่า การสวดมนต์ สวดเพื่อรักษาคำสอนไว้

ในเบื้องต้น การสวดมนต์เกิดจากความ ต้องการรักษาคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ให้ แม่นยำ ด้วยการสวดท่องจำพร้อมๆ กัน (มุขปาฐะ)

* เรียบเรียงจากพระธรรมเทศนา ของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) ในชุด ตามพระใหม่ไปเรียนธรรม

ที่เรียกว่า **สังคายนา** (บาลีใช้คำว่า **สังคีติ**) โดยพระ จะแบ่งกันรับผิดชอบเป็นคณะและแบ่งกันท่องจำ คำสอนให้สอดคล้องต้องกันทุกคำ วิธีแบบมุข-ปาฐะนี้ แม่นยำกว่าการคัดลอกด้วยมือ ซึ่งมัก ตกหล่นหรือผิดพลาดได้ง่ายจากการคัดลอก แต่แต่ละครั้ง ต่อมาภายหลังที่ลังกาเมื่อใกล้ พ.ศ. ๕๐๐ มีการจารึกพระไตรปิฎกเป็นตัวอักษรแล้ว ความจำเป็นในการสวดท่องจำก็ลดลง แต่ก็ยังคง มีการสวดมนต์กันต่อมา

สวดมนต์เพื่อทบทวนธรรม

ในระดับชุมชน จัดให้มีการสวดมนต์เป็นการ สาธยายธรรม เพื่อทบทวนคำสอนสำคัญของพระพุทธเจ้า เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต สร้างขวัญกำลังใจ และความศรัทธาปสาทะแก่

ผู้ฟัง และถือเป็นสิริมงคลหรือสวานานุตตริยะ คือ การฟังอันเลิศอย่างหนึ่ง เพราะกล่าวถึงพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ความจริง ความดีงาม และอวยชัยให้พร ให้ได้รับความสุขความเจริญจากการประพฤติกระทำสิ่งที่ดีงาม

สวดมนต์เพื่ออบรมจิต

ในระดับส่วนตัว บางคนใช้การสวดมนต์เพื่อน้อมนำจิตให้รวมเป็นสมาธิ ก่อนจะได้เจริญจิตภาวนาให้ลึกซึ้งตั้งมั่นต่อไป นอกจากเพิ่มพูนความเพียร ความนอบน้อม ความซาบซึ้งใจ ที่มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันเกษมแล้ว ยังให้เกิดความรู้ความเข้าใจคำสอนอันถูกต้อง และปฏิบัติสอดคล้องกัน ทำให้เกิดความรักสามัคคีพร้อมเพรียงกันด้วย (จึงมีธรรมเนียมให้มีการสวดมนต์เป็นกิจวัตรร่วมกันเป็นประจำทุกวัน ตอนเช้า และตอนเย็น ที่เรียกว่าการทำวัตรเช้า-เย็น)

สวดมนต์สวดอะไรบ้าง

การทำวัตรสวดมนต์ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ เริ่มจากการสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ มีทั้งแบบย่อหรือพิสดารตามความเหมาะสมของเวลาและโอกาส

ส่วนต่อมา เป็นการนำข้อธรรมคำสอนที่เตือนใจให้ไม่ประมาท ให้มีความเพียร ความ

สำรวม และตระหนักรู้ความจริงของชีวิต ที่เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และชวนชวนหาทางออกจากทุกข์ เข้าถึงสุขอันแท้จริง และตอนสุดท้ายจะเป็นการแผ่เมตตาจิต แก่เพื่อนร่วมทุกข์ เกิดแก่ เจ็บ ตาย และ แผ่ส่วนบุญ หรือ บทอวยชัยให้พรต่างๆ

สวดมนต์ไม่ใช่เพื่ออ้อนวอนขอ

ข้อสังเกตที่พึงระวังคือ ระยะเวลา มักนิยมการอวยชัยให้พรหรือขอพร จำพวกให้ได้รับโลกธรรมต่างๆ เช่น ลาภ ยศ สรรเสริญ มากเกินแทนการมุ่งให้มี อายุ วรรณะ สุขะ พละ อันเป็นผลเกิดจากการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม จนกลายเป็นการอ้อนวอน ขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (ขอให้รวยๆ) โดยไม่ประกอบด้วยเหตุปัจจัย และคลาดเคลื่อนไปจากหลักธรรม เช่น หลักกรรมในพุทธศาสนาไปเป็นลัทธิอื่นโดยไม่รู้ตัว

บทมนต์ที่ควรสวดประจำ

บทมนต์ที่ควรสวดประจำ นอกจากบทอวยพรพระ (อิติปิโส) บทพาหุงมหาภา (ขยมงคลคาถา, บทชัยันโต) แล้วยังมีพระสูตรที่เหมาะสมแก่ฆราวาส และผู้ปฏิบัติธรรมประจำวันโดยตรง เช่น มงคลสูตร (อเสวนา) รตนสูตร (ยัง กิณฺจฺจ) กรณียเมตตสูตร มรณสติ และโพชฌงค์ เป็นต้น

บางท่านมีบทเฉพาะ ก่อนทำกิจสำคัญ เช่น ทำกรรมฐาน ฉลอง ออกเดินทางไกล หรือเจรจา ความ แต่นำพระบาลีหรือพุทธประวัติที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทาง แต่ตอนหลังผู้ที่สืบทอดมิได้ศึกษาที่มาเลยกร่อนกลายเป็นคาถาอาคม ทำนองเดียวกับพระเครื่อง คือ เดิมทีมาจากการจำลองพระประธานในโบสถ์ (เช่น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว) ต่อมาค่อยๆ กลายเป็นรูปพระเกจิผู้สร้างปลุกเสก

เครื่องราง ไม่เชื่อมโยงกับพระพุทธเจ้า ปัจจุบันลามไปถึงเทพเจ้าวัด (อย่างจตุคามรามเทพ) และเด็กวัดผู้ติดตามพระ (เช่น ไอ้ไข่) ซึ่งภายหลังเจ้าพ่อเจ้าแม่และเทพในลัทธิเทวนิยม เครื่องประโลมใจได้มาบดบังพระธรรมที่เป็นแก่นแท้เพื่อความดับทุกข์ และกลายเป็นความมั่งงาย ไร้เหตุผลหวังฟุ้งลมๆ แล้งๆ และตกอยู่ในความประมาท

บทมนต์พิเศษ

การสวดมนต์ตามวัดต่างๆ หลังทำวัตรเย็น เนื่องจากมีเวลา จึงจัดให้มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียน บทสวดต่างๆ เพื่อมิให้หลงลืม หรือเพื่อความพร้อมเพรียง และเตือนใจหมู่คณะผู้สวด อาทิตย

วันอาทิตย์ เพิ่มบทที่ใช้ในงานมงคลต่างๆ เช่น ชุมนุมเทวดา พระปริตรต่างๆ (ปริตร แปลว่า เครื่องป้องกัน มีทั้ง ๗ ตำนาน และ ๑๒ ตำนาน)

วันจันทร์ เพิ่มบทงานมงคล ที่ใช้ไม่บ่อย เหมือนวันอาทิตย์

วันอังคาร บทพิเศษที่ใช้ในงานพระราชพิธีในวัง และบทเตือนใจประจำวัน เช่น อภินิหารปัจเจกเวกชน ของบรรพชิต

วันพุธ เพิ่มบทที่ใช้ในงานอวมงคล เช่น พระอภิธรรม ซึ่งเป็นธรรมะสูงสุด คู่ควรแก่การตอบแทนคุณมารดาบิดาที่ล่วงลับ สวดมาติกา

วันพฤหัสบดี สวดพระพุทธรูปมนต์อื่นๆ เช่น ธรรมนิยามสูตร (พุทธ พุทธัส ไม่ต้องสวดชุมนุมเทวดา)

วันศุกร์ บทอนุโมทนาต่างๆ ในงานมงคล และงานอวมงคลบางบท (เช่น อทาสี เม)

วันเสาร์ สวดบทใหญ่ เป็นพระสูตรพิเศษ เช่น อัมมจักกัปปวัตตนสูตร ที่ใช้ในงานฉลองพระหรือวันเกิดสำคัญ อาทิตตปริยายสูตร และ อนัตตลักษณะสูตรที่ใช้ในงานทำบุญอุทิศให้ผู้ล่วงลับ ๕๐ วัน ๑๐๐ วัน

ยังมีบทสวดมนต์อื่นที่แต่งภายหลัง เช่น ในลังกา มีคาถาชินบัญชรที่สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) นำมารื้อฟื้น และ การสวดพระมาลัย ท่องนรกสวรรค์ ที่ใช้ในงานศพอีกด้วย

ในปัจจุบัน บางวัดจัดให้มีกิจกรรมสวดมนต์ในโอกาสพิเศษ เช่น สวดมนต์ข้ามปี สวดมนต์งดเหล้าเข้าพรรษา เพื่อลดอุบัติเหตุและห่างไกลอบายมุข หรือสวดมนต์สุดสัปดาห์ที่มีพระช่วยนำ และอธิบายความหมาย ที่มาและโอกาสในการใช้สวดมนต์ต่างๆ เพิ่มเติมด้วย เช่น โครงการธรรมจักรชั้นเดย์ สวดบทปฐมเทศนาทางสายกลางทุกวันอาทิตย์

สวดมนต์แปลไทย

ในระยะหลัง ผู้คนเห็นห่างวัดและเข้าใจความหมายบทสวดมนต์น้อยลง บางท่านจึงปรับปรุงโดยมีการแปลเป็นภาษาไทยเพื่อให้อุบาสกอุบาสิกาใช้สวดด้วย เช่น ท่านพุทธทาสภิกขุที่สวนโมกข์ คัดพระไตรปิฎกมาสวดแปลร่วมกับการทำวัตรเช้าเย็นด้วย เพื่อให้คนได้ฟังและเข้าใจพุทธพจน์ที่ทรงสอนบ่อยๆ เรียกว่า พุทธานุสาสนี เช่น เรื่องขันธห้า และพระไตรลักษณ์ การสวดบาลีใช้เสียงสูง แปลไทยใช้เสียงต่ำลงมาสลับกัน ทำให้ฟังง่าย และไพเราะ ไม่สวดเร็วหรือซ้ำเกินไปทำให้ได้พิจารณาความหมายในบทสวดไปด้วย

สวดมนต์ต่างกับการร้องเพลง

การสวดมนต์ ต่างจากการร้องเพลงอย่างไร ที่จริง ทั้งสองอย่างล้วนเป็นศิลปะ คือการขับ แต่เป้าหมายต่างกัน การร้องเพลงเป็นการสนองอารมณ์ให้เคลิบเคลิ้มหลงใหลในกามคุณมากขึ้น แต่การสวดมนต์เน้นให้เกิดสติ ความสงบ และคุณธรรมต่างๆ เป็นเป้าหมายสูงสุด มีบทเพลงบางบทและดนตรีบางอย่างที่น้อมนำขัดเกล่าให้จิตมีคุณธรรมความดีงามได้ และไม่ผิดศีล แต่นับเป็นศิลปะที่มีประโยชน์ และมีบางเรื่องในพระไตรปิฎกและอรรถกถากล่าวถึงไว้

ในทางวิทยาศาสตร์ มีการศึกษาถึงการฟังหรือสวดมนต์ด้วยเสียงความถี่ต่ำ หรือเป็นโมโนโทน พบว่ามีผลต่อร่างกาย (สมอง) และจิตใจ (อารมณ์ความรู้สึก) ตลอดจนใช้เยียวยาบำบัดโรคและความเจ็บป่วยได้ด้วย เพราะเมื่อมีจิตที่สงบและเป็นสุข จะทำให้ฮอร์โมนที่เพิ่มภูมิคุ้มกันร่างกายสูงขึ้น และมีการเพิ่มเซลล์สมอง ซึ่งยังคงมีการศึกษาวิจัยก้าวหน้าเพิ่มเติมออกมาตลอด

ผลจากการสวดมนต์เป็นประจำ

สรุป ประโยชน์ที่ได้จากการสวดมนต์อย่างถูกต้อง มีหลายประการ เช่น

๑. เป็นการเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ และได้ฟังธรรมจากพระโอษฐ์
๒. เป็นการทบทวน และรักษาข้อธรรมคำสอน เพื่อนำมาปฏิบัติมิให้สูญ
๓. เป็นการบริหารกาย เช่น ปอด หลอดลม เสียง การหายใจ การทรงตัว
๔. เป็นการฝึกจิตให้มีคุณธรรม เช่น ความเพียร ความอดทน อ่อนน้อมถ่อมตน กตัญญู รู้หน้าที่ มีวินัย ตรงต่อเวลา และมีความสามัคคี เป็นต้น

๕. การเข้าใจความหมายบทสวดมนต์ทำให้เกิดปัญญา และศรัทธาที่ถูกต้อง นำไปใช้รักษาใจ และดำเนินชีวิต

๖. การสวดมนต์เป็นการเตรียมจิตก่อนทำสมาธิได้ดีมาก (บุพกิจก่อนภาวนา) ทำให้เกิดสมาธิได้ง่าย และลึกซึ้ง ทนนานกว่า

๗. ทำให้จิตใจปลอดโปร่ง หลับสบาย สุขภาพดี ความจำ การเรียนและการทำงาน การตัดสินใจดีขึ้น

๘. การสวดมนต์เป็นการฝึกสติ และทดสอบสติ แต่ละวันของตนเอง

๙. สวดมนต์จนเห็นธรรมได้ เป็นหนึ่งในวิถิแห่งการบรรลุธรรม (วิมุตตายนะ ๕)

๑๐. การสวดมนต์เป็นการทำบุญและแผ่เมตตาแผ่ส่วนบุญแก่ผู้มีพระคุณ และสรรพสัตว์ทั้งหลาย ยังให้เกิดสันติสุขในใจและสันติภาพในโลก

๑๑. การสวดมนต์ทำให้เทวดามาคุ้มครองรักษา ก่อให้เกิดสวัสดิมงคล ร่มเย็นเป็นสุขในครอบครัวและประเทศชาติ และอื่นๆ อีกมาก ดังนั้น จึงควรสนใจ ใส่ใจ และตั้งใจสวดมนต์ด้วยดี เพื่อให้มีอานิสงส์ที่พึงปรารถนาทุกทิพาราตริกกาล สมดังคำโบราณว่า **ทุกวันต้องชำระกายให้สะอาด ฉันทใจ ฟังชำระใจด้วยการสวดมนต์ภาวนา ฉันทใจ**

เมื่อปฏิบัติเป็นประจำอย่างถูกต้อง แม้ไม่เรียกก็จะเกิดผลดีตั้งขึ้นแจ่มมา (เป็นอิทัปปัจจยตา) และสามารถรู้และพิสูจน์ได้ด้วยตัวของท่านเอง (ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ)

พระคุณศรี เมธังกูโร

วัดทุ่งไผ่ ชุมพร

มาฆบูชา ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เกร็ดความรู้จากพระไตรปิฎก

อานุภาพของพระปริตร*

แปลโดย พระคันธสารากวีวงศ์

การสวดมนต์เป็นประเพณีที่สืบเนื่องกันมาช้านานของชาวพุทธในหลายประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย และเจริญเมตตา จัดได้ว่าเป็นพื้นฐานของการเจริญวิปัสสนาอันเป็นแก่นสารของพระพุทธศาสนา

มีคำพังเพยของไทยกล่าวว่า **สวดมนต์เป็นยาทา** ภาวนาเป็นยากิน หมายความว่า การสวดมนต์ทำให้สร้างสมาธิได้เร็ว เหมือนยาทาที่ได้ผลทันที ส่วนภาวนาเหมือนยากินที่ทำให้โรคหายอย่างเด็ดขาด คนไทยในสมัยก่อนนิยมสวดมนต์

* จากส่วนต้นของหนังสือ พระปริตรธรรม แปลโดย พระคันธสารากวีวงศ์ พิมพ์ครั้งที่ ๒๑ : พฤษภาคม ๒๕๕๔
พิมพ์ที่ หจก.ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์
ภาพประกอบ ศิลปิน : กฤษณะ สุริยกานต์
ขอขอบพระคุณ สำนักพิมพ์ธรรมสภาที่เอื้อเฟื้อภาพ

ด้วยบทสวดมนต์ที่เรียกว่า **เจ็ดตำนาน** และ **สิบสองตำนาน** ในปัจจุบันนิยมสวดมนต์ทำวัตรเช้า - เย็น ซึ่งเป็นพระราชกฤษฎีกาในรัชกาลที่ ๔

บทสวดมนต์เจ็ดตำนานและสิบสองตำนาน มีชื่อเดิมว่า **พระปริตร** แปลว่า **เครื่องคุ้มครอง** เป็นที่นิยมสวดของชาวพุทธมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจวบจนถึงปัจจุบัน เพื่อความมีสิริมงคล และเพิ่มพูนภาวนาบาารมี

พระปริตรที่ปรากฏในพระสูตรมีดังนี้

๑. **เมตตปริตร** พบในขุททกปาฐะ (ขุ.ขุ. ๒๕/๑-๑๐/๑๓-๑๔) และสุตตนิบาต (ขุ.สุ. ๒๕/๑๔๓-๕๒/๓๖๒-๖๔)
๒. **ขันธปริตร** พบในอังคุตตรนิกาย จตุกนิบาต (อง.จตุกก ๒๑/๖๗/๘๓) วินัยปิฎก จุฬวรรค (วิ.จ. ๗/๒๕๑/๘) และชาดก ทุกนิบาต (ขุ.ชา. ๒๗/๑๗-๑๘, ๔๐-๔๑)

๓. **โมรปริตร** พบในชาดก ทุกนิบาต (ขุ.ชา. ๒๗/๑๗-๑๘, ๔๐-๔๑)
๔. **อาภานาฎิยปริตร** พบในทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค (ที.ปา. ๑๑/๒๓๕-๘๔/๑๖๙-๗๘)
๕. **โพชนังคปริตร** พบในสังยุตตนิกาย มหาวรรค (สั.ม. ๑๙/๑๙๕-๙๗/๗๑-๗๕)
๖. **รัตนปริตร** พบในขุททกปาฐะ (ขุ.ขุ. ๒๕/๑-๑๐/๑๓-๑๔) และสุตตนิบาต (ขุ.สุ. ๒๕/๒๒๔-๔๑/๓๗๖-๘๐)
๗. **วัฏฏกปริตร** พบในชาดก เอกกนิบาต (ขุ.ชา. ๒๗/๓๕/๙) และจரியปิฎก (ขุ.จரிய. ๓๓/๗๒-๘๒, ๖๒๐-๒๑)
๘. **มังคลปริตร** พบในขุททกปาฐะ (ขุ.ขุ. ๒๕/๑-๑๓/๓-๕) และสุตตนิบาต (ขุ.สุ. ๒๕/๒๖๑/๓๘๔-๘๖)
๙. **ธชัคคปริตร** พบในสังยุตตนิกาย สคาถวรรค (สั.ส. ๑๕/๒๔๙/๒๖๓)
๑๐. **อังกุลิมาลปริตร** พบในมัชฌิมนิกาย มัชฌิมปิณฑาสกั (ม.ม. ๑๓/๓๕๑/๓๓๕)

รูปคำบาลีในหนังสือเล่มนี้ แตกต่างกับหนังสือสวดมนต์ทั่วไปในบางแห่ง เนื่องจากผู้แปลได้นำพระไตรปิฎกฉบับต่างๆ มาเทียบเคียงกัน มีฉบับไทย ฉบับสิงหล และฉบับฉัฐฐสังคีติ (ฉบับสังคายนาคั้งที่ ๖) ที่พระเถระนิกายเถรวาท ๕ ประเทศคือ ไทย พม่า ลังกา ลาว และเขมร ได้ร่วมกันสังคายนาคั้งที่ประเทศพม่า ใน พ.ศ. ๒๔๙๗-๒๔๙๙ แล้วเลือกใช้คำบาลีที่ผู้แปลเห็นว่าถูกต้อง

ตามหลักภาษา และในตอนท้ายของหนังสือ มีบทเพิ่มเติมซึ่งชี้แจงเมตตปริตรโดยละเอียด

คัมภีร์แปลและอธิบายที่ผู้แปลใช้เทียบเคียงในการแปลคือ

๑. **คัมภีร์อรรถกถา** ในส่วนที่อธิบายพระปริตรนั้นๆ
๒. **ปริตตฎีกา** พระเตโชทีปะ แต่งในสมัยอังวะ พ.ศ. ๒๑๕๓
๓. **พระปริตรแปลภาษาพม่า** ฉบับแปลใหม่ พระวาเสฏฐาภิวังศ์ แต่งในพ.ศ. ๒๕๐๕
๔. **ธรรมจักรเทศนา** พระโสภณมหาเถระ (มหาสีสยาดอ) แต่งในพ.ศ. ๒๕๐๕
๕. **สวตมนต์เจ็ดตำนาน** ฉบับกองทัพอากาศยานาวอากาศเอก (พิเศษ) แย้ม ประพันธ์ทอง แต่งใน พ.ศ. ๒๕๓๘
๖. **อานุภาพพระปริตต์** อาจารย์ธนิต อยู่โพธิ์ แต่งในพ.ศ. ๒๕๑๗

นอกจากคำแปลพระปริตรแล้ว ผู้แปลยังได้เขียนประวัติความเป็นมาของพระปริตรนั้นๆ โดยนำข้อความมาจากคัมภีร์อรรถกถาตามสมควร ทั้งได้เพิ่มบทสวดมนต์อื่น ที่มีท่านผู้รู้แต่งไว้ในภายหลัง อันได้แก่ ชยปริตร อภยปริตร สัพพมังคลคาถา พุทธชัยมังคลคาถา คาถาชินบัญชร เทวตายุโยชนคาถา และปัตติทานคาถา ในบทสุดท้ายมีบทสวดธรรมจักรและคำแปลพร้อมทั้งประวัติความเป็นมา

การสวดมนต์สาธยายพระปริตรนั้น ควรทำ

ในเวลาเช้าหลังตื่นนอน เพื่อก่อให้เกิดสิริมงคล และความตั้งมั่นแห่งจิต อันจะเกื้อกูลให้ผู้สวดสามารถอดทนต่อโลกธรรมที่มากกระทบได้ ด้วยกำลังสมาธิที่เกิดขึ้นในขณะที่สวดมนต์ และถ้ามีโอกาสดมมนต์ในเวลาก่อนนอนอีกรอบหนึ่งได้ ก็จะเป็นการดี

ผู้สวดมนต์ไม่ควรสวดสวดทางใจอย่างเดียว แต่ควรเปล่งเสียงทางวาจา เพื่อให้เหล่าเทวดา อารักษ์ผู้รักษาบ้าน และเทวดาผู้มาจากสถานที่อื่น ได้ร่วมกันอนุโมทนาบุญ ดังอรรถกถาของ คัมภีร์สุตตนิบาต อัมมิกสูตร บรรยายเรื่องของ อุบาสิกาชื่อว่า **นันทมาตา** ในนครเวฬุภิกษกะ ได้ยินสวดสวดอัญญกรรมและปารายนวรรค ของคัมภีร์สุตตนิบาต อยู่ริมหน้าต่างที่เปิดไว้ในขณะนั้น ท้าวเวสสุวัณซึ่งอยู่ในระหว่างทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผ่านมาได้ยินเสียงสวดสวด ก็หยุด ยืนพนมมือ ฟังเสียงสวดสวดจนจบ และได้กล่าว สาธุการอนุโมทนาบุญ นางได้ยินเสียงสาธุการ จึงถามว่า **“ใครอยู่ที่นั่น”** ท้าวเธอตอบว่า **“เราเป็น ท้าวเวสสุวัณ ยินฟังธรรมที่ท่านสวดสวดอยู่ จึง ปลื้มใจแล้วกล่าวสาธุการ”**

เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า เทวดาชอบฟังเสียง สวดสวดธรรม ผู้สวดสวดจึงควรเปล่งเสียงทางวาจา เพื่อให้บุคคลอื่นได้ยิน แล้วร่วมอนุโมทนาบุญ

ผู้สวดสวดพระปริตรต้องมีความเชื่อมั่น ในพุทธานุภาพ จึงจะได้รับอานิสงส์ของการสวด พระปริตรอย่างแท้จริง ดังตัวอย่างชาวพม่าคนหนึ่ง ในรัชสมัยของพระเจ้ามินดง ซึ่งเล่ากันว่า ในพุทธ ศตวรรษที่ ๒๔ (ตรงกับสมัยรัชกาลที่ ๔) มีพ่อค้า อัญมณีคนหนึ่งนามว่า **นายมยะตา** เป็นคหบดี ผู้มั่งคั่งในเมืองมณฑลทะเลย์ และเป็นพระสหาย ของพระเจ้ามินดง ชาวพม่าเรียกท่านด้วยความ เคารพรักว่า **“พระปริตร คุณปู่มยะตา”** สาเหตุ

ที่เพิ่มคำนำหน้าชื่อว่า **“พระปริตร”** ก็เพราะ ท่านหมั้นสวดสวดพระปริตรทุกเช้าหลังตื่นนอน ก่อนรับประทานอาหารเช้า ท่านรักษาศีล ๕ เป็นประจำและสวดสวดพระปริตรสม่ำเสมอ เป็นเวลานานนับ ๑๐ ปี

วันหนึ่งพ่อค้าชาวจีนสองคนซึ่งเป็นเพื่อน ร่วมอาชีพค้าขาย ได้ชวนท่านเดินทางไปเที่ยว เมืองจีน แม้อยู่ในระหว่างเดินทาง ท่านก็รักษาศีล และสวดสวดพระปริตรด้วยความไม่ประมาท แม้พยายามปฏิบัติธรรมอย่างนี้ กรรมเก่าก็ยังคง ติดตามมาส่งผลอย่างคาดไม่ถึง

เมื่อท่านเดินทางไปถึงเมืองจีนแล้ว มีกำแพง เมืองด้านหนึ่งทรุดลง แม้ว่าจะซ่อมแซมหลายครั้ง ก็กลับทรุดลงซ้ำแล้วซ้ำเล่า เหล่าขุนนางที่ปรึกษา จึงประชุมกันตกลงว่า ต้องฝังร่างชาวต่างชาติ ทั้งเป็นไว้ได้กำแพงเมือง เพื่อให้เฝ้ารักษาจึงจะ ซ่อมสำเร็จได้ จากนั้นจึงได้สั่งให้ทหารตามหา ชาวต่างชาติในตรอกพ่อค้า และได้พบนายมยะตา ที่มุ่งโสสร้างโพกหัวแบบพม่า จึงจับกุมตัวไป แม้พ่อค้าจีนจะวิงวอนอย่างไรก็ไม่เป็นผล

นายมยะตา ถูกจับมัดพาไปยังกำแพงเมือง ที่กำลังซ่อมแซมอยู่ เมื่อเห็นว่าไม่มีที่พึ่งอื่น นอกจากพระรัตนตรัย จึงได้สวดสวดพระปริตร เจริญพระพุทธคุณเป็นอารมณ์ ตลอดเวลาเดินทาง จนถึงที่หมายในเวลาเช้า ท่านได้สวดสวดพระปริตร ครบทุกสูตร ครั้นแล้วทหารจีนได้จับท่านโยน ลงไปในหลุม พร้อมกับตะโกนโห่ร้องอย่างยินดี หลังจากนั้นก็ใช้ดินกลบปากหลุม แล้วสร้าง กำแพงเมืองทับลงไป

ส่วนสหายพ่อค้าจีนไม่กล้าไปค้าขายที่ประเทศ พม่าเป็นเวลานานถึง ๑๐ ปี จนเงินทองที่สะสม ไว้ร่อยหรอลง จึงตัดสินใจไปค้าขายที่พม่าอีก แต่ก็เลี้ยงที่จะไปเมืองมณฑลทะเลย์ และเลือกไปยัง

เมืองโมกุต ซึ่งเป็นเมืองค้าขายอัญมณีอีกเมืองหนึ่ง พอมาถึงเมืองจัดปยินซึ่งอยู่ติดกับเมืองโมกุต และเป็นแหล่งค้าอัญมณีเช่นกัน ก็ได้แวะเข้าไปในเมือง เดินดูตามตึกรามบ้านช่องของคหบดีที่ซื้ออัญมณี

ขณะที่พ่อค้าทั้งสองเดินเข้าไปในบ้านใหญ่หลังหนึ่ง ก็ได้พบนายมยะตาที่กำลังเดินออกมาจากบ้าน ทั้งสองฝ่ายต่างตกตะลึง พ่อค้าถามด้วยความแปลกใจถึงสาเหตุที่รอดชีวิตกลับมาได้ ท่านตอบว่า ผมรอดชีวิตได้ด้วยพุทธานุภาพ ตอนที่ถูกโยนลงไปในหลุม ผมมีสติระลึกถึงพระพุทธรูปอยู่ หลังจากนั้นผมก็รู้สึกเหมือนจับกลับไป แล้วมารู้สึกตัวอีกครั้งที่บ้านพัก ภายหลังเมื่อมีสติรู้สึกตัวแล้ว ได้ถามลูกสาวว่า พ่อกลับมาได้อย่างไร ลูกสาวตอบว่า พ่อค้าชาวเงินเพื่อนของพ่อทั้งสองคนมาส่งซึ่งคงจะเป็นเทวดาแปลงเป็นพวกคุณ ทั้งสองคนและพามาส่ง พ่อค้าทั้งสองคนทราบเรื่องนี้แล้ว ก็เบิกบานใจ พักอยู่ในบ้านของท่านชั่วขณะแล้วเดินทางกลับบ้านเมืองของตน

เรื่องนี้เป็นเรื่องเล่าขานในรัชสมัยพระเจ้ามินดง ไม่มีหลักฐานพอที่จะสืบค้นได้ ถ้าเรื่องนี้ไม่ได้เกิดขึ้นจริง ก็ขอยกไว้ แต่ถ้าเป็นเรื่องจริงก็แสดงว่า อานุภาพของพระปรีต สามารถคุ้มครองผู้สาธยายได้โดยแท้ แต่ผู้สวดสาธยายต้องมีความเชื่อมั่นในพุทธานุภาพ และหมั่นสาธยายพระปรีตเป็นนิตย์ จึงจะสัมฤทธิ์ผล สมปรารถนาอย่างแท้จริง*

* เรื่องนี้พบในหนังสือ คุณของพระไตรรัตน์ หน้า ๑๕๖-๑๖๑ เขียนโดย นายฐะลาย ซึ่งนำเรื่องนี้มาจากเรื่องที่พระอุตตม-พุทธิเถระ อัครมหาบัณฑิต เล่าไว้ในหนังสือทำบุญอายุของท่าน ผู้แปลรู้จักคุ้นเคยกับนายฐะลาย ในคราวที่ไปเรียนหนังสือที่พม่า จึงได้ขอสำเนาเอกสารเรื่องนี้ไว้

ประวัติพระปรีต

พระปรีต แปลว่า เครื่องคุ้มครอง คือป้องกันอันตรายภายนอก มีโจร ยักษ์ สัตว์เดรัจฉาน และป้องกันอันตรายภายใน มีโรคภัยไข้เจ็บ เป็นต้น อานิสงส์ที่ได้รับจากการสวดพระปรีตนี้ บังเกิดขึ้นจากอานุภาพของพระรัตนตรัยและเป็นผลของการเจริญเมตตาภาวนา เพราะพระปรีตกล่าวถึงคุณของพระรัตนตรัย และการเจริญเมตตาเป็นหลัก ดังนั้น ผู้หมั่นสาธยายพระปรีตจึงได้รับผลานิสงส์ต่างๆ เช่น ประสบความสุขสวัสดิความเจริญรุ่งเรือง ได้รับชัยชนะ แคล้วคลาดจากอุปสรรคอันตราย มีสุขภาพอนามัยดี และมีอายุยืน ดังพระพุทธรูปดำรัสว่า

“เธอจงเจริญพุทธานุสสติภาวนาที่ยอดเยี่ยมในภาวนาธรรม เพราะผู้เจริญภาวนานี้ จะสมหวังดังมโนรถ”

“อมนุษย์ที่ต้องการจะทำร้ายผู้เจริญเมตตา ย่อมประสบภัยพิบัติเอง เหมือนคนที่ใช้มือจับหอกคม ย่อมได้รับอันตรายจากการจับหอกนั้น”

ประโยชน์ในปัจจุบัน

ในคัมภีร์อรรถกถาพบเรื่องอานุภาพพระปรีตสามารถคุ้มครองผู้สวดได้ เช่น เรื่องพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นนกยูงทอง พระองค์ได้หมั่นสาธยายโมรปรีต ที่กล่าวถึงคุณของพระพุทธรูป ทำให้แคล้วคลาดจากบ่วงที่นายพรานดักไว้ และเรื่องในสมัยพุทธกาลมีภิกษุ ๕๐๐ รูป ไปเจริญภาวนาในป่า ได้ถูกเวทदारบกวณจนกระทั่งปฏิบัติธรรมไม่ได้ ต้องเดินทางกลับเมืองสาวัตถิ ในขณะนั้น พระพุทธรูปได้ตรัสสอนเมตตาปรีต ที่กล่าวถึงการเจริญเมตตา ครั้นภิกษุเหล่านั้นหมั่นเจริญเมตตาภาวนา เทวดาจึงไม่มีเมตริจิตตอบด้วย และช่วยพิทักษ์คุ้มครองให้ภิกษุเหล่านั้น ปฏิบัติธรรมได้โดยสะดวก

นอกจากนี้แล้ว อานุภาพพระปริตรยังสามารถคุ้มครองผู้ฟังได้อีกด้วย ดังพบเรื่องในคัมภีร์อรรถกถาว่า ในสมัยพุทธกาล เมื่อเมืองเวสาลีประสบภัย ๓ อย่างคือ ความอดอยาก แร้นแค้น การเบียดเบียนจากอมนุษย์ และการแพร่ของโรคระบาด พระพุทธเจ้าได้รับนิมนต์เสด็จไปโปรด พระองค์รับสั่งให้พระอานนท์สวดรัตนปริตร ที่กล่าวถึงคุณของพระรัตนตรัยภัยดังกล่าวในเมืองนั้นจึงสงบลง

ในอรรถกถาอีกคัมภีร์หนึ่ง มีเรื่องเล่าว่า ในสมัยพุทธกาล เด็กคนหนึ่งจะถูกยักษ์จับกินภายในเจ็ดวัน พระพุทธเจ้าจึงทรงแนะนำให้ภิกษุสวดพระปริตรตลอดเจ็ดคืน และพระองค์ได้เสด็จไปสวดด้วยพระองค์เองในคืนที่แปด เด็กนั้นก็สามารรถอดพ้นจากภัยพิบัติของอมนุษย์นั้นได้ มีอายุยืน ๑๒๐ ปี บิดามารดาจึงตั้งชื่อเด็กว่า **อายุวัฒนกุมาร** แปลว่า **เด็กผู้มีอายุยืน** เพราะรอดพ้นจากอันตรายดังกล่าว

ประโยชน์ในอนาคต

เมื่อพระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตระ เสด็จไปโปรดโกสีย์ชฎิล ณ ภูเขานิสสระ ชฎิลตนนั้น ได้พบพระองค์แล้วเกิดโสมนัสปราโมทย์ นำดอกไม้มาประดับเป็นอาสนะที่ประทับ พระพุทธเจ้าได้ประทับนั่งเข้าผลสมาบัติในที่นั่งนั้นตลอดเจ็ดวัน โกสีย์ชฎิลได้ยื่นประณมมีระลึกถึงพระพุทธคุณตลอดเจ็ดวันเช่นกัน กุศลที่เกิดจากการระลึกถึงพระพุทธคุณนี้ ทำให้โกสีย์ชฎิลเกิดเป็นเทพบุตรในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ๓ หมื่นกัป เป็นท้าวสักกะจอมเทพ ๘๐ ชาติ เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๑,๐๐๐ ชาติ เป็นพระราชนับชาติไม่ถ้วน ในระหว่างนี้เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ก็เป็นเศรษฐีมีทรัพย์ และไม่เคยไปเกิดในอบายภูมิเลย ในภพสุดท้าย

ได้ออกบวชเป็นพระภิกษุ ท่านปรากฏนามว่า **พระสุภูติเถระ** ได้รับตำแหน่งเอตทัคคะผู้เป็นเลิศในการเจริญญาณ ประกอบด้วยเมตตาและเป็นทักษิณียบุคคล

อานิสงส์พระปริตร

โบราณจารย์ได้รวบรวมอานิสงส์ของพระปริตรไว้ดังนี้คือ

๑. **เมตตปริตร** ทำให้หลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์และอมนุษย์ทั้งหลาย เทพพิทักษ์รักษา ไม่มีภัยอันตราย จิตเกิดสมาธิง่าย ไบหน้าผ่องใส มีสิริมงคล ไม่หลงสติในเวลาเสียชีวิต และเกิดเป็นพรหมเมื่อบรรลุมุตตามาน
๒. **ขันธปริตร** ป้องกันภัยจากอสรพิษและสัตว์ร้ายอื่นๆ
๓. **โมรปริตร** ป้องกันภัยจากผู้คิดร้าย
๔. **อาภานาภียปริตร** ป้องกันภัยจากอมนุษย์ ทำให้มีสุขภาพดี และมีความสุข
๕. **โพชฌังคปริตร** ทำให้มีสุขภาพดี มีอายุยืนและพ้นจากอุปสรรคทั้งปวง
๖. **ขยปริตร** ทำให้ประสบชัยชนะ และมีความสุข สว่างไสว

- ๗. **รัตนปริตร** ทำให้ได้รับความสวัสดิ และพ้นจากอุปสรรคอันตราย
- ๘. **วิภูฏกปริตร** ทำให้พ้นจากอัคคีภัย
- ๙. **มังคลปริตร** ทำให้เกิดสิริมงคล และปราศจากอันตราย
- ๑๐. **ธชัคคปริตร** ทำให้พ้นจากอุปสรรคอันตราย และการตกจากที่สูง
- ๑๑. **อังกุลิมาลปริตร** ทำให้คลอดบุตรง่าย และป้องกันอุปสรรคอันตราย
- ๑๒. **อภยปริตร** ทำให้พ้นจากภัยพิบัติ และไม่ฝันร้าย

ทรงแนะนำให้สวดพระปริตร

พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้พุทธบริษัทสวดพระปริตร เพื่อคุ้มครองตน เช่น ในอาถรรพณ์-สูตร มีพระพุทธดำรัสว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเรียนมนต์คุ้มครองคือ อาถรรพณ์ปริตร พวกเธอจงศึกษา

มนต์คุ้มครองคือ อาถรรพณ์ปริตร พวกเธอจงทรงจำมนต์คุ้มครองคือ อาถรรพณ์ปริตร

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย มนต์คุ้มครองคือ อาถรรพณ์ปริตร ประกอบด้วยประโยชน์ ย่อมเป็นไปเพื่อคุ้มครอง เพื่อรักษา เพื่อความไม่เบียดเบียน เพื่อความอยู่เป็นสุขของภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา”

อนึ่ง พระพุทธองค์ตรัสไว้ในพระสูตรอื่นว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอนุญาตการแผ่เมตตาแก่พญางูทั้งสี่ตระกูล เพื่อคุ้มครองตน เพื่อรักษาตน เพื่อกระทำการป้องกันตน”

องค์ของผู้สวดและผู้ฟัง

พระปริตรจะมีอานุภาพมาก เมื่อผู้สวดพระปริตรเพียบพร้อมด้วยองค์ ๓ คือ มีเมตตาจิต มุ่งประโยชน์แก่ผู้ฟัง สวดถูกอักขร ไม่มีบทพญูชนะที่ผิดพลาด และรู้ความหมายของบทสวดตั้งข้อความว่า

อตถมปิ ปาฬิมปิ วิสัวาเทตวา สพฺพโส
วา ปน อปฺปคฺฌํ กตฺวา ภณฺนตฺสฺส ทิ ปฺริตฺตํ
เตชวฺนตฺน โหติ. ลากเหตุ อุกคเหตุวา ภณฺนตฺส-
สาปิ อตฺถํ น สาเชติ. นิสฺสรณฺปกฺเข จตฺวา เมตฺตํ
ปุเรจาริกํ กตฺวา ภณฺนตฺสฺเสว อตฺถาย โหติติ
ทสฺเสติ. (ที.ปา.อ. ๓/๒๘๒/๑๖๐)

“โดยที่แท้จริงแล้ว พระผู้มีพระภาคทรง
แสดงว่า พระปริตรย่อมไม่มีอำนาจแก่ผู้สาธยาย
ผิดอรรถบ้าง ผิดบาลีบ้าง หรือไม่ทำให้คล่องแคล่ว
พระปริตรย่อมมีอำนาจแก่ผู้สาธยายทำให้
คล่องแคล่ว ด้วยประการทั้งปวงแน่แท้ แม้เมื่อ
เรียนแล้ว สาธยายเพราะลากเป็นเหตุ ก็ไม่สำเร็จ
ประโยชน์ พระปริตรย่อมมีประโยชน์แก่ผู้ตั้งอยู่ใน
ฝ่ายพ้นไปจากทุกข์ แล้วสาธยายกระทำเมตตา
ให้เป็นเบื้องหน้าอยู่นั่นแล”

แม้ผู้ฟังพระปริตรก็ต้องมีองค์ ๓ คือ ไม่เคย
ทำอนันตริยกรรม ๕ (ฆ่ามารดา ฆ่าบิดา ฆ่า
พระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงยังพระโลหิต
ให้ห้อขึ้นไป และทำสังฆเภท) ไม่มีมีจฉาภิภูจฺฐิที่
เห็นผิดว่ากรรมและผลกรรมไม่มี และเชื่อมั่นใน
อำนาจพระปริตรว่ามีจริง สามารถคุ้มครอง
ผู้ฟังได้ ดังข้อความว่า

ตีหิ มหาราช การณฺเหติ ปฺริตฺตํ น รกฺขติ
กมฺมารณฺน กิเลสวฺรณฺน อสทฺทหนฺตฺตาย
(มิลินท. หน้า ๑๖๖)

“ขอถวายพระพร พระปริตรไม่อาจคุ้มครอง
รักษาได้เพราะเหตุ ๓ ประการ คือ เพราะมีกรรม
เป็นเครื่องขวางกั้น มีกิเลสเป็นเครื่องขวางกั้น และ
ความไม่เชื่อถือ”

จำนวนพระปริตร

โบราณจารย์ได้จำแนกพระปริตรออกเป็น
๒ ประเภท คือ

๑. จุลราชปริตร (เจ็ดตำนาน) มี ๗ ปริตร คือ

๑. มังคลปริตร	๒. รตนปริตร
๓. เมตตปริตร	๔. ชันธปริตร
๕. โมรปริตร	๖. ธชัคคปริตร
๗. อาฏานาฎิยปริตร	

๒. มหาราชปริตร (สิบสองตำนาน) มี ๑๒
ปริตร คือ

๑. มังคลปริตร	๒. รตนปริตร
๓. เมตตปริตร	๔. ชันธปริตร
๕. โมรปริตร	๖. วิภูฏกปริตร
๗. ธชัคคปริตร	๘. อาฏานาฎิยปริตร
๙. อังคุลิมาลปริตร	๑๐. โพชฌังคปริตร
๑๑. อภยปริตร	๑๒. ขยปริตร

พระปริตรที่มีปรากฏโดยตรงในคัมภีร์มิลินท-
ปัญหาและอรรถกถาต่างๆ มีทั้งหมด ๙ ปริตร คือ

๑. รตนปริตร	๒. เมตตปริตร
๓. ชันธปริตร	๔. โมรปริตร
๕. ธชัคคปริตร	๖. อาฏานาฎิยปริตร
๗. อังคุลิมาลปริตร	๘. โพชฌังคปริตร
๙. อีสึคิลิปริตร	

อนึ่ง จำนวนพระปริตรแตกต่างกันในอรรถกถา
ต่างๆ มีดังนี้ คือ ในมิลินทปัญหามี ๗ ปริตร คือ

๑. รตนปริตร	๒. เมตตปริตร
๓. ชันธปริตร	๔. โมรปริตร
๕. ธชัคคปริตร	๖. อาฏานาฎิยปริตร
๗. อังคุลิมาลปริตร	

ในสมันตปาสาทิกา และวิสุทธิมรรค มี ๕ ปริตร
คือ

๑. รตนปริตร	๒. ชันธปริตร
๓. ธชัคคปริตร	๔. อาฏานาฎิยปริตร
๕. โมรปริตร	

ในอรรถกถาที่ขนิทาย อรรถกถามัชฌิมนิทาย
อรรถกถาอังคุตตรนิทาย อรรถกถาวิภังค์ และ

อรรถกถาหมานีเทศ มี ๘ ปริตร คือ

๑. อาฏานาถปริตร	๒. อีสิลิปริตร
๓. ธชัคคปริตร	๔. โพชฌังคปริตร
๕. ชันธปริตร	๖. โมรปริตร
๗. เมตตปริตร	๘. รตนปริตร

พระปริตรในปัจจุบัน

พระปริตรที่มีปรากฏในบทสวดมนต์ไทยฉบับปัจจุบัน มี ๑๒ ปริตร เป็นบทสวดที่โบราณจารย์เพิ่มมังคลปริตร วัฏฏกปริตร อภยปริตร และชยปริตร รวม ๔ บท ทั้งไม่จัดอีสิลิปริตรไว้ในบทสวดมนต์ เพราะเป็นพระปริตรที่กล่าวถึงชื่อพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้น ไม่เหมือนพระปริตรอื่นที่แสดงคุณของพระรัตนตรัยหรือเมตตาภาวนา

ส่วนในบทสวดมนต์ฉบับพม่า มีพระปริตร ๑๑ ปริตร เพราะโบราณจารย์ชาวพม่ารวมอภยปริตรและชยปริตรไว้เป็นปริตรเดียว ชื่อว่า **บุพพัณหสูตร** คือ สูตรที่ควรสาธยายในเวลาเช้าในสูตรนั้นท่านเพิ่ม เทวตาอุยโยชน-คาถา สัพพมังคลคาถา และ ๓ คาถาสุดท้ายของรตนสูตรเข้ามาอีกด้วย สำหรับมังคลปริตรและวัฏฏกปริตรพบในพระสูตรตันตปิฎก ส่วนอภย-ปริตรและชยปริตร โบราณจารย์ได้แต่งขึ้นมาในภายหลัง

ลำดับพระปริตร

ลำดับพระปริตรในมิลินทปัญหาและคัมภีร์อรรถกถาต่างๆ แตกต่างกันไป ส่วนลำดับพระปริตรในบทสวดมนต์ไทยและพม่าเหมือนกัน ในพระปริตรฉบับนี้ ผู้แปลได้เรียงลำดับพระปริตรใหม่ เริ่มจากเมตตปริตร ชันธปริตร โมรปริตร อาฏานาถปริตร และโพชฌังคปริตร ฯลฯ โดยเน้นพระปริตรที่กล่าวถึงเมตตาภาวนาและคุณของพระรัตนตรัยเป็นหลัก

บทขัดพระปริตร

บทขัดพระปริตร หมายถึง บทที่เข้ามาคั่นการสวดพระปริตร คือเมื่อประสงค์จะสาธยายพระปริตรใด ก็ควรสวดบทขัดพระปริตรนั้นก่อนที่จะสาธยายพระปริตรที่ต้องการ ที่ประเทศศรีลังกา พระเถระผู้นำสวดมนต์จะสาธยายบทขัดพระปริตรก่อน หลังจากนั้น ผู้ร่วมสวดจึงสาธยายพระปริตรพร้อมกัน ประเพณีนี้ได้สืบทอดมายังประเทศไทยจวบจนปัจจุบัน ดังนั้น ผู้ที่มีเวลาในการสวดมนต์ไม่มากนัก จึงไม่จำเป็นต้องสวดบทขัดพระปริตร

โบราณจารย์ได้เรียกบทขัดนี้อีกชื่อหนึ่งว่า **บทขัดตำนาน** คำว่า ตำนานมาจากศัพท์บาลีว่า **ตถา** ที่แปลว่า “เครื่องป้องกัน” หรือพระปริตรนั่นเอง บทขัดบางบท เช่น บทขัดมังคลปริตร บทขัดธรรมจักร แตกต่างกันในฉบับพม่าและฉบับไทย ในพระปริตรฉบับนี้ผู้แปลได้ใช้ฉบับไทยเป็นหลัก

ประวัติของผู้ประพันธ์บทขัดพระปริตรไม่มีหลักฐานแน่ชัด ท่านอาจารย์ธัมมานันทมหาเถระ อัครมหาบัณฑิต สันนิษฐานว่า คงเป็นโบราณจารย์ชาวสิงหลประพันธ์ขึ้นหลังพุทธศักราช ๙๐๐ เพราะเป็นการนำข้อความจากคัมภีร์อรรถกถาที่

รจนาโดยพระพุทธโฆสจารย์มาแต่งเป็นบทขัด และประพันธ์ขึ้นก่อนพุทธศักราช ๒๑๕๓ เพราะปรากฏในปริตตฎีกาซึ่งรจนาที่ประเทศพม่าในสมัยนั้น

พระปริตรที่ควรสวดเสมอ

ผู้ที่มีเวลาน้อยควรสวดพระปริตรที่สั้นและสำคัญ จึงควรสวดพระปริตร ๔ บทแรก คือ เมตตปริตร ชั้นชปริตร โมรปริตร และอาภูวนาฎิยปริตร เมตตปริตรและชั้นชปริตรเน้นการเจริญเมตตาภาวนา โมรปริตรและอาภูวนาฎิยปริตรเน้นการเจริญพระพุทธคุณ ผู้ที่มีสุขภาพไม่สมบูรณ์ควรสวดโพชฌังคปริตรอีกด้วย พระเถระชาวพม่าผู้ทรงพระไตรปิฎกคือ ท่านอาจารย์สิรินทาภิวงส์เจ้าอาวาสวัดวิสุทธาราม จังหวัดย่างกุ้ง ประเทศพม่า ก็มีความเห็นว่าควรสวดพระปริตร ๔ บทที่ว่านั้นเสมอ

นอกจากพระปริตรเหล่านี้แล้ว คาถาที่กล่าวถึงพระพุทธคุณ เช่น สัพพมังคลคาถา คาถาชินขัญชร และชัยมังคลคาถา ก็ควรสวดเช่นกัน ท่านผู้สวดอาจจะสวดคาถาเหล่านี้สลับกับพระปริตรในแต่ละวัน ดังนั้น ผู้แปลจึงเรียงลำดับคาถาเหล่านี้ก่อนพระปริตรบางบทที่ยาว และไม่กล่าวถึงเมตตาภาวนา หรือพระพุทธคุณ เช่น มังคลปริตร เป็นต้น

ก่อนจะสวดพระปริตรทุกครั้ง ผู้สวดควรสวดบทมหานมัสการ (นะโม ตัสสะ...) แล้วสมาทานศีลห้า หลังจากนั้น ให้สวดพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ แล้วจึงสวดพระปริตรหรือคาถาอื่นๆ ต่อไป

บทมหานมัสการนั้นเป็นคำแสดงความนอบน้อมคุณทั้ง ๓ ของพระพุทธเจ้า คือ พระกรรณาธิคุณ พระวิสุทธิคุณ และพระ

ปัญญาธิคุณ จึงเป็นบทที่ชาวพุทธนิยมสวดก่อนจะสวดมนต์

การสมาทานศีลทุกวันเป็นการรักษาศีลให้บริสุทธิ์อยู่เป็นนิตย์ การสวดสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ก็เป็นการเจริญกรรมฐาน คือพุทธานุสติ ธรรมานุสติ และสังฆานุสติ บุคคลผู้หมั่นระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย จะเพิ่มพูนศรัทธาในพระศาสนาเป็นอย่างดี

นอกจากนั้น ชาวพุทธควรสวดบทธรรมจักรฯ ทุกวันพระ จะส่งผลให้ป้องกันภัยอันตราย และทำให้ผู้สวดประสบความสำเร็จก้าวหน้าในชีวิต เพราะธรรมจักรฯ เป็นพระธรรมเทศนาแรกที่กล่าวถึงอริยสัจสี่ จึงเป็นบทที่เทวดาเคารพบูชายิ่งนัก คนไทยในสมัยก่อนเชื่อว่า บุคคลที่สวดธรรมจักรฯ นี้ทุกวันพระ แล้วอธิษฐานให้ครอบครัวหรือญาติพี่น้องมีความสวัสดิ จะมีความนิสงส์ ทำให้ผู้สวดและผู้ติดตามไปถึง มีความสวัสดิ แคล้วคลาดจากอุบัติเหตุทุกอย่างได้

อานุภาพของพระปริตรที่สวดด้วยจิตที่มีสมาธิแน่วแน่ จะแผ่ไปถึงแสนโกฏิจักรวาล ทำให้ผู้สวดได้รับผลานิสงส์มหาศาลหาประมาณมิได้ คนที่ไม่สวดพระปริตรจะไม่สามารถรับรู้านิสงส์ได้เลย เหมือนคนที่ไม่ได้รับประทานอาหาร ย่อมไม่อาจรับรู้รสอาหารและผลของการรับประทานได้ ดังนั้น ขอให้พุทธบริษัทเชื่อมั่นอานุภาพพระปริตร หมั่นสวดพระปริตรอยู่เนื่องนิตย์ และได้รับประโยชน์สุขทั่วกันทุกท่าน

บทสวดสำคัญ ๑

มหาปฏิจจาน

พระสูตรที่แสดงให้เห็นถึงสัพพัญญุตญาณ*

พระเมธีวชิรโสภณ (ประพนธ์ ธรรมาลงการ)

จุดเริ่มต้นของคัมภีร์มหาปฏิจจาน

หลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ในสัปดาห์ที่ ๔ พระองค์ประทับอยู่ที่รัตนฆรเจดีย์

รัตนฆรเจดีย์ คือ เรือนแก้ว เรือนแก้วนี้มี ๒ ความหมาย ๑. เรือนแก้ว คือที่ประทับนั่งที่สำเร็จด้วยแก้ว ซึ่งเทวดาเนรมิตถวายและเฝ้าคอยอยู่ดูแล ๒. เรือนแก้ว คือพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์

ในสัปดาห์ที่ ๔ หลังจากตรัสรู้ พระองค์ประทับนั่งอยู่ในเรือนแก้ว ทรงพิจารณาธรรมะที่ตรัสรู้มาทั้งหมด จนกระทั่งพิจารณาไปถึงคัมภีร์มหาปฏิจจาน พิเคราะห์แล้วเกิดสัพพัญญุตญาณ เมื่อทรงใช้สัพพัญญุตญาณได้เต็มที่ พระโลหิตในพระวรกายของพระองค์ก็สะอาดหมดจด บังเกิด

แสงอร่า (รัศมี) ที่เรียกว่า ฉัพพรรณรังสี เปล่งออกจากพระวรกาย คือ แสงสีแดงออกจากพระโลหิต แสงสีขาวออกจากพระทนต์และพระอัฐิ แสงสีนिलออกจากพระเกศาและพระเนตร แสงสีเหลืองออกจากพระฉวีวรรณ แสงสีชมพูออกจากฝ่าพระบาทและฝ่าพระหัตถ์ เมื่อแสงทั้ง ๕ มารวมกัน คือแสงที่ ๖ เรียกว่า แสงเลื่อมพราย สัพพัญญุตญาณของพระองค์ได้ใช้เต็มที่ เมื่อได้พิจารณาถึงธรรมะที่ลึกซึ้งที่สุด เพราะสัพพัญญุตญาณนี้เป็นพระปริชาญาณที่ยิ่งใหญ่มากๆ

* สัพพัญญุตญาณ หมายถึง ญาณคือความเป็นพระสัพพัญญู, พระปริชาญาณหยั่งรู้สิ่งทั้งปวง ทั้งอดีตปัจจุบันและอนาคต ที่มา: พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์

เมื่อพิจารณา คัมภีร์มหาปฏิจฐานตั้งแต่ **เหตุปัจจัยจะโย อารัมมณะปัจจัยจะโย...** พอหยั่งลงในคัมภีร์มหาปฏิจฐานแล้ว เช่นคำว่า เหตุปัจจัยจะโย ต้องมีคำอธิบายอย่างย่อเพิ่มไปอีก ๕๐ หน้ากระดาษ เพราะมีความลึกซึ่งขนาดนี้ สัพพัญญุตญาณจึงมีโอกาสได้ใช้เต็มที่ เกิดมหากิริยาโสมนัส คือเกิดปิติ ภาษาชาวบ้านก็เรียกว่า ตีอกดีใจ ปิติที่เกิดกับพระองค์นี้เป็นปิติที่เกิดเต็มที่ เป็นจิตที่เรียกว่า มหากิริยาโสมนัส จึงทำให้ฉัพพรรณรังสีเปล่งออกจากพระวรกาย ด้วยการพิจารณาธรรมะที่ลึกซึ่งอย่างคัมภีร์มหาปฏิจฐาน

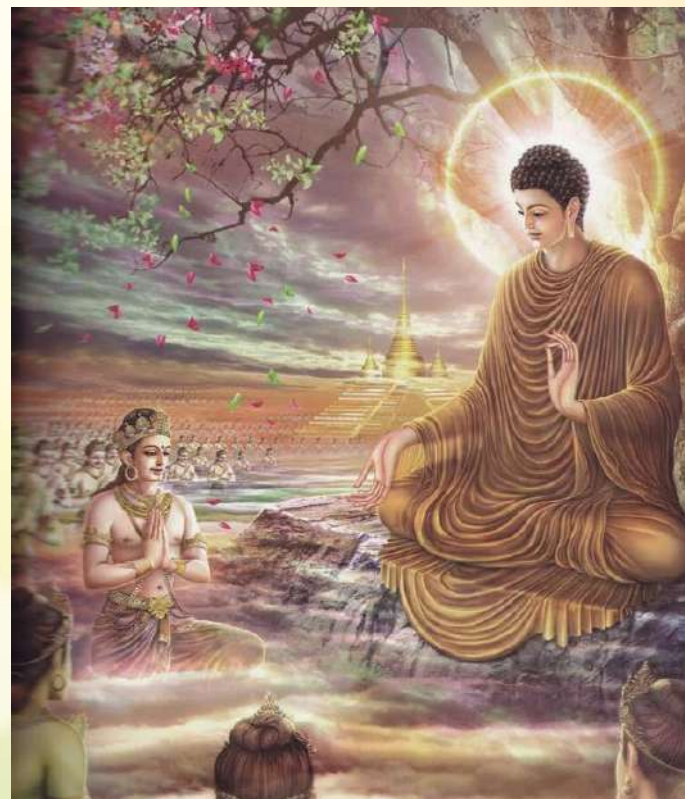
ธรรมะในคัมภีร์มหาปฏิจฐานนี้ เป็นธรรมะที่ลึก ยาก ละเอียด หากคนเรียนรู้ได้ยาก เข้าใจยาก และสืบทอดได้ยาก จึงเป็นคัมภีร์ที่กล่าวกันว่า จะหายสาบสูญก่อน ถ้าเริ่มนับหนึ่ง พระสัทธรรมคัมภีร์แรกที่จะหายสูญ คือคัมภีร์มหาปฏิจฐาน แล้วก็ขยับไปเรื่อยๆ จนถึงคัมภีร์ชาดก ที่จะหายไปตามลำดับ

ฉะนั้น จุดเริ่มต้นของคัมภีร์มหาปฏิจฐาน คือ สัปดาห์ที่ ๔ ที่พระพุทธองค์ประทับนั่งอยู่บริเวณรัตนฆรเจดีย์ หลังจากตรัสรู้แล้ว

พรรษาที่ ๗ ทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์

หลังจากที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงแสดงธรรมโปรดเวไนยสัตว์ จนกระทั่งถึงพรรษาที่ ๗ เวลานั้นพระองค์จำพรรษาอยู่ที่กรุงสาวัตถี พระองค์จะเสด็จขึ้นไปจำพรรษาอยู่ที่ดาวดึงส์ เพื่อโปรดพุทธมารดา แต่ก่อนจะได้โปรดพุทธมารดาก็เกิดเหตุ คือ ครุฑทั้ง ๖ ลัทธิ อ้างตัวเองว่าเป็นศาสดาเอกในโลก “พระสมณโคดมไม่มีฤทธิ์อะไรหรอก พวกเราต่างหากเล่า มีอิทธิฤทธิ์สามารถเหาะเหินเดินอากาศได้ แสดงฤทธิ์อะไรต่างๆ ได้ ถ้าพระสมณโคดมมีฤทธิ์มีอำนาจจริง

ก็มาแสดงฤทธิ์แข่งกันได้เลย” นั่นจึงเหมือนกับทำประลองกับพระพุทธองค์ พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “เราจะแสดงอิทธิฤทธิ์ที่ได้ต้นคันทามพพฤกษ์ (ต้นมะม่วง)” พวกเดียรถีย์จึงสั่งให้คนของตนเองตัดต้นมะม่วงทิ้งให้หมด เพราะรู้ว่าพระพุทธองค์จะแสดงอิทธิฤทธิ์ที่คันทามพพฤกษ์ แม้พวกเดียรถีย์จะบอกให้บริวารของตนตัดต้นมะม่วงทิ้งหมดก็จริงอยู่ แต่ในพระราชอุทยานมีสวนมะม่วงของหลวง ไม่สามารถเข้าไปตัดได้แล้วก็มีผลมะม่วงซึ่งเจ้าหน้าที่เก็บไปไม่หมด คือมีรังมดแดงห่อหุ้มอยู่ พอถึงเวลานั้นมดแดงไขฟักเรียบริ้อยแล้ว ใบของมะม่วงก็กระจายออก จึงเห็นผลมะม่วงอยู่ข้างใน เป็นมะม่วงสุกเหลืออยู่ผลเดียว เจ้าหน้าที่ดูแลพระราชอุทยานชื่อนายคันทะ ก็เห็นว่า “มะม่วงนี้ ถ้าเราไปกินเองมันก็อึดมิดเดียว ถ้าเราไปถวายพระราชาก็จะไ้รางวัล แต่ถ้าไปทำบุญกับองค์พระสัมมา-

สัมพุทธเจ้า บุญนี้จะส่งผลมหาศาล” เขาจึงนำมะม่วงนั้นไปถวายให้พระอานนท์เพื่อให้ถวายพระพุทธรูป พระอานนท์ได้นำมะม่วงนั้นไปทำน้ำปานะถวายพระพุทธรูป ส่วนเมล็ดนั้น พระพุทธรูปก็ได้ให้นายคันทนะนำไปปลูกทันที หลังจากที่พระพุทธรูปฉันเสร็จแล้ว ทันทีที่พระองค์ทรงล้างพระหัตถ์บนเมล็ดมะม่วงนั้น มะม่วงก็แตกหน่อ โตขึ้นในวันที่พระพุทธรูปทรงแสดงยมกปาฏิหาริย์นั่นเอง ตอนแรกพวกของเดียรถีย์คิดว่า พระพุทธรูปคงไม่มีต้นมะม่วงสำหรับแสดงปาฏิหาริย์แล้ว พระองค์เสด็จขึ้นไปแสดงฤทธิ์อยู่บนรัตนจกกรมที่ทรงเนรมิตขึ้นใกล้ต้นมะม่วงนั้น ไม่ว่าจะเป็นการนั่งสมาธิ การเดินจกกรม และการอยู่ในอิริยาบถทั้ง ๔

แสดงพระอภิธรรม

โปรดพุทธมารดา ณ ดาวดึงส์

หลังจากแสดงฤทธิ์แล้ว พระองค์ก็เหาะจากรัตนจกกรม ขึ้นไปจำพรรษาที่ดาวดึงส์ เพื่อแสดงธรรมโปรดพุทธมารดา ตามปกติเมื่อแสดงธรรมโปรดพุทธมารดาแล้ว พอถึงเวลาบิณฑบาต พระองค์จะเสด็จลงมาที่โลกมนุษย์ ไปที่สระอโนดาต พระสารีบุตรเป็นผู้เตรียมภัตตาหารรับบาตรถวาย แล้วจึงเตรียมภัตตาหารมาอุปัฏฐากถวายพระพุทธรูป เมื่อพระพุทธรูปได้ฉันภัตตาหารเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นจะแสดงพระอภิธรรมโดยย่อให้แก่พระสารีบุตร พระสารีบุตรนั้นก็นำพระอภิธรรมไปแสดงให้แก่ลูกศิษย์ของตนเอง ไม่ย่อไม่พิสดาร ขนาดกลางๆ

พระพุทธรูปทรงแสดงพระอภิธรรมอยู่บนสวรรค์ภาคพิสดาร คือพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ มีคัมภีร์ธัมมสังคณี คัมภีร์วิภังค์ คัมภีร์ธาตุกถา คัมภีร์ปุคคัลบัญญัติ คัมภีร์กถาวัตถุ คัมภีร์ยมก

และคัมภีร์มหาปฏฐาน เมื่อแสดงธรรมแต่ละหมวดๆ จบ จะมีผู้บรรลุธรรมมากมาย ส่วนการแสดงพระอภิธรรมโดยเฉพาะคัมภีร์มหาปฏฐาน เมื่อพระองค์ทรงแสดงจบแล้ว มีเทวดา ยักษ์ พรหม ได้บรรลุถึง ๒๔ โภกวิ พระอภิธรรมที่พระพุทธรูปทรงแสดงในพรรษาที่ ๗ นั้น โดยสรุปมี ๓ ระดับ ๑. ระดับพิสดาร พระองค์แสดงโปรดพุทธมารดา และเทวดาบนสวรรค์

๒. ระดับย่อๆ พระองค์แสดงแก่พระสารีบุตร เมื่อเสด็จมายังโลกมนุษย์

๓. ระดับกลางๆ ไม่ย่อไม่พิสดาร พระสารีบุตรแสดงแก่ลูกศิษย์ ๕๐๐ รูปของตนที่บวชเพราะความเลื่อมใสในการแสดงยมกปาฏิหาริย์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพรรษาที่ ๗ นั้น

ความสำคัญของคัมภีร์มหาปฏฐาน

คัมภีร์มหาปฏฐานได้บ่งบอกถึงญาณปัญญาของพระองค์อย่างลึกซึ้ง ไม่มีญาณปัญญาใดที่จะลึกซึ้งได้เท่ากับคัมภีร์มหาปฏฐานอีกแล้ว และเป็นคัมภีร์ที่ยากที่สุดใน ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ คัมภีร์มหาปฏฐานมีความสำคัญใหม่ สำคัญตรงที่ว่า ถ้าคัมภีร์มหาปฏฐานยังอยู่ พระปรีชาญาณของพระองค์ หรือพระสัพพัญญุตญาณของพระองค์ก็ยังคงปรากฏอยู่เด่นชัด แต่ถ้าคัมภีร์มหาปฏฐานไม่มีคนเรียนรู้ ไม่มีคนทรงจำ ไม่มีคนสวดสาธยายแล้ว ความยิ่งใหญ่ของสัพพัญญุตญาณของพระองค์จะเลื่อนจากความทรงจำ คัมภีร์มหาปฏฐานที่พิมพ์อยู่มี ๗ เล่ม ถ้ายืดขยายออกโดยไม่มีเปยยาลนัย พิมพ์ให้ละเอียดให้พิสดาร จะต้องพิมพ์คัมภีร์มหาปฏฐานขยายเนื้อความอีก ๓ ล้านเล่ม พระไตรปิฎกก็คงพิมพ์ไม่ไหว จึงใช้เปยยาลนัยเข้ามาช่วย คัมภีร์มหาปฏฐานจึงมีเท่าที่เห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ โดยแบ่งเป็น

๑. ปฏิจจกันแบบชาวบ้าน
 ๒. ปฏิจจกันแบบนักวิชาการ
 ๓. ปฏิจจกันแบบนักปฏิบัติ
- จะอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

๑. คัมภีร์มหาปฏิจจกันแบบชาวบ้าน

แบบของชาวบ้านไทยใช้ในการสวดงานศพ เรียกว่า สวดพระอภิธรรม และแบบของชาวบ้านพม่าใช้สวดขึ้นบ้านใหม่ที่บ้านของตนเอง หรือที่ปากทางเข้าบ้าน โดยนิมนต์พระไปสวดคัมภีร์มหาปฏิจจกัน ๗ วัน ๗ คืนแบบต่อเนื่อง ในงานบุญขึ้นบ้านใหม่ หรือในงานช่วงสงกรานต์ และในงานบุญที่พิเศษๆ ก็จะนิยมนสวดคัมภีร์มหาปฏิจจกัน เพราะเป็นคัมภีร์ที่ลึก ที่ยาก ที่ละเอียด และอาจจะเป็นคัมภีร์ที่จะหายสาบสูญก่อน ถ้าไม่ช่วยกันอนุรักษ์ไว้ นี่คือการนำไปใช้ในงานที่แตกต่างระหว่างสองประเทศนี้ แต่เป็นบทสวดแบบเดียวกัน

๒. คัมภีร์มหาปฏิจจกันแบบนักวิชาการ

นักวิชาการเรียนรู้ที่จะเข้าใจ ฉวาระปัญหาวาระ ทั้งปัจจัย ปัจจนิค หรือปัจจัยปัจจยุบัน เพื่อให้เข้าใจตามหลักวิชาการอย่างชัดเจน

๓. คัมภีร์มหาปฏิจจกันแบบนักปฏิบัติ

เป็นการสืบสาวเรื่องธรรมะทั้งหมด ถ้าเข้าใจคัมภีร์มหาปฏิจจกันก็จะถึงเข้าสู่การปฏิบัติได้ เช่น จักขุณา รูปร่าง ปัสสติ เห็นรูปด้วยตา ที่จริงตาไม่ได้เห็น ตาเป็นเพียงผู้รับภาพ ตัวที่เห็นจริงๆ คือ จักขุวิญญาณ

กระบวนการของการเห็น ประกอบด้วย :

๑. **รูปารมณ** คือสีต่างๆ
 ๒. **เตโชธาตุ** คือแสงสว่าง
 ๓. **จักขุสภาท** คือแก้วตา
 ๔. **มนสิการ** คือความตั้งใจ
 ๕. **จักขุวิญญาณจิต** คือจิตที่เกิดทางตา
- กระบวนการเห็นอาศัย ๕ อย่างนี้เกิดขึ้น การเห็นจึงเกิดขึ้น

คัมภีร์มหาปฏิจจกันในขณะที่น่าไปใช้กับการปฏิบัติ จะพิจารณาแยกแยะแยกนามได้อย่างชัดเจน หรือพิจารณารูปว่า รูปายะตะนัง จักขุวิญญาณะธาตุนา ตัง สัมปยุตตะกานัญจะ รัมมานัง อารัมมะณะปัจจะเยนะ ปัจจะโย ในลักษณะนี้เป็นต้น คัมภีร์มหาปฏิจจกันสามารถถึงเข้าสู่การปฏิบัติ โดยใช้เอาเสวณะปัจจจัย หรือ อุปะนิสสะยะปัจจจัย การตั้งความคุ่นชินด้วย อาเสวณะปัจจจัย หรือ การฝังรากลึกด้วยอุปะนิสสะยะปัจจจัยใช้ปัจจจัยสองตัวนี้เข้าสู่การปฏิบัติก็ได้

ฉะนั้น มหาปฏิจจกันภาคนักวิชาการจะเกี่ยวเนื่องกับมหาปฏิจจกันภาคนักปฏิบัติ คือใครก็ตามที่เข้าใจความหมายแล้ว สามารถนำคัมภีร์มหาปฏิจจกันไปใช้ประพฤติปฏิบัติธรรม เช่นรักษาศีล ทำสมาธิ เจริญภาวนาได้ครบถ้วนก็จะเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

ที่มาของธงฉัพพรรณรังสี

เรื่องฉัพพรรณรังสีที่กล่าวแล้ว คือฉัพพรรณรังสีเมื่อพระพุทธองค์ทรงพิจารณา คัมภีร์ที่ลึกลับซึ่งคือ คัมภีร์มหาปิฎก และ คัมภีร์มหาปิฎก นี้ได้เชื่อมโยงกับธงฉัพพรรณรังสี ซึ่งเป็นธงสัญลักษณ์ของพุทธศาสนานานาชาติด้วย มีที่มาคือ ทหารอเมริกันที่ประจำการอยู่ที่ศรีลังกา ในช่วงสงครามโลก ช่วงเย็นๆ พอมีเวลาว่างก็นั่งสนทนากับพระสงฆ์ จนเลื่อมใสนับถือในพระพุทธศาสนา เมื่อสงครามสงบแล้วได้กลับไปอเมริกา จากนั้นก็กลับมาที่ศรีลังกาอีก เพื่อตอบแทนบุญคุณพระพุทธศาสนา พระสงฆ์รูปนั้นจึงให้เขาออกแบบธงพุทธศาสนาสำหรับนานาชาติ เขาจึงคิดจากสัญลักษณ์ของพุทธคืออะไร คือใช้ปัญญาแก้ปัญหา จุดแข็งของชาวพุทธคือมีปัญญาแก้ปัญหาได้ อะไรคือสัญลักษณ์แทนปัญญา สูดยอดของปัญญาในขณะที่พระองค์พิจารณาธรรมะที่ลึกลับซึ่งคือ คัมภีร์มหาปิฎก มีเหตุปัจจัย เป็นต้นแล้วทำให้เลือดลมในพระวรกายสะอาดหมดจด จนมีฉัพพรรณรังสีเปล่งออกจากพระวรกายทุกสัดส่วน จึงนำฉัพพรรณรังสีนี้ไปออกแบบทำเป็นธงฉัพพรรณรังสี แล้วประกาศใช้เป็นธงพุทธศาสนานานาชาติ บางคนไม่รู้จักก็เรียกว่า

ธงศรีลังกาบ้าง ธงเนปาลบ้าง ธงพม่าบ้าง แท้ที่จริงเป็นธงสัญลักษณ์ของชาวพุทธนานาชาติ นี่คือความสำคัญของคัมภีร์มหาปิฎกเกี่ยวกับธง

การสืบทอดคัมภีร์มหาปิฎก

คัมภีร์มหาปิฎกจะเป็นเครื่องวัดผลได้ว่า พระพุทธศาสนาจะมีอายุยืนยาวหรือไม่ เพราะหลักการหรือวิชาการจะเริ่มเสื่อมก่อน ดังนั้น คัมภีร์มหาปิฎกจึงเป็นคัมภีร์ที่จะหายสาบสูญก่อน ไม่มีคนเรียน ไม่มีคนรู้ ไม่มีคนปฏิบัติได้ เหมือนนับถอยหลัง แต่ตอนนี้ยังมีคนเรียนรู้ ยังมีคนทำได้อยู่ พระพุทธศาสนาก็ยังดำรงอยู่ เพราะฉะนั้น คัมภีร์มหาปิฎกจึงมีความสำคัญ มีคำถามว่า บทสวดคัมภีร์มหาปิฎก จะแนะนำบทไหนดี จะแนะนำหนังสือเล่มไหนดี ตอบว่า บทสวดคัมภีร์มหาปิฎกขอให้ เป็นบทสวดบาลีและคำแปล เมื่อศึกษาช่วงแรกๆ ควรเป็นบาลีแถวหนึ่ง แปลไทยแถวหนึ่ง เพื่อเวลาไปเรียนบาลีแล้ว เราจะเห็นคำศัพท์พร้อมคำแปลได้เลย เช่น **รูปายตนัง จกขุวิณญาณธาตุนา ตัม สมปยุตตกานถจ รมมานัง อารมมณปจฺเจยน ปจฺจโย** ทำให้เห็นว่าวิภัตตินี้ เชื่อมกับวิภัตตินี้ แล้วแปลได้เช่นนี้ เมื่อก่อนเรา สวดแบบธรรมดาๆ ตอนนี่รู้คำแปลด้วย ฉะนั้น หนังสือใดก็ตามที่มีคำแปล หนังสืออื่นๆ ก็ควรหามาอ่าน

อาจารย์จรรุญ ธรรมดา ได้แปลหนังสือ **“ปิฎกในชีวิตรประจำวัน”** จากภาษาพม่า เป็นภาษาไทย ก็เป็นประโยชน์ที่จะทำให้เรามองเห็นภาพของคัมภีร์มหาปิฎกที่จะนำไปใช้ในชีวิตรจริงได้ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า คัมภีร์ปิฎกมี ๓ แบบด้วยกัน คือ แบบชาวบ้าน แบบนักวิชาการ แบบนักปฏิบัติ แม้ว่าจะแนะนำให้ใช้หนังสือที่มีคำแปล แต่ถ้าจะให้ดีที่สุดคือต้องเรียน เรียนให้

เข้าใจแล้วมีหนังสือคำแปลประกอบ ก็จะได้เกิดประโยชน์สูงสุด

ปัจจุบันมหาปัญฐานเรียนที่ไหนได้บ้าง

เรียนได้ที่วัดมหาธาตุฯ ที่วัดจากแดงก็เรียนได้ เรียนที่ไหนก็เรียนได้ถ้ามีอาจารย์สอนคัมภีร์มหาปัญฐาน และที่สำคัญคือมาเรียนแล้ว ต้องสวดประจำทุกวัน แปลทุกวัน พอสวดทุกวัน แปลทุกวัน ก็จะเกิดประโยชน์ จะเห็นผล

เคยมีคนทำพิธีจนว่า “สวดมหาปัญฐานแล้วจิตสงบมากๆ จิตใจผ่องใสมากๆ เราจะสามารถให้แสงอร่า (รัศมี) ออกจากร่างกายของเราได้ไหม” คนที่ทำพิธีจนเรียนแล้วก็สวดปัญฐานทุกวันๆ จนคล่องทั้งคัมภีร์และคำแปล และสวดทุกครั้งเมื่อมีโอกาส เรียนคัมภีร์มหาปัญฐานต่อเนื่องจนจบ ๗ ปีที่เมืองไทย เมื่อไปถึงอินเดียก็ไปนั่งที่บริเวณรัตนฆรเจดีย์ ให้เพื่อนนั่งรออยู่ ตัวเองก็นั่งสวดคัมภีร์

มหาปัญฐานโดยไม่ต้องเปิดหนังสือ เพราะจำได้ขึ้นใจ เข้าใจ ได้เรียนมากระจำชัดแล้ว สวดตั้งแต่เหตุปัจจัยจะโย อารัมมณะปัจจัยจะโย... เป็นต้น สวดไปไม่นานเท่าไรก็เกิดสิ่งมหัศจรรย์ มีแสงออกร่างกายของเขา เพื่อนตกตะลึง สุดท่ายเมื่อเขา สวดจบเพื่อนก็ถามว่า “เมื่อก็นี่สวดบทอะไร ทำไมถึงมีแสงออกร่างกาย” เขายังไม่บอกบอกความจริงว่า สวดคัมภีร์มหาปัญฐาน โดยเขาฝึกมานาน ๗ ปี บาลีก็สวดได้ คำแปลก็เข้าใจได้ แล้วตอนนี้ พอสวดไป เขาก็พบจริงๆ ว่าเกิดแสงออกร่างกายได้ แต่ไม่ยอมให้เพื่อนที่ไปด้วยกันคิดอะไรมาก จึงไม่บอกที่มาที่ไป เขากลับมารายงาน แนะนำว่า ถ้าสวดคัมภีร์มหาปัญฐานจนจำได้ เข้าใจกระจ่าง สิ่งแรกเลย แสงอร่าก็จะออกร่างกาย เช่น คนที่ทำพิธีจนฝึกสวดที่เมืองไทย ๗ ปี

คัมภีร์มหาปัญฐานมีอะไรมากเกินกว่าที่เราคิด การสวดที่ดีที่สุดคือ สวดให้ถูกอักขระ แปลให้ได้ เข้าใจความหมาย แล้วมีเมตตาอันบริสุทธิ์ ถ้ามีคุณสมบัติสามประการนี้ ใช้เวลาสวดจริงๆ สองเดือนครั้งก็เห็นผล คัมภีร์มหาปัญฐานเป็น คัมภีร์ที่ดีเลิศประเสริฐ ถ้าเราเห็นความสำคัญ ก็จงช่วยกันรักษาด้วยการเรียน รักษาด้วยการอ่าน รักษาด้วยการนำเอกสารเก็บไว้ และสุดท้ายรักษาด้วยการเอาไปใช้ในชีวิตรจริง ๆ

การแนะนำคัมภีร์มหาปัญฐาน ก็พอสมควร แก่เวลา ขอให้การเข้าถึงคัมภีร์มหาปัญฐาน จนเกิดญาณปัญญาที่แปลงฉัพพรรณรังสีออกมา จงมาบังเกิดแก่ทุกท่านทั่วหน้ากันเทอญ

บทสวดสำคัญ ๒

มหาสติปัฏฐานสูตร

ทางสายเอกแห่งการบรรลุธรรม

อาจารย์จารย์ ธรรมดา

ชื่อพระสูตร : มหาสติปัฏฐานสูตร

ลำดับที่ : พระสูตรลำดับที่ ๒๒ แห่งที่ขนิกาย และลำดับที่ ๙ แห่งคัมภีร์มหาวรรค

ผู้แสดง : พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

วันเวลา : ไม่ปรากฏ

สถานที่ : กัมมาสัมมนนิคม แคว้นกुरु

สาเหตุ : ชาวแคว้นกुरु มีความพร้อมทั้งปัจจัยภายนอก เช่น อุดู กล่าวคือ ดินฟ้าอากาศเหมาะ และปัจจัยภายใน กล่าวคือ กำลังสติปัญญาที่สามารถเข้าใจเนื้อหาพระธรรมเทศนาที่ลึกซึ้งได้

ผล : ภิกษุ ๓๐,๐๐๐ รูป บรรลุอรหัตผล

ความเป็นมาและเนื้อหาโดยย่อ

มหาสติปัฏฐานสูตร เป็นพระสูตรลำดับที่ ๒๒ แห่งที่ขนิกาย และเป็นพระสูตรลำดับที่ ๙ แห่งคัมภีร์มหาวรรค เป็นหนึ่งในบรรดาพระสูตรที่มีเนื้อหาลึกซึ้งคัมภีร์ภาพ ซึ่งพระอัญญาจารย์ได้ระบุไว้ว่า ในที่ขนิกายนี้ มีอยู่เพียง ๒ สูตร คือ มหานิทานสูตร และมหาสติปัฏฐานสูตร

สาเหตุที่พระพุทธองค์ทรงเลือกภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกและอุบาสิกา ชาวแคว้นกुरु เป็นพุทธบริษัทผู้ฟังธรรม พระอัญญาจารย์ระบุว่า เนื่องจากทรงเห็นว่า ชนชาวแคว้นกुरुนั้นเป็นผู้สมบูรณ์ทั้งสุขภาพจิต และสุขภาพกาย จึงน่าจะสามารถึงเข้าใจพระสูตรอันลึกซึ้งนี้ได้ดีกว่าชาวแคว้นอื่น

ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงตัดสินพระทัยนำเอาวิธีการเจริญกัมมัฏฐาน ๒๑ อย่างออกมาแสดง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่บุพพภาคปฏิบัติทาจนกระทั่งถึงขั้นการบรรลุพระอรหัตผล

ข้อนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้ว่าพระธรรมเทศนาจะดีเลิศประเสริฐปานใด แม้ว่าผู้แสดงจะเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ถ้าฝ่ายธรรมปฏิบัติหากไม่พร้อม การแสดงธรรมก็อาจก่อให้เกิดประโยชน์น้อยได้

อีกเหตุผลหนึ่งที่พระพุทธองค์ทรงแสดงพระสูตรนี้แก่ชนชาวแคว้นกुरुเพราะทรงเห็นว่าชาวแคว้นกुरुแทบจะทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้สูงศักดิ์หรือทาสกรรมกร ก็ล้วนแต่เคยฝึกสติภาวนาขั้นพื้นฐานมาก่อน [ข้อนี้พระภิกษุอาจารย์อธิบายว่าเป็นการฝึกสติตามแนวสติเตชนาที่พระบรมศาสดาทรงแสดงไว้ในพระสูตรอื่นๆ นั่นเอง มิได้เป็นการเรียนมาจากสำนักของศาสดาท่านใด] ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ด้านสติปัญญาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้ทรงเลือกแสดงพระสูตรดังกล่าวแก่ชนชาวแคว้นกुरु ด้วยประการฉะนี้

ในส่วนเนื้อหาของพระธรรมเทศนาสูตรนี้ ผู้ศึกษาควรจับประเด็นสำคัญที่เป็นขั้น **อาโภคะ** [พระพุทธประสงค์] ให้ได้ เนื่องจากเป็นพระคัมภีร์รัตนธัมมเทศนา ที่แม้แต่พระอภิญญกาจารย์ยังเอ่ยปากว่า "ยาก" จึงควรที่เราทั้งหลายต้องค่อยๆ ศึกษาอย่างระมัดระวัง และจำเป็นต้องได้รับสารข้อมูลค่าแปลที่เที่ยงตรงสอดคล้องถูกต้องตามหลักภาษาบาลีเป็นเบื้องต้นก่อน จากนั้นจึงค่อยขยับไปสู่ขั้นของการจับความที่เป็นองค์สภาวะธรรมให้ถูกต้องตามพระพุทธประสงค์ จากนั้น จึงค่อยนำเข้าสู่กระบวนการฝึกฝนเจริญ

เป็นสติปัญญาภาวนาเป็นลำดับต่อไป

เนื้อหาในมหาสติปัญญาสูตรนี้ พึงทราบว่ามี ๓ ส่วนใหญ่ๆ คือ **นิทาน** (บทว่าด้วยสาเหตุความเป็นมาของการแสดงพระสูตร) **เทศนารัมภะ** (เนื้อหาของพระสูตร) **นิคมนะ** (บทลงท้ายของพระสูตร)

สำหรับในส่วนของเทศนารัมภะหรือเนื้อหาของพระสูตรนั้น พึงทราบว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุด เพราะหากผู้ปฏิบัติไม่ได้ศึกษาตรงนี้ให้เข้าใจแล้ว ก็เป็นการยากที่จะปฏิบัติได้ถูกต้องตามที่พระพุทธองค์ทรงชี้ไว้ ข้อนี้หมายความว่า ปฏิบัติหรือมรรคจัดเป็นฝ่ายเหตุ ส่วนพระนิพพานเป็นฝ่ายผล ธรรมดว่าเหตุและผลจะต้องมีความสอดคล้องต้องกันเสมอ และพระพุทธองค์ทรงเป็นหนึ่งเดียวที่ถึงพร้อมด้วย **ยถาภูตคุณ** หรือ **ยถาภูจจุคุณ** กล่าวคือ ความเป็นบุคคลผู้ทรงพระอัจฉริยภาพในการแสดงเหตุให้สอดคล้องกับผลได้ตรงร้อยเปอร์เซ็นต์กว่าบุคคลใดๆ ในโลก

การจำแนกสติตัวเดียวออกเป็น ๔

ในการแสดงมหาสติปัญญาสูตรนี้ พึงทราบว่า พระพุทธองค์ทรงเริ่มต้นด้วยการบอกกล่าวถึงความสำคัญ ประโยชน์ และวิธีการเจริญสติปัญญา พร้อมกับทรงจำแนกประเภทแห่งสติออกเป็น ๔ ตามลักษณะของอารมณ์ ๔ ประเภทคือ

๑. **กาย** ได้แก่ กลุ่มอวัยวะน้อยใหญ่ในร่างกามี มือ เท้า เป็นต้น และกลุ่มอาการ ๓๒ มีผม ขน เล็บ เป็นต้น อันมีสภาพเป็นของไม่สวยไม่งามตามปกติ โดยทรงเรียกสติที่ทำการพิจารณารู้กายนี้ว่า **กายานุปัสสนาสติปัญญา**
๒. **เวทนา** ได้แก่ กลุ่มความรู้สึกทั้งทางกายและ

จิตใจ ๓ อย่าง คือ สุข ทุกข์ และอุเบกขา ซึ่งเป็นฝ่ายโลกียธรรม หมายถึง เวทนาที่เกิดร่วมกับโลกียจิต โดยทรงเรียกสติที่ทำการพิจารณารู้เวทนานี้ว่า **เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน**

๓. จิต ได้แก่ กลุ่มโลกียจิต ๑๖ ประการ มีสราคจิต (จิตที่เจือด้วยราคะ) เป็นต้น โดยทรงเรียกสติที่ทำการพิจารณารู้จิตนี้ว่า **จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน**

๔. ธรรม ได้แก่ กลุ่มสภาวะธรรม ๕ ประเภท คือนิรวรณ ฌันธ อายตนะ โพชฌงค์ และสังขะ โดยทรงเรียกสติที่ทำการพิจารณารู้กลุ่มสภาวะธรรมนี้ว่า **ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน**

มหาสติปัฏฐานสูตร เป็นสูตรที่ว่าด้วยเรื่องหลักการปฏิบัติที่เรียกกันว่า **เอกายนมรรค** หรือ **ปุพพภาคมรรค** หรือ **วิสุทธิมรรค** ซึ่งเป็นเส้นทางเดียวที่จะนำไปสู่การบรรลุโลกุตตรมรรค

๑) เทศนาที่ลี้กซิ่ง ประกอบด้วย **พระสูตรจากทีฆนิกาย มหาวรรค ๒ สูตร** คือ มหาสติปัฏฐานสูตรและมหานิทานสูตร, **พระสูตรจากมัชฌิมนิกาย ๖ สูตร** คือ สติปัฏฐานสูตร สาโรปมสูตร รุกโขปมสูตร รัฏฐपालสูตร มาคัณฑียสูตร และ อานนุชลัปปายสูตร

พระพุทธองค์ทรงแสดงพระธรรมเทศนาที่ลี้กซิ่ง^๑ แก่ชาวแคว้นกुरु ซึ่งประกอบด้วยภิกษุภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ผู้ซึ่งมีความพร้อมทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน

อนึ่ง ในสมัยพุทธกาลนั้น ฟังทราบว่แคว้นกुरुนี้เป็นแคว้นที่อุดมสมบูรณ์ มีความสัปปายะทุกด้าน จึงทำให้ชนชาวกुरुโดยส่วนใหญ่เป็นผู้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี พระพุทธองค์ทรงเห็นอุปนิสัยปัจจัยดังกล่าว จึงทรงแสดงมหาสติปัฏฐานสูตรซึ่งเป็นหนึ่งในสูตรที่มีเนื้อหาลี้กซิ่ง โดยทรงวางหลักปฏิบัติกัมมัฏฐานไว้ ๒๑ หลัก ดังนี้

กายนุปัสสนากัมมัฏฐาน ๑๔ หลัก เวทนานุปัสสนากัมมัฏฐาน ๑ หลัก จิตตานุปัสสนากัมมัฏฐาน ๑ หลัก และธัมมานุปัสสนากัมมัฏฐาน ๕ หลัก โดยทรงเห็นว่าหลักทั้งหมดเหล่านี้เป็นเส้นทางที่สามารถนำไปสู่การบรรลุอรหัตผล เหมือนกับจตุสัจจกัมมัฏฐาน ได้ทรงแสดงพระธรรมเทศนารวบรวมว่า ทรงใส่บุพพานาพันธู มีดอกสุมนะ [มะลิ] และดอกจัมปกะ [จัมปา] เป็นต้น เข้าไปในผอบทองคำ หรือหีบทองคำฉนั้น นั้น พระธรรมเทศนาจึงงดงามยิ่ง ทั้งในแง่ของเนื้อหา และพุทธบริษัทที่สมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติ มีศีลและความเห็นเป็นต้น เปรียบเสมือนรัตนะทั้ง ๗ ที่งดงามบนภาชนะที่งดงาม ฉนั้นนั้น

สติปัฏฐาน [สติ ศัพท์ + ปฏฐาน ศัพท์] โดยทั่วไปมีความหมาย ๓ อย่าง คือ (๑) **สติโคจร** อารมณอันเป็นที่ตั้งแห่งสติ (๒) **คุณธรรม** กล่าวคือ การลวงพ้นความรักและความเกลียดชังในศิษย์ อันบุคคลผู้เป็นครูพึงมีสติตั้งไว้ (๓) **สติ** หมายถึง สติเจตสิกที่ทำหน้าที่ตามระลึกรู้อารมณ์กัมมัฏฐาน

อนึ่ง ในบรรดาความหมาย ๓ อย่างเหล่านั้น สติปัฏฐาน ที่มีความหมายว่า **สติโคจร** ฟังทราบว่ามีที่ใช้ดังนี้ เช่น ในสังยุตตนิกาย มหาวรรค สติปัฏฐานสังยุต สมุทฺยสูตร (๓/๑๖๑) ได้ตรัสไว้ว่า

จตฺนุํ ภิกฺขเว สติปัฏฐานานํ สมุทฺยญจ อตถกมญจ เทเสสสามิ [ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราจักแสดงการเกิดและการดับแห่งสติปัฏฐาน ๔ แก่เธอทั้งหลาย] คำว่า **สติปัฏฐาน** ในประโยคที่ยกมานี้ แปลว่า "อารมณ์เป็นที่เที่ยวไปของสติ หรือ อารมณ์อันเป็นที่ตั้งแห่งสติ" อีกนัยหนึ่ง แปลว่า "ที่ตั้งอันเป็นศูนย์รวมแห่งสติ" วิเคราะห์ว่า **ปติฏฺฐาติ อสฺมินฺติ ปุฏฺฐานํ, สติยา ปุฏฺฐานํ สติปัฏฺฐานํ** [ปุฏฺฐาน คือ ที่ตั้ง, สติปัฏฺฐาน คือ ที่ตั้งแห่งสติ] อีกนัยหนึ่ง วิเคราะห์ว่า **ปธานํ ญานนฺติ ปุฏฺฐานํ, สติยา ปุฏฺฐานํ สติปัฏฺฐานํ** [ปุฏฺฐาน คือ ที่ตั้งอันเป็นศูนย์รวม, สติปัฏฺฐาน คือ ที่ตั้งอันเป็นศูนย์รวมแห่งสติ] ป อุปสัค ในคำว่า

ปุฏฺฐาน ในวิเคราะห์แรก ไม่มีความหมายพิเศษ ส่วนในวิเคราะห์หลัง มีความหมายว่า ปธาน ซึ่งแปลว่า "เป็นใหญ่ เป็นประธาน" ซึ่งในที่นี้ได้แปลว่า "ศูนย์รวม" เหมือนกับคำว่า หตถิฏฺฐาน [ที่ตั้งอันเป็นศูนย์รวมของช้าง], อสสุฏฺฐาน [ที่ตั้งอันเป็นศูนย์รวมของม้า]

สติปัฏฐาน ที่มีความหมายว่า "คุณธรรม กล่าวคือ การลวงพ้นความรักและความเกลียดชัง ในศิษย์ อันบุคคลผู้เป็นครูพึงมีสติตั้งไว้" มีที่ใช้ดังนี้ เช่น ในมัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก (๓/๒๖๓) ได้ตรัสไว้ดังนี้ว่า

ตโย สติปัฏฺฐานา ยทริโย เสวติ, ยทริโย เสวมาโน สตถา คณมนุสสาสิตุํ อรหติ. [สติปัฏฺฐานธรรมมี ๓ ประการ, บุคคลผู้เป็นพระอรียะ ย่อมชองเสพซึ่งสติปัฏฺฐานธรรมนั้น, เมื่อชองเสพซึ่งสติปัฏฺฐานธรรมนั้นอยู่ ย่อมเหมาะที่จะเป็นครู หรือศาสดาพราสอนหมู่คณะ] ในความหมายนี้

ฟังทราบรูปวิเคราะห์ของคำว่า สติปัญญา ดังนี้
**ปฏฺฐเปตพพํ ปวตฺตยิตพพํ ปญฺ्ञานํ, สติยา
ปญฺ्ञานํ สติปญฺ्ञานํ** [ปัญญา คือ คุณธรรมที่ฟังให้
บังเกิดขึ้น, สติปัญญา คือ คุณธรรมที่ฟังให้บังเกิด
ขึ้นด้วยสติ]

ส่วนสติปัญญาที่มีความหมายว่า “สติเจตสิก
ที่ทำหน้าที่ตามระลึกรู้อารมณ์กัมมัญฐาน”
มีที่ใช้ดังนี้ เช่น ในมัชฌิมนิกาย อุปริปัณณาสก์
(๓/๑๒๔) ได้ตรัสไว้ดังนี้ว่า จตฺตารโ สติปญฺ्ञานา
ภาวิตา พหุสิกฺขา สตฺต โภชณฺจฺเค ปริปุเรนฺติ
[สติปัญญา ๔ ที่ภิกษุได้เจริญและทำให้มากแล้ว
ย่อมทำให้โภชนงค์ ๗ บริบูรณ์] ซึ่งสติปัญญา
ในความหมายนี้ เป็นความหมายที่ประสงค์ใน
มหาสติปัญญาสูตร วิเคราะห์ว่า **ปติญฺ्ञาตีติ
ปญฺ्ञานํ, สติเยว ปญฺ्ञานํ สติปญฺ्ञานํ** [ปัญญา
คือ ธรรมที่ตั้งมั่น, สติปัญญา คือ ธรรมที่ตั้งมั่น
กล่าวคือสติ]

อีกนัยหนึ่ง คำว่า **สติปัญญา** ในความหมายนี้
มาจาก **สติ ศัพท์ + อุปฺญาน ศัพท์** วิเคราะห์ว่า
อุปฺญาตีติ อุปฺญานํ, สติ จฺ สา อุปฺญานญจาทิ

สติปัญญา [อุปฺญาน คือ ธรรมที่ปรากฏเกิดขึ้น,
สติปัญญา คือ สติที่ปรากฏเกิดขึ้น] (ที.อฎ.
๒/๓๔๔)

แม้ในพระบาลีปฏิสัมภิทามรรค สติ
ปัญญาเถ (๘/๔๐๖) ที่ว่า **กาโย อุปฺญานํ โน
สติ, สติ ปน อุปฺญานญจเว สติ จ.** ก็ได้ตัดบท
สติปัญญา ว่า สติ ศัพท์ + อุปฺญาน ศัพท์

ในที่นี้ สติ แปลได้หลายระดับ คือ ตั้งแต่
ระดับการปฏิบัติเบื้องต้น เช่น การมีสติกล่าวคือ
การระลึกอารมณ์ที่กำลังเกิดขึ้นได้, การกำหนด
รู้ทันอารมณ์ที่กำลังเกิดขึ้นได้, และระดับการ
ปฏิบัติขั้นสูง เช่น การรู้แจ้งในอารมณ์ที่เกิดขึ้น
ตามความเป็นจริง, ส่วนคำว่า **ปัญญา** ในที่นี้
แปลว่า การตั้งไว้โดยแนบแน่นอย่างต่อเนื่อง
เมื่อรวม **สติ** กับ **ปัญญา** เข้าด้วยกัน จึงได้
ความหมายว่า "การตั้งสติไว้โดยแนบแน่นอย่าง
ต่อเนื่องในอารมณ์กัมมัญฐาน"

เอกายโน [เอก ศัพท์ + อยน ศัพท์] อยน
ศัพท์ในที่นี้ มีความหมายว่า มคฺค "ทาง" ซึ่งศัพท์
ที่แปลว่า "ทาง" ในคัมภีร์อภิธาน์ปทีปิกา
(คาถาที่ ๑๙๐-๑๙๑) ระบุไว้ ๑๑ ศัพท์ คือ **มคฺโค,
ปนฺโถ, ปโถ, อทฺธา, ปชฺโช, อยฺชสฺ, วฏฺฏมฺ, อยนฺ,
ปทฺวี, วตฺตนิ, ปทฺรติ** วิเคราะห์ว่า **เอโก จ โส
อยโน จาติ เอกายโน หรือ เอโก เอว อยโน
เอกายโน** [เอกายน คือ ทางสายเดียวเท่านั้น]

ตามรูปวิเคราะห์นี้ **เอกายน** มีความหมาย
เป็น ๒ นัย คือ

(๑) แสดงให้ทราบว่า นิพพานคามิมคฺค กล่าวคือ
ทางที่จะนำไปสู่พระนิพพานนั้น มีอยู่เส้นทางเดียว
เท่านั้น

(๒) แสดงให้ทราบว่า ทางคือ สติปัญญา เป็น
เส้นทางที่จะนำไปสู่จุดหมายเดียว คือพระนิพพาน
เท่านั้น

อนึ่ง คำว่า มคค ในที่นี้ แม้อาจเหมือนว่าจะทรงหมายเอาสติปัฏฐาน [สติเจตสิก] เท่านั้น แต่ตามความเป็นจริงแล้ว มรรคธรรมทั้งหลายยังมีอยู่อีกมาก ซึ่งมรรคธรรมเหล่านั้นสงเคราะห์เข้าในคำว่า สติปัฏฐานด้วย **อวินาภavnัย** [สำนวนคำพูดที่ยกเอาธรรมที่สำคัญขึ้นกล่าวเป็นตัวอย่าง โดยให้สงเคราะห์ธรรมอื่นๆ ที่เป็นสัมปยุตธรรมนั้นด้วย] ดังนั้น มรรคธรรมอื่นๆ เช่น ปัญญา วิริยะ เป็นต้น จึงหมายเอาในที่นี้ด้วย ดังจะเห็นว่า ในนิทเทศ พระพุทธองค์ได้ทรงระบุญาณและวิริยะไว้ด้วยคำว่า อาตปปี สมปะชาโน, ส่วนใน อุทเทศที่ทรงระบุเฉพาะสติ เพราะทรงเห็นว่า เหล่าเวไนยสัตว์มีอัธยาศัยในการปฏิบัติสติปัฏฐานได้ จึงทรงมีพระประสงค์ที่จะให้เวไนยสัตว์เหล่านั้นได้เกิดความรู้ในเรื่องสติปัฏฐานเป็นอันดับแรกก่อน ดังนั้น จึงทรงแสดงสติไว้ในอุทเทศ ส่วนมรรคธรรมอื่น เช่น ปัญญาและวิริยะทรงแสดงไว้ภายหลังในนิทเทศ

สรุปว่า สติปัฏฐานมรรค หมายถึง กลุ่มมรรคธรรมที่มีสติเป็นประธาน ได้ชื่อว่าเป็นเอกายนมรรค

สำหรับในอัมมจักกัปปวัตตนสูตร ทรงแสดงมัชฌิมาปฏิปทาว่าเป็นเอกายนมรรค ซึ่งมีชฌิมาปฏิปทาก็คือ มรรค ๘ และในมรรค ๘ ก็มีสติปัฏฐานมรรครวมอยู่ด้วย

ที่แสดงมาทั้งหมดนี้ล้วนเป็นการอธิบายความหมายและองค์ธรรมของสติปัฏฐาน ส่วนตำนานหรือวัฒนธรรมการสวดสติปัฏฐานสูตรเป็นพระปริตรนั้น ขึ้นอยู่กับความศรัทธาและความเชื่อ จะอย่างไรก็ตาม หากชาวพุทธได้พากันสวดสาธยายสติปัฏฐานสูตรอยู่เนืองๆ พร้อมกับทำความเข้าใจในเนื้อหาและนำไปปฏิบัติ สิ่งนี้ต่างหากคือสาระที่จะนำท่านทั้งหลายให้หลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งหมด

สรุปว่า เรื่องตำนานของการสวดสติปัฏฐานสูตรในประเทศไทยนั้น ผู้เขียนก็ยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่า มีการเริ่มสวดในยุคใดสมัยใด ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอจบไว้แต่เพียงเท่านี้ก่อน โอกาสหน้าหากมีข้อมูลใดเพิ่มเติม ก็จะมาเล่าสู่กันฟังอีกครั้ง สวัสดิ์ครับ พ

มุมมองทัศนะ

สวดมนต์ : ต้นแบบชีวิตประเสริฐ

ธีรปัญญา

ผู้คนจำนวนมากไม่น้อยในยุคปัจจุบันนี้ ที่ดำเนินชีวิตอย่างไร้ระเบียบแบบแผน กินอยู่ไปวันๆ อย่างสะเปะสะปะไร้จุดหมาย ไม่ทราบว่าควรจะใช้ชีวิตที่ได้มานี้ไปทำอะไรดี ที่จะมากกว่าทำงานหาเงินมาใช้หนี้ให้รอดตายเพื่อเสพสุขต่อไปได้อีกวันหนึ่ง ถ้าเราไม่เก่งพอที่จะหาความหมายของชีวิตได้ด้วยตัวเองแล้วละก็ ลองมาสนใจศึกษาภูมิปัญญาของผู้คนที่เขาเกิดตายมาก่อนหน้าเรา ว่าพวกเขาเหล่านั้นได้ถึงข้อสรุปอะไร ที่พอจะถือเป็นหลักยึดของชีวิตได้บ้าง

ที่จริงแล้วชีวิตมนุษย์เราที่ได้มีโอกาสเกิดมาแต่ละครั้ง มีอะไรที่ควรตั้งเป้าหมายในชีวิตไว้บ้างไหม แม้แต่คนที่โชคดีที่สามารถหาความพรั่งพร้อมทางวัตถุมหาเสพได้เพียงพอ จนเป็นอยู่ได้โดยไม่ลำบากทางกายแล้ว จะมีอะไรอีกบ้างไหมที่ควรได้ทางใจ

นอกเหนือจากทางกาย ที่บัณฑิตส่วนใหญ่เขาแสวงหากัน เพราะชีวิตไม่ได้มีเฉพาะตอนนี้เท่านั้น แต่มันมีก่อนหน้า และยังมีต่อไปอีกด้วย

การสวดมนต์สามารถเป็นอุบายวิธีอย่างหนึ่งที่ใช้ได้ผลมายาวนาน เพื่อวางแผนและกำหนดเป้าหมายในชีวิตของแต่ละคน เพื่อรวมความสนใจในแต่ละวันมาระลึกถึงคำสอนของผู้รู้ในอดีตหรือของพระศาสดาในศาสนาต่างๆ ตามความเชื่อของตน ในเรื่องประโยชน์สูงสุดที่ควรจะได้จากชีวิตนี้

ภันเต จี พระมหาเถระศรีลังกา ประธานสงฆ์ฝ่ายเถรวาท ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับชาวพุทธเรานั้น มีศรัทธาในสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจึงถือเอาพระบรมศาสดาเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต คำสอนของพระองค์ทั้งหมดเป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุขสามระดับ คือ ระดับที่ตาเห็นได้ในปัจจุบันชาตินี้ ระดับหลังจากตายแล้วไปสู่ปรโลก และระดับสูงสุดที่พ้นจากโลกนี้โลกหน้า และจากกองทุกข์ได้อย่างสิ้นเชิง คำสอนในบทสวดมนต์จึงเป็นคำที่คัดสรรกลั่นมาแล้วว่า เป็นถ้อยคำที่มีความหมายลึกซึ้ง เป็นอมตธรรม เป็นโลกุตตรธรรม หรือชี้แนวแห่งโลกุตตรธรรมนั้น เป็นเสมือนแผนที่ลายแทงสมบัติที่พระศาสดาฝากไว้ หรือเป็นเหมือนรัตนอันมีค่าที่พระศาสดาเก็บรักษารวบรวมเอาไว้ให้อนุชนรุ่นหลัง ได้เข้ามาศึกษาเพื่อถือติดตัวเอาไปเป็นอริยทรัพย์ในการเดินทางในวัฏสงสารต่อไป

ศาสนาเกิดขึ้นมาในโลกก็เพื่อแก้ความทุกข์ เรานับถือศาสนาอะไรอยู่ แม้แต่ตัวเราเองก็อาจจะ

ไม่ทราบแน่ชัด วิธีดูง่ายๆ คือ ให้ดูที่การแก้ทุกข์ของเราว่าใช้วิธีอะไร บางคนเจอทุกข์แล้วไปขอปึงนั้นก็เท่ากับว่าเรานำการได้วัตถุ หรือวงจรรสย-ถูก-ซื้อ-เก็บ มาเป็นที่พึ่งหรือศาสนา บางคนเจอทุกข์แล้วไปเซลฟี่แสวงหายอดโลกในโซเชียลมีเดีย ก็เท่ากับเรานำสารโดพามีนในสมองที่หลั่งเมื่อสมหวังในอะไรบางอย่างมาเป็นศาสนา หรือถ้าเราเจอทุกข์แล้วไปบนบานศาลกล่าว ก็เท่ากับว่าเรานำสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติมาเป็นศาสนา

แต่ถ้าเราเจอทุกข์แล้วกลับมาตั้งหลักก่อนด้วยการสวดมนต์ ตั้งสติ อย่างน้อยใจก็สงบ ไม่ปรุงแต่งทุกข์ให้เกินไปจากความเป็นจริง แล้วพอจิตสงบ ลองน้อมเอาความหมายของบทสวดมาพิจารณาให้เกิดปัญญา นำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตในช่วงนั้นๆ ให้ผ่านไปได้ ก็เท่ากับเรานั้นนับถือพุทธศาสนา ที่ถือเอาความรู้เป็นตัวแก้ทุกข์ (พุทธ แปลว่า รู้)

ความรู้จึงเป็นหลักแก้ทุกข์ที่สำคัญในพระพุทธ-

ภาพปริิยาถึเมื่อครั้งหลวงปู่ชาเขียนอังกฤษ

ศาสนา ความหมายของชีวิตจึงผูกพันอยู่กับการแสวงหาความรู้ ชีวิตคือเรื่องที่เราเล่าให้ตัวเองฟังเกี่ยวกับตัวเราเอง เราคือตัวเอกของเรื่องเล่านั้นๆ เช่น เรื่องเล่าของเราอาจจะเป็นว่า “เราเป็นคนหาเงินเก่ง สามารถครอบครองวัตถุเสพได้มากกว่าคนอื่น” หรือ “คุณค่าของเราขึ้นกับการยอมรับของคนในสังคม” หรือเรื่องเล่าว่า “เราไม่มีอำนาจอะไร ไม่ต้องทำอะไร ชะตาชีวิตถูกกำหนดไว้แล้ว เพียงแต่รอคอยสิ่งศักดิ์สิทธิ์มาแก้ปัญหาให้” หรือเรื่องเล่าที่ว่า “เราคือมนุษย์คนหนึ่งที่ต้องเผชิญกับความทุกข์ และมีวิธีที่ผู้รู้เคยสอนเอาไว้ ซึ่งเราอาจจะเรียนรู้เพื่อให้ก้าวข้ามความทุกข์นั้น ๆ ไปได้” นี่เป็นเพียงตัวอย่างของเรื่องเล่าที่เราเชื่อกันอยู่ว่าเป็นจริง ชีวิตเราอยู่ในเรื่องเล่าไม่เรื่องใดก็เรื่องหนึ่งเสมอ และเรื่องเล่าเหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดความหมายของชีวิตว่าต้องทำอะไร เพื่อเติมเต็มชีวิตเราให้สมบูรณ์ในเรื่องที่เล่านั้น

ในโลกที่ข้อมูลและเรื่องราวผ่านเข้ามาในชีวิตของเรามากมายเหลือเกิน เราจะเลือกรับข้อมูลหรือเรื่องเล่าชุดใดมาใช้ และเพื่อจุดมุ่งหมาย

อะไร ทุกวันนี้เราอาจจะให้น้ำหนักกับประโยชน์ที่เห็นได้ด้วยตาเป็นสำคัญ แต่บัณฑิตนั้นจะไม่คิดสั้นพอใจอยู่กับประโยชน์ปัจจุบันที่ตาเห็นได้เท่านั้น แต่ยังคงคิดยาวเพื่อไปถึงประโยชน์ในโลกหน้า และประโยชน์อย่างยิ่งด้วย ซึ่งประโยชน์อีกสองอย่างนี้ บทสวดมนต์ที่มีคำสอนของผู้รู้จริงจะบอกแนวทางไว้ให้แก่เราได้ อย่างน้อยชีวิตจะได้มีหลัก มีแบบแผนที่จะกำหนดทิศทาง ที่จะก้าวต่อไปได้อย่างมั่นคง โดยไม่ต้องลองผิดลองถูกเอาเอง

เมื่อผู้เขียนยังเด็กอยู่บ้านต่างจังหวัดสมัยนั้นไฟฟ้าไม่ได้สว่างทั่วทั้งบ้านเหมือนในยุคปัจจุบัน มีแต่แสงสลัวๆ จากไฟหลอดเดี่ยวตรงกลางห้อง จำได้ว่าคุณย่าจะส่งให้ขึ้นไปนอนข้างบนก่อน ส่วนคุณปู่และพวกลุงๆ ป้าๆ จะอยู่ตึกหน้อย เพื่อรอดูละครทีวีเรื่องห้องหุ่นเสียงจากทีวีจะดังลอดผ่านแผ่นกระดานขึ้นมาเป็นระยะๆ ทำให้ตกใจกลัวจนนอนไม่หลับ

เมื่อคุณย่าทราบเข้าจึงสอนให้สวดมนต์บท “อิติปิโส” ก่อนนอนทุกวัน ท่านว่าจะช่วยป้องกันภูตผีปีศาจได้ แล้วยังทำให้ฝันดี ไม่ฝันร้าย ได้พักผ่อนเต็มที่ ตื่นแล้วจะไม่งัวเงีย จิตแจ่มใส พร้อมรับวันใหม่

ผู้เขียนกับโยมย่าในวันอุปสมบท

มาทราบในภายหลังว่า บทที่สวดคือบทพระลักถึง พระพุทธคุณเก้าอย่างของพระพุทธเจ้า สามารถใช้เป็นคาถาป้องกันภัยจากเหล่าภูตผีปีศาจได้ ชะงัดนรก ตอนที่สวดสมัยเด็กๆ นั้น สวดแต่พระบาลี ไม่มีคำแปล ก็ทำให้ขลังดี ในที่นี้ขอใส่คำแปลด้วย ผู้อ่านจะได้เข้าใจความหมายของบทที่สวด การที่เรา สวดอยู่ทุกวันด้วยความเชื่อ ภายหลังพอได้มาเข้าใจ ความหมายแล้ว รู้สึกประทับใจมาก เพราะว่าเป็นสิ่ง ที่คุณย่าเห็นว่าสำคัญจากประสบการณ์ในชีวิตของ ท่านทั้งหมด ถ้าจะให้รวบรวมแล้วถ่ายทอดในเวลา สั้นๆ ก็คือ บทสวดมนต์เหล่านี้ที่อยากให้หลานได้นำ ไปประลึกถึงก่อนนอนทุกวัน เป็นเครื่องนำใจให้สงบ และยังสามารถจัดภัยอันตรายต่างๆ ได้ด้วย

พุทธานุสติ

อิติปิโส ภาคะวา

แม้เพราะเหตุนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า

อะระหัง

เป็นผู้ไกลจากกิเลส

สัมมาสัมพุทธโ

เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

วิชชาจะระณะสัมปันโน

เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ

สุคะโต

เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี

โลกะวิทู

เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง

อะนุตตะโร ปุริสัทธัมมสาระถิ

เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้
อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า

สัตถา เทวะมะนุสสานัง

เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

ผู้เขียนในวัยเรียน

พุทธโ

เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม

ภาคะวาติ

เป็นผู้มีความจำเริญจำแนกธรรม สั่งสอนสัตว์
ดังนี้ๆ

ใครจะนำไปใช้สวดก่อนนอนก็ได้นะ เท่าที่
จำได้ผู้เขียนไม่เคยมีปัญหาเรื่องนอนไม่หลับอีกเลย
ไปที่ไหนก็หลับได้ง่ายที่สุด ตื่นแล้วก็ไม่ค่อยมีปัญหา
เรื่องง่วงเจียด้วย

จากนั้นพอโตขึ้นมาถึงวัยเรียน นักเรียน
ส่วนใหญ่ก็คงไม่มีใครชอบสวดมนต์ มักจะชอบวิ่งเล่น
กันเสียมากกว่า แต่มียกเว้นเวลาเดียวคือเวลาสอบ
หลายคนคงมีบทสวดมนต์ประจำใจกันไว้ใช้ตอน
วิกฤตินี้ เท่าที่เห็นคือ เอาไว้สวดบนบานขอให้
สอบผ่าน ผู้เขียนเองสมัยเรียนหนังสือ ต้องสอบ
บ่อยๆ เกือบทุกเดือน บางทีก็เครียดเพราะอ่าน
หนังสือไม่ทัน พอติได้ไปอ่านพบ บทกัทเทกรัตต
คาถา ที่พระพุทธองค์ตรัสสอนไว้ว่า ไม่ควรห่วง
คะนึ่งถึงอดีตที่ผ่านมาไปแล้ว และไม่ควรถ่วงพะวงถึง
อนาคตที่ยังมาไม่ถึง ให้อยู่กับปัจจุบันเท่านั้น
ประทับใจมาก ถึงกับคัดลอกนำมาทำเป็นที่คั่นหนังสือ
และใช้สวดเตือนใจตนเองบ่อยๆ ไม่เผลอปล่อยจิต

แขกที่มาในพิธีอุปสมบทที่ Bhāvana Society ประเทศสหรัฐอเมริกา

ปล่อยใจให้กังวล ทำจิตให้มีสติจดจ่ออยู่กับปัจจุบัน
อันเป็นสภาวะที่เป็นจริง และมีสมาธิอยู่กับสิ่งที่ทำ
คำที่พูด จึงสามารถเข้าใจหนังสือที่อ่านได้เร็วและ
มีความจำดี

ภัทเทภรัตตคาถา

อะตีตัง นานวาคะเมยยะ
นัปปะปฏิกังขะ อะนาคะตัง
บุคคลไม่ควรตามคิดถึงสิ่งที่ล่วงไปแล้วด้วย
อาลัย และไม่พึงพะวงถึงสิ่งที่ยังไม่มาถึง
ยะทะตีตัมปะหีนันตัง
อัปปัตตัญญะ อะนาคะตัง
สิ่งเป็นอดีตก็ละไปแล้ว
สิ่งเป็นอนาคตก็ยังไม่มา
ปัจจุปปันนัญญะ โย ธัมมัง
ตัตถะ ตัตถะ วิปัสสะติ,
อะสังหิรัง อะสังกุปปัง
ตัง วิทธา มะนุพฺพุหะเย

ผู้ใดเห็นธรรมอันเกิดขึ้นเฉพาะหน้าที่นั้นๆ
อย่างแจ่มแจ้ง ไม่มัวนอนแ้งนคลอนแคลน
เขาควรพอกพูนอาการเช่นนั้นไว้
อชเชวะ กิจจะมาตปปัง
โก ชัญญา มะระณัง สุเว
ความเพียรเป็นกิจที่ต้องทำวันนี้
ใครจะรู้ความตายแม้พรุ่งนี้
นะ หิ โน สังคะรันเตนะ มะหาเสเนนะ มัจจุนา
เพราะการผัดเพี้ยนต่อมัจจุราชซึ่งมีเสนามาก
ย่อมไม่มีสำหรับเรา
เอวัง วิหาริมาทาปัง อะโหรัตตะมะตันหิตัง,
ตัง เว ภัทเทภรัตโตติ สันโต อาจิกขะเต มุณี
มุณีผู้สงบย่อมกล่าวเรียก
ผู้มีความเพียรอยู่เช่นนั้น
ไม่เกียจคร้านทั้งกลางวันกลางคืนว่า
ผู้เป็นอยู่แม้เพียงราตรีเดียวก็น่าชม ฯ
บทสวดนี้คงมีส่วนช่วยให้การเรียนอยู่ในเกณฑ์
ดีมาโดยตลอด เพราะไม่เสียเวลาไปกับเรื่องที่เรา

ทำอะไรไม่ได้ แต่มุ่งอยู่ที่ปัญหาเฉพาะหน้า ที่พอจะ
แก้ไขได้ สมัยไปเรียนต่อที่อเมริกา ช่วงพักร้อนได้มี
โอกาสไปเข้ากรรมฐานที่ Bhāvanā Society กับ
กันเตจี พระมหาเถระชาวศรีลังกาที่ประจำอยู่ที่นั่น
ตอนจบการนั่งสมาธิในแต่ละ session กันเตจะสวด
คาถาธรรมบทเป็นภาษาบาลีขึ้นมา บางที่ท่านก็แปล
เป็นภาษาอังกฤษให้ฟัง แต่บางทีก็ไม่ได้แปล เสียง
และจังหวะของบาลีนั้นไพเราะมาก ทำให้สนใจเรียน
ภาษาบาลีเพื่อทำความเข้าใจในพระพุทธรูป
ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น บทที่สวดเป็นประจำตอนทำวัตร
ก่อนนั่งสมาธิ คือบทสวดพุทธบูชา

พุทธบูชา

ขณะสารูปปะทิตเตนะ ทิเปนะ ตะมะ ธังสินา
ติโลกะทีปัง สัมพุทธัง ปุชชยามิ ตะโมนุทัง ฯ
ด้วยแห่งเทียนไขที่จุดขึ้นกำจัดความมืด
ข้าพเจ้าขอบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้เป็นประทีปแห่งโลกทั้งสาม
ผู้กำจัดความมืดคือโสมพะกิ่งทั้งหลาย
คันธะ สัมภาระ ยุตเตนะ ฐูเปนาหัง สุกันธินา
ปุชชเย ปุชชเนยยัง ตัง ปุชา ภาชนะมุตตะมัง ฯ

ด้วยรูปหอมอันประกอบขึ้นจาก
ของหอมทั้งหลาย
ข้าพเจ้าขอบูชาผู้ที่ควรค่าแก่การบูชา
ผู้เป็นภาชนะรองรับการบูชาอันสูงสุด
วิถณะ คันธะ คุณฺเฎตัง เอตัง กุสุมะ สันตะติง
ปุชชยามิ มุนินทัสสะ สิริปาทะ สะโรรุเห ฯ
ระเบียบดอกไม้เหล่านี้ อันมีสีสวยงาม
มีกลิ่นหอม และยอดเยี่ยม
ข้าพเจ้าขอบูชาเทพพระบาทดอกบัวอันมีสิริ
ของพระมหา牟尼ผู้ยิ่งใหญ่

ปุชชมิ พุทธัง กุสุเมนะเนนะ
ปุณฺเฎณะ เอตนะ จะ โทตุ โมกขัง
ด้วยดอกไม้นี้ ข้าพเจ้าขอบูชาพระพุทธเจ้า
ด้วยบุญนี้ ขอให้ข้าพเจ้าหลุดพ้น
จากความทุกข์ทั้งปวง
ปุพผัง มิลายาติ ยะธา อิทัง เม
กาโย ตะธา ยาติ วินาสะภาวัง ฯ
ดอกไม้นี้ต้องเหี่ยวแห้งไป ฉันทใด
กายของฉันทนี้ก็ต้องบ่ยหน้าไป
สู่ความพินาศ ฉันทนั้น

อิมายะ ธัมมานุธัมมะปะฏิปัตติยา
พุทธัง ปุชชมิ
อิมายะ ธัมมานุธัมมะปะฏิปัตติยา
ธัมมัง ปุชชมิ
อิมายะ ธัมมานุธัมมะปะฏิปัตติยา
สังขัง ปุชชมิ ฯ

ด้วยการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมนี้
ข้าพเจ้าขอน้อมบูชาแต่พระพุทธเจ้า
ด้วยการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมนี้
ข้าพเจ้าขอน้อมบูชาแต่พระธรรมเจ้า
ด้วยการปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมนี้
ข้าพเจ้าขอน้อมบูชาแต่พระสังฆเจ้า

สามเณรน้อยกับการเรียนพุทธพจน์

การสวดมนต์พุทธบูชาก่อนการเริ่มกรรมฐานที่ Bhāvanā Society

ธรรมเนียมการบูชาพระของชาวศรีลังกา นิยมถือเอาดอกไม้สดมาจากบ้านของตนเอง แล้วเอามาจัดเรียงไว้หน้าพระประธานเพื่อบูชาพระ (ไม่ได้ไปซื้อดอกไม้ที่ร้อยเป็นพวงมาลัยสำเร็จแล้วมาถวายพระเหมือนของไทยเรา) ดอกไม้จึงเหี่ยวลงเห็นได้ชัดตรงหิ้งพระนั่นเอง เวลาเห็นดอกไม้เหี่ยวก็จะนึกถึงบทสวดนี้ที่กล่าวว่า ร่างกายของเราต้องแก่และเหี่ยวเฉาลงเหมือนดอกไม้แห่งเหล่านั้นทุกวันๆ จึงเป็นเหตุพาใจให้เร่งปฏิบัติบูชาด้วยความไม่ประมาท เพื่อถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา และสังฆบูชา มิใช่พอใจอยู่แค่อามิสบูชาเท่านั้น

การได้เปล่งเสียงแรกของวันใหม่ด้วยการสวดมนต์ จัดเป็นมงคลชีวิตอย่างหนึ่ง เมื่อเราตื่นนอนล้างหน้าล้างตาให้สดชื่นแล้ว การเปล่งถ้อยคำที่เป็นสาระธรรมที่สื่อแสดงถึงสิ่งสำคัญในชีวิตเป็นอันดับแรก ถือเป็นการล้างใจไปด้วย ทำให้เราไม่สับสน ไม่หลงไปกับเปลือกภายนอกต่างๆ ที่จะประเดประดังเข้ามาเมื่อเราต้องใช้ชีวิตมีปฏิสัมพันธ์

กับผู้คนในแต่ละวัน ซึ่งนอกจากจะเตือนใจให้มีกำลังสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามแล้ว ยังช่วยให้เราก้าวข้ามอุปสรรคในชีวิตได้อย่างมั่นใจด้วย อานุภาพของธรรมะนั้นจะปกป้องรักษาผู้ที่ประพฤติธรรมอยู่เสมอ ข้อนี้คนที่สวดมนต์อยู่เป็นประจำจะรู้ดี

ส่วนบทสวดที่เป็นบทปิดท้ายนี้ เป็นบทสวดที่ได้พบเป็นครั้งแรกที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ตอนนั้นยังเป็นแพทย์ประจำบ้าน ฝึกงานอยู่ที่โรงพยาบาลเด็กรัฐมิชิแกน งานหนัก ไม่ค่อยได้มีโอกาสพบปะกับผู้คนเท่าไรนอกจากคนไข้ โยมป่า ได้นิมนต์พระอาจารย์อมโร (ปัจจุบันคือเจ้าอาวาสวัดอมราวดีที่ประเทศอังกฤษ) มาที่บ้านท่าน แล้วให้ผู้เขียนเป็นคนขับรถพาพระอาจารย์ไปชมพิพิธภัณฑ์และสถานที่ที่น่าสนใจต่างๆ ในเมือง ตกกลางคืนก็มีการฟังธรรมะและปฏิบัติสมถกรรมฐานกัน

จำได้ว่าพระอาจารย์ได้นำบทสวดมนต์บทหนึ่งเป็นภาษาอังกฤษมาให้สวดร่วมกัน ท่านบอกว่าเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก (Loving kindness) ทำนอง

ที่สวดไพเราะมาก เนื้อหาก็ก็นำขึ้นไปจาก ศัพท์ง่าย ๆ This is what should be done... (นี่เป็นสิ่งที่พึงกระทำ.....) แต่มีความหมายลุ่มลึก และมีขั้นตอนการปฏิบัติเรียงไปจนจบที่การ แผ่เมตตาและปล่อยวางทิฐิ เพื่อไม่ต้องกลับมา เกิดเป็นทุกข์อีก นับเป็นบทสวดที่สั้นกระชับ แต่ครอบคลุมการปฏิบัติได้ทั้งหมด เหมาะแก่การเตรียมตัว ก่อนนั่งสมาธิเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนจึงตกหลุมรัก บทสวดมนต์บทนี้แทบจะในทันที และได้นำมา สวดเองที่ห้องพักอยู่บ่อยๆ

หลังจากนั้นได้มีโอกาสพบพระอาจารย์ชยสาโร (เจ้าอาวาสวัดป่านานาชาติในตอนนั้น) เกิดศรัทธา และความเชื่อมั่นในคำสอนของพระศาสดาและวิถี ปฏิบัติของพระป่า เมื่อเรียนจบจากสหรัฐอเมริกา กลับมาเมืองไทย จึงได้มาขอพบขอศึกษาต่อที่วัดป่า นานาชาติ และที่นั่นเองจึงได้ทราบว่าพระสูตรนี้มีชื่อว่า **กรณียเมตตสูตร** เป็นบทที่ใช้สวดกันเป็นประจำ หลังทำวัตรเย็นที่นั่น ได้พบกับโยมชาวต่างชาติ ต่างภาษาหลายคน ที่เคยนับถือศาสนาอิสลาม คริสต์ หรือแม้แต่ผู้ไม่มีศาสนา ที่ได้หันมาสนใจศึกษาและ ปฏิบัติธรรม เพราะซาบซึ้งในความหมายของบทสวด กรณียเมตตาบทสั้นๆ บทนี้ บางคนถึงกับบอกว่า ควรนำบทนี้มาสวดกันก่อนเริ่มการประชุม หรือการ ตัดสินใจใดๆ ที่จะมึผลกระทบกับชนหมู่มากทุกครั้ง เพื่อเตรียมจิตให้กับเมตตาอันเป็นศาสนาสากล ไม่จำกัดเชื้อชาติ ภาษา และศาสนาใดๆ ส่วนใน ประเทศไทยเรานั้น นิยมสวดบทนี้เป็นพระปริตร ในงานมงคล เป็นเรื่องของ ‘รักต้องทำ’ (เมตตา-รัก กรณีย-ต้องทำ) **ที่บอกวิธีปลุกฝังพลังแห่งความรัก ที่ยิ่งใหญ่ไว้ได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ให้เมตตา หล่อเลี้ยงอุปถัมภ์ค้ำจุนโลก** เพื่อให้เกิดประโยชน์ แก่บุคคลและความสุขแก่สรรพสัตว์ทั้งปวง โดยไม่แบ่ง แยกชาติ เชื้อ วรรณะ บทสวดอันไพเราะนั้นมีดังนี้

กรณียเมตตสูตร

(ว่าด้วยกิจที่ควรทำก่อนเจริญเมตตา และอานุภาพแห่งเมตตา)

กระณิยะมัตถะกุสะเลนะ

ยันตัง สันตัง ปะทัง อะภิสะเมจจะ

กัจฉันโต อัมพะอรียเจ้าผู้บรรลुบอันระงับ
กระทำแล้ว กัจฉัน อัมกุลบุตรผู้ฉลาดใน
ประโยชน์พึงกระทำ

ลักโก อูชุ จะ สุหุชุ จะ

สุวะโจ จัสสะ มุหุ อะนะติมานี

กุลบุตรนั้นพึงเป็นผู้อาจหาญ ชื่อตรง
และชื่อตรงอย่างดี

เป็นผู้ที่ว่าง่าย อ่อนโยน ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น

สันตุสสะโก จะ สุกะโร จะ

อัปะปะกัจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ

เป็นผู้สันโดษ เลี้ยงง่าย

เป็นผู้มีกิจธุระน้อย ประพฤติเบากายจิต

สันตินทริโย จะ นิปะโก จะ

อัปะคัพโโก กุเลสุ อะนะนุคิโธ

มีอินทรีย์อันระงับแล้ว มีปัญญารักษาดตน

เป็นผู้ไม่คะนอง ไม่พัวพันในสกุลทั้งหลาย

นะ จะ ขุททัง สะมาจะเร กิญจิ

เยนะ วิญญู ปะเร อุปะวะเทยยุง

วิญญูชนดิเตยนชนทั้งหลายอื่นได้

ด้วยกรรมอันใด

ไม่พึงประพฤติกกรรมอันนั้นเลย

สุชินโน วา เขมิโน โหนตุ

สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตัตตา

พึงแผ่เมตตริจิตไปในหมู่สัตว์ว่า

ขอสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงเป็นผู้มีสุข

มีความเกษม มีตนถึงความสุขเถิด

เย เกจิ ปาณะภูตติ

ตะสา วา ถาวะรา วา อะนะวะเสสา

สัตว์มีชีวิตทั้งหลาย ทั้งที่เป็นผู้ยังมีความสะดุ้ง

(มีต้นหา) หรือผู้ที่มีนคง (ไม่มีต้นหา) ทั้งหมด
ไม่เหลือ

ทีฆา วา เย มะหันตา วา

มัชฌิมา รัสสะกา อะนุกะถุตา

ที่เป็นสัตว์ลำตัวยาว หรือใหญ่

หรือปานกลาง หรือสั้นก็ดี

ทั้งในสัตว์ลำตัวยาวละเอียด

หรือสัตว์ลำตัวหยาบก็ดี

ทิกฺขฐา วา เย จะ อะทิกฺขฐา

เย จะ ทูเร วะสันติ อะวิทูเร

ทั้งที่ได้เห็นแล้ว หรือมิได้เห็นก็ดี

เป็นผู้ที่อยู่ในที่ไกล หรือที่ใกล้ก็ดี

ภุตา วา สัมภะเวสี วา

สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตัตตา

เป็นผู้ที่เกิดแล้ว หรือกำลังหาที่เกิดอยู่ก็ดี

ขอสัตว์ทั้งปวงเหล่านั้น

จงเป็นผู้มีตนถึงความสุขเถิด

นะ ปะโร ปะรัง นิกุพเพละ

นาตัมมัญญะ กัตตะจิ นัง กิญจิ

สัตว์อื่นอย่าพึงข่มเหงสัตว์อื่น

อย่าพึงดูหมิ่นอะไรๆ เขา ในที่ใดๆ เลย

พฺยาโรสะนา ปะภีฆะสัจญา

นาญญะมัญญัสสะ ทุกขะมิจเฉยยะ

ไม่ควรปรารถนาทุกข์แก่กันและกัน

เพราะความกริ้วโกรธและความคุมแค้น

มาตา ยะถา นียัง ปุตตัง

อายุสา เอกะปุตตะมะนุรักเข

มารดาถนอมปกป้องลูกคนเดียว

ผู้เกิดในตน ด้วยยอมสละแม้ชีวิตตนได้ฉันท

เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ

มานะสัมภะวะเย อะปะริมาณัง

พึงตั้งใจเจริญเมตตา โดยไม่มีประมาณ

ในสัตว์ทั้งปวง แม้ฉันทนั้น

เมตตัญจะ สัพพะโลกัสมิง

มานะสัมภะวะเย อะปะริมาณัง

บุคคลพึงตั้งใจเจริญเมตตา โดยไม่มีที่สุด

ไม่มีประมาณ แม้ไปยังสรรพสัตว์

อุทัง อะโธ จะ ติริยัญจะ

อะสัมพาธัง อะเวรัง อะสะปัตตัง

ทั้งทิศเบื้องบน ทิศเบื้องต่ำ และทิศเบื้องขวาง

ไม่มีขอบเขต ไม่มีความคิดปองร้าย

ไม่มีความเป็นศัตรู

ติฏฐัญจะรัง นิสินโน วา

สะยาโน วา ยาวะตัสสะ วิคะตะมิทโธ

ผู้เจริญเมตตาอย่างนี้

จะยืน เดิน นั่ง หรือนอนก็ตาม

พึงตั้งสติ คือเจริญเมตตาตามนั้นไว้

ความง่วงเหงาย่อมครอบงำไม่ได้

เอตัง สะติง อะธิฏฐะยยะ

พฺรหฺมะเมตัง วิหารัง อิธะมาหุ

บัณฑิตทั้งหลายกล่าวเมตตาวีรกรรมนี้ว่า
เป็นพรหมวิหารในพระศาสนา

ทิวณฺฑิณฺจะ อะนุปะคัมมะ สีละวา

ทัสสะเนนะ สัมปันโน

บุคคลผู้นั้นย่อมไม่ตกไปในมิจฉาทิวณฺฑิ คือความ
เห็นผิดว่า ชันธห้าเป็นตน (สักกายทิวณฺฑิ) เป็น
ผู้มีศีล ถึงพร้อมแล้ว ด้วยการรู้เห็นตามความ
เป็นจริง (สัมมาทิวณฺฑิในโสดาปัตติมรรค)

กาเมสุ วินยยะ เคธัง

นะ ทิ ชาตุ คัพพะเสยยัง ปุณะเรตติ ๗

กำจัดความยินดีในกามทั้งหลายได้
ย่อมไม่เข้าถึงซึ่งความนอนในครรรค์ (คือการ
เกิดอีก) โดยแท้ทีเดียวแล ๗

ได้ยกตัวอย่างบทสวดมนต์ที่ผู้เขียนชอบและ
สวดประจำ เพื่อใช้เป็นหลักเตือนใจในการดำเนินชีวิต
มาหลายบทแล้ว ส่วนท่านผู้อ่านละ มีบทสวดมนต์
ที่ชื่นชอบภายในใจบ้างหรือยัง บทสวดที่ยกมา
เป็นตัวอย่างเหล่านี้ เป็นพระดำรัสของพระสัมมา
สัมพุทธเจ้า ผู้รู้แจ้งโลก ที่ตรัสไว้กว่า ๒,๕๐๐ ปี
มาแล้ว แต่ก็ยังเป็นสัจธรรมที่คงความเป็นจริง

อยู่เสมอไม่จำกัดกาล การสวดมนต์หรือการสาธยาย
ธรรมนั้น เป็นการแสดงธรรม และการประกาศ
ศาสนาพรหมจรรย์ออกมาเป็นเสียง ใช้สื่อสารกัน
ในสังคม มีประโยชน์มากทั้งต่อตัวผู้สวดเอง และ
ต่อผู้อื่นที่ได้ยินเสียงสวด

นันทกสูตร ในพระไตรปิฎก มีอยู่ครั้งหนึ่ง
ที่พระนันทกะกำลังแสดงธรรมให้หมู่พระภิกษุสงฆ์
ฟังอยู่ในหอนั้น พระผู้มีพระภาคได้ประทับยืนรอที่
ซุ้มประตูด้านนอกฟังอยู่จนจบกถา ก่อนจะกระแอม
แล้วเคาะที่บานประตู พอพระภิกษุเปิดประตูให้
พระองค์เข้ามา พระองค์ได้ตรัสว่า ธรรมะที่บรรยายนั้น
ยาวจริงนะ ทรงรออยู่ข้างนอกจนรู้สึกเมื่อยหลัง
แสดงให้เห็นว่า แม้แต่พระองค์ซึ่งเป็นเจ้าของธรรม
เองยังเคารพพระธรรม และให้ความสำคัญกับการ
แสดงธรรมมาก ยิ่งสำหรับพระภิกษุแล้วพระองค์
ตรัสว่า เมื่อนั่งประชุมกันมีกิจเพียงสองอย่างคือ
ธรรมิกถา หรือ **ความเป็นผู้นิ่งอย่างพระอรិยะ**
ในพระสูตรยังกล่าวถึงการฟังธรรมและสนทนาธรรม
ตามกาลว่ามีอานิสงส์ ๕ ประการ ดังนี้

เมื่อผู้ใดแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น

ตอนเรียนเป็นแพทย์ประจำบ้านที่ Michigan ประเทศสหรัฐอเมริกา

มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด
ประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ
บริสุทธิบริบูรณ์ครบถ้วนแก่ผู้อื่น โดยวิธีใดๆ

๑. ผู้นั้นย่อมเป็นที่รัก เป็นที่พอใจ เป็นที่เคารพ
และเป็นที่ยกย่องของพระศาสนา โดยวิธีนั้นๆ

๒. ผู้นั้นย่อมเป็นผู้รู้อรรถ และรู้ธรรมในธรรม
นั้น โดยวิธีนั้นๆ

๓. ผู้นั้นย่อมเห็นแจ้งบทที่ลึกซึ้งในธรรมนั้น โดย
วิธีนั้นๆ ด้วยปัญญา

๔. เพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายย่อมยกย่อง
ผู้นั้นอย่างยิ่ง โดยวิธีนั้นๆ ว่า “ท่านผู้นี้ได้บรรลุแล้ว
หรือกำลังบรรลุแน่แท้”

๕. ผู้ใดเป็นเสขะ มีใจยังไม่บรรลุ ปรารถนา
ธรรมอันเป็นแดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยมอยู่
ผู้นั้นพึงธรรมนั้นแล้ว ปรารถนาความเพียร เพื่อถึงธรรม
ที่ยังไม่ถึง เพื่อบรรลุธรรมที่ยังไม่บรรลุ เพื่อให้แจ้ง
ธรรมที่ยังไม่ได้ทำให้แจ้ง โดยวิธีนั้นๆ ส่วนผู้ใดเป็น
พระอรหันตชีนาสพ อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ทำกิจ
ที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระได้แล้ว บรรลุประโยชน์
ตนโดยลำดับแล้ว สิ้นภวสังโยชน์แล้ว หลุดพ้นแล้ว
เพราะรู้โดยชอบ ผู้นั้นพึงธรรมนั้นแล้ว ประกอบธรรม
เป็นเครื่องอยู่เป็นสุขในปัจจุบันอยู่เนืองๆ

มาถึงยุคสมัยของเรา หลวงปู่ชาท่านจะให้
ความสำคัญกับการทำวัตรเช้า-วัตรเย็นร่วมกันมาก
การมาสดมภ์ร่วมกัน นอกจากเป็นการทบทวน
คำสอนของพระศาสดาแล้ว ยังทำให้เกิดความ
สามัคคี อันเป็นพื้นฐานของความดีทั้งมวลอีกด้วย
ทำให้หมู่คณะของหลวงปู่เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใส
ศรัทธา ไม่ใช่เฉพาะแต่ในประเทศไทยเราเท่านั้น
แต่ยังขยายแผ่ออกไปทั่วโลก เดียวนี้ฝรั่งหลายคน
สดมภ์อาจจะเก่งกว่าคนไทยเสียอีก

ทุกวันนี้เป็นยุคที่กามสัญญารุ่งเรืองมาก คนให้
ความสำคัญกับกาม หลงไหลในวัตถุเสพ ในลาภ

สักการะและผลประโยชน์ ครั้นเมื่อไม่ได้ตามความ
ปรารถนาก็เกิด พยาบาทสัญญา (ปองร้าย) และ
วิหิงสาสัญญา (เบียดเบียน) ตามมา ทำให้เป็นที่เดือดร้อน
กันทั่วไป แม้การไป like ไป share สัญญาเหล่านี้
ในโซเชียล จึงทำให้เรามีส่วนในสัญญาที่เศร้าหมอง
เหล่านั้นไปด้วย สิ่งเหล่านี้นำไปสู่ สัญญาวิปlass คือ
เห็นคลาดเคลื่อนไปจากสังขาร ออกห่างจากความ
จริงไปเรื่อยๆ แต่การมาสดมภ์เป็นประจำ น้อมใจ
ให้ระลึกถึงธรรม ย่อมเป็นการสั่งสมอัมมสัญญาไว้ใน
ใจของเรา เป็นพื้นฐานที่จะนำไปสู่วิปัสสนา คือ
การเห็นสังขารได้ในที่สุด ถ้าเราเข้าใจความหมาย
ของบทสวดเหล่านี้อย่างลึกซึ้งจริงๆ เราน่าจะมีโอกาส
บรรลุธรรมตามพระอรหันตบุคคละในยุคก่อนๆ
ได้บ้าง ดังนั้น การสาธยายบทสวดมนต์ที่ท่านชอบ
ศึกษาให้เข้าใจอรรถแล้วนำไปปฏิบัติให้สมควร
แก่ธรรม น่าจะทำให้ได้ค้นพบความหมายของชีวิต
ได้บ้าง และเมื่อได้ทราบต้นแบบของชีวิตที่ประเสริฐ
ที่พระอรหันตเจ้าทั้งหลายได้ดำเนินชีวิตนำหน้าไปก่อนแล้ว
เราก็อาจจะได้พบแบบแผนชีวิตอันประเสริฐนั้นได้
ด้วยตัวของเราเอง ในวันใดวันหนึ่งข้างหน้า
ในอนาคตอันใกล้นี้

สุโข พุทธามุปาโท

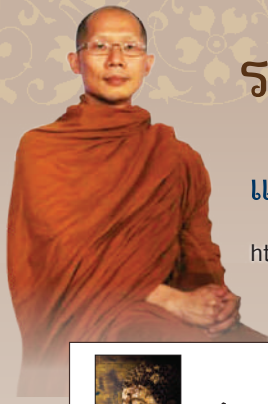
สุชา สัทธัมมะเทศนา

สุชา สังฆัสสละ สามัคคี

สम्मคคานัง ตะโป สุโข

คาถาธรรมบท ขุททกนิกาย

การเกิดขึ้นของพระพุทธเจ้า นำสุขมาให้
การแสดงพระสัทธรรม นำสุขมาให้
ความพร้อมเพรียงของหมู่สงฆ์ นำสุขมาให้
ความพร้อมเพรียงกันเผากิเลส ทำให้เกิดสุข ฯ

รวมไฟล์ E-Book และ ไฟล์เสียง

ผลงานรวบรวม
และเรียบเรียงโดย

พระมหาภิรติ ธีรปัญโญ

วัดป่าสว่างบุญ (บุญล้อม) อ.สว่างวีระวงศ์ จ.อุบลราชธานี

ชมรม
กัลยาณธรรม

<https://watchakdaeng.com/2021/e-book-and-audio-files-compiled-by-phra-maha-kirati-thirapano/>

		pdf สำหรับอ่าน	ไฟล์เสียง
	สุตระหายใจ >		
	พุทธวจน >		
	๑๓ เถรเถรีคาถา และ ๓ มหาสมัย >		
	ตายปิฎก >		
	วิธีมฆะ ทางชำระสวรรค์ >		
	ทสุตตฺรสุตตํ >		
	มหาสติปัฏฐานสูตร >		
	วันพระ เนกขัมมะ และมรณภัย >		
	กรณียเมตตสูตร >		
	มรณสติในพระไตรปิฎก >		

นวัตกรรมการสวดมนต์ที่วัดอมราวดี*

พระราชพุทธิวรคุณ วิ. (อมโรภิกขุ) วัดอมราวดี ลอนดอน ประเทศอังกฤษ

สัมภาษณ์โดย พระอาจารย์คงฤทธิ์ รตนวณฺโณ

พระอาจารย์มีความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการสวดมนต์ในการปฏิบัติธรรมของชาวตะวันตก อย่างไรครับ

ก็เหมือนการสวดมนต์ที่ประเทศไทยพูดได้ว่ามี ๖ แบบ ส่วนมากจะใช้เป็นกิจกรรมส่วนเสริมของทางวัดมากกว่าของทางฆราวาส แต่การปฏิบัติของชาวตะวันตกนั้น คฤหัสถ์บางคนก็ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการสวดมนต์และทางวัดก็ยินดีที่จะให้เข้ามามีส่วนร่วม ในขณะที่ประเทศไทย ศรีลังกา หรือประเทศเลวราทอื่น ๆ เมื่อมีการสวดของทางวัด เช่น การสวดมาติกาในงานศพ เป็นต้น มักจะมีเพียงพระเท่านั้นที่สวดกัน

มีการนำการสวดมนต์มาใช้อยู่ ๖ แบบที่เราสวดกันในประเทศตะวันตก

* แปลโดย รศ. ม.ร.ว.พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิวัตน์

๑. การสวดแบบบูชา

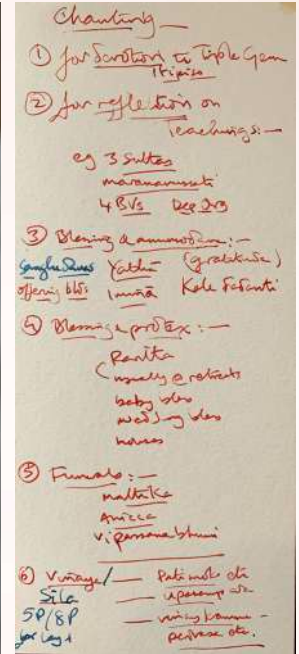
(Devotional Chanting)

การสวดแบบแรกคือ การสวดแบบบูชา (Devotional Chanting) เป็นการแสดงความนอบน้อม (Pay respect) ต่อพระรัตนตรัย (The Triple Gems) ด้วยการสวดมนต์ทำวัตรเช้าและสวดมนต์ทำวัตรเย็น ซึ่งก็เป็นการทำข้อวัตรแบบหนึ่ง ด้วยการปฏิบัติบูชา (Devotional Practice) นั่นคือประเภทแรก

๒. การสวดสาธยายพระธรรมคำสอน

(Recollection of Teaching)

การสวดแบบต่อมาคือ การสวดสาธยายพระธรรมคำสอน (Recollection of Teaching) คือ พระธรรมเทศนาสามกัมภ์แรกของพระพุทธเจ้า ได้แก่ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร อนัตตลักขณสูตร อาทิตตปริยายสูตร และยังมี การสวดมรณัสสติ

หรือการสวดเรื่องของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย การสวดพรหมวิหาร ๔ การสวดพิจารณาอาการ ๓๒ ของร่างกาย ทั้งหมดนี้คือการสวดสาธยายธรรม ไม่ใช่การสวดนอบน้อมบูชา แต่เป็นวิธีการเรียนรู้คำสอน

พระสูตรแรกที่เราเรียนกันในกลุ่มชาววัดนี้คือ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร** หลวงพ่อสุเมโธ จะสอนและอ้างอิงพระสูตรนี้บ่อยๆ เช่น กาม ตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา หลวงพ่อพุฒถึง **อริยสัจ ๔** (The four Noble Truth) และพูดถึง **พระสัทธิธรรม ๓** (Three Aspects) คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และต่อๆ ไปก็เป็นการเรียนรู้ และทำความเข้าใจกับคำสอน ซึ่งส่วนมากมาจากการสวดมนต์ ซึ่งไม่ใช่ในเฉพาะกลุ่มชาววัดเท่านั้น แต่ในกลุ่มของคฤหัสถ์ด้วย ไม่ว่าจะสวดในวัดหรือการมาเข้ากรรมฐาน (Retreat) ถ้าเราสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ทุกคนก็สามารถสวดตามกันได้หมด ไม่ว่าจะเป็นครุฑหัสต์หรือชาววัด ถ้าเราสวด “ชะราธัมโมเมหิ” ที่แสดงถึงการแก่ การเจ็บป่วย และการตาย หรือสวดพรหมวิหาร “อะหัง

สุขิตโต โหมิ” ซึ่งไม่ได้เป็นการนอบน้อมบูชา แต่เป็นวิธีการเรียนรู้คำสอน หลักการของพระธรรมว่ามีความหมายในการใช้อย่างไร ซึ่งผมเองก็อ้างอิงธัมมจักกัปปวัตตนสูตร อนัตตลักขณสูตรหรืออาทิตตปริยายสูตรเป็นประจำ ซึ่งเป็นอุบายวิธีหนึ่งที่จะกระตุ้นให้คนเรียนรู้เรื่องเหล่านั้นมากขึ้น สวดไปด้วยกันเพราะมีข้อความสำคัญๆ ที่เป็นหลักการในบทสวดนั้น ทำให้รู้ถึง ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค รู้ถึง ปริญญา ปหานะ สัจฉิกิริยาภาวนา ซึ่งเป็นหลักความคิด ดังนั้นการสวดมนต์จึงเป็นการเรียนรู้คำสอนในภาษาบาลี และมีคำแปลภาษาอังกฤษเทียบเคียง ทำให้สามารถประยุกต์คำสอนธรรมะเหล่านั้นเพื่อชี้นำชีวิตของเรา

๓. การสวดมนต์ให้พร (Blessing)

นอกจากนี้ส่วนมากในวัดเรายังมีการ **สวดมนต์ให้พร (Blessing)** เช่น สวดอนุโมทนา เมื่อเราสวดอนุโมทนามีความสำคัญต่อคนที่มาถวายสังฆทานด้วย มีธรรมเนียมที่ปฏิบัติกันมาทางตะวันตก เราเคยมีญาติโยมมาทำบุญที่นี้ ก่อนการถือถาดวัน ทุกวันอาทิตย์จะมีคนขอ

ไตรสรณคมน์ (Refuge) และรับศีล (Precept) ซึ่งทุกคนก็ร่วมกันสวด แล้วก็ต่อด้วยการถวายสังฆทาน “อิมานิ มะยัง ภันเต” ทุกคนก็ร่วมกันสวดกับเรา ชาวตะวันตกหลายคนไม่เข้าใจความหมายที่สวดว่าคืออะไร ผมก็ต้องอธิบายขั้นตอนและความหมายการขอไตรสรณคมน์ การรับศีล และสังฆทานที่เป็นการถวายอาหารและของใช้ที่จำเป็นแก่ชุมชนสงฆ์ ผู้คนก็อยากมีส่วนร่วม ชาวตะวันตกส่วนใหญ่อยากรู้ความหมายของภาษาบาลีที่ใช้ในพิธีกรรมการสวดอนุโมทนา การขอไตรสรณคมน์ และการรับศีล ผู้คนส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมในการสวด ทั้งวันหยุดสุดสัปดาห์เข้าวันเสาร์อาทิตย์ และเมื่อมีการนั่งสมาธิปฏิบัติธรรม (Meditation Retreat) คนก็จะตั้งใจมาอาราธนาศีล ๘ รับศีลตั้งแต่เริ่มพิธี

เมื่อคำนึงถึงชาวตะวันตกที่มาวัด บางคนไม่อยากจะสวด ไม่อยากจะกราบ หลวงพ่อสุเมโธท่านก็เข้าใจพวกฝรั่งอย่างถูกต้องตั้งแต่แรกว่า การสอนในตะวันตกจะต้องไม่บังคับหรือฝืนใจใคร ถ้าใครไม่อยากจะกราบ หลวงพ่อท่านก็ไม่เคยบอกว่า ถ้าคุณมาที่นี่คุณต้องกราบนะ ท่านเข้าใจทัศนคติความเชื่อของแต่ละบุคคล เพราะว่ามีเรื่องแบบนี้ในทางลบบวกมากเกี่ยวกับศาสนาทางตะวันตก เช่น ศาสนาคริสต์ หรือศาสนายิว ที่ผู้นำศาสนามักจะบอกกับคุณว่าต้องสวดมนต์ คุณต้องทำสัญลักษณ์ไม้กางเขน คุณต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ ชาวตะวันตกหลายคนจึงพยายามที่จะหนีจากสิ่งแวดล้อมทางศาสนาที่บอกว่า “ต้องทำ” ที่มาจากบาทหลวง หมอสอนศาสนา หรือจากพ่อแม่คนตะวันตกจำนวนมากที่สนใจศาสนาพุทธก็มาจากการที่ไม่ถูกสั่งให้ต้องทำ ไม่ต้องหลับตาทำตามๆ กันไป กลับไปพูดถึงเรื่องการสวดมนต์หรือการอาราธนาศีล รับศีล หลายคนก็นั่งเฉยๆ

พนมมือ ไม่กราบ และเราก็ไม่เคยบังคับบอกว่า คุณต้องร่วมสวด หรือไม่เคยบอกให้กราบ แต่เราคำนึงว่า เขาอยากมีส่วนร่วมในการแสดงความยึดมั่นต่อพระรัตนตรัยด้วยการพนมมือ แต่พวกเขายังไม่อยากกราบหรืออยากสวด ด้วยความเข้าใจทัศนคติของคนตะวันตกที่มีต่อเรา คนตะวันตกส่วนมากเชื่อกันว่าการทำตามประเพณีที่ผู้นำศาสนาบอกว่าคุณต้องทำ เขาต้องการความหมายในสิ่งที่ทำ เพื่อให้ทำออกมาจากใจได้อย่างแท้จริง

๔. การสวดมนต์สำหรับวินัยกรรม (Vinayakamma)

เมื่อคนส่วนใหญ่ต้องการอาราธนาศีลและรับศีล ในช่วงระบาดของโรคโควิด ๑๙ นี้ เราก็ทำกันออนไลน์ เป็นโอกาสที่มีทุกอาทิตย์ มีการเผยแพร่ทางเว็บคาสต์ (Webcast) สำหรับคนทั่วประเทศทั่วโลก ก็สามารถเข้ามาร่วมพิธีได้ มีหลายคนเขียนมาบอกว่ามันสำคัญมาก เขาอยากเข้ามาร่วมเพื่อเป็นการย้ำเตือนความมุ่งมั่นในไตรสรณคมน์และศีลทุกๆ อาทิตย์ ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ในอเมริกา อังกฤษ เยอรมนี หรือจีน แม้มีโซนเวลาที่ต่างกัน เรื่องใช้การสวดมนต์และพิธีกรรมที่ทำร่วมกันแบบนี้ก็คือ วินัยกรรมแบบหนึ่งที่เป็นอีกด้านหนึ่งที่สำคัญของการปฏิบัติธรรมด้วย

ในชุมชนพุทธแบบฆราวาสที่มีการจัดการโดยคนตะวันตก เรื่องแบบนี้อาจไม่เด่นชัดนัก เช่น ศูนย์ฝึกกรรมฐาน พวกเขาอาจมีการขอไตรสรณคมน์และรับศีลก่อนการนั่งสมาธิบ้าง แต่เขาจะไม่มีมีการการสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตรตอนเริ่มกรรมฐาน ไม่มีการสวดอะไรอื่นหรือถ้ามี ก็มีพิธีกรรมที่เป็นธรรมเนียมของวัดที่พุทธศาสนิกชนคุ้นเคยในระดับที่น้อยกว่ามาก

คนที่ไม่ได้เกิดมาในครอบครัวพุทธ ที่เพิ่งค้นพบพระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก ส่วนใหญ่จะมีครูสอนพุทธศาสนาที่เป็นคฤหัสถ์ (Lay Teacher) และเขาก็ทำตามครูเหล่านั้น กลุ่มผู้นับถือศาสนาพุทธหลายแห่งปฏิบัติในส่วนของ การนั่งสมาธิและวิปัสสนาเท่านั้น ส่วนพิธีการสวด การกราบ และพิธีกรรมที่เป็นแบบแผนสืบเนื่องกันมาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตพวกเขา ถ้ามีก็เป็นส่วนที่น้อยมาก ผมรู้สึกว่าการปฏิบัติของเราในประเทศตะวันตก ชุมชนวัดของเราตั้งอยู่บนพื้นฐานของพระธรรมวินัยและธรรมเนียมปฏิบัติของวัด ซึ่งเป็นการใช้ศาสนพิธี เช่น การสวดมนต์ การกราบ และขนบธรรมเนียมทางศีลธรรมอื่นๆ อันจำเป็น เข้ามาเสริมได้อย่างแยบยล (Skillful)

อีกเรื่องหนึ่งคือ การสวดมนต์สำหรับวินัยกรรมในวัด นอกจากการสวดมนต์ให้ศีล ๕ กับคฤหัสถ์ทั่วไปแล้ว คนวัดก็มีการรับศีล ๘ ทุกอาทิตย์ พระก็มีการสวดปาติโมกข์ **ศีลธारा*** ก็มีศีลเฉพาะ สามเณรก็มีสามเณรสิกขา (ศีล ๑๐) ถือเป็นการทบทวนพระวินัยร่วมกันโดยมีผู้นำมาสวดท่องในหมู่คณะ จัดเป็นศีลสิกขาอย่างหนึ่ง สำหรับอนาคตาริกและอนาคตาริกาก็มีศีล ๘ นั่นคือส่วนสำคัญในการเรียนของเรา และเป็นการแสดงออกว่าเราเชื่อมโยงอยู่ในชุมชนนี้กันอย่างไร

ในการทำงานเดียวกัน เรามีพิธีบรรพชาอุปสมบท มีการเปล่งวาจายืนยันต่อคณะสงฆ์ในพิธีบวชเป็นภาษาบาลี จะต่างกับการบวชพระในประเทศไทย ตรงที่เรามีการอธิบายมากมายให้กับคนที่มาร่วมพิธี ครอบครัวของคนที่ยาว และคนอื่นๆ ที่มา

*“ศีลธारा” คือ แมชชีล ๑๐ ฝ่ายเถรวาทในสายหลวงพ่อบุชชาสุภาพสตรีที่สนใจเข้ารับการบวชและฝึกอบรมศีลธारा สามารถตรวจสอบข้อมูลรายละเอียดได้จากเว็บไซต์ของวัดอมราวดี และ วัดป่าจิตตวิเวก ซึ่งตั้งอยู่ที่ประเทศอังกฤษ

เยี่ยมทำบุญที่วัด พวกเขาไม่รู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้น เพราะทุกอย่างเป็นภาษาบาลี จึงต้องค่อยๆ อธิบายเป็นขั้นๆ ไปพร้อมๆ กับภาษาบาลีที่เรารักษาในรูปแบบที่ครบถ้วนเข้มงวดของพิธีสังฆกรรมตามขนบธรรมเนียมที่ทำกันมา เราก็ให้คำอธิบายร่วมไปด้วย หลวงพ่อสุเมธก็ทำ ตอนผมไปอยู่กับพระอาจารย์ปสันโนที่อเมริกาท่านก็อธิบาย และผมอยู่ที่นั่นก็อธิบายที่นี่ ไม่ใช่อธิบายแต่เฉพาะผู้ขอบวชพระ บวชศีลธारा หรือบวชเณรเท่านั้น แต่เรายังอธิบายให้ทั้งครอบครัวที่มาร่วมพิธีด้วย เพื่อให้พวกเขาเข้าใจว่าส่วนของพิธีกรรมแต่ละขั้นตอนมีความหมายอย่างไร เป็นไปเพื่ออะไร ขอพูดอีกครั้งว่าคนตะวันตกไม่ชอบคำแปลๆ ที่ใช้ในพิธีที่ต้องที่เขาไม่รู้เรื่องเลยที่กำลังทำอะไรกันอยู่ พวกเขาอยากจะทำและพวกเขาก็รู้สึกประทับใจที่มีการอธิบายเรื่องเหล่านั้น

การสวดและการท่องคำขานนาคโดยผู้ขอบวชเป็นภาษาบาลีและเป็นภาษาอังกฤษ น่าสนใจว่า บางครั้งผู้ขอบวชที่เป็นศีลธाराจะส่งสำเนารายละเอียดพิธีให้กับครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวรู้ว่าขั้นตอนเป็นอย่างไรจะได้มีโอกาสอ่านละเอียดทั้งหมด และเห็นภาพความเป็นไปของพิธี

ตั้งแต่ก่อนพิธีจะเริ่ม บางครั้งก็มีคนมาถามผมว่า มันโอเคหรือไม่ ถ้าจะขอส่งรายละเอียดให้พ่อ ท่านสนใจว่ามีอะไรจะเกิดขึ้นบ้าง ดังนั้นความรู้สึกถึงความหมายเป็นเรื่องสำคัญสำหรับเรา ซึ่งที่กล่าวมาก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งของการสวด

๕. การสวดอนุโมทนา (Anumodana)

การสวดอนุโมทนา เป็นการสวดที่แสดงถึงการระลึกคุณ “ยถา วาริวะหา” และ “อิมินา ปุญญะกัมเมนะ” ก็เป็นการให้พร รวมถึงบท “กาเล ทะทันติ” ในช่วงเวลาภุญที่พระสวดเมื่อรับภุญ ซึ่งในช่วงภุญเราก็อธิบายความหมายของพร “อิมินา” และ “กาเล ทะทันติ” ให้คนที่มาร่วมงานภุญซึ่งอาจมาจากอังกฤษและจากอีกหลายประเทศทั่วโลก เราอธิบายรายละเอียดของพิธีทั้งภาษาบาลีและภาษาอังกฤษเพื่อให้ทุกคนเข้าใจว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง

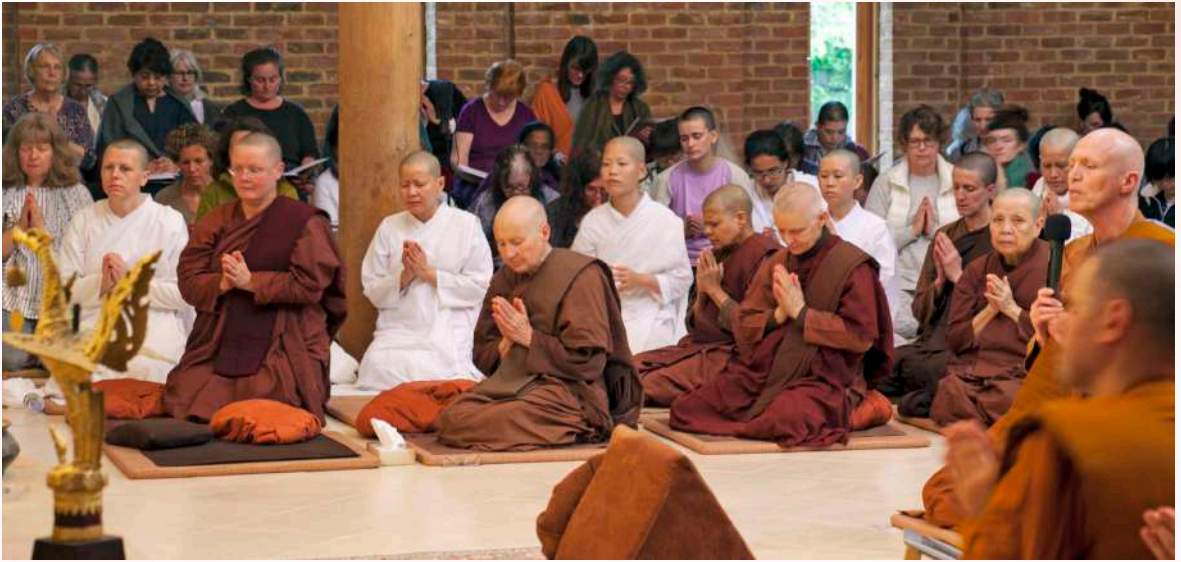
การสวดพระปริตร วัดได้ส่งเสริมให้มาร่วมสวดที่วัด และคฤหัสถ์ก็ชอบมาร่วมสวดกันด้วย เราไม่ค่อยไปสวดให้พรที่บ้านเท่าไรนัก เพราะทางวัดอมราวดีอยากให้คนมาที่วัดมากกว่าที่จะไปสวดและฉันตามบ้านต่างๆ อีกอย่างคือเป็นการป้องกันผู้ที่อายุพรรษาน้อยที่จะต้องเดินทางไป ที่นั่นที่นั่นหลากหลายสถานที่ แต่ทุกคนจะได้รับการสนับสนุนให้เรียนพระปริตร และบ่อยครั้งตั้งแต่การเริ่มต้นของ**การเข้ากรรมฐาน** (Retreat) และเมื่อสิ้นสุดการเข้ากรรมฐานก็จะสวดพระปริตรเหมือนเป็นการสวดให้พรปกป้องคุ้มครอง และบ่อยครั้งที่ผู้เข้ามาปฏิบัติธรรมด้วยกันก็ต้องการร่วมสวดพระปริตรด้วย ในศรีลังกาชาวบ้านจำนวนมากเรียนรู้การสวดเหมือนๆ กับเราที่วัด เช่น มงคลสูตร กรณียเมตตสูตร รตนสูตร และมีคนสวดเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อพระสงฆ์เริ่มสวด พวกเขา ก็จะสวดตาม มีหนังสือสวดมนต์สำหรับ

คำสวดพระปริตรก็ทำให้ได้รับความสนใจที่จะร่วมสวดมากขึ้น

๖. การสวดงานศพ (Funeral)

การสวดอีกพวกหนึ่งคือ การสวดงานศพ หรือที่เรียกว่า **สวดมาติกา** ในประเทศไทย พระเท่านั้นที่จะร่วมกันสวดมาติกาในงานศพ ส่วนในประเทศไทยทางตะวันตก คนที่อยู่ในครอบครัวคนตายอาจจะอยากมางานศพที่วัด และคนวัดอาจจะสนใจอยากมาร่วมสวดด้วย เราก็ไม่สามารถห้าม แล้วบอกว่า “ไม่ นี่สวดเฉพาะสงฆ์ คุณร่วมสวดไม่ได้ คุณอ่านบทสวดได้แต่อย่าสวด เราทำอย่างนั้นไม่ได้ เราต้องอธิบายด้วยว่าเมื่อเราสวดเสร็จแล้วทำอะไรต่อ เขาถามว่าทำไมต้องสวดอภิธรรมเมื่อมีคนตาย อะไรคือหลักคิดที่อยู่เบื้องหลังการสวด บทนั้นๆ เราก็ต้องอธิบาย “อนิจจา วต สังขารา” เราต้องอธิบาย “มาติกา” และถ้าคนอยากร่วมสวดด้วยเราก็มินดี

ในประเทศตะวันตก มีหลายมิตินี่เราเอาการสวดมนต์มาใช้ในวิถีชีวิต ช่วงนี้ที่มีโรคระบาดเกิดขึ้นทำให้การสวดมนต์ร่วมกันถูกห้ามโดยผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์ เพื่อลดการระบาดของไวรัสที่อาจจะเกิดขึ้นได้ง่ายมากถ้ามาอยู่ใกล้ชิดและเปล่งเสียงพร้อมกัน จำนวนการสวดมนต์ร่วมกันทั้งปีจึงน้อยมากๆ พระสงฆ์หลายรูปก็เศร้าสร้อยเสียตายนโอกาสการสวดมนต์ร่วมกันที่ขาดหายไป ผมว่านี่เป็นเหตุผลหนึ่งที่ยอยากให้การสัมภาษณ์นี้เป็นการบันทึกเสียงแทนการพิมพ์ เพราะมีตั้ง ๕-๖ มิต ในชีวิตเราที่เรานำการสวดมนต์มาใช้ การสวดมนต์ร่วมกันจึงเป็นเรื่องสำคัญทั้งในชุมชนคนวัด และชุมชนคฤหัสถ์ เพิ่มความรู้สึกของการมีส่วนร่วมสำหรับผู้ที่เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งหลวงปู่ชาก็ได้ส่งเสริมให้มีการสวดมนต์ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็นร่วมกัน

รวมถึงการเรียนการสวดพระปริตร สวดงานศพ ในวัดป่าบางวัดไม่ได้มีการส่งเสริมให้พระสงฆ์ทำการสวดร่วมกัน แต่วัดป่าในสายหลวงปู่ชาก็มีความสามารถไม่เฉพาะด้านการสาธยายพระธรรมคำสอน (Recollection of Teaching) แต่ยังมี การร่วมกันทำกิจกรรมของสงฆ์ ร่วมส่งเสียงสวดสาธยายคำสอนด้วยกัน ร่วมกันด้วยสติ (Mindfulness) ต้องใช้ทั้งความจำและเสียง เรียนรู้ที่จะเปล่งเสียงให้สอดคล้องประสานกันให้เกิดความกลมกลืนกันอย่างแท้จริง จะทำให้รู้สึกรักสามัคคีเป็นกลุ่มเดียวกันได้

เมื่อพูดถึงความสอดคล้องประสานกลมกลืนของการสวด ผมทราบว่าทำนองและเสียงสูงต่ำของการสวด (Tone) ที่เราสวดแตกต่างจากที่สวดในประเทศไทย พระอาจารย์พอจะบอกได้ไหมครับว่า เราปรับทำนองการสวดและเสียงสูงต่ำอย่างไรในการสวดทางตะวันตก

ผมจะเล่าให้ฟังว่าเรื่องนี้มีการพัฒนามาอย่างไร จะพยายามเล่าสั้นๆ ก็แล้วกัน เริ่มแรกเราใช้การสวดแบบไทยที่เป็นบาลีแต่ไม่ได้แปลเป็นไทยด้วย เพราะคนส่วนใหญ่ที่อยู่ที่นี่

วัดจิตตวิเวก (จิตเธีร์ต Chithurst) ในยุคแรกๆ ยังไม่มีคนไทยอยู่เลย พระสงฆ์ก็เป็นพระฝรั่งตะวันตกทั้งหมด เราก็สวดเป็นภาษาบาลี แต่เราใช้เสียงสวดตามธรรมเนียมไทยที่ใช้กันในวัดหนองป่าพง “โย โส ภควา อรหัง สัมมาสัมพุทธโธ...” เรื่อยไปแบบนี้ แล้วเราก็คิดที่จะแปลเป็นภาษาอังกฤษ จะสวดเป็นภาษาอังกฤษอย่างเดียว หรือสวดภาษาอังกฤษและบาลีไปด้วยกัน เมื่อมีการตั้งวัดอมราวดี ก็มีความสนใจที่จะแปลกันมากขึ้น แต่ก็มีปัญหาเกิดขึ้น มีคำถามว่า ภาษาอังกฤษจะมีการออกเสียง (Tonal Form) ทำนองเดียวกับธรรมเนียมการสวดแบบภาษาไทยหรือ และการสวดแบบภาษาไทยจะใช้กับภาษาอังกฤษได้หรือไม่ การแปลภาษาอังกฤษจะถูกต้องหรือไม่ ก็มีการปรึกษาหารือกันอย่างมากแล้วเราจะทำกันอย่างไร ซึ่งก็ใช้เวลาไประยะหนึ่งเหมือนกัน แล้วเราก็ได้ข้อสรุปว่า ให้สวดภาษาบาลีแบบไทยและสวดคำแปลภาษาอังกฤษในสำเนียงเรียบๆ ฟันๆ (monotone) ใช้โน้ตตัวเดียว “ทุ เดอะ เบลสเซีตวัน เดอะ ลอร์ด ฮู ฟุลลี แอทเทน เพอร์เฟ็คต์ เอนโลเทนเมนท์ – (To the blessed one, the Lord who fully attained perfect

enlightenment)” บางครั้งก็มีผู้เสนอแนะว่าให้พูดไปเลย ไม่เน้นสูงต่ำ เสียงเรียบๆ (แบบไม่มีวรรณยุกต์-ผู้แปล) และเราก็ใช้กันอยู่พักนึง แบบว่า “เดอ ลอร์ด เดอ เพอร์เฟกต์ลี เอนไลเทนด วัน”

แต่เรื่องที่ทำให้เราพัฒนาวิธีที่เราใช้สวดในปัจจุบันนี้คือ มีพระผู้ใหญ่รูปหนึ่งที่เป็นผู้นำชุมชนที่นี่ ท่านบอกว่าท่านรู้สึกอึดอัดและไม่สบายใจที่จะมีภาษาบาลีสวดเป็นทำนองและภาษาอังกฤษสวดแบบเสียงแบนเรียบ เราก็เลยสวดทั้งสองภาษาแบบเสียงพริ้วๆ “(ออกเสียงเรียบไม่มีทำนอง) โย โส ภควา อรหัง สัมมาสัมพุทโธ” บาลีกี่เสียงพริ้วๆ ภาษาอังกฤษก็ออกเสียงพริ้วๆ บนโน้ตตัวเดียว สิ่งที่เกิดขึ้นก็คือมีศีลธรรารูปหนึ่งชื่ออาภัสสร่าที่เคยเป็นนักดนตรีมาก่อนที่จะมาบวช เธอบอกว่าการสวดนี้ไม่ได้เรื่องเลยและไม่ใช่แต่เธอเท่านั้น ยังมีคนอื่นก็บอกว่าการออกเสียงนั้นถูกต้อง แต่ฟังแล้วห่อเหี่ยวหม่นหมองมาก โดยเฉพาะการสวดมนต์ทำวัตรเช้าและทำวัตรเย็นที่ควรจะเป็นการสวดบูชา (Devotional) แต่ฟังแล้วห่อเหี่ยวไร้ความรู้สึก เรียบแบนมาก การออกเสียงบาลีแม้จะถูกต้อง การแปลเป็นอังกฤษก็มีความหมายที่ดี แต่ฟังแล้วไม่เกิดแรงบันดาลใจ (Up-lifting) เลย

ดังนั้น ศีลธรราก็ขออนุญาตหลวงพ่อบุญมาบอกว่าเธอมีพื้นฐานความรู้ทางดนตรี และคิดว่าสามารถจัดโทนระดับเสียงที่สามารถใช้ได้ทั้งบาลี

และอังกฤษ โดยจะใช้โน้ต ๓ ตัว จะคล้ายกับการสวดตามทำนองภาษาไทยแต่จะง่ายกว่า และจะสามารถประยุกต์ให้เข้ากับภาษาอังกฤษได้ด้วย โดยจะมีทำนองเหมือนกันทั้งบาลีและอังกฤษ เนื่องจากเธอมีพื้นฐานทางดนตรีอยู่ จึงสามารถวิเคราะห์โน้ตที่ใช้ในการสวดภาษาไทยซึ่งเธอบอกว่ามีรูปแบบเป็นโน้ต ๗ ตัว แต่ก็ไม่ได้เหมือนกับโครงสร้างโน้ตทางตะวันตกที่มีเมเจอร์คีย์ ไมเนอร์คีย์ เพลงในทวีปเอเชียตัวอย่างเช่น เพลงอินเดียจะมีเสียง ๒๒ คีย์ที่ต่างกันไป ซึ่งก็ซับซ้อนขยายละเอียดกว่ามาก

เพื่อให้เรื่องนี้สั้นลง หลวงพ่อบุญมาตอบว่า...เดี๋ยวหน้าเลย หลวงพ่อก็คงรู้สึกว้าว ศีลธรร่าจะทำให้การสวดดีมากขึ้นกว่าเดิม แล้วผมก็คิดว่าเธอก็นำบทสวดมนต์ทำวัตรเย็น และบทกรรมนิยามตตสูตร ไปทำระบบสวดสามโน้ตที่เคยอธิบายให้โยมทางอีเมลแล้ว คือมีโน้ตหลัก (Home Note) ที่เริ่มด้วยการเซตระดับของเสียงที่นำมา (Pitch) แล้วจะตามด้วย ๑ โน้ตสูง ๑ โน้ตต่ำ และคุณอาจจะเน้นโน้ตสักหนึ่งตัวหรืออาจจะปล่อยให้เสียงอยู่ในระดับธรรมดา เธอทดลองทำแบบนี้ไปสองสามบทสวด แล้วก็อัดเสียงสวดของเธอไว้ ซึ่งชัดเจนถูกต้องเหมือนเสียงร้องเพลง อย่างที่บอกตอนแรกคือศีลธรร่าเธอมีพื้นฐานทางดนตรี หลังจากนั้นเธอก็เปิดบทสวดที่อัดเสียงไว้ให้คนในวัดฟังเมื่อฟังแล้วหลวงพ่อบุญมาก็บอกว่า ไข่เลย นี่เป็นสิ่งที่ดีมาก แล้วผู้คนที่กระตือรือร้นกับเรื่องนี้

เมื่อศีลธรร่าสาธิตบทสวด หลวงพ่อก็เลยสนับสนุนให้ทำบทสวดเพิ่มขึ้นในรูปแบบนี้ เธอรับภาระงานนี้หนักมาก เพราะเป็นคนเดียวที่มีพรสวรรค์ทางทฤษฎีดนตรี งานในการสร้างทำนองสวดทั้งหมดก็เลยมาลงที่เธอ ทั้งบทสวดมนต์ทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น ทั้งภาษาบาลีและ

อังกฤษ ตลอดจนบทสวดอื่นๆ ทั้งหมดที่เราสวดกัน ตอนนั้นเราไม่ได้ทำบทสวดแปลเป็นภาษาอังกฤษมากนัก เราก็ก็นิยมเริ่มทำการแปลเพิ่มขึ้น เช่น บทกรณียเมตตสูตร การสวดให้พร “อิมินา ปุญญะกัมเมนะ” และบทอื่นๆ หลังจากที่ศีลธारा สร้างทำนองให้กับบทสวดหลัก เธอก็เปิดชั้นเรียนฝึกสวดให้กับผู้ที่อยู่ในวัด ๖๐-๗๐ รูป/คน อาจไม่ได้ฝึกทุกวัน แต่ก็มีฝึกอยู่สัปดาห์ละหลายวันทีเดียว เธอสอนวิธีที่จะสวดตามทำนอง สอนวิธีหายใจว่าจะพักเพื่อหายใจเมื่อใด สอนวิธีใช้น้ตในหนังสือสวดมนต์เพื่อสวดร่วมกัน ซึ่งช่วยเราได้มากทีเดียว เราฝึกสวดกันอยู่หลายเดือน

เรื่องนี้เกิดขึ้นในปีใดครับ

น่าจะประมาณปี ค.ศ. ๑๙๘๗ - ๑๙๘๘

ก็ประมาณ ๓ ปีหลังจากการเปิดวัดอมราวดี

ใช่ อาจจะทำก่อนนั้นเล็กน้อย คือเริ่มประมาณปี ๘๖ แล้วก็ ๘๗ หรือ ๘๘ ราวๆ นั้น เราใช้เครื่องเล่นเทปเปิดเสียงสวดเป็นเวลานานมาก เพราะศีลธाराเพิ่งบวชไม่นาน ยังมีอาวุโสน้อย ทำให้ไม่สามารถนำสวดด้วยตัวเองได้ หลวงพ่อสุเมโธเลยเอาเครื่องเล่นเทปวางไว้หน้าคณะสงฆ์ที่สวดเมื่อถึงเวลาสวดก็กดปุ่มเปิดเสียง ซึ่งบางทีอาจเป็นหลวงพ่อกเองที่กดปุ่ม หรืออาจเป็นพระที่มีอาวุโสรูปอื่นกดให้แล้วเราก็ก็นำสวดโดยมีมาสเตอร์เทปเป็นผู้นำสวด นั่นก็เป็นสิ่งที่เราใช้เป็นต้นแบบต่อมาหลวงปู่ชาสอนทำวัตรแปลที่วัดหนองป่าพง ท่านก็มีเทปทำวัตรแปล ซึ่งก็เริ่มต้นเรื่องนี้ซึ่งเดิมในประเทศไทยก็มีแต่ภาษาบาลีซึ่งหลวงพ่อบุทธทาสเป็นผู้แปล หลวงพ่อชาได้เทปมาแล้วท่านก็เปิดเทปวนลูปไปมาอย่างนั้นผ่านระบบลำโพงที่วัดหนองป่าพง เราสวดผ่านระบบการนำของ

มาสเตอร์เทปเป็นเวลานานทีเดียว จนกระทั่งวันหนึ่งเราก็ก็นัดสวดใจที่จะสวดโดยไม่มีเทป

พระอาจารย์ช่วยสรุปเรื่องการสวดทั้งหกประการที่ท่านได้กล่าวถึงทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มต้นด้วยครับ

๑. สวดบูชา (Devotional Chanting) เช่น สวดมนต์ทำวัตรเช้า-วัตรเย็น บทอิติปิโส
 ๒. สวดสารายพระธรรมคำสอน (Recollection of Teaching) เช่น ฉัมมจักก อนัตตลักขณสูตร อาทิตตปริยายสูตร มรณัสสติ พรหมวิหาร ๔ ปฏิจจสมุปบาท
 ๓. สวดอนุโมทนา (Anumodana) ยถาสัพพี สวดสังฆทาน อิมานิ มะยัง ภันเต สวดถวายกุฎิ สวดกฐิน กาละ ทะทนต์ สวดแผ่อุทิศส่วนบุญส่วนกุศล อิมินา ปุญญะกัมเมนะ
 ๔. สวดพระปริตร (Blessing) เช่น รตนสูตร เมื่อเริ่มและจบเวลาเข้ากรรมฐาน อวยพรคู่แต่งงาน ให้พรทารกเกิดใหม่ ขึ้นบ้านใหม่
 ๕. สวดงานศพ (Funeral) มาติกา, บทอนิจจาวต สังขาร, บทวิปัสสนาภูมิ
 ๖. สวดวินัยกรรม (Vinaya) เช่น ปาติโมกข์ รัปไตรสรณคมน์ สมาทานศีล ๕ ศีล ๘ พิธีอุปสมบท ปรีวาสกรรม และอื่นๆ
- นั่นก็คือเรื่องที่ผมเล่ามาถึงการสวดทั้ง ๖ แบบที่เราสวดกันอยู่ที่นี่ในปัจจุบันนี้

กราบขอบพระคุณพระอาจารย์มากครับ

ขออนุโมทนาผู้ร่วมจัดพิมพ์วารสารนี้

๑. คุณจิรวรรณ ศิริจิตร และครอบครัว
๒. คุณสุวพร หทัยสุทธิธรรม และครอบครัว

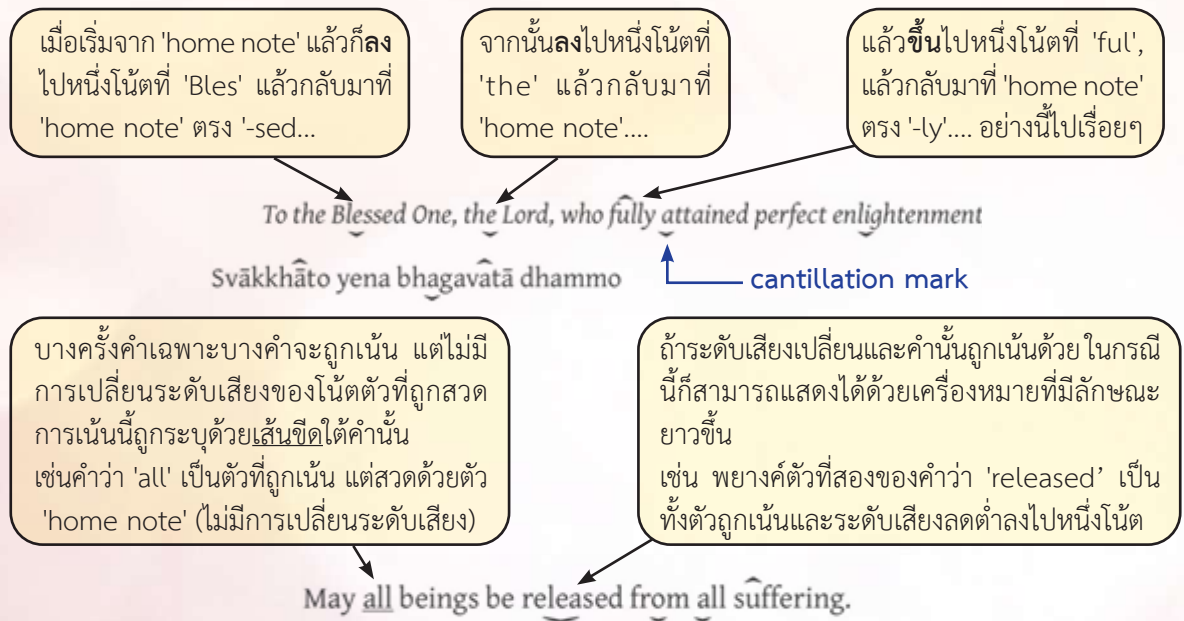
ประวัติการสวดมนต์แบบอมราวตี*

การสวดมนต์แบบอมราวตีถูกออกแบบขึ้นมา โดยอดีตแม่ชีอาภัสสรา (Ābhassarā) ในปลายคริสต์ศักราช 1980 ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วเธอได้รับการฝึกฝนเป็นนักเล่นดนตรี (ไวโอลิน) แบบคลาสสิก แต่ต่อมาเธอได้ร่วมวงร็อกแบนด์ชื่อ Def Leppard แต่เล่นกีตาร์เบส ในช่วงแรกๆ ก่อนที่พวกเขาจะมีชื่อเสียง ที่เมือง Sheffield ซึ่งเป็นเมืองอุตสาหกรรมทางตอนเหนือของประเทศอังกฤษ

การสวดมนต์แบบนี้เป็นระบบโน้ต ๓ ตัว (3-note system) ซึ่งใช้เครื่องหมายที่ระบุการ

เปลี่ยนแปลงในระดับเสียง (เรียกว่า "cantillation mark") ดังนี้:

- ๑) "home note" เป็นระดับเสียงที่กำหนดโดยเสียงนำ โดยปกติแล้วจะเป็นพระอาวสุโสหรือศีลธาราอาวสุโส เป็นผู้เริ่มสวด
- ๒) ถ้าระดับเสียงของทำนองสวดสูงขึ้น ๑ โน้ต ก็จะมีเครื่องหมายอยู่เหนือส่วนของคำที่ระดับเสียงจะสูงขึ้น
- ๓) ถ้าระดับเสียงของทำนองสวดต่ำลง ๑ โน้ต ก็จะมีเครื่องหมายอยู่ใต้ส่วนของคำที่ระดับเสียงจะต่ำลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในหนังสือ the Amaravati chanting เล่มที่ ๑ มีคำบรรยายเกี่ยวกับเครื่องหมายนี้อยู่ที่หน้า ๑๓๘ <https://cdn.amaravati.org/wp-content/uploads/2014/09/30/Chanting-Book-Vol-1-Web.pdf>

เครื่องหมายวรรคตอน เครื่องหมายวรรณยุกต์ (Tonal mark) และ ตัวหยุด (pause) ในฉบับนี้ [วงเล็บเหลี่ยม] หมายถึงบทสวดส่วนที่สวดโดยผู้นำสวด แต่ประเพณีการสวดจะแตกต่างกันไปแต่ละวัดหรืออาราม เส้นแบ่ง / ระบุถึง ความแตกต่างของบทสวดของผู้หญิงหรือผู้ชายขึ้นอยู่กับผู้สวด หรือเป็นรูปเอกพจน์หรือพหูพจน์ ขึ้นอยู่กับว่าสวดคนเดียวหรือเป็นหมู่

เครื่องหมายที่ระบุการเปลี่ยนแปลงในระดับเสียง (cantillation mark) โดยปกติโทนเสียงจะเต็มและขึ้นหรือลง

เสียงสูง		เสียงต่ำยาว	
High tone:	noble	Long low tone:	homage
Low tone:	ble [˘] ssed	Long mid tone:	guides
เสียงต่ำ		เสียงกลางยาว	

* แปลโดย ดร.อุบลวรรณ สจิวัด

พระราชพุทธิวรคุณ วิ. (อมโรภิกขุ)

นามเดิม : เจเรมี ชาร์ลส์ จูเลียน ฮอร์เนอร์
(Jeremy Charles Julian Horner)

เกิด : กันยายน พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่ เมืองเคนต์
ประเทศอังกฤษ

สำเร็จการศึกษา : ปริญญาตรีเกียรตินิยม วิทยาศาสตร์
สาขาจิตวิทยาและสรีรวิทยา
มหาวิทยาลัยลอนดอน พ.ศ. ๒๕๒๑

อุปสมบท : ๗ เมษายน ๒๕๒๒ ที่วัดหนองป่าพง
โดยมี พระโพธิญาณมหาเถร (หลวงพ่ocha
สุภทัต) เป็นพระอุปัชฌาย์

ร่วมสร้างวัดชิตเธิร์ต (Chithurst หรือวัดป่าจิตตวิเวก)
พร้อมกับพระพรหมวชิรญาณ (โรเบิร์ต สุเมโธ) ซึ่งเป็น
วัดแรกในสายพระป่าหลวงพ่ocha ในประเทศอังกฤษ
พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๕๓ เป็นเจ้าอาวาสวัดป่าอภัยคีรี ร่วมกับ
พระราชโพธิวิเทศ (รีด แพร์ ปสันโน) รัฐแคลิฟอร์เนีย
สหรัฐอเมริกา

พ.ศ. ๒๕๕๓ ดำรงตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดอมราวดี แทน
พระพรหมวชิรญาณ (สุเมโธ) จนถึงปัจจุบัน

วัดอมราวดี ตั้งอยู่ทางตะวันออกเฉียงสุดของ ซิลเทิร์นฮิลส์ ใน เซาท์อีสต์
อิงแลนด์ ต่อมา วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ พระบาทสมเด็จพระ
พระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ท่านได้รับ
พระราชทานสัญญาบัตรสมณศักดิ์ที่ **พระวิเทศพุทธิคุณ** จาก
พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งยังดำรงพระราช-
อิสริยยศเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร
ซึ่งเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ สมเด็จพระบรมชนกนาถ
มาในการนี้

๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ อันตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษา
พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ท่านได้รับพระราชทาน
สัญญาบัตรสมณศักดิ์ที่ **พระราชพุทธิวรคุณ** พ

พระโอมรปริตร

พระมหาวิสุทธิ ฐานาภโร

๐ “พระโอมรปริตร” ลิขิตขาน
“เจ็ดตำนาน” มีมาจากผาสสูง
โพธิสัตว์ไฉวชาติเป็นนกงู
อยู่นอกฝูงเอกาเทียวหากิน

๐ แดคเข้าส่องผ่องแสงแจ้งบรรพต
น้อมประณต สุริยา พันผาหิน
“อุเทศฯ” กล่าวคาถา เป็นอาจิณ
กราบผู้สิ้นกิเลส พันเภทภัย

นมตฤ พุทธานํ นมตฤ โพธิยา,
นโม วิมุตตานํ นโม วิมุตตยา,

๐ จนเพลาสายัณห์ตะวันลับ
น้อมค่านับ ทินกร รอนแสงใส
“อเปตฯ” กล่าวคาถา อีคราไป
ยามหลับไหล โอบอุ้ม ช่วยคุ้มครอง

นมตฤ พุทธานํ นมตฤ โพธิยา,
นโม วิมุตตานํ นโม วิมุตตยา,

๐ ผู้เจริญพระปริตรจิตเคารพ
ย่อมประสพโชคชัยห่างภัยผอง
ยกจิตใจให้สูงตั้งยูงทอง
พาดุดผ่องเพียบพร้อมด้วยน้อมใจ
เคารพตามความดีเป็นที่ตั้ง
รู้ระวังเสมออย่าเผลอไผล
สติกำกับตนช่วยพ้นภัย
จำเริญในบุญกุศลทุกหนเอย ฯ

ความเป็นมาของบทสวด “โอมรปริตร” หรือ
“คาถานกงู” มาจากครั้งที่พระโพธิสัตว์ถือกำเนิด
เป็นนกงูทอง ได้กล่าวคำมอบน้อมดวงอาทิตย์
และผู้สิ้นกิเลส เป็นประจำทุกเช้าเย็น มีอันสงส์
พ้นจากภัยอันตรายทั้งปวง ประสพแต่ความสุขสวัสดิ
ผู้มีศรัทธาสามารถนำมาสวดได้ โดยต้องหมั่นมีสติ
ดำเนินชีวิตในทางปัญญาประกอบกัน จะเจริญ
ในบุญกุศลยิ่งๆ ขึ้นไป

สารธรรมจากพระสูตร

มงคล ๑๓๘ ประการ

มงคล ๑๓๘ ประการที่มนุษย์ทำได้ (๑๓๘จบ)

พระมหาสมปอง มหิโต

มงคลที่ ๓๓

อริยสัจจान ทสสน์ การเห็นอริยสัจ

สังขะ คือความเป็นธรรมชาติแท้ ความจริงของแท้ ไม่ผิด ไม่เปลี่ยนแปลง ไม่เป็นอย่างอื่น

การเห็นอริยสัจ คือความเป็นจริงที่พระอริยะท่านเห็นแจ้งแทงตลอด หรือการเห็นธรรมของพระอริยะ (พระอริยะ ได้แก่ พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์ พระอนาคามี พระสกทาคามี และพระโสดาบัน)

อริยสัจ คือการเห็นตามความจริงของพระอริยะในธรรมที่มีอยู่ มี ๔ อย่าง คือ

๑. ทุกข์ อันบีบคั้นกายและจิตของสัตว์ที่ยากจะทนได้ ทุกข์เกิดจากขันธ ๕ เกิดจากการบริหารขันธ ๕ ซึ่งเป็นภาระหนัก

๒. สมุทัย อันเป็นเหตุแห่งทุกข์ ได้แก่ ตัณหา ๓ ชนิด คือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา

๓. นิโรธ ความดับเหตุของทุกข์ เมื่อเหตุดับ ทุกข์ก็ดับ

๔. มรรค การปฏิบัติดำเนินตามทางที่มีองค์ ๘ คือ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ การพูดชอบ การงานชอบ การเลี้ยงชีพชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความตั้งใจมั่นชอบ ให้ครบถ้วน เพื่อเป็นการดับทุกข์

อริยสัจ ๔ ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้นั้น ได้ทรงแสดงในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรแก่พระปัญจวัคคีย์ โดยเนื้อความที่มีการติดอยู่ในกามสุขและนิกายโยคะอันเป็นของต่ำ เป็นของชาวบ้าน เป็นของปุถุชนทั่วไป ไม่มีประโยชน์อะไร เป็นทุกข์ ทางนี้ไม่ดี ควรละ โดยมีมชฌิมาปฏิบัติที่ทรงตรัสรู้คือ มรรคมีองค์ ๘ ซึ่งทรงเห็นด้วยญาณจักขุ ปัญญาเข้าไปสงบเพื่อรู้แจ้งอริยสัจ คือ

๑. ทุกข์ คือการเกิด ความแก่ ความตาย ความโศกเศร้า ความร่ำไรร่ำพัน ความทุกข์กาย ทุกข์ใจ ความเหือดแห้งใจ การประสบกับสิ่งที่

ไม่รักไม่พอใจ การพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่พอใจ
ปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สิ่งนั้น ทุกอย่างนั้นเป็นทุกข์
โดยสรุปแล้ว ชันด์ ๕ เป็นตัวทุกข์

๒. ทุกขสมุทัย คือต้นเหตุ เป็นบ่อเกิดแห่งทุกข์
ประกอบด้วยราคะให้ผลิตเพลิน มีความบั่นทึง
อยู่ในที่นั้นๆ มี ๓ อย่าง คือ

๒.๑ กามตัณหา ความใคร่ในกามคุณ ๕ คือ
รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส

๒.๒ ภวตัณหา ความอยากจะมี ความอยาก
จะเป็น

๒.๓ วิภวตัณหา ความไม่อยากจะมี ไม่อยาก
จะเป็น

๓. ทุกขนิโรธ คือความดับทุกข์ การดับโดยไม่มี
เหลือแห่งต้นเหตุ การพ้นด้วยการคลายออก
สลัดออก การหลุดพ้น การไม่มีอาลัยไยดี

๔. ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา คือการปฏิบัติ
ที่ดำเนินไปสู่ทางดับทุกข์ ได้แก่ **มรรค** มีองค์ ๘
ประการ ที่พระอริยะทำได้

ธรรมจักร

อริยสัจ ๔ แบ่งย่อยออกเป็นหัวข้อละ
๓ อย่าง (รวมเป็น ๑๒ รอบ) ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้
พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า ปัญญา
เกิดขึ้นแล้ว วิชชา แสงสว่างในธรรมที่ยังไม่เคย
ได้ยินได้ฟังในกาลก่อน มีดังนี้

๑. ทุกข์เป็นอริยสัจ ได้แก่

๑.๑ อริยสัจที่เรียกว่าทุกข์

๑.๒ ทุกข์เป็นอริยสัจที่ควรรู้

๑.๓ อริยสัจนี้ เราตถาคตกำหนดรู้ได้ชัดแล้ว

๒. สมุทัยเป็นอริยสัจ ได้แก่

๒.๑ อริยสัจ คือเหตุของทุกข์

(รู้ว่าต้นเหตุเป็นเหตุแห่งทุกข์)

๒.๒ สมุทัยเหตุแห่งทุกข์ เป็นอริยสัจที่ควรละ

(ได้แก่ ต้นเหตุ ๓)

๒.๓ อริยสัจนี้ เราตถาคตละได้แล้ว

๓. นิโรธเป็นอริยสัจ ได้แก่

๓.๑ ความดับแห่งทุกข์เป็นอริยสัจ

๓.๒ ความดับแห่งทุกข์นี้ควรทำให้แจ้ง

๓.๓ อริยสัจนี้ เราตถาคตทำให้แจ้งแล้ว

๔. มรรคอริยสัจ ได้แก่

๔.๑ การปฏิบัติอันเป็นเครื่องดำเนินไปสู่

ความดับทุกข์ ได้แก่ มรรค

๔.๒ มรรคนี้ควรทำให้เจริญ (ทำให้มี ทำให้เป็น)

๔.๓ อริยสัจนี้ เราตถาคตทำให้เจริญแล้ว

หัวข้ออริยสัจ ๔ มีข้อย่อยอย่างละ ๓ รวมเป็น
ธรรมจักรที่มี ๑๒ รอบ

ธรรมจักรนี้ พระตถาคตผู้ตรัสรู้สัมมาสัมโพธิ-
ญาณอันยอดเยี่ยม ผู้ทรงเห็นด้วยพระปัญญา
ตามความเป็นจริงอันหมดจดแล้ว ทรงเป็นผู้หมุ่
ให้เป็นไป ใครๆ ก็ให้หมุ่ ๑๒ รอบอย่างนี้ไม่ได้
พระตถาคตจึงตรัสว่า ญาณทัสสนะของเรา
หมดจดดีแล้ว เราจึงยืนยันได้ว่า ธรรมจักร
หมดจดแล้ว ญาณทัสสนะที่เห็นตามความเป็นจริง
๑๒ รอบ ในอริยสัจบริสุทธิหมดจดแล้ว เราจึง
ยืนยันได้ว่า ได้ตรัสรู้สัมมาสัมโพธิญาณในโลกนี้
พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก สมณะ พราหมณ์ และ
มนุษย์ญาณทัสสนะของเราเกิดขึ้นแล้ว ความหลุดพ้น
มีแก่เราอย่างไม่สงสัย นี่เป็นชาติสุดท้าย บัดนี้
ภพใหม่จะไม่มีอีก

ภิกษุปัญจวัคคีย์มีความชื่นชมยินดีในภษิต
ของพระพุทธเจ้า เวลานั้นธรรมจักรได้เกิดขึ้นแก่
พระโกณฑัญญะเป็นคนแรกว่า ธรรมทุกอย่างที่มี
เหตุเป็นแดนเกิด ธรรมทุกอย่างก็ย่อมดับไปเป็น
ธรรมดา

การเห็นอริยสัจเป็นมงคล เพราะว่าเป็น
ธรรมที่สามารถทำให้ผู้รู้แจ้งพ้นจากทุกข์ใน
วิภวสงสารได้ เหตุนี้จึงถือว่าเป็นมงคลอันสูงสุด

ในพระสูตร และพระอภิธรรม ได้มีการกล่าว แสดงความหมายของอริยสังข์ไว้หลากหลายนัย เช่น ในสังข์จวิภังค์ (เรื่องของอริยสังข์) แบ่งอริยสังข์ ๔ เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. อริยสังข์เบื้องต้น คือทุกข์กับสมุทัย เป็น วิภังค์จะปรากฏอยู่ในวิภังค์

๒. อริยสังข์เบื้องปลาย คือนิโรธกับมรรค เป็นวิภังค์ จะมีความตั้งใจมั่นคง อยู่ในกรรมฐานโดยมุ่งมั่น พิจารณาเห็นทุกข์ กำหนดทุกข์ ละตัณหา

วิภังค์จะ การศึกษาเล่าเรียนรู้ ในชั้น ๕ จาก ครูอาจารย์ แล้วนำมาท่องบ่นสาธยาย บริกรรม เรื่อยไป จึงเรียกว่า วิภังค์

วิภังค์จะ การศึกษาเล่าเรียนรู้ได้ด้วยการ พง์พินิจ ว่านิโรธกับมรรคนี้ นำพาเอาใจ นำปรารถนา ทำความพอใจในสังข์จะนี้ จนเห็นแจ้งแทงตลอด ในอริยสังข์ ๔ ด้วยปฏิเวธญาณเดียวกัน รู้ด้วย อภิสมยญาณเดียวกัน ด้วยการกำหนดรู้ทุกข์ รู้สมุทัย รู้นิโรธ รู้มรรค ด้วยญาณเดียวกัน จึงเรียก ว่าวิภังค์

การรู้อริยสังข์ตามนัยมงคล เป็นการรู้ด้วยการ พง์พินิจแล้วนำมากำหนด ถ้ารู้ทุกข์ รู้สมุทัย แล้วละ รู้นิโรธเพื่อทำให้แจ้ง รู้มรรคเพื่อทำให้ เจริญ (ทำให้สิ้นสุดแห่งกองทุกข์)

พระพุทธเจ้าได้ตรัสภาสิตในที่ต่างๆ เกี่ยวกับ อริยสังข์ ดังนี้

พวกเราท่องเที่ยวไปในชาติต่างๆ ตลอด เวลาอันยาวนาน เพราะไม่เห็นอริยสังข์ตามความ เป็นจริง เมื่อเราเห็นอริยสังข์ ๔ ตัณหาที่จะนำเรา ไปสู่ภพน้อยภพใหญ่ เราได้บั่นทอนตัดราก ถอนโคนหมดแล้ว การเกิดในภพใหม่จะไม่มีแก่เรา

มงคลที่ ๓๔

นิพพานสัจฉิกิริยา จ การทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน

นิพพาน มีความหมายว่า สภาพของจิตที่ ปราศจาก (ดับ) ตัณหา อันเป็นเครื่องร้อยภพให้ โยงติดกัน เป็นสภาพที่ไม่มีตัณหา ธรรมที่ไม่มี ตัณหา

อุปาทิ คือสภาพที่ถูกตัณหาเข้าไปยึดถือเอา ไว้ แล้วทำให้มีผลเกิดขึ้น อุปาทิ เป็นชื่อของชั้น ๕ ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เมื่อ ถูกตัณหายึดครองได้แล้ว สร้างให้เกิดความทุกข์ **นิพพาน มี ๒ ประเภท** คือ

๑. สอุปาทิเสสนิพพาน นิพพานที่เป็นไปพร้อม ด้วยการมีชั้น ๕ คือผู้บรรลุนิพพานเป็น พระอรหันต์ยังมีชั้น ๕ อยู่ (ยังมีชีวิต) สภาพจิต ของพระอรหันต์ยังรับรู้อารมณ์ความรู้สึก แต่ท่าน ไม่ติดยึดอยู่ในอารมณ์ทั้งหลาย เป็นจิตที่ปราศจาก ตัณหาที่เป็นเครื่องร้อยภพ

๒. อนุอุปาทิเสสนิพพาน นิพพานที่ไม่มีชั้น ๕ เหลืออยู่ เป็นของพระอรหันต์ผู้มีสภาพจิต ที่ปราศจากตัณหาเป็นเครื่องร้อยภพ ไม่มีอารมณ์ ความรู้สึกใดๆ ได้อีก ที่ดับแล้วทั้งกิเลสและ ทั้งชั้น (สิ้นทั้งกิเลสและชีวิต) ไม่มีการเกิดอีกต่อไป เป็นการดับสูญ นิพพานที่ทำให้แจ้งเป็นสิ่งที่ พระอรหันต์เท่านั้นที่ทำได้

การทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพานของพระอรหันต์ มีลักษณะดังนี้

๑. เป็นผู้ละอาสวะกิเลสได้แล้ว จึงไม่มีการเกิด อีกต่อไป

๒. เป็นผู้เฝ้ากิเลสด้วยไฟ คือ ญาณ

๓. เป็นผู้อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว (กิจที่จะต้องทำ เพื่อบรรลุผลได้ทำสำเร็จหมดแล้ว)

๔. พระอรหันต์เป็นผู้ละวางแล้วซึ่งภาระ ๓ ได้แก่ ชั้นธรรมา (คือ ชั้น ๕) กิเลสภาระ (คือ รากะ โทสะ โมหะ) อภิสังขารภาระ (คือ การปรุงแต่งจิตต่างๆ)

๕. บรรลุแล้วซึ่งประโยชน์ตน (การได้เป็นพระอรหันต์แล้ว) ช่วยทำประโยชน์ให้ผู้อื่นได้บรรลุตาม

๖. ละสังโยชน์ ๑๐ ได้แก่ กามราคะ ปฏิฆะ มานะ ทิฎฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ภวราคะ อิสสา มัจฉริยะ และอวิชชา ที่เรียกว่าสังโยชน์ เพราะตรึงยึดสัตว์ให้ติดอยู่กับภพ

๗. เป็นผู้หลุดพ้น มี ๒ อย่าง คือ มีจิตหลุดพ้นจากกิเลส มีจิตหลุดพ้นในภาวะของนิพพาน

๘. มีความรู้ชอบ ด้วยการพิจารณาใคร่ครวญดูว่า ชั้นธรรมาอายตนะ ธาตุ นั้นเป็นทุกข์ที่บีบคั้น (รู้ทุกข์) มีเหตุเป็นแดนเกิดทุกข์ (รู้สมุทัย) มีความดับทุกข์ (รู้นิโรธ) มีหนทางชัดเจนเพื่อออกจากทุกข์ (รู้มรรค-วิธีที่จะออกจากทุกข์)

๙. เป็นผู้มัจจุ ๕ อย่าง (แม้อย่างใดอย่างหนึ่งได้แก่

๑. พุทธจักขุ (เกิดกับผู้ตรัสรู้ธรรม)
๒. ธรรมจักขุ (มีความแจ่มแจ้งในธรรม)
๓. ทิพยจักขุ (เห็นสิ่งที่ประณีตละเอียดอ่อน)
๔. ปัญญาจักขุ (เห็นแจ้งธรรมด้วยปัญญา)
๕. สมันตจักขุ (เห็นโดยรอบด้าน เห็นเหตุ ฐูล เห็นผลรู้เหตุ)

๑๐. ผู้เข้าถึงความเป็นพระอรหันต์ คือ บรรลุอรหัตตผล ผู้บรรลุประโยชน์สูงสุด

๑๑. ผู้เข้าถึงสภาวะสูงสุด มีวิมุตติ (ความหลุดพ้น) เป็นสภาวะ ปราศจากกิเลสตัณหาอันเกิดจากอุปาทา (อุปาทาน) มี ๒ อย่าง ได้แก่

อุปาทานด้วยการยึดมั่นถือมั่น และอุปาทานไม่ได้เกิดจากการยึดมั่นถือมั่น แต่มีเหตุปัจจัยที่

ส่งผลให้มีอวิชชา (ความไม่รู้) เป็นเหตุปัจจัยของสังขาร

นิพพานใดไม่มีอุปาทาน เป็นอุปาทา (ไม่มีอวิชชา) เรียกว่า อนุปาทาปรินิพพาน

นิพพานใดไม่มีธรรมเป็นปัจจัย เป็นนิพพานที่ไม่มีปัจจัย (ไม่มีอวิชชา) เรียกว่า อัปปัจจยปรินิพพาน

การกระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน การทำจิตให้หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย จิตไม่ประกอบด้วยอุปาทานไม่เกิดอุปาทา ไม่ถือเอาอะไรเป็นอารมณ์แห่งการยึดมั่นถือมั่น อารมณ์ที่เกิดขึ้นในที่สุดแห่งความดับสิ้นกิเลส เป็นการทำให้แจ้งคืออรหัตตผล ซึ่งชื่อนิพพานเพราะห่างไกลจากกิเลส ปราศจากตัณหาเครื่องร้อยภพ ปราศจากตัณหาเครื่องร้อยคติ ปราศจากตัณหาที่ไปแห่งคติ ๕ ได้แก่ ทุกคติ ๓ คือ นรก เดรัจฉาน เปรต และสุคติ ๒ คือ มนุษย์ เทวดา (รวมพรหมกับเทวดาอยู่ด้วยกัน) ทำให้ละได้เมื่อเห็นอริยสัจ

ผู้กระทำให้แจ้งนิพพาน ไม่มีความโลภ ความโกรธ ความหลง เพราะจิตอันตัณหาทั้ง ๓ อย่างนี้ดับแล้วอย่างสิ้นเชิง

สภาวะของนิพพาน

๑. ไม่มีรูปร่าง หมายถึง ธรรมไม่มีรูป มีแต่ความว่าง
๒. โคตรภูญาณที่ทำให้แจ้งพระนิพพาน มีพระนิพพานเป็นอารมณ์
๓. การทำนิพพานให้แจ้งชัด ทำให้ปรากฏอยู่เนืองๆ ในอารมณ์ไม่ขาดตอน

นิพพาน มีประมาณ ๔๖ ความหมาย (คั่นดูได้จาก คัมภีร์อภิธาน) เช่น

๑. เป็นคติของพระอรหันต์
๒. ธรรมที่หลุดพ้น
๓. เป็นธรรมที่แสดงสัจจะ ปรากฏตามความเป็นจริงของพระอริยะ

๔. ไม่มีอาลัย (ไม่มีกิเลสตัณหา)
๕. เป็นแดนไม่ตาย (เพราะไม่มีการเกิด)
๖. เป็นสภาวะมั่นคงอย่างนั้นไม่เปลี่ยนแปลง
๗. ไม่มีการแสดงให้ใครเห็นได้ เป็นสภาพที่ถูกสร้างขึ้นไม่ได้ แต่เข้าถึงได้ด้วยญาณทัสสนะ

การทำให้แจ้งนิพพานเป็นมงคล เพราะผู้กระทำนิพพานให้แจ้งแล้ว จะไม่ตกต่ำอีก ทุกข์ทั้งหลายก็ดับสิ้นไป ไม่มีกิเลส เพราะนิพพานเป็นธรรมที่ไม่มีธรรมอื่นใดยิ่งกว่า

มงคลที่ ๓๕

ผู้จตุส โลกธมเมหิ จิตต ยสส น กมปติ
เมื่อถูกโลกธรรมกระทบแล้ว มีจิตไม่หวั่นไหว

โลกธรรม หมายถึงธรรมที่มีอยู่ประจำโลก ติดตามโลกอยู่ตลอดเวลา ไม่มีผู้ใดหนีพ้นจากการได้รับธรรมเหล่านี้ ไม่เว้นแม้แต่พระพุทธเจ้า พระอริยสาวก หรือชาวโลกทั่วไป

โลกธรรม ๘ ได้แก่

๑. การได้ลาภ การได้ในสิ่งที่ควรได้
๒. การเสื่อมลาภ เคยได้สิ่งที่ควรได้แล้วไม่ได้
๓. การได้ยศ ได้รับเกียรติชื่อเสียงจากสังคม
๔. การเสื่อมยศ เมื่อได้ยศแล้ว ภายหลังเขาเลิกยอมรับไม่ให้เกิดเกียรติ ให้เสียชื่อเสียง
๕. การได้รับคำสรรเสริญ เมื่อทำความดีก็จะได้รับการสรรเสริญจากบัณฑิต (แต่คนพาลจะสรรเสริญคนทำชั่ว)
๖. การได้รับคำนิินทา การกระทำในเรื่องเดียวกัน บางคนอาจสรรเสริญ แต่บางคนอาจจะนินทา
๗. การได้รับความสุข เช่น มีสุขทางกาย (สุขภาพแข็งแรง) สุขทางใจ (เพราะได้รับความพึงพอใจ)
๘. การได้รับความทุกข์ เช่น มีทุกข์ทางกาย (เป็นโรคร้ายแรง) ทุกข์ทางใจ (มีความโศกเศร้า

ถึงผู้เป็นที่รักที่จากไป)

สิ่งที่กล่าวมาแล้วนี้ ย่อมเกิดขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอด ไม่เที่ยงแท้แน่นอน อยู่กับเราตลอดไม่ได้ ต้องมีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปตามวิบากกรรมที่ได้รับ

ผู้ที่ไม่หวั่นไหวในโลกธรรม คือผู้ที่ฝึกจิตมาดีแล้ว เข้าใจในสิ่งที่เกิดขึ้นและสิ่งที่เปลี่ยนแปลง ไม่มีความรู้สึกยินดีหรือเสียใจในสิ่งที่ได้รับ ดังเช่นพระอรหันต์ทั้งหลายที่ท่านทำได้แล้ว เพราะเข้าใจถึงเหตุและผลในการเกิดขึ้นและเสื่อมไป อันเป็นเรื่องธรรมดาของโลก ส่วนพระอริยะอื่นๆ ยังมีความหวั่นไหวตามลำดับจากมากไปหาน้อย เริ่มจากพระโสดาบันขึ้นไปจนถึงพระอนาคามี ส่วนปุถุชนทั่วไปย่อมมีอารมณ์ความรู้สึกหวั่นไหวมากกว่าพระอริยะ เพราะขาดการพิจารณาตามอย่างพระอรหันต์

จิต คือธรรมชาติที่รู้อารมณ์ (ทั้งในทางกุศลและอกุศล)

ลักษณะการรู้ของจิต มี ๓ ประเภท คือ

๑. **สัญชาตญาณจิต** จิตคิดพิจารณาในครุครวญ
๒. **วิชานนจิต** จิตที่คิดแล้วรู้แจ้ง
๓. **ปชานนจิต** จิตที่คิดรู้แจ้งชัดครบถ้วน

จิต แบ่งตามกิเลสมี ๓ อย่าง ดังนี้

๑. **จิตมีราคะ** เป็นจิตของคนทีละเอียดอ่อน มีความละมุนละไม ชอบทำสิ่งที่มีความวิจิตร
๒. **จิตมีโทสะ** เป็นจิตของคนที่มีความหยาบ กระด้าง ทำสิ่งใดแล้วไม่มีความประณีต
๓. **จิตมีโมหะ** เป็นจิตของคนที่ทำสิ่งที่ไม่สมควร จะทำ เพราะความไม่รู้

โลกธรรมทั้ง ๘ อย่าง คือ ลาภ เสื่อมลาภ ยศ เสื่อมยศ สรรเสริญ นินทา สุขและทุกข์ มีสภาพไม่เที่ยง มีการแปรปรวนได้ ย่อมทำให้จิต มีอวิชชาธรรมณ์ (ความพอใจ) และอนวิชชาธรรมณ์ (ความไม่พอใจ) ในสิ่งที่เกิดขึ้น หากไม่ยอมให้มีจิตหวั่นไหว ในโลกธรรมนี้ เป็นการข้ามพ้นไปจากทุกข์ ควรฝึกจิตของตนให้เข้มแข็ง รู้แจ้งชัด ไม่ยินดียินร้าย เข้าใจถึงการเกิดและการเสื่อมไปว่าเป็นของคู่กัน อันเป็นเรื่องธรรมดาของโลก

มงคลของการมีจิตไม่หวั่นไหวเมื่อถูกกระทบด้วยโลกธรรม ๘ คือ การเป็นผู้สูงสุดในโลก ที่สามารถกระทำได้ คือ พระอรหันต์เท่านั้น ทำให้ไม่มีความทุกข์หรือสุขใดๆ ไปกระทบได้

โทษของการมีจิตหวั่นไหวในโลกธรรม ๘

ขาดสติปัญญาในการพิจารณาความเป็นจริงของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อยึดติดอยู่ในโลกธรรมเหล่านี้ ย่อมทำให้เกิดความทุกข์ทั้งในปัจจุบันกาลและอนาคตกาล

มงคลที่ ๓๖

ผู้จตุส โลกธมเมหิ อโสภ จิตต์
เมื่อถูกโลกธรรมกระทบแล้ว มีจิตไม่เศร้าโศก

จิตไม่โศก คือ จิตของผู้ที่ถูกโลกธรรมกระทบแล้วไม่มีความเศร้าโศก

เศร้าโศก คือ จิตโหม่นสเสียใจ ตรอมใจ

ความโศก คือ ความเศร้าใจ แห้งผากใจ ที่เกิดภายในจิตของสัตว์เพราะอิงอาศัยความเสื่อมความแตกดับของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นอารมณ์ ผู้ประสบกับทุกขธรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจากเหตุภายนอกหรือภายในที่ทำให้จิตใจแห้งผากเพราะโหม่นส ด้วยอิงอาศัยความแปรปรวนของขันธ ๕

คนทั่วไป (ยกเว้นพระอรหันต์ที่ทำนละความโศกเศร้าได้แล้ว) เมื่อเกิดความโศกแล้วบางคนแก้ไขได้ บางคนแก้ไขไม่ได้ หมกหมุ่นอยู่กับจิตที่โศกเศร้าของตน มีวิธีการแก้ไขได้คือการฟังธรรม เพื่อให้จิตมีความคิดพิจารณาในความไม่เที่ยงแท้ของสิ่งต่างๆ (โดยเฉพาะขันธ ๕) เช่น คนที่รักได้ตายจากไป เรายังก็ต้องตายไม่ช้าก็เร็วเหมือนกัน มีเกิดก็ต้องมีตาย เมื่อยังมีชีวิตอยู่ก็หมั่นสร้างความดีไว้ ชั่วกับดีจะเป็นสิ่งที่ติดตามให้ผลในอนาคตกาล (ยกเว้นพระอรหันต์ไม่มีภพชาติต่อไป) เอาความโศกมาเป็นเหตุให้สร้างความดีต่อไปเมื่อมีทุกข์ใดที่จะต้องประสบจะได้ทำใจได้ว่าไม่มีอะไรยั่งยืนมั่นคงตลอด เป็นเรื่องธรรมดาของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง

ความเป็นมงคลของจิตไม่โศก เมื่อถูกโลกธรรมกระทบแล้วเป็นเหตุให้จิตไม่โศกเศร้า ทุกข์หมองใจ การไม่มีความโศกจึงเป็นมงคลแก่ชีวิต

มงคลที่ ๓๗
วิรุขิ จิตตํ การมีจิตปราศจากฐลึ

จิตตะ คือ จิต, **วิรุขะ** คือ ปราศจากฐลึ
ฐลึ ได้แก่ กิเลสทั้ง ๓ คือ ราคะ โทสะ โมหะ เพราะทำให้จิตเศร้าหมอง เปรียบเหมือนกับฐลึ (ฝุ่นละออง ขี้ผึ้ง) เมื่อไปเกาะติดอยู่ที่ใดก็ทำให้ที่นั้นมีคราบมัวหมอง

จิตปราศจากฐลึ หมายถึงจิตที่ไม่ถูกกิเลสทั้ง ๓ ครอบงำอยู่ ทำให้จิตใจมีแต่ความผ่องใส

ความแตกต่างของกิเลส

แม้ว่าทั้งราคะ โทสะ และโมหะ จะทำให้จิตมัวหมองเหมือนกัน แต่ก็ให้ผลมากน้อยแตกต่างกัน ดังนี้คือ

- ๑. ราคะ เกิดขึ้นได้ง่าย มีโทษน้อย แต่หายช้า
- ๒. โทสะ เกิดขึ้นแล้วให้โทษมาก แต่หายเร็ว
- ๓. โมหะ เกิดขึ้นแล้วให้โทษมาก และหายช้า (ส่งผลข้ามภพชาติได้)

การให้โทษของกิเลส มี ๒ อย่าง คือ

- ๑. **โทษทางโลก** มีการถูกตำหนิติเตียน เป็นต้น เช่น ชายหญิงเป็นญาติแต่งงานกัน ทางโลกอาจถูกคนนินทา แต่ทางธรรมไม่ผิดศีล
- ๒. **โทษทางธรรม** ได้รับอกุศลวิบาก (ผลของการกระทำที่ไม่ดี) ในภพชาติต่างๆ

การส่งผลของโทษ มี ๓ อย่าง คือ

- ๑. ถ้าเป็นโทษจากราคะ มีโทษน้อย แม้ไปสู่ภพอื่น ๒ - ๓ ชาติ ก็ไม่คลาย
- ๒. ถ้าเป็นโทษจากโทสะ ผู้ที่มีโทสะมากมักจะได้รับการกระทำที่ร้ายแรงมาก เพราะการมีจิตที่หยาบกระด้าง หนักไปในการทำลาย ทำให้มีโทษมาก แต่ไม่ส่งผลหากได้ทำการขอขมาแล้วได้รับการอดโทษ เช่น ได้รับการอภัยจากบิดามารดา

๓. ถ้าเป็นโทษจากโมหะ ผู้ที่กระทำชั่วด้วยความหลงผิด แม้จะมีผู้มีปัญญาแนะนำในสิ่งที่ถูกต้อง ก็ต่อต้านไม่เชื่อฟัง ทำให้ได้รับโทษมาก ให้ผลนาน เช่น การทำผิดในผู้มีคุณสูง ย่อมได้ผลกรรมที่หนักหนา ส่งผลนานข้ามภพชาติ

เหตุที่ทำให้หลุดพ้นจากโทษ ของการมีราคะ โทสะ และโมหะ คือการเลิกสร้างกรรมชั่ว (อกุศลกรรมบถ ๑๐) หันมาสร้างแต่กรรมดีต่างๆ เช่น เรียนรู้พระธรรมคำสั่งสอนแล้วนำไปปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติตามบัณฑิตทั้งหลาย การทำบุญ กิริยาวัตร ๑๐ รวมแล้วคือ การให้ทาน รักษาศีล การทำกรรมฐานเจริญสมาธิและวิปัสสนา มีผลเพื่อให้หลุดพ้นจากทุกข์วิบากกรรมต่างๆ ที่จะได้รับ

ความเป็นมงคลของผู้มีจิตที่ปราศจากฐลึ เป็นเหตุแห่งการบรรลุมรรคผลนิพพาน หลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดเป็นสิ่งสูงสุด

โทษของการที่มีจิตเต็มไปด้วยฐลึ คือ

การมีโลภะ โทสะ และโมหะ ย่อมทำให้จิตมืดบอด แยกแยะสิ่งที่เป็นกุศลหรืออกุศลไม่ได้ ขาดปัญญาพิจารณาในการกระทำต่างๆ เห็นชั่วเป็นดี เห็นดีเป็นชั่ว มีแต่ความมัวเมาในสิ่งที่ตนต้องการ ทำกรรมที่เลวร้าย สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ มีแต่ทำให้ชีวิตพินาศวอดวาย ได้รับทุกข์ ตัดประโยชน์ของตนทั้งทางโลกและทางธรรม มีอบายภูมิเป็นที่ไป เป็นต้น

มงคลที่ ๓๘

เขม จิตต์ การมีจิตเกษมจากโยคะ

โยคะ คือ กิเลสเป็นเครื่องที่โยงสัตว์ให้เนื่องกันระหว่างกรรม (เป็นเหตุ) กับวิบาก (เป็นผล) ทำให้เวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวัฏสงสาร

จิตเกษม คือ จิตที่ปราศจากกิเลสเป็นเครื่องผูกมัดในวัฏสงสาร

โยคะ ๔ อย่าง คือ

๑. **กามโยคะ** คือ ความยินดีพอใจ ติดอยู่ในกามคุณ ๕ ได้แก่ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส หรือกิเลสที่ประกอบสัตว์ไว้ในกามทั้งหลาย

๒. **ภวโยคะ** คือ ความกำหนดด้วยอำนาจความพอใจในรูปภพและอรูปภพ (อาศัยฌาน) หรือกิเลสที่ประกอบสัตว์ไว้ในภพทั้งหลาย

๓. **ทิฏฐิโยคะ** คือ ความเห็นผิดจากความจริง มี ๖๒ ชนิด หรือกิเลสที่ประกอบสัตว์ไว้ในทิฏฐิทั้งหลาย

๔. **อวิชชาโยคะ** คือ ความไม่รู้ไม่เข้าใจในสภาพของอริยสัจ ๔ หรือกิเลสที่ประกอบสัตว์ไว้ในอวิชชาทั้งหลาย

โยคะเป็นกิเลสที่ผูกโยงสัตว์ทั้งหลายให้ติดอยู่ในกรรม (เป็นเหตุ) และวิบาก (เป็นผล) เชื่อมภพให้ต่อกภพอื่น เชื่อมสัตว์ให้ติดอยู่กับทุกข์

การมีจิตเกษม เกิดจากจิตของผู้ใดเมื่อเวลาถูกครอบงำด้วยโยคะ ผู้นั้นละโยคะได้ด้วยตทั้งคปทาน (การละกิเลสได้บางขณะ) ทำให้จิตปราศจากโยคะทั้ง ๔ อย่าง บุคคลทั่วไปมีจิตเกษมได้เป็นครั้งคราวไม่ยั่งยืน เพราะยังไม่ได้ตัดรากถอนโคนของโยคะออกได้ ผู้ที่มีจิตติดอยู่ในโยคะจึงต้องเสวยทั้งความสุขและความทุกข์ ผู้ที่มีจิตเกษมมีแต่พระอรหันต์ เพราะท่านเป็นผู้มีจิตที่ไม่ยินดีในร้าย มีแต่เป็นจิตที่คงที่เพราะตัดขาดจากโยคะได้แล้ว

การทำลายโยคะ

ผู้ที่ต้องการสลัดโยคะออกได้ ต้องทำลายด้วยตทั้งคปทาน จึงจะทำให้ผู้นั้นมีจิตเกษม แม้จะทำลายไม่ได้ตลอด

การมีจิตเกษมเป็นมงคลอันสูงสุด

เพราะสามารถทำลายโยคะได้อย่างหมดจดอันเป็นจิตของพระอรหันต์เท่านั้น เป็นเหตุให้บรรลุมรรคผลนิพพาน ไม่มีการอยู่ในวัฏสงสารอีกต่อไป

สรุปความของมงคลสูตร ๓๘ ประการ

มงคลสูตรทั้งหมดที่พระพุทธเจ้าได้ทรงเทศนาให้เหล่าเทวดาทั้งหลายฟังมี ๓๘ ประการ เมื่อจบเทศนา เทวดาแสนโกฏิได้บรรลุอรหันต์ เทวดาที่บรรลุอนาคามีนั้นมีจำนวนพันคนนา ในวันต่อมาพระพุทธองค์ทรงสอนเรื่องมงคลสูตรทั้งหมดให้แก่พระอานนท์ แล้วให้นำไปเผยแพร่ต่อภิกษุทั้งหลาย

เพื่อความแจ่มชัดแห่งการเรียนรู้มงคลทั้งปวง พระอรรถกถาจารย์จึงประมวลความตั้งแต่มงคลแรกจนถึงมงคลสุดท้ายไว้ ดังนี้

สัตว์ทั้งหลายที่ปรารถนาความสุขในโลกนี้ สุขในโลกหน้า และสุขอันเป็นโลกุตระ พึงละการคบคนพาล อาศัยบัณฑิตแล้ว รู้จักบูชาผู้ที่ควรบูชาทั้งหลาย การอยู่ในสถานที่สมควรและความเป็นผู้มีบุญอันทำไว้ก่อนตกเดือน ให้ทำกุศลเกิดขึ้นตั้งตนไว้ชอบแล้ว มีความสามารถในพาหุสัจจะ ศิลปะ และวินัยประดับแล้ว กล่าววาจาสุภาพจิตอันสมควร พร้อมทั้งมีวินยดี เมื่อยังเป็นคฤหัสถ์ ควรชำระหนี้เก่าด้วยการบำรุงมารดาบิดา ให้กฐินใหม่ด้วยการสงเคราะห์บุตรและภรรยา ถึงความสำเร็จในทรัพย์และความเป็นอยู่สมบูรณ์ เพราะเป็นผู้มีภาระงานไม่อาภูล ยึดสภาวะแห่งโศคะด้วยการให้ทาน และยึดสภาวะแห่งชีวิตด้วยการ

ประพตติธรรม ทำประโยชน์เกื้อกูลญาติด้วยการ
สงเคราะห์ ทำประโยชน์เกื้อกูลผู้อื่นด้วยความเป็น
ผู้มีงานไม่เป็นโทษ เว้นจากการทำบาปด้วย
การไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่เบียดเบียนตนด้วย
การสำรวมจากการดื่มน้ำเมา ทำกุศลให้เจริญด้วย
การไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย ละเพศศฤหส์เสีย
เพราะความเป็นผู้มีกุศลเจริญแล้ว แม้ตั้งอยู่
ในเพศบรรพชิต ยังวัตรให้สมบูรณ์ด้วยการมี
ความเคารพในผู้ที่ควรเคารพ (อันมีพระพุทธเจ้า
พระปัจเจกพุทธเจ้า พระสาวก พระอุปัชฌาย์ และ
ครูบาอาจารย์ เป็นต้น) มีความอ่อนน้อมถ่อมตน
ละความยึดติดในปัจจัยต่างๆ ด้วยความสันโดษ
ตั้งอยู่ในความเป็นสัตบุรุษ มีความกตัญญูกตเวที
แก่ผู้มีพระคุณต่างๆ ที่ท่านได้ทำแล้วแก่ตน
ละความเป็นผู้มีจิตหดหู่ด้วยการฟังธรรม มีความ
อดทนจากสิ่งที่มีมากระทบอันเป็นกรรมชั่วจาก
ผู้อื่น ไม่ก่อเวรโต้ตอบ ทำตนให้มีที่พึ่งด้วยการเป็น

ผู้ว่าง่าย พิจารณาเห็นสิ่งที่ควรปฏิบัติด้วยการ
พบเห็นสมณะ บรรเทาความสงสัยในธรรม
ด้วยการสนทนาธรรม เจริญอุริยธรรมด้วย
การบำเพ็ญตบะ คือการสำรวมอินทรีย์และ
มีความเพียรทำจิตอยู่ในวิสุทธิตี ๔ ให้ถึงพร้อม
ด้วยพรหมจรรย์ คือสมณธรรม บรรลุญาณ
ทัสสนวิสุทธิตี อันเป็นปริยายแห่งการเห็นอริยสัจ
ด้วยปฏิปทานี้ ทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพานที่
เป็นอรหัตตผล ซึ่งอริยบุคคลทั้งหลายทำให้
แจ้งแล้ว เป็นผู้มีจิตไม่หวั่นไหวด้วยโลกธรรม ๘
ดุจภูเขาสีเนรุไม่สะเทือนด้วยแรงลมและฝน
ละความโสภณเศร้า ไม่มีกิเลสเพียงดังธูลี มีจิต
อันเกษม และชนทั้งหลายผู้มีความเกษม ย่อมเป็น
ผู้ไม่แพ้พ่ายในที่ทั้งปวง และถึงความสวัสดิ์ในที่
ทั้งปวง

ความมีมงคลจึงมี ด้วยประการต่างๆ
ที่กล่าวมาแล้วนี้ **ว**

อัปมงคล ๓๘ ประการ

คบพาล ไม่คบบัณฑิต
เกิดในที่ไร้คนสนใจ
ตั้งตนไว้ไม่มีใครชอบ
วินัยไม่สดับ ข้อวัตรกลับหนี

ไม่เลี้ยง มารดาบิดา
การงานคั่งค้างประจำ
ประพฤตินิดศีลธรรมจรรยา
การงานโทษติดตามไล่

น้ำเมา ยาฮี ยาบ้า
ไม่เคารพแบ่งตัวอวดเขา
ไม่ฟังธรรมตามกาล
คอยลี้หลีกห่างผู้รู้

เภากิเลส พรหมจรรย์
นิพพานมรรคผล พันสมัย
โลกธรรม นำจิตขุนช่อง
อัปมงคล นำตนอัปรีย

ไม่เคยคิด บุชาใครๆ
บุญเก่าใดๆ ไม่ทำมาดี
ฟังน้อยไม่รอบ ศิลปะไม่มี
สุภาชิตดีๆ ไม่มีสักคำ

บุตรภรรยาไม่คิดอุปถัมภ์
ตระหนี่ตัวทำ ไม่ให้ใครๆ
ญาติไม่นำพาอาทรใส่ใจ
บาปกรรมใดๆ ไม่เว้นกลับเอา

ประมาทหนักหนา หลงชั่วมีวเมา
มักมากขลาดเขลา จอมอกตัญญู
อดทนไม่นาน ใครติลองดู
ถามตอบก็อู้ ไม่รู้ธรรมใด

อริยสัจนั้น ไม่เคยใส่ใจ
ชีวิตห่างไกล ออกจากความดี
จิตใจเศร้าหมอง ไร้สุข ฐลี
๓๘ ข้อนี้ ขอทียอย่าหาทำ ฯ

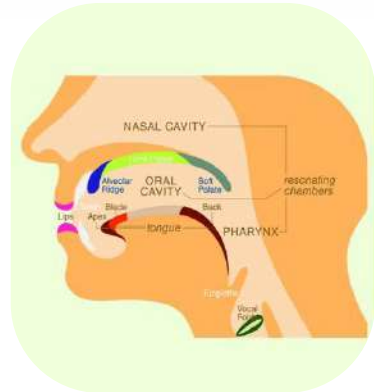
สวดมนต์ : ธรรมวิท्याศาสตร์ แห่งการบำบัดและเยียวยา

รศ.ดร.สมพร กันทรดุษฎี เตรียมชัยศรี*

การสวดมนต์ คืออะไร

เป็นการปฏิบัติสมาธิรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้สวดใช้ผัสสะบริเวณช่องปากท่อง อ่าน ใช้ผัสสะที่สมองคิดตาม ใช้ผัสสะที่หู ฟังตามบทสวดมนต์ หรือมนตรา ภาวนา เพื่อให้เกิดการปรับสารเคมีและคลื่นสมอง มีความเป็นสิริมงคล เกิดความสุขทั้งใจและกาย มีสุขภาพดี ได้ธรรมะโอสถช่วยในการบำบัด เยียวยาสุขภาพ ซึ่งผู้สวดมนต์อาจจะมีการออกเสียง เปล่งเสียง ผ่านโพรงจมูก ริมฝีปาก ฟัน ลิ้น กล่องเสียง เส้นเสียง หลอดลม (ดังภาพที่ดั่งการเปล่งเสียงหรือออกเสียง) ทำให้เกิดการสั่นสะเทือน (Vibration) ของตัวรับสัญญาณข้างนอก และข้างในเซลล์ (ผัสสะ หรือ Cell receptors) นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสมดุลของ สารเคมีในร่างกาย ในเซลล์ ในสมอง (ธรรมะโอสถ) คลื่นสมอง (คลื่นไฟฟ้าบำบัด) ระดับคลื่นเสียง (เสียงบำบัด) การเกิดคลื่นแสงรังสี

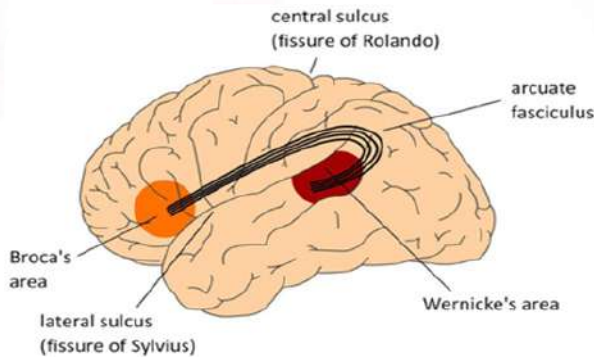

แกมมา (รังสีบำบัด) การเปลี่ยนแปลงของเซลล์ และสารพันธุกรรม (เซลล์บำบัด)

ผู้สวดอาจจะใช้วิธีรับคลื่นสัญญาณจากภายใน หรือสวดมนต์ภายใน โดยการใช้สมองส่วนโบรคา (Broca's area) สีสัม กับสมองเวอร์นิคเค (Wernicke's area) ส่วนสีแดง จะมีเส้นเชื่อมเหมือนท่อหรือสายเคเบิลไฟฟ้า ส่งสัญญาณ ระหว่างสมองทั้งสองส่วน (ดังภาพ)

*บ้านพอกบุญ (SMAEM SKT Meditation Healing Exercise Center), PhD (Neuroscience)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจสุขภาพพอเพียง (SMAEM SKT Meditation Healing Exercise Center) บางเลน นครปฐม

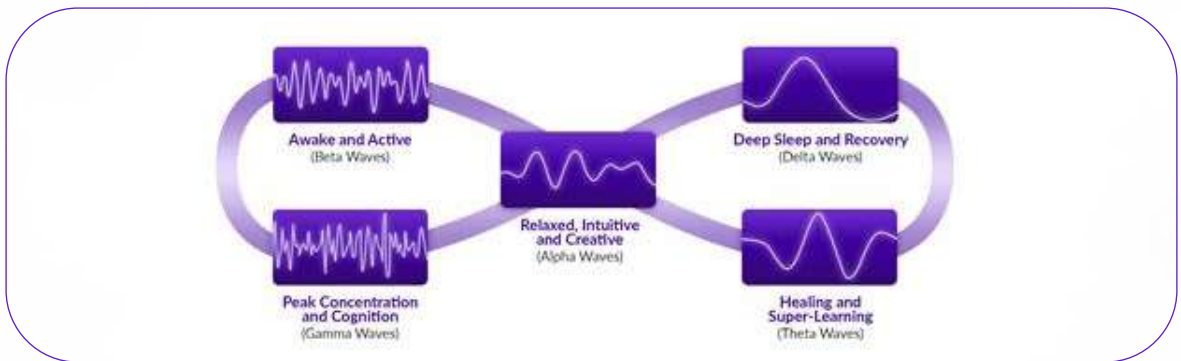
โบรคา

เวร์นิคเค

การสวดมนต์ ทำให้คลื่นสมองเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร และมีผลในการบำบัดเยียวยาหรือไม่ **เปลี่ยนแปลง** คลื่นสมองจะมีการเปลี่ยนแปลงได้ ๒ ทาง ทั้งแบบเป็นคุณและแบบเป็นโทษ (ดังภาพ) ขึ้นอยู่กับบทสวด เวลาที่สวด ความถี่ของคลื่นเสียง ความดังของเสียง จังหวะ

ของเสียง ความชำนาญในการสวด ประเภทของ ธรรมะโอสถ หรือสารเคมีที่มากระตุ้นการทำงานของสมอง

ประเภทต่างๆ ของคลื่นสมอง (คลื่นไฟฟ้าบำบัด) ดังภาพ

คลื่นสมองแบบแอลฟา (ความถี่คลื่น ๘ - ๑๓ รอบต่อวินาที) คลื่นเสียงจากการสวดมนต์ ผ่านเข้ามาทางผัสสะบริเวณปาก หลับตาสวด หรือลืมตาสวด ฟังการอ่าน จะมีผลทำให้สมองเกิดคลื่นแบบนี้ ผลลัพธ์ที่ดีเกิดกับผู้สวดมนต์ ได้แก่ ผู้สวดมนต์ จะรู้สึกผ่อนคลาย มีความคิดบวก คิดดี และลดความวิตกกังวล คลื่นสมองประเภทนี้จะช่วยปรับการผลิตฮอร์โมนชื่อ **เซโรโทนิน** (Serotonin) **กลูตามีน** (Glutamine) **แอซีทิลโคลีน** (Acetylcholine) ให้มีระดับพอดี มีผลทำให้ลดสารเครียด มีปิติ จิตสงบนิ่ง จิตว่าง สุขสงบ ใจและ

กายผ่อนคลาย มีความคิดความอ่านแบบไตร่ตรอง มีสติสัมปชัญญะ

คลื่นสมองแบบเดลต้า (ความถี่คลื่นระหว่าง ๐.๕ - ๓ รอบต่อวินาที) คลื่นเสียงจากการสวดมนต์ ที่หลับตาสวดมนต์ คลื่นเสียงผ่านผัสสะบริเวณปาก ไปถึงที่หู คลื่นสมองประเภทนี้ จะพบใน ผู้ปฏิบัติสมาธิสวดมนต์ขั้นสูง เช่น สวดมนต์ปฏิบัติสมาธิอย่างสม่ำเสมอ ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้สวดมนต์ จะทำให้มีการผลิตฮอร์โมนชื่อ **โดพามีน** (Dopamine) และ **กาบา** (GABA) ในระดับพอดี นอนหลับไม่มีการฝัน เป็นคลื่นสมองที่ใช้ในการ

เยียวยาสุขภาพ และใช้ในการกู่ชีวิต ทำให้ผู้สวดมนต์มีพรหมวิหาร ๔ มีความเมตตา กรุณา มีความอดทน อดกลั้น ต่อความทุกข์ได้สูง

คลื่นสมองแบบธิด้า (ความถี่คลื่น ๔ - ๘ รอบต่อวินาที) คลื่นเสียงจากการสวดมนต์ที่หลับตาสวดมนต์ คลื่นเสียงผ่านผัสสะบริเวณปาก ไปถึงที่หู ผ่านไปถึงเส้นประสาทสมองคู่ที่ ๑๐ ระบบอารมณ์ ความจำ (Limbic) และนาฬิกาชีวิต (Pineal gland) ผลลัพธ์จากการเกิดคลื่นสมองธิด้านี้ จะทำให้ผู้สวดมนต์มีความจำดี มีความเฉลียวฉลาด เป็นผู้มีความรอบรู้ เป็นปราชญ์ มีสติปัญญาอยู่ในขั้นสูง และเพิ่มสมรรถนะการเรียนรู้ คลื่นสมองประเภทนี้สามารถพบได้ในคนปกติ ในช่วงนอนหลับสบาย ทำให้ต้องนอนในเวลากลางคืน คลื่นประเภทนี้เป็นสถานะที่เข้าฌานในระดับลึกภายใน จิตปล่อยวาง ไม่มีความวุ่นวายต่อโลกภายนอก ไม่รู้สึกทุกข์ร้อนต่อสิ่งที่เข้ามารบกวน ทั้งความทุกข์ร้อนจากภาวะเจ็บป่วย หรือมีสิ่งรบกวนต่างๆ ลดความวิตกกังวล มีความคิดสร้างสรรค์ ผ่อนคลายผลิตสารธรรมชาติชื่อ **กาบา (GABA)** อาจจะมีพบได้ใน ๒ ช่วงเวลา คือ ก่อนนอนหลับ และช่วงที่จะตื่นนอนในตอนเช้า

คลื่นสมองแบบ แกมมา (ความถี่คลื่น ๒๕ - ๑๐๐ รอบต่อวินาที) คลื่นเสียงจากการสวดมนต์ที่หลับตาสวดมนต์ คลื่นเสียงจะผ่านผัสสะบริเวณปาก ไปถึงที่หู ผ่านไปถึงเส้นประสาทสมองคู่ที่ ๑๐ ระบบอารมณ์ ความจำ (Limbic) และนาฬิกาชีวิต (Pineal gland) ผ่านเส้นประสาทสมอง ๑๒ คู่ หรือ อายุคน ๑๒ และเส้นประสาทไขสันหลัง ๓๑ คู่ หรือกายคน ๓๒ อวัยวะ ผลลัพธ์จากการมีคลื่นสมองประเภทนี้ทำให้ผู้สวดมนต์มีการสร้างพลังงานชีวิตสำรอง

ใช้ในการเรียนรู้ขั้นสูง ยุ่งยาก สลับซับซ้อน ผู้สวดมนต์มีพลังกำลังมหาศาล มีรังสีแกมมา หรือ แสงเลเซอร์ แผ่รังสีอย่างอ่อน (รังสีบำบัด เซลล์บำบัด) ออกมาจากส่วนของสารพันธุกรรม (DNA) พลังนี้มาจากไหน จนถึงปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์ทางตะวันตกยังบอกไม่ได้ แต่นำคลื่นนี้มาใช้ในการเยียวยามะเร็ง ถ้าคลื่นสมองแบบแกมมา (มีความถี่คลื่นระหว่าง ๓๘ ถึง ๑๐๐ รอบต่อวินาที) จิตหรือผัสสะต่างๆ ของผู้สวด จะนิ่งสงบเบียดว่างเป็นสถานะเหนือการทำงานของสมอง รู้แจ้ง รู้รอบรู้ทั่วพร้อม รู้ได้เฉพาะตัว เป็นปัจเจก คลื่นสมองแบบแกมมานี้ เพิ่งทำการค้นพบเมื่อประมาณก่อน ค.ศ. ๑๙๒๔ คลื่นสมองชนิดนี้มีการส่งไฟฟ้าคลื่นสมองไว้มาก และเร็วที่สุด เป็นคลื่นที่มีแต่ความเมตตา กรุณา และเสียสละให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน พบได้ในผู้ปฏิบัติสมาธิขั้นสูง ต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นเวลานาน เกี่ยวข้องกับสารธรรมชาติชื่อ **เมลาโทนิน และรังสีแกมมา**

คลื่นสมองเกือบจะไม่ทำงาน (ความถี่คลื่นต่ำกว่า ๐.๕ รอบต่อวินาที) คล้ายกับสมองพักไม่ทำงาน เป็นสถานะที่สูงกว่า คลื่นสมอง แกมมา คลื่นนี้พบได้ในผู้ที่กำลังเสียชีวิต และในผู้ปฏิบัติสมาธิขั้นสูงที่มีความรู้ถึงการออกนอกร่างกาย (Out of body)

คลื่นสมองแบบเบต้า (ความถี่คลื่น ระหว่าง ๑๒ ถึง ๓๘ รอบต่อวินาที) คลื่นสมองตื่น เป็นคลื่นสมองเกิดจากการสวดมนต์แบบลืมตาแบบเพ่ง ท่อง อ่าน ใช้เสียงดัง ตั้งใจ มี ๓ แบบ

เบต้า ๑ (ความถี่คลื่นระหว่าง ๑๒-๑๕ รอบต่อวินาที) ลืมตาดูเฉยๆ สมองยังไม่มีการทำงาน ไม่คิดอะไร เหมือนคนที่ได้รับบาดเจ็บทางสมอง

เบต้า ๒ (ความถี่คลื่นระหว่าง ๑๕-๒๒ รอบต่อวินาที) สมองเริ่มทำงานใช้ความคิดเชิงตรรกะ และการคำนวณ

เบต้า ๓ (ความถี่คลื่นระหว่าง ๒๒ – ๓๘ รอบต่อวินาที) คิดมาก วุ่นวาย ยุ่งยาก ซ้ำซ้อน ภาวะที่ใช้พลังของสมองมาก มีเรื่องตื่นเต้น ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ ถ้าใช้สมองส่วนนี้นานๆ เป็นอันตรายต่อสมอง ทำให้เกิดอาการตามมาคือ อาการไม่มั่นใจ ตื่นตระหนก เสียศูนย์ และวิตกกังวล การเจ็บป่วยเฉียบพลัน เส้นเลือดในสมองแตก หัวใจวาย

การสวดมนต์ทำให้สารเคมีในร่างกายเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

เปลี่ยนแปลง สารเคมีที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการสวดมนต์มีมากมายหลายประเภท ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจจะเป็นทั้งคุณและโทษขึ้นอยู่กับบทสวด เวลาที่สวด ความถี่ของคลื่นเสียง ความดังของเสียง จังหวะของเสียง ความชำนาญในการสวด

ประเภทของสารเคมี (ฮอร์โมน) ที่อาจจะ เป็นทั้งคุณหรือโทษ จากการสวดมนต์

โดพามีน (Dopamine)

การสวดมนต์ช่วยปรับฮอร์โมนในสมอง ชื่อโดพามีนให้พอดี ถ้าในร่างกายมีการผลิตสารนี้ต่ำ ทำให้มีปัญหาเรื่องการเรียนรู้ แสวงหา สารเสพติด เสี่ยงต่อการเป็นเบาหวาน ซึมเศร้า กระตุ้นทำให้เกิดโรคจิตเภท โรคพาร์กินสัน

กาบา (Gamma-Aminobutyric acid (GABA))

การสวดมนต์ช่วยปรับฮอร์โมนในสมอง กาบาให้พอดี สารสื่อประสาทนี้สร้างมาจากกรด กลูตามิก หน้าทีของสารสื่อประสาทชนิดนี้ ช่วยลดอาการปวดในระบบประสาทส่วนกลาง เป็นฮอร์โมนแห่งความยับยั้งชั่งใจ การรู้ผิด

รู้ถูก ทำให้ลดความร้อนในร่างกาย ลดอาการชัก ในโรคลมชัก ลดการเกร็งตัวของกล้ามเนื้อ อาการปวดต่างๆ ลดการดื่มสุรา วิตกกังวล จิตเภท ลดความก้าวร้าว ลดโมหะจริต ลดการใช้สารเสพติด ลดการเกิดคดีความต่างๆ

เซโรโทนิน (Serotonin)

การสวดมนต์ช่วยปรับฮอร์โมนในสมอง ชื่อ เซโรโทนิน ให้มีระดับพอดี ในผู้ที่มีระดับเซโรโทนินในสมองลดต่ำลง จะเกี่ยวข้องกับโรคและอาการป่วย เช่น ภาวะสับสน สับสน หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง รุ่มาตาขยาย สูญเสีย การประสานงานของกล้ามเนื้อ หรือตะคริว กล้ามเนื้อกระตุก มีปัญหาเกี่ยวกับความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เหงื่อออกมาก ท้องร่วง ปวดหัว ตัวสั่น

เมลาโทนิ (Melatonin)

การสวดมนต์ช่วยปรับฮอร์โมนในสมอง เมลาโทนิให้พอดี นาฬิกาชีวิต (Pineal gland) ในช่วงกลางคืน หลังพระอาทิตย์ตก ต่อมาโพเนียล จะผลิตฮอร์โมนเมลาโทนิ การหลับตาสวดมนต์ การผลิตเมลาโทนิจะลดลงในช่วงอายุมากขึ้น ระดับเมลาโทนิที่ลดลง พบได้ในผู้ที่เป็นโรคต่างๆ เช่น โรคสมองเสื่อม ความผิดปกติทางอารมณ์ ความเจ็บปวดอย่างรุนแรง มะเร็งและโรคเบาหวาน ประเภท ๒ ความผิดปกติของเมลาโทนิ เช่น ปริมาณไม่เพียงพอ ทำให้เกิดอาการนอนไม่หลับ โรคอารมณ์แปรปรวนตามฤดูกาล และอารมณ์สองขั้ว เซลล์ผิดปกติ เป็นสาเหตุในการเกิดมะเร็ง

อะดรีนาลีน (Adrenaline)

การสวดมนต์ช่วยปรับอะดรีนาลีนให้พอดี ถ้ามีสารนี้ในปริมาณสูงจะทำให้เกิดโรคหัวใจ

มีหัวใจโต หัวใจวาย การเต้นของหัวใจผิดปกติ ความดันโลหิตสูง เสียงต่อหัวใจวาย ตันตีบ แดง โรคไต โรคตา ถ้าใส่ทำงานผิดปกติ ความผิดปกติ ในการกิน ภูมิต้านทานต่ำ เสียงต่อการแพ้ภูมิ ตนเอง โรคผิวหนัง เช่น เรื้อนกวาง ผื่นแพ้

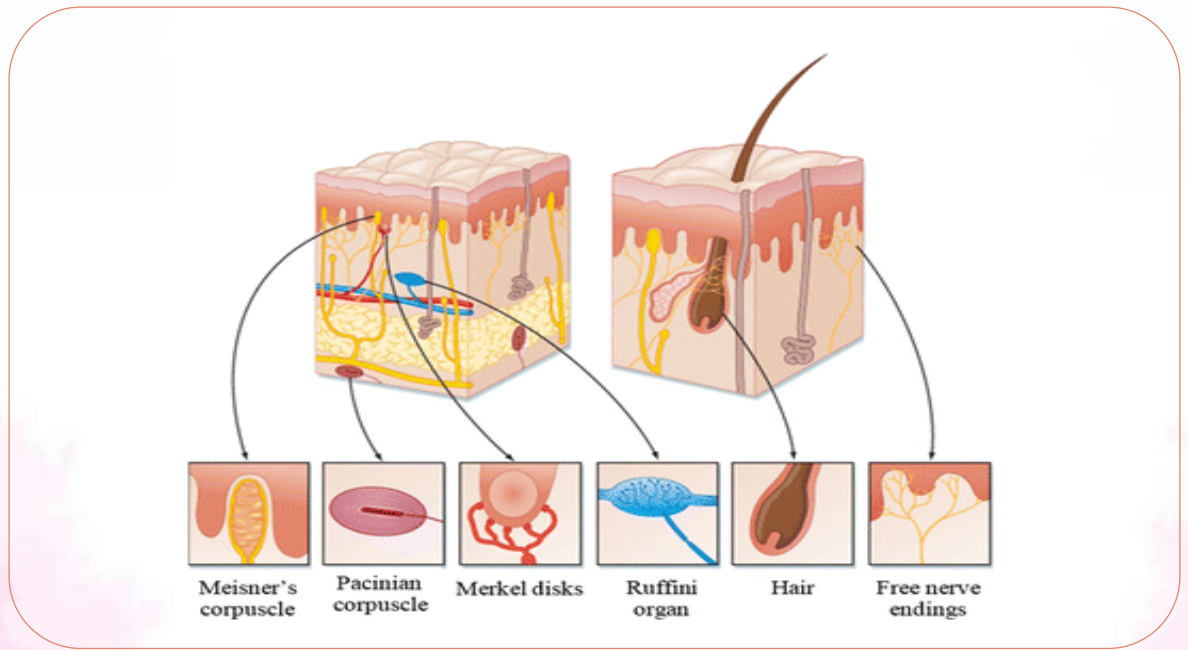
คอร์ติซอล (Cortisol) สารมีขมิमा พอดี พอเหมาะ พอควร

การสวดมนต์ช่วยปรับสารคอร์ติซอลให้พอดี คนที่ไม่สวดมนต์และเกิดมีคลื่นสมองแบบเบต้า ๓ จะทำให้มีระดับคอร์ติซอลสูง ทำให้เจ็บป่วย เช่น ความดันโลหิตสูง น้ำตาลในเลือดสูง เพิ่มความเสี่ยงในการเป็นเบาหวาน เพิ่มไขมันในช่องท้อง เพิ่มความเสี่ยงการเป็นโรคหัวใจ ไทรอยด์ต่ำ เสี่ยงกับโรคกระดูกพรุน แก่เร็ว ลดการสังเคราะห์ คอลลาเจน ถ้าสวดมนต์ปรับระดับคอร์ติซอลให้พอดี จะทำให้แผลหายเร็ว ลดการติดเชื้อ เพิ่มภูมิ ต้านทานในร่างกาย ปรับรอบประจำเดือนผิดปกติ ในสตรี ช่วยให้การนอนหลับดีขึ้น เพิ่มฮอร์โมน เพศชาย ปรับสมรรถภาพทางเพศให้พอดี ทำให้ โยกล้ามเนื้อแข็งแรง

การสวดมนต์ทำให้เกิดคลื่นเสียงสั้นสะเทือน หรือไม่ ที่ผัสสะใด มีผลในการบำบัดเยียวยาหรือไม่

สั้นสะเทือนหลายรูปแบบ อาจจะมีการ สั้นสะเทือนที่ผัสสะเดียว หรือ หลายผัสสะ การจะเกิดผลในการบำบัดเยียวยา ขึ้นอยู่กับ การทำงานของแต่ละผัสสะ บทสวด เวลาที่สวด ความถี่ของคลื่นเสียง ความดังของเสียง จังหวะ ของเสียง ความชำนาญในการสวด ที่ไปกระตุ้น ผัสสะในแต่ละผัสสะ

ประเภทของผัสสะ (คลื่นเสียงบำบัด) ดังภาพ
ผัสสะ ต่อไปนี้จะรับการสั้นสะเทือนของเสียง สวดมนต์ทั้งในช่องปาก ในจมูก ในหู ในระบบ ทางเดินอาหาร ในระบบทางเดินหายใจ ผัสสะ เหล่านี้ รับสิ่งเร้า เช่น การสัมผัส การนวด แรงกด การสั้นสะเทือน และเสียงจากสภาพแวดล้อม ภายนอกและภายใน ในการรับสัญญาณจากการ สวดมนต์ ผัสสะหรือตัวรับสัญญาณเหล่านี้ จะส่ง สัญญาณต่อไปยังสมอง ทำให้เกิดคลื่นสมอง แบบต่างๆ เพื่อการผลิิตธรรมชาติรวมทั้งรับ

สัญญาณออกจากสมอง เพื่อนำธรรมชาติของโอสถมาใช้ ในการบำบัด และเยียวยาส่วนที่เจ็บป่วย

การสวดมนต์ทำให้เกิดรังสีแกมมาได้หรือไม่ อย่างไร รังสีมีผลในการบำบัดเยียวยา (รังสีบำบัด) หรือไม่

เกิดรังสีแกมมา (รังสีบำบัด) ดังภาพ พบใน ผู้ที่มีคลื่นสมองแบบแกมมา หรือแบบสมองพัก รังสีบำบัดจะเกิดขึ้นเมื่อสมองมีคลื่นสมองแบบ แกมมา หรือสมองพัก รังสีแกมมาจะแผ่ออกได้ มากที่ปลายนิ้ว และกลางฝ่ามือ

การสวดมนต์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสารพันธุกรรมได้หรือไม่ อย่างไร

สารพันธุกรรมเปลี่ยนเพราะมีระดับสาร เมลาโทนินมากขึ้น ในการปรับสภาพสาร พันธุกรรม ดังภาพ ขึ้นอยู่กับ บทสวด เวลาที่สวด ความถี่ของคลื่นเสียง ความดังของเสียง จังหวะ ของเสียง ความชำนาญในการสวด

เซลล์เปลี่ยนแปลง ขึ้นอยู่กับ บทสวด เวลา ที่สวด ความถี่ของคลื่นเสียง ความดังของเสียง จังหวะของเสียง ความชำนาญในการสวด

ระดับความดังของเสียง มีผลต่อผลลัพธ์ในการ ทำให้เกิดคลื่นสมองแบบต่างๆ และการปรับ ธรรมชาติของโอสถหรือไม่

มี เพราะผ่านการทำงานของหูและพื้นที่ ในสมองส่วนสั่งการ ส่วนรับรู้ ส่วนอารมณ์ ส่วน ความจำ ที่เป็นบริเวณที่ผลิตยาหรือธรรมชาติของ โอสถ

การสวดมนต์ทำให้คลื่นสมองไม่สมดุล และ ธรรมชาติของโอสถไม่สมดุล เกิดการเจ็บป่วยร้ายแรง ได้หรือไม่

ได้ ถ้าผู้ที่สวดมนต์ สวดหรือท่องบทภาวนา แต่ไม่สามารถเปลี่ยนคลื่นสมองได้

ผู้ที่มีคลื่นสมองทำงานไม่สมดุล พอดี จะมีผล ต่อการผลิตธรรมชาติของโอสถหรือสารสื่อประสาท ซึ่ง จะมีผลทำให้เกิดภาวะการเจ็บป่วย ดังนั้นวิธีการ ทางการแพทย์จึงใช้ยาที่มีผลต่อระดับของสารสื่อ ประสาท เช่น เซโรโทนิน โดพามีน แอสซีทิลโคลีน และกาบา เป็นต้น การสวดมนต์เป็นการปฏิบัติ สมภาวิธินึ่ง ที่จะทำให้คลื่นสมองทำงานได้อย่าง พอดี พอเหมาะ พอควร และมีผลต่อความสมดุล ของธรรมชาติของโอสถ

การสวดมนต์ บทสวดยาว สั้น มีผลต่อคลื่นสมอง และการผลิตธรรมชาติของโอสถไหม

มี เพราะระยะเวลาในการกระตุ้นให้เกิด คลื่นสมองแบบต่างๆ ไม่เหมือนกัน และมีผล ต่อการผลิตธรรมชาติของโอสถ

การสวดมนต์ มีกี่รูปแบบ

สวดมนต์ด้วยตัวเอง ออกเสียง หลับตาหรือ ไม่หลับตา

สวดมนต์ด้วยตัวเอง ไม่ออกเสียง หลับตา หรือไม่หลับตา

สวดมนต์ด้วยตัวเอง ไม่หลับตาหรือหลับตา มีวัตถุประกอบเช่น ลูกประคำ ลูกแก้ว

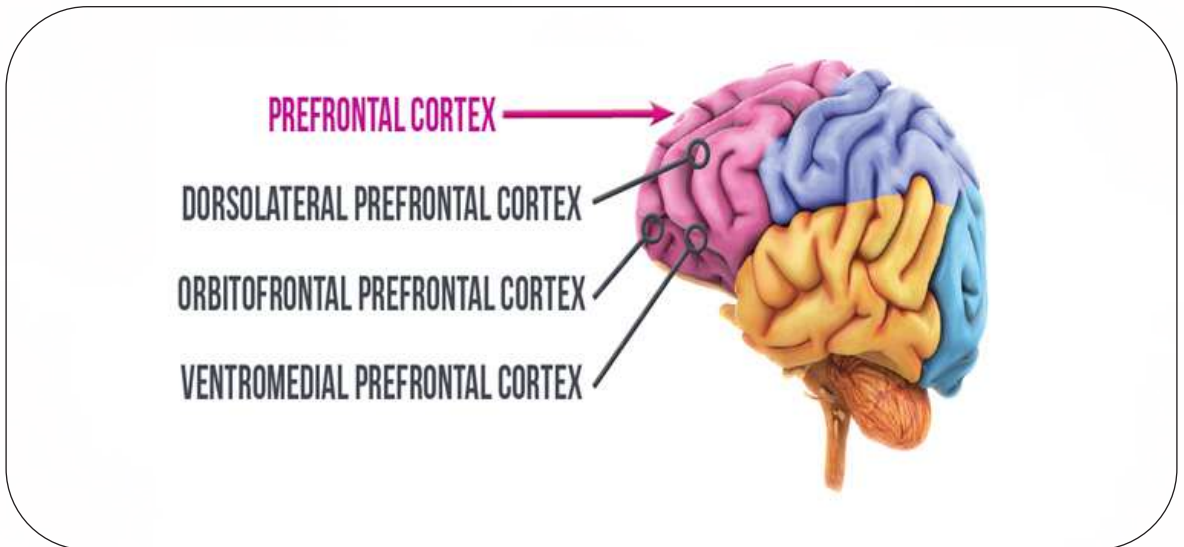
สวดมนต์ฟังเสียงผู้อื่นสวด หลับตาฟัง สวด

ออกเสียงตามหรือไม่ออกเสียง สวดตามในใจ
 สวดมนต์ ฟังเสียงผู้อื่นสวด ไม่หลับตาฟัง
 อ่านหรือสวดตาม

**การสวดมนต์ จำกัด อายุ เพศ วัย ความพิการ
 หรือไม่**

การสวดมนต์ไม่มีข้อจำกัดเรื่อง อายุ เพศ วัย
 ในคนปกติ สำหรับบุคคลพิเศษ เช่น เด็กที่อยู่ใน
 ครรภ์ของมารดา ก็สามารถรับฟัง ได้ยินเสียง
 สวดมนต์ผ่านทางมารดาได้ ผู้ที่พิการทางสายตา

ก็สวดมนต์จากการฟัง ผู้ที่มีความพิการทางหู
 ก็สามารถสวดมนต์ได้โดยดูภาษามือ ผู้ที่นอนป่วย
 ไม่รู้สึกตัว ก็สามารถสวดมนต์ได้โดยการฟัง ดังนั้น
 การสวดมนต์สามารถทำได้ทุกเพศทุกวัย เพราะ
 ทุกคนใช้บริเวณของสมองที่เกี่ยวข้องกับการพูด
 การสวด การฟัง การดู การอ่านบทสวดมนต์
 บริเวณเดียวกันคือสมองส่วนหน้า ที่เรียกว่า Pre-
 frontal cortex (ดังภาพ ส่วนสีชมพู ด้านหน้า)

**เวลาที่เหมาะสมในการสวดมนต์ ต้องสวดใช้
 เวลานานเท่าใด จึงจะได้รับสารเคมีธรรมชาติ
 ในการเยียวยา**

ต้องใช้เวลาในการสวดอย่างน้อย ๑๒-๑๕
 นาที ต่อเนื่อง จึงจะทำให้มีการเปลี่ยนคลื่นสมอง
 เป็นแบบ แอลฟา เดลต้า ธีต้า แกมมา ต่อไปตาม
 ลำดับ

**เวลาไหนที่เหมาะสมกับการสวดมนต์ จึงจะได้
 ธรรมชาติ**

**สวดได้ทุกเวลา อย่างน้อย ๑๐-๑๕ นาที
 ต่อเนื่อง**

สวดตอนเช้าก่อนพระอาทิตย์ขึ้น และสวด
 ตอนเย็นหลังพระอาทิตย์ตก จะทำให้นาฬิกาชีวิต
 (Pineal gland) ที่ไม่ชอบแสงอาทิตย์ แสงไฟ
 คลื่นไฟฟ้า จะเริ่มทำงาน ผลิตสารเคมีหรือธรรมชาติ
 ฮอร์โมน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสารต้านมะเร็ง ผ่อนคลาย
 ขยายเส้นเลือด และสารทำให้อายุยืนยาว รวมทั้ง
 สารต้านอนุมูลอิสระชื่อ เมลาโทนิน

สวดมนต์เข็ญก่อนนอน และตื่นนอนเช้า จะได้ธรรมชาติของ โสภ กาบา และโดพามีน

สวดหลังรับประทานอาหาร จะได้ เซโรโทนิน

สถานที่ใดเหมาะกับการสวดมนต์

ที่ใดก็ได้ที่ปลอดภัย ไม่เป็นอันตราย มีแสงไฟ ไม่มาก

สีต่างๆ มีผลกับการสวดมนต์หรือไม่

มี ถ้าสีลมตาสวด ไม่มี ถ้าหลับตาสวด

เวลาในการรับประทานอาหารมีผลต่อการสวดมนต์และคลื่นสมองหรือไม่

ไม่มี

ประเภทของอาหาร มีผลต่อการสร้างหรือผลิตธรรมชาติของโสภจากการสวดมนต์หรือไม่

ไม่มี อาหารทุกชนิดเป็นยา เป็นธรรมชาติของโสภ การดื่ม น้ำ หรือน้ำชา กาแฟ น้ำหวาน ระหว่างสวดมนต์ได้ผลแตกต่างกันไหม

แตกต่าง ดื่ม ชา กาแฟ เครื่องดื่มกระตุ้น ความสดชื่น แล้วสวดมนต์ ทำให้สมองมีคลื่น เบต้า น้ำหวาน น้ำปานะ น้ำผักปั่น แล้วสวดมนต์ ทำให้สมองมีคลื่น แอลฟา

ท่าทางในการสวดมนต์ ที่ได้ผลดี และได้รับธรรมชาติของโสภง่ายที่สุด ไวที่สุด

ท่านอนสวดมนต์ ทำให้สมองมีคลื่น แอลฟา และเดลต้าได้ไว

ท่านั่งสวดมนต์ ทำให้สมองมีคลื่น แอลฟา ได้ไว

ท่านยืนสวดมนต์ ทำให้สมองมีคลื่น แอลฟา ชีต้า ได้ไว

ท่านเดินช้าๆ สวดมนต์ ทำให้สมองมีคลื่น แอลฟา เดลต้า และ ชีต้า ได้ไว

การสวดมนต์ต่อเนื่อง กับการสวดบ้างพักบ้าง มีผลต่างกันไหม

ต่างกัน การสวดมนต์อย่างต่อเนื่อง ทำให้สมองมีคลื่น แอลฟา และเดลต้าได้ไวกว่า

*** นั่นเป็นคำตอบ บางส่วนว่า ทำไมทุกท่าน ต้องสวดมนต์ สวดมนต์แล้วได้ประโยชน์อะไร

บรรณานุกรม

1. Hardeland R. Neurobiology, Pathophysiology, and Treatment of Melatonin Deficiency and Dysfunction. Scientific World Journal. Published online 2012 May 2. doi: 10.1100/2012/640389.
2. Barbeau A. Dopamine and disease. Can Med Assoc J. 1970 Oct 17; 103(8): 824-832.
3. Dorszewska J., et al. Serotonin in Neurological Diseases. DOI: 10.5772/intechopen.69035. <https://www.intechopen.com/books/serotonin-a-chemical-messenger-between-all-types-of-living-cells/serotonin-in-neurological-diseases>.
4. Priyanka A., et al. Introduction to EEG- and Speech-Based Emotion Recognition, Technological; Basics of EEG Recording and Operation of Apparatus 2016. <https://www.sciencedirect.com/topics/agricultural-and-biological-sciences/brain-waves>.

กัจจายนไวยากรณ์

ตอนที่ ๕

ประวัติคัมภีร์อรรถกถา

ปาฬิปาโมกข์

คัมภีร์อรรถกถาฉบับเก่านี้มีชื่อเรียกว่า มหาอรรถกถา คือ อรรถกถาอันยิ่งใหญ่ หรือ มูลัญญกถา คือ อรรถกถาฉบับดั้งเดิม ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. ปกิณกเทศนา คือ เทศนาทั่วไปที่พระพุทธเจ้าตรัสอธิบายไว้ด้วยพระองค์เองเมื่อมีผู้ทูลถาม หรือ เพื่อให้คนรุ่นหลังเข้าใจ ดังข้อความในสารัตถทีปนี ฎีกาว่า

วุตฺตติ ปาฬิตฺ จ อตฺถโต จ พุทฺเธเน ภควตา
วุตฺตโต. น หิ ภควตา อพฺยาकर्ตํ นาม ตฺนฺตปิภํ อตฺถิ,
สพฺเพสํ เยว อตฺถโถ กถิตฺ, ตสฺมา สมฺมาสมฺพุทฺเธเนว
ติณฺณํ ปิฎฺฎกาณํ อตฺถวณฺณนาทุกฺโกปิ ภาสิโตติ
ทฎฺฐพฺพํ. ตตฺถ ตตฺถ ภควตา ปวตฺตติตา ปกิณฺณกเท
สนาเยว หิ อฎฺฐกถา.

(สารตถ.ฎีกา ๑/๒๖-๗)

“คำว่า วุตโต (ตรัสแล้ว) หมายความว่า อันพระผู้มีพระภาคผู้ตรัสรู้ได้ตรัสแล้วโดยพระบาลีและเนื้อความ เพราะไม่มีบทพระบาลีที่พระผู้มีพระภาคมิได้ตรัสไว้ พระองค์ตรัสเนื้อความของบทพระบาลีทั้งหมด ดังนั้น ฟังทราบทั่ว แม้ลำดับคำอธิบายเนื้อความของปิฎกทั้งสาม ก็เป็นสิ่งที่พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ ที่จริงแล้วปกิณกเทศนาที่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงในสถานที่นั้นๆ เรียกว่า อรรถกถา”

๒. สวากภาษิต คือ ถ้อยคำของพระสาวกที่อธิบายหรือประมวลพระพุทฺธพจนํไว้ ดังปรากฏหลักฐานในพระสูตร อาทิเช่น

ก) พระสาริปุตฺร กล่าวแนวทางในการสังคายนาไว้โดยย่อในสังคีตีสสูตร (ที.ปา. ๑๑/๒๙๖-๓๔๙/๑๘๘-๒๔๐) และทสุตตรสูตร (ที.ปา. ๑๑/๓๕๐-๖๐/๒๔๑-๘๒)

ข) พระอานนท์ แสดงอุเทศและวิมังค์ของ กัทเทกรัตตสูตรไว้ในอานันท์กัทเทกรัตตสูตร (ม.อ. ๑๔/๒๗๖-๒๗๘/๒๔๔-๒๔๗)

ค) พระมหากัจจายนะ อธิบายกัทเทกรัตตสูตรไว้ในมหากัจจายนกัทเทกรัตตสูตร (ม.อ. ๑๔/๒๗๙-๒๘๕/๒๔๘-๒๕๖)

ตั้งข้อความในอรรถกถาและฎีกาของ สीलขันธวรรคว่า

**ทีฆสส ทีฆสุตตง- กิตสส นิปุณสส อาคมวรสส
 พุทธานุพุทธส่วณ- นิตสส สทชาวหคุณสส.
 อตถปภาสนต์ถ์ อฏฐกถา อาทิตโต วสิสเทหิ
 ปถจหิ ยา สงคิตา อนุสงคิตา จ ปจฉาปี.**

(ที.สี.อ. ๑/๑)

“พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ได้สังคายนาคัมภีร์ อรรถกถาเป็นครั้งแรก และสังคายนาต่อมา เพื่อแสดง เนื้อความของทีฆนิกายอันประเสริฐลึกซึ้งกำหนด หมายไว้ด้วยสูตรขนาดยาว อันพระอริยเจ้าทั้งหลาย ผู้รู้ตามพระพุทธเจ้าได้อธิบายไว้ มีคุณค่าในการปลูกฝัง ศรัทธา”

**พุทธานํ อนุพุทธา พุทธานุพุทธา. พุทธานํ
 สจฺจปฏิเวธํ อนุคम्म ปฏิวิหิตสจฺจา อคฺคสาวกาทโย
 อริยา ฯเปฯ อถ วา พุทธา จ อนุพุทธา จ พุทธานุ
 พุทธาติ โยเซตพฺพํ. สมมาสมพุทเธเนว หิ ตินฺณมปิ**

**ปิฎกานํ อตถวณฺณนาทุกโม ภาสิโต ยา “ปกิณณก
 เทสนาติ วุจฺจติ. ตโต สงคายนาทิวเสน สาวเกหิตี
 อาจริยา วทนติ.**

(ที.สี.ฎีกา ๑/๑๘)

“ผู้รู้ตามพระพุทธเจ้า ชื่อว่า พุทธานุพุทธะ คือ พระอริยะ มีอัครสาวกเป็นต้น ผู้แทงตลอดสัจจะโดย คล้อยตามการแทงตลอดสัจจะของพระพุทธเจ้า ฯลฯ

อีกอย่างหนึ่ง อาจารย์ทั้งหลายกล่าวว่า พึง ประกอบบทว่า พระพุทธเจ้าและพระอริยเจ้า ทั้งหลาย แท้จริงแล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้นเอง ได้ตรัสลำดับแห่งการอธิบายความปิฎกทั้งสาม ซึ่งเรียกว่า ปกิณกเทศนา หลังจากนั้นพระสาวก จึงอธิบายไว้โดยเนื่องด้วยสังคายนา เป็นต้น”

สรุปความว่า ความเห็นของอาจารย์ทั้งหลาย ที่เรียกว่า วทนติวาท มีกล่าวไว้ในคัมภีร์ฎีกาของ สीलขันธวรรคและสารัตถทีปนีว่ คัมภีร์อรรถกถา เป็นปกิณกเทศนาของพระพุทธเจ้า ส่วนสมานวาทะ คือ ความเห็นที่เป็นสมานฉันท์กล่าวว่าเป็น ปกิณกเทศนาและคำอธิบายของพระสาวก แม้ว่าความเห็น ทั้งสองอย่างนี้ดูเหมือนจะขัดแย้งกัน ก็ไม่ถือว่าขัดแย้ง เพราะส่วนใหญ่ข้อความในคัมภีร์มหาอรรถกถาคงจะ เป็นคำอธิบายโดยตรงของพระพุทธองค์ แต่ยังมี คำอธิบายปลีกย่อยที่พระสาวกได้อธิบายเพิ่มเติมไว้ ดังคัมภีร์อัฐฐสาลินีได้บันทึกภาษิตของพระสารีบุตร ว่า

**วุตตมปิ เจตํ ธम्मเสนาปตินา—
 เยน จกฺขุปฺปสาเทน รูปานิ มนุปฺสสตี
 ปริตตํ สุขุมํ เอตํ อูกาสิสสมุปมํ.**

(อภิ.สง.อ. ๑/๕๙๖/๓๖๖)

สมดังคำที่พระธรรมเสนาบดีกล่าวว่า “ชนย่อมเห็นรูปด้วยจักขุประสาทใด จักขุประสาทนี้ เล็กละเอียด มีอุปมาด้วยหัวเส้น” แม้ในคัมภีร์มิลินทปัญหา ก็พบคาถาที่ท่าน

พระสารีบุตรกล่าวไว้หลายบท แต่คาถาเหล่านี้ไม่มีบันทึกไว้ในพระไตรปิฎก ข้อนี้แสดงว่า พระสารีบุตรได้อธิบายพระพุทธพจน์ไว้เช่นเดียวกัน และคำอธิบายของพระสาวกเหล่านี้ก็เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งในคัมภีร์มหาอรรถกถาตนเอง

คัมภีร์มหาอรรถกถาดังกล่าวที่จารึกปกิณกเทศนาและสาวกภาษิต ได้รับสังคายนาในปฐมสังคายนาและการสังคายนาครั้งอื่นๆ ต่อมาพระมหินทเถระและคณะ ได้เดินทางไปเผยแผ่พระศาสนาในลังกาทวีป หลังการสังคายนาครั้งที่ ๓ ในราวพุทธศักราช ๒๓๕ ท่านได้นำพระไตรปิฎกและมหาอรรถกถาไปยังเกาะลังกาด้วยการท่องจำและถ่ายทอดต่อๆ มาด้วยมุขปาฐะ เพราะคนสมัยก่อนมีความจำเป็นเลิศ จึงไม่นิยมจารึกตำราเรียนไว้ในใบลาน

ถ้ากล่าวตามมุมมองของคนสมัยนี้ อาจเข้าใจว่าการทรงจำตำราหลายสิบคัมภีร์เป็นเรื่องเหนือวิสัยของมนุษย์ทั่วไปในปัจจุบัน แต่ความจริงเรื่องนี้เป็นไปได้ เพราะความจำของคนในปัจจุบันถดถอยลงกว่าก่อนมาก ในสมัยที่ผู้เขียนศึกษาเล่าเรียนปริยัติธรรมที่ประเทศสหภาพเมียนมา ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๘ - ๒๕๓๘ ได้พบกับพระเถระชาวพม่ารูปหนึ่งชื่อว่า **พระวาเสฏฐาภิวังค์** ท่านสามารถสาธยายพระวินัยปิฎก ๕ คัมภีร์ (ฉบับไทยมี ๘ เล่ม ฉบับฉัฎฐสังคีติมี ๕ เล่ม) ตั้งแต่มีอายุเพียง ๑๗ ปี และเมื่ออุปสมบทได้ ๑ พรรษาเมื่ออายุ ๒๑ ปี ได้สาธยายสังยุตตนิกาย ๕ คัมภีร์ (ฉบับไทยมี ๕ เล่ม ฉบับฉัฎฐสังคีติมี ๓ เล่ม) กล่าวกันว่า ท่านอ่านเพียงรอบเดียวเป็นเวลา ๑ เดือน ก็สามารถจดจำได้แม่นยำทั้งหมด โดยไม่ต้องทบทวนอีกเลย ดังนั้น การที่คนสมัยก่อนสามารถทรงจำพระไตรปิฎกและมหาอรรถกถาทั้งหมดได้ จึงไม่ใช่เรื่องเหลือเชื่อแต่อย่างใด

ขอย้อนกล่าวถึงเรื่องท่านพระมหินทเถระ ท่าน

และคณะได้แปลพระไตรปิฎกและมหาอรรถกถาเป็นภาษาสิงหล เพื่อให้กุลบุตรชาวสิงหลได้ศึกษาโดยสะดวก ครั้นเวลาผ่านไปช้านาน คัมภีร์มหาอรรถกถาฉบับบาลีได้สาบสูญไป เพราะโจรภัยและอัคคีภัยเป็นต้น จนกระทั่งเมื่อพระพุทธโฆสจารย์ได้เดินทางไปลังกาทวีป ในรัชสมัยพระเจ้ามหานาม (พ.ศ. ๙๕๓ - ๙๗๕) จึงได้แปลคัมภีร์มหาอรรถกถามาเป็นภาษาบาลี เพื่อให้กุลบุตรผู้รู้ภาษาบาลีในนานาประเทศได้ใช้เป็นคู่มือศึกษาพระไตรปิฎก

ภายหลังต่อมา พระอรรถกถาจารย์รูปอื่นก็ดำเนินรอยตามพระพุทธโฆสจารย์มาจนถึงปัจจุบันนี้ คัมภีร์อรรถกถาที่ปริวรรตจากภาษาสิงหลจึงมีอยู่อย่างครบถ้วน

แม้คัมภีร์มหาวงศ์ก็กล่าวถึงคัมภีร์มหาอรรถกถาว่าเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าและพระสาวกดังต่อไปนี้

สีหภูจกถาสูทรา มหินเทน มติมตา
 สงคิติตตย'มารุหุหิ สมมาสมพุทเทสิตี.
 สาริปุตฺตาทิสีตี จ กถามคฺคิ สเมกขย
 กตา สีหฬาสาย สีหฬสุ ปวตฺตติ.

(มหาวิสั ๓๗/๒๒๘-๒๙)

“อรรถกถาสิงหลอันหมจดจต ที่ประมวล คำอธิบายอันพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ และคำกล่าวของพระสารีบุตร เป็นต้น อันยกขึ้นสู่สังคายนาทั้งสามครั้ง ซึ่งพระมหินทเถระผู้มีปัญญาได้แปลไว้ด้วยภาษาสิงหล ย่อมปรากฏแก่ชาวสิงหล”

อนึ่ง ในคัมภีร์อรรถกถาบางแห่ง มีการอธิบายหลักภาษา เช่น การเชื่อมความ การประกอบรูปศัพท์ และการแสดงรูปวิเคราะห์ เป็นต้น ทั้งหมดนี้เป็นการอธิบายของพระอรรถกถาจารย์ เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังที่เรียนบาลีเป็นภาษาที่สอง ได้เข้าใจบทพยานุชนะได้ชัดเจน ซึ่งจะเอื้อประโยชน์ให้เข้าใจอรรถเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม สังคหัญญูธกถาดังกล่าว มีการเพิ่มความเชื่อของคนในยุคนั้นบ้าง อธิบายตามคัมภีร์ยาของสันสกฤตบ้าง ทำให้ข้อความบางแห่งในอรรถกถาดังกล่าวผิดกับหลักวิทยาศาสตร์ปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

ก. เรื่องพระจันทร์กว้าง ๔๙ โยชน์ พระอาทิตย์กว้าง ๕๐ โยชน์ เป็นต้น พบในสมันตปาสาทิกา (วิ.มหา.อ. ๑/๑/๑๑๒) และวิสุทฺธิมรรค (วิสุทฺธิ. ๑/๑๓๗/๒๒๖)

ข. เรื่องกระดูกดาตุ่ม พบในวิสุทฺธิมรรค (วิสุทฺธิ. ๑/๑๙๐/๒๗๗) แต่กระดูกดาตุ่มเป็นเพียงตุ่มปลายของกระดูกแข้งเท่านั้น ถ้าท่านนับกระดูกดาตุ่มจริง ก็ควรนับกระดูกที่บวมออกมาคล้ายดาตุ่มที่ข้อมืออีกด้วย แต่ท่านมิได้นับเช่นนั้น แม้ในคัมภีร์มหาอรรถกถาฉบับดั้งเดิม ก็มีได้นับกระดูกดาตุ่มไว้ เพราะคัมภีร์มูลฎีกา ระบุว่า กระดูกดาตุ่มไม่พบในคัมภีร์มหาอรรถกถา (อภิ.วิ.มูลฎีกา ๒/๓๕/๓๖๘)

แม้ข้อความดังกล่าวจะขัดแย้งกับหลักวิทยาศาสตร์ในยุคปัจจุบัน ก็ถือว่าไม่ใช่ข้อบกพร่องที่ร้ายแรง เพราะไม่เกี่ยวกับสัจธรรมของพระพุทธเจ้าแต่อย่างใด

ประโยชน์สำคัญของอรรถกถามีมากมาย ท่าน

ผู้ประพันธ์กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของเนื้อเรื่อง อธิบายศัพท์ ความหมายของศัพท์ และแสดงหลักภาษาฝ่ายบาลีและสันสกฤต รวมไปถึงแสดงข้อวินิจฉัยตามหลักธรรม โดยอาศัยพระพุทธพจน์เป็นหลักฐานอ้างอิง เป็นต้น พระอรรถกถาจารย์ยังได้ชื่อว่า พุทฺธมตัญญูคือ ผู้รู้พุทธาธิบาย ในที่นี้จะกล่าวถึงประโยชน์สำคัญของอรรถกถา ๔ ข้อ คือ

๑. ทำให้เข้าใจความหมายในพระบาลีได้อย่างถูกต้อง เช่น

**มาตริ ปิตริ หนตวา ราชาน เทว จ ชตติเย
รฎฐิ สานุจริ หนตวา อนิโฆ ยติ พฺราหมโณ.**

(ขุ.ธ. ๒๕/๒๙๔/๖๓)

“พราหมณ์ฆ่ามารดา ฆ่าบิดา ฆ่าชัตติยราชอีกสององค์ ทำลายรัฐพร้อมทั้งเจ้าพนักงานแล้ว ย่อมสัจจรไปอย่างไรทุกซ์”

คำว่า **มาตริ** (มารดา), **ปิตริ** (บิดา), **ราชาน** (ชัตติยราช), **รฎฐิ** (รัฐ), **สานุจริ** (พร้อมทั้งเจ้าพนักงาน) และ **พฺราหมโณ** (พราหมณ์) เป็นคำเปรียบเทียบในที่นี้ที่พระพุทธองค์ทรงเปรียบตมหาเป็นมารดา, มานะคือบิดา, สัสตทิกฎฐิและอจจเนททิกฎฐิคือชัตติยราชสององค์, รัฐคืออายตนะ ๑๒, เจ้าพนักงานคือนันทิราคะ และพราหมณ์คือพระชีณาสพ

ถ้าพระอรรถกถาจารย์มิได้อธิบายขยายความคาถาข้างต้นไว้ ผู้อ่านย่อมไม่อาจเข้าใจเนื้อความในคาถาได้อย่างถูกต้อง เพราะเป็นการใช้สำนวนทางภาษา โดยคำเหล่านี้จัดเป็นสทิสูปจาระ คือ สำนวนที่กล่าวถึงสิ่งที่คล้ายคลึงกัน แต่มุ่งให้หมายถึงสิ่งอื่นที่มีความคล้ายคลึงกัน ตามนัย ๔๐ เรียกว่า รุพหีนัย คือ การมีความหมายไม่ตรงกับสภาพที่เป็นจริง

๒. ทำให้เข้าใจเหตุการณ์ของเรื่องราวในสมัยก่อนพุทธกาลและพุทธกาลได้ชัดเจน เช่น เรื่องราวของตัวละครในชาดกต่างๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร

ใครพูดกับใคร และประชุมชาดกว่าใครมาเกิด เป็นใครในชาติสุดท้าย แม้ปราศผู้ตะวันตกก็เชื่อว่า อรรถกถาของพระพุทธโฆสจารย์เป็นการปริวรรต มาจากภาษาสิงหล เพราะท่านผู้แต่งไม่อาจรู้ประวัติ ความเป็นมาที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ในชาดกได้ด้วย ตนเอง

๓. การตัดสินความถูกต้องตามหลักวินัย

ในคัมภีร์อรรถกถาได้กล่าวถึงความเห็นของ พระมหาสุมนเถระและพระมหาปทุมเถระ เป็นต้น แม้ท่านจะมีได้ตัดสินว่ามติของท่านใดสมควรกว่า ก็จัดว่าท่านถือเอามติหลังเป็นหลัก เพราะมติของ คัมภีร์อรรถกถาหรือพระเถระที่กล่าวไว้ภายหลังเป็น หลักสำคัญ ดังข้อความในคัมภีร์สมันตปาสาทิกาวา

**ยถา เจตถ, เอวํ สพพตถ โย โย อฏฺฐกถาวาโท
วา เถรวาโท วา ปจฺฉา วุจฺจติ, โส ปมาณโต ทฏฺฐพฺโพ.**
(วิ.มหา.อ. ๑/๙๒/๓๒๒)

“อนึ่ง ข้อความในที่นี้เป็นฉันท มติของคัมภีร์ อรรถกถาหรือพระเถระที่กล่าวไว้ภายหลัง พึงกำหนด โดยความเป็นของหลักสำคัญ ฉันทันัน”

๔. อธิบายสำนวนทางภาษาที่พบในพระวินัย พิฎก เช่น

พหู เม พทรา ปฏฺยตฺตา.

(วิ.มหา. ๒/๒๒๑/๒๒๑)

“ข้าพระพุทธเจ้าจัดเตรียมผลพุทราไว้มากมาย”

คำว่า **พทรา** (ผลพุทรา) ในประโยคข้างต้น แม้จะกล่าวถึงประธานคือพุทรา ก็ยังหมายรวมถึง ของควรเคี้ยวและของควรบริโภคนั้นๆ จึงเป็น ประธานนัย คือ การระบุถึงสิ่งที่เป็นประธาน แต่ยังไม่ หมายรวมถึงสิ่งอื่นๆ อีกด้วย ดังคำว่า **ราชา อาคจฺจติ** (พระราชาราชเสด็จมา) ซึ่งยังหมายรวมถึงพระมหาลี พระโอรส พระประยูรญาติ มหาดเล็ก และองครักษ์ เป็นต้นอีกด้วย

ดังข้อความว่า

พทรา ปฏฺยตฺตาติ อุปจาวรเสน วทติ.

(วิ.มหา.อ. ๒/๒๒๑/๓๕๒)

“กุลบุตรกล่าวว่า **พทรา ปฏฺยตฺตา** (เตรียม ผลพุทราไว้) โดยความเป็นสำนวน”

สรุปความว่า คัมภีร์อรรถกถาต่างๆ ที่ พระพุทธโฆสจารย์ เป็นต้น รจนา เป็นข้อความที่ ท่านปริวรรตจากคัมภีร์มหาอรรถกถาที่ก่อปรด้วย ปกิณกเทศนาของพระพุทธเจ้า กับคำอธิบายของ พระสาวก คัมภีร์อรรถกถาใหม่นี้เรียกว่า สังคหัญญุกถา จัดเป็นวรรณกรรมประเภทร้อยแก้ว แต่ก็มีร้อยกรอง ผสมอยู่บ้าง

นอกจากนี้ ยังมีคัมภีร์อรรถกถาอีกประเภทหนึ่ง ที่แต่งย่อความพระไตรปิฎกกับสังคหัญญุกถา ท่านเรียกว่าอรรถกถาสังเขป เป็นร้อยแก้วบ้าง ร้อยกรองบ้าง หรือทั้งสองอย่างผสมกัน ส่วนใหญ่ สังคหัญญุกถากับอรรถกถาสังเขปจะมีคัมภีร์ฎีกา อธิบายความ สังคหัญญุกถาทั้งหมด ๒๕ คัมภีร์ ส่วนอรรถกถาสังเขปมี ๑๓ คัมภีร์ ดังนี้

สังคหัญญุกถา ๒๕ คัมภีร์ ประกอบด้วย

คัมภีร์อรรถกถาที่พระพุทธโฆสจารย์รจนา

มี ๑๒ ฉบับ คือ

๑. สมันตปาสาทิกา

อธิบายพระวินัยปิฎก

๒. สุมังคลวลาสินี
อธิบายพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย
๓. ปปัญจสุทนี
อธิบายพระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย
๔. สารัตถปกาสินี
อธิบายพระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย
๕. มโนรลปุรณี
อธิบายพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย
๖. อรรถกถาขุททกปาฐะ
อธิบายพระสุตตันตปิฎก ขุททกปาฐะ
๗. อรรถกถาธรรมบท
อธิบายพระสุตตันตปิฎก ธรรมบท
๘. อรรถกถาสุตตนิบาต
อธิบายพระสุตตันตปิฎก สุตตนิบาต
๙. อรรถกถาชาดก
อธิบายพระสุตตันตปิฎก ชาดก
๑๐. อัญญาสาลินี
อธิบายพระอภิธรรมปิฎก ฉัมมสังคณี
๑๑. สัมโมหวิโนทนี
อธิบายพระอภิธรรมปิฎก วิภังค์

๑๒. ปัญจปกรณ์

อธิบายพระอภิธรรมปิฎก ๕ ปกรณ์ที่เหลือ
คัมภีร์อรรถกถาที่พระพุทธทศตเถระรจนา
มี ๑ ฉบับ คือ

๑. อรรถกถาพุทธวงศ์
อธิบายพระสุตตันตปิฎก พุทธวงศ์
คัมภีร์อรรถกถาที่พระธรรมบาลเถระรจนา
มี ๘ ฉบับ คือ

๑. อรรถกถาอุทาน
อธิบายพระสุตตันตปิฎก อุทาน
๒. อรรถกถาอิติวุตตกะ
อธิบายพระสุตตันตปิฎก อิติวุตตกะ
๓. อรรถกถาวิมานวัตถุ
อธิบายพระสุตตันตปิฎก วิมานวัตถุ

๔. อรรถกถาเปตวัตถุ
อธิบายพระสุตตันตปิฎก เปตวัตถุ
๕. อรรถกถาเถรคาถา
อธิบายพระสุตตันตปิฎก เถรคาถา

๖. อรรถกถาเถรีคาถา
อธิบายพระสุตตันตปิฎก เถรีคาถา

๗. อรรถกถาจริยาปิฎก
อธิบายพระสุตตันตปิฎก จริยาปิฎก

๘. อรรถกถาเนตติปกรณ์
อธิบายพระสุตตันตปิฎก เนตติปกรณ์
คัมภีร์อรรถกถาที่พระมหานามะรจนา

มี ๑ ฉบับ คือ

๑. อรรถกถาปฏิสัมภิทามรรค
อธิบายพระสุตตันตปิฎก ปฏิสัมภิทามรรค
คัมภีร์อรรถกถาที่พระอุปเสนะรจนา

มี ๒ ฉบับ คือ

๑. อรรถกถามหานิทเทศ
อธิบายพระสุตตันตปิฎก มหานิทเทศ
๒. อรรถกถาจุฬนิทเทศ

อธิบายพระสุตตันตปิฎก จุฬนิตเทส

คัมภีร์อรรถกถาที่พระเถระไม่ปรากฏนามรจนา

มี ๑ ฉบับ คือ อรรถกถาอปทาน

อธิบายพระสุตตันตปิฎก อปทาน

อรรถกถาสังเขป ๑๓ คัมภีร์

อรรถกถาสังเขป แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. หมวดพระวินัย

- กังขาวิตรณีย์ ประมวลความในภิกขุปาติโมกข์ กับภิกขุณีปาติโมกข์ พระพุทธโฆสจารย์รจนาเป็นร้อยกรอง

- วินัยสังคหะ ประมวลความในพระวินัยปิฎก กับอรรถกถา พระสารีบุตรเถระรจนาเป็นร้อยกรอง ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖

- ขุททลิกขา ประมวลความในพระวินัยปิฎก พระธัมมสิริเถระรจนาเป็นร้อยกรองผสมร้อยแก้ว มีคาถา ๕๑๒ บท

- มุลลิกขา ประมวลความที่เกี่ยวกับวินัยเหมือน ขุททลิกขาแต่ย่อกว่า พระเถระไม่ปรากฏนามรจนาเป็นร้อยกรองผสมร้อยแก้ว มีคาถา ๑๑๒ บท

- วินัยวินิจฉัย ประมวลความในคัมภีร์อุกโกโตวิงศ์ กับคัมภีร์ชั้นธกะพร้อมด้วยอรรถกถา พระพุทธทศเถระรจนาเป็นร้อยกรอง มีคาถา ๓,๑๕๓ บท

- อุตตรวินิจฉัย ประมวลความในคัมภีร์บริวารพร้อมด้วยอรรถกถา พระพุทธทศเถระรจนาเป็นร้อยกรอง มีคาถา ๓๑๐ บท

๒. หมวดพระสูตร

- วิสุทธีมรรค ประมวลความเรื่องไตรสิกขาในนิกาย ๕ พระพุทธโฆสจารย์รจนาเป็นร้อยกรองผสมร้อยกรอง

๓. หมวดพระอภิธรรม

- อภิธัมมัตถสังคหะ ประมวลความในพระอภิธรรมปิฎก พระอนุรุทธาจารย์รจนาเป็นร้อยกรองผสมร้อยกรอง

- อภิธัมมมาตาร ประมวลความในพระอภิธรรมปิฎกและอรรถกถา พระพุทธทศเถระรจนาเป็นร้อยกรองผสมร้อยแก้ว

คัมภีร์อรรถกถาของพระสูตรและพระอภิธรรม แต่งโดยอาศัยมหาอรรถกถาเท่านั้น แต่อรรถกถาของพระวินัยยังอาศัยคัมภีร์อธิบายพระวินัยที่แต่งโดยพระเถระอินเดียและสิงหล คัมภีร์เหล่านั้นก็เป็นอรรถกถาเช่นกัน เท่าที่ปรากฏชื่อโดยตรงในคัมภีร์อรรถกถาและฎีกาพระวินัยมี ๗ ฉบับ ดังนี้

๑) มหาปัจจรี อรรถกถาที่แต่งบนแพ (คำว่า มหา เป็นคุณศัพท์ที่ใช้หน้าหน้าบุคคลหรือสิ่งที่ควรยกย่อง คำว่า ปัจจรี แปลว่า แพ)

๒) จุฬปัจจรี อรรถกถาย่อความมหาปัจจรี

๓) กุรุนที อรรถกถาที่แต่ง ณ กุรุนทีวัลลิวหาร

๔) สังเขปะ สันนิษฐานว่า เป็นอรรถกถาย่อความมหาอรรถกถาและมหาปัจจรีเป็นต้น บางท่านกล่าวว่าอรรถกถานี้ก็คือจุฬปัจจรีที่ย่อความจากมหาปัจจรี นั่นเอง

๕) อันธกะ อรรถกถาที่แต่งด้วยภาษาเตลुकู ในแคว้นอันธกะ

๖) อริยะ อรรถกถาที่แต่งด้วยภาษาอารยัน

๗) ปันนวาระ ชื่อนี้มีพบในวชิรพุทธฎีกาเท่านั้น ความหมายของชื่อไม่ชัดเจน ทั้งคัมภีร์ก็สาบสูญ จึงไม่อาจรู้ว่าคัมภีร์นี้มีลักษณะอย่างไร

ในคัมภีร์อรรถกถาเหล่านี้ ชื่อคัมภีร์มหาปัจจรี กุรุนที อันธกะ และสังเขปะ พบบ่อยครั้งในอรรถกถาพระวินัยของพระพุทธโฆสจารย์ และในฎีกาพระวินัยคือสารัตถทีปนีกับวิมตติวินทนี (สารตถ.ฎีกา ๑/๒๕ วิมตติ.ฎีกา ๑/๒๗) ส่วนชื่อคัมภีร์จุฬปัจจรี อริยะ และปันนวาระ มีพบในฎีกาพระวินัยคือคัมภีร์วชิรพุทธฎีกาเท่านั้น (วชิร.ฎีกา ๒๓)

คำอธิบาย รสรส ศัพท์

ปาฬิปาโมกข์

คำว่า รสรส มีคำแปลในสังฆทานุกรมพระไตรปิฎก บาลี-พม่า (เล่ม ๑๗ หน้า ๕๑๘) ๒ ประการ คือ

๑. **รสอันเลิศ** คือ แงงที่มีรสเลิศกว่าแกงถั่วเขียว และแกงถั่วราชมาส (วินยนิสสัย ฉบับขะยาจี) หรือ รสที่เป็นของเหลว (วินยอรรถถานิสสัย ฉบับขะเวอุมิน)

๒. ความพอใจในสารมณ

ความหมายว่า รสอันเลิศ มีหลักฐานในคัมภีร์ ปาจิตยาทีโยชนา (ข้อ ๖๐๔ หน้า ๑๓๔) ว่า

ต สัพพ รसान รโส รสรโสติ กตวา รสรโสติ วุจจติ.

“กับข้าวทั้งหมดนั้นเรียกว่า รสรสะ โดยกระทำ รูปวิเคราะห์ว่า รसान รโส รสรโส (รสแห่งรสทั้งหลาย ชื่อว่า รสรสะ)” [ฉฐฐิตตปุริสสมาส]

ตามคำแปลแรกว่า **รสอันเลิศ** คำว่า รสรส แปลตามศัพท์ว่า รสแห่งรส ซึ่งมีความหมายว่า รสอันเลิศนั่นเอง ดังคำว่า เทวเทว (เทพแห่งเทพทั้งหลาย) คือ เทพผู้ยิ่งใหญ่

ส่วนตามคำแปลต่อมาว่า รสที่เป็นของเหลว มาจาก รส (ของเหลว) + รส (รส) คำนี้มีรูปวิเคราะห์กรรมธารยสมาสว่า รโส จ โส รโส จาติ รสรโส (รสที่เป็นของเหลว ชื่อว่า รสรสะ)

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า คำว่า รสรส ควรแปลว่า น้ำแกงที่มีรสดี, น้ำแกงรสอร่อย โดยมาจาก รส (รสดี) + รส (น้ำแกง) ตามคำแปลนี้คำว่า รสรส มีรูปวิเคราะห์ว่า รโส อสส อตถิติ รโส (สิ่งที่มีรส ชื่อว่า รสะ), รโส จ โส รโส จาติ รสรโส (น้ำแกงที่มีรส ชื่อว่า รสรสะ) ในบททั้งสองนี้ คำแรกว่า รส แปลตามศัพท์ว่า “สิ่งที่มีรส, มีรสดี” มาจาก รส ศัพท์ + ณ ปัจจัยในอัสสัดถิตตธิต ส่วนคำหลังว่า รส ใช้ในความหมายว่า ของเหลว (ทรว) ตามที่คัมภีร์อภิธานปิฎก (กัณท์ที่ ๓ คธา ๘๐๔) แสดงความหมายของ **รส ศัพท์ ๙** อย่าง คือ ของเหลว (ทรว), ความประพุดิ (อาจารย์), ความเพียร (วีริย), รสหวานเป็นต้น ๖ อย่าง (มธุราทิ), พรอท (ปารท), รสรักเป็นต้น ๔ อย่าง (สิงคาราทิ), ธาตุประเภทหนึ่งในธาตุ ๗ อย่าง, รสธาตุ (ธาตุเภท), หน้าที่ (กิจจ) และความ

บริบูรณ์ (สมปตติ)

เหตุที่ผู้เขียนแปลคำนี้ว่า น้ำแกงที่มีรสดี ก็เพราะว่าอรรถถาพระวินัยอธิบายว่า

รสรเสติ เอตถ จเปตวา เทว สุปเอ อวเสธานี โอลโณสีสากสุเปยยมจจรมสมรสราทีนิ รสรสาติ เวทิตพพานิ. ต รสรส พหุมปี คณหุตสส อนาปตติ. (วิ.มท.อ. ๑/๖๐๔/๔๕๑)

“ในคำว่า รสรเส (ในน้ำแกงที่มีรสดี) นี้ กับข้าวที่ทำจากนมวัว (โอลโณสี), เครื่องแกงคือผัก (สากสุเปยย), น้ำแกงปลา (มจจรส) และน้ำแกงเนื้อ (มัสรส) เป็นต้น ที่เหลือเว้นแกง ๒ ชนิด คือ แกงถั่วเขียว และแกงถั่วราชมาส ที่ใช้มือหยิบได้ พึงทราบว่าเป็นน้ำแกงที่มีรสดี ภิกษุผู้รับน้ำแกงที่มีรสดีจำนวนมากก็ไม่ต้องอาบัติ”

รส ศัพท์ ในคำว่า **มจจรมสมรส** (น้ำแกงปลา, น้ำแกงเนื้อ) มีความหมายว่า น้ำแกง, ซุป โดย รส ศัพท์ที่ใช้ในความหมายว่า ของเหลว (ทรว) ดังคำว่า อมพรส (น้ำมะม่วง), ผลรส (น้ำผลไม้) เป็นต้น

มีข้อสังเกตว่า กับข้าวที่เรียกว่า รสรส แบ่งออกเป็น ๔ ชนิด คือ กับข้าวที่ทำจากนมวัว (โอลโณสี), เครื่องแกงคือผัก (สากสุเปยย), น้ำแกงปลา (มจจรส) และน้ำแกงเนื้อ (มัสรส) ผู้เขียนจึงเข้าใจว่า คำว่า รสรส ควรแปลว่า น้ำแกงที่มีรสดี เพราะพบคำว่า มจจรส (น้ำแกงปลา) และ มัสรส (น้ำแกงเนื้อ) ในเรื่องนี้ นอกจากนั้น กับข้าวอื่นที่ไม่ใช่ น้ำแกงก็นับรวมเข้าในคำว่า รสรส โดยเอกเทศอุปจาระ คือ การกล่าวถึงบางส่วน แต่มุ่งให้หมายถึงกลุ่ม ดังคำว่า กตต กุณชติ (บริโภคข้าว) คำว่า กตต แม้จะกล่าวถึงข้าว แต่เจตนาหมายรวมกับข้าวที่เป็นกลุ่มอีกด้วย

สรุปความว่า ผู้เขียนเห็นว่า คำว่า รสรส ในเรื่องนี้ควรแปลว่า น้ำแกงที่มีรสดี, น้ำแกงรสอร่อย จัดว่าเป็นอัตตโนมติ (ความเห็นส่วนตัว) ที่คิดตามหลักภาษา ขอฝากให้ผู้รู้พิจารณาความถูกต้องต่อไป

อตตโนมติ กิณจาปี กถิตา สัพพทพพลา
ตถาปี นยมาทาย กถิตตตา อโกปิยา.

(นิตติ.ปท. ๔๒)

“แม้จะกล่าวว่า อัตตโนมติมีกำลังน้อยกว่าความเห็นทั้งปวงถึงอย่างนั้น ก็เป็นสิ่งที่มั่นคงไม่หวั่นไหว เพราะกล่าวไว้โดยอาศัยวิธีอันเหมาะสม”

ประเพณีธรรมแห่งมาลี

ตอนที่ ๓

ปาฬิปาโมกข์

มหัพภย์ สุพิภจฉน์ ภุณัน ะทุทสมภว

มจจจินตา จ ทุชชานา มา ปมาทตล มาริสา.

“ะทุทสมภวมกภทภย ใจคนยากแท้หยังถึง สหายทั้งหลาย โปรตถนอมตัว”

คาลาข้างต้นมีคำแปลตามศัพท์ว่า

ภุณัน อ.โลก ะทุทสมภว อันมีในการต่อสู้อุฬมหัพภย์ เป็นสิ่งมีภัยมาก สุพิภจฉน์ เป็นสิ่งถูกรังเกียจยิ่ง (โหด ย่อมเป็น) ๆ จ อนึ่ง มจจจินตา อ.ความคิดของมนุษย์ ทุชชานา เป็นสิ่งถูกรู้ได้ยาก (โหด ย่อมเป็น) ๆ มาริสา เนอะสหาย ท. (ตุเมเห อ.ท่าน ท.) ปมาทา เป็นผู้ประมาท มา อตถลจงอย่าเป็น ๆ

คำอธิบายโดยย่อ

๑. คำว่า มหัพภย มาจาก มหนต ศัพท์ + ภย ศัพท์ แปลง มหนต เป็น มหา ซ้อน พ เป็น พภ แล้วรัสสะ อา ใน หา เป็น อ จึงได้รูปว่า มหัพภย คำนี้มีรูปวิเคราะห์ว่า

- มหนต ภย อสสาติ มหัพภย์ = สิ่งที่มีภัยมาก

ชื่อว่า มหัพภยะ (ฉฐฐีพพพิหิสมาส)

๒. คำว่า สุพิภจฉ มาจาก สุ บทหน้า + พธ ธาตุ + ฉ ปัจจัย + อ ปัจจัยในกรรมสาธนะ แปลงธ เป็น ภ, แปลง อ ใน พ เป็น อี แล้วซ้อน จ เป็นจฉ คำนี้มีรูปวิเคราะห์ว่า

- สฎฐ พภจฉยเตติ สุพิภจฉน์ = สิ่งถูกรังเกียจยิ่ง ชื่อว่า สุพิภจฉ

๓. คำว่า มจจจินตา มีรูปวิเคราะห์ว่า

- มจจจัน จินตา มจจจินตา = ความคิดของมนุษย์ ชื่อว่า มจจจินตา (ฉฐฐีตปุริสสมาส)

๔. คำว่า ทุชชานา มาจาก ทุ (ยาก) + ชานา (ถูกรู้) มีรูปวิเคราะห์ว่า

- ทฎฐ ฉายเตติ ทุชชานา = สิ่งถูกรู้ได้ยาก ชื่อว่า ทุชชานา (ทุ บทหน้า + ฉา ธาตุ <อว โพรเน = ฐ> + นา ปัจจัย + ช ปัจจัยในกรรมสาธนะ)

๕. คำว่า ปมาทตล ตตบทเป็น ปมาทา + อตถล (เมื่อประกอบด้วย มา นิบาต ให้ลงวิภัตติอาชยต

๓ หมวด คือ ปัญจมี หิยัตตนิ หรืออชชตนิ)

๖. คำว่า **ปมาท** มาจาก **ป** บทหน้า + **มท** ธาตุ (อุมมาเท = บ้า) + **ณ** ปัจจัยในกัตตุสาธนะ มีรูปวิเคราะห์ว่า

- **ปมชชนตติ ปมาทา** = ผู้ประมาท ชื่อว่า ปมาทะ (กัตตุสาธนะ)

ส่วนใหญ่ความหมายว่า “ผู้ประมาท” ในภาษาบาลีมักใช้เป็น **ปมตต** (**ป** บทหน้า + **มท** ธาตุ + **ต** ปัจจัยในกัตตุสาธนะ อดีตกาล) ส่วนความหมายว่า “ความประมาท” มักใช้เป็น **ปมาท** โดยลง **ณ** ปัจจัยในภาวสาธนะ เช่น **ปมาโท มจฺจุโน ปทฺ** (ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย) แต่ในที่บางแห่งอาจประกอบใช้ **ปมาท** ศัพท์ ในกัตตุสาธนะได้บ้าง ตามข้อความในสัลเลขสูตรว่า

ฌายถ จฺนท. มา ปมาทตถ. มา ปจฺฉาวิปฏิสาริโน อหฺวตถ. (ม.ม. ๑๒/๘๘/๕๗)

“จฺนทะ พวกเธอจงเพ่งพินิจ อย่าประมาท อย่าเดือดร้อนใจในภายหลัง”

๗. คำว่า **มาริส** (สหาย) โดยทั่วไปมักใช้เป็นคำทักทายของเทวดาที่ทักทายกันหรือใช้ทักทายมนุษย์ แต่ในที่บางแห่งก็เป็นคำทักทายของมนุษย์ด้วยกันบ้าง คำนี้มีคำแปลตามศัพท์ ๓ ประการ คือ

ก. ท่านผู้เช่นกันกับด้วยเรา = **มยฺ วิย ทิสสนตติ มาริสา** (อมท ศัพท์ + **ทิส** ธาตุ <เพกฺขเน = ดู> + **กวิ** ปัจจัยในกรรมสาธนะ) แปลง **อมท** เป็น **ม**,

ทีฆะ อ ใน **ม** เป็น **อา**, แปลง **ท** ของ **ทิส** ธาตุเป็น **ร** และลบ **กวิ** ปัจจัย (รูป. ๗/๕๘๘)

ข. ผู้อดทนต่อทุกข์, ผู้นिरทุกข์ = **ทุกขํ มริเสนตติ มาริสา** (**มริส** ธาตุ <ตติกฺขาเย = อดทน> + **ณ** ปัจจัยในกัตตุสาธนะ (นิตฺ.ธาตฺ. ๔๖๓)

ค. ผู้กำจัดโทษ, ผู้นिरโทษ = **ปาเปโรคาทอนตเถ มริสนตติ อภิภวนตติ มาริสา** (**มริส** ธาตุ <อภิภวน = กำจัด, ครอบงำ> + **ณ** ปัจจัยในกัตตุสาธนะ (ส.ส.ฎีกา ๑/๑/๔๗)

ตั้งข้อความว่า

มาริสาติ ปิยวจนเมตํ, นิททุกฺขาติ วุตตํ โหติ.
(ขุ.สุ.อ. ๒/๘๒๑/๓๗๒)

“คำว่า **มาริสา** นี้เป็นคำกล่าวด้วยความรักสนิทสนม ความหมายว่า ผู้นिरทุกข์”

นตเถว สตฺตฺ โย นิจฺโจ นิจฺจํ คุณฺมตฺตํ คุโณ จ ชายเต ตาว ตกฺกโร ปจฺฉิโม ปน.

“ไม่มีศัตรูถาวร มีแต่ผลประโยชน์ถาวร ผลประโยชน์มาก่อน คนทำประโยชน์มาทีหลัง”

คาถาข้างต้นมีคำแปลตามศัพท์ว่า

โย สตฺตฺ อ.ศัตรูใด **นิจฺโจ** เป็นสิ่งถาวร (โหติ ย่อมเป็น) ๆ (โส สตฺตฺ อ.ศัตรูนั้น) **นตฺถิ เอว** ย่อมไม่มีนั้นเทียว ๆ **คุณฺมตฺตํ** อ.ผลประโยชน์เท่านั้น **นิจฺจํ** เอว เป็นสิ่งแน่นอน นั้นเทียว (โหติ ย่อมเป็น) ๆ **จ** อนึ่ง **คุโณ** อ.ผลประโยชน์ **ชายเต** ย่อมเกิดขึ้น **ตาว** ก่อน ๆ **ปน** แต่ว่า **ตกฺกโร** อ.ผู้กระทำซึ่งผลประโยชน์นั้น **ปจฺฉิโม** เป็นผู้มิในภายหลัง (โหติ ย่อมเป็น) ๆ

คำอธิบายโดยย่อ

๑. คำว่า **คุณฺมตฺต** มีรูปวิเคราะห์ว่า

- **คุโณ เอว คุณฺมตฺตํ** = ผลประโยชน์เท่านั้น ชื่อว่า **คุณฺมตฺตะ** (อวธารณบุพพทกรรมธารยสมาส)

- **คุณมตต์ เอว คุณมตตกั** = ผลประโยชน์
เท่ากันนั้นแหละ ชื่อว่า **คุณมตตกะ (คุณมตต
ศัพท + ก ปัจจัยในสกัตถตัทธิต)**

อภิธาน์ปทีปิกากล่าวว่า **มตต** ศัพทเป็น
นปุงสกลิงค์ มีอรรถ ๒ อย่าง คือ **มตต** (เล็กน้อย)
และอวธารณ (ห้าม) ในที่นี้อรรถว่า อวธารณ
ท่านจึงใช้ **เอว** ศัพทมาแทน **มตต** ศัพทในรูป
วิเคราะห์

รูปวิเคราะห์ของ **คุณมตต** นี้ถือว่าเป็นรูปพิเศษ
ไปจากอวธารณบุพบทกรรมธารยสมาสทั่วไป
เพราะประกอบใช้ **เอว** ศัพทมาแสดงอรรถของ
มตต ศัพทที่มีอรรถว่า **อวธารณ** (ตัดสิน, ห้าม
อรรถอื่น) ข้อนี้คล้ายกับศัพท์ภาววุตติกรรมธารย-
สมาส (กรรมธารยสมาสที่เป็นไปในอรรถของบท
หน้าที่ประกอบรวมนั้น) ซึ่งใช้ **เอว** ศัพทแสดง
อรรถของบทหลัง เช่น

สุตต เอว สุตตโนโต = สุตตรนั้นแหละ ชื่อว่า
สุตตันตะ (สุตต ศัพท + อนต ศัพท)

กम्म เอว กम्मโนโต = กรรมนั้นแหละ ชื่อว่า
กัมมันตะ (กम्म ศัพท + อนต ศัพท)

รูปวิเคราะห์ของบทที่ลงท้ายด้วย **มตต ศัพท**
และศัพท์ภาววุตติกรรมธารยสมาส พบในคัมภีร์
มณีสารมัญชสาฎีกา

คำว่า **ดาว** เป็นนิบาตที่มีอรรถว่า ปฐม (ก่อน)
ในวรรณกรรมบาลี ดาว ศัพทใช้ในความหมาย
๔ ประการ ดังข้อความว่า

**ปฐมตเถ กมตเถ จ วตตพพนตรเปกฺขน
อนฺยุณาเต เตสุวตเถสุ ดาวสทโท ปวตตติ.**

(มณ.มณฺชสาฎีกา ๑/๒๖)

“**ดาว** ศัพทย่อมเป็นไปในอรรถเหล่านั้น คือ
เบื้องต้น ลำดับ มองหาเนื้อความอื่นที่ควรกล่าว
และอนุญาต”

คำว่า **ตกฺกร** มีรูปวิเคราะห์ว่า

- **ต กโรตติ ตกฺกร** = ผู้กระทำผลประโยชน์นั้น
ชื่อว่า ตกฺกระ (ต บทหน้า + กร ธาตุ <กรณ
= กระทำ> + อ ปัจจัยในกัตตุสาธนะ)

คำว่า **ปจฺฉิม** มีรูปวิเคราะห์ว่า

- **ปจฺฉา ภาโว ปจฺฉิม** = ผู้มีในภายหลัง ชื่อว่า
ปจฺฉิมะ (ปจฺฉา ศัพท + อิม ปัจจัยใน ภาว ตัทธิต)

สนทนากาชาบาลี ตอนที่ ๑๕

นายธรรมดา

โภโกโต ปาหิมามกา. ท่านมิตรรักแฟนบาลีทุกท่าน
 อถ วิรุทธวจนานิ วุจจนเต. ในช่วงเวลา
 ต่อไปนี้ ข้าพเจ้าจักนำเสนอคำตรงกันข้าม

๑. **อุปริ** ด้านบน VS **เหตุจา** ด้านล่าง
 ทั้งสองคำนี้ ต่างก็เป็นนิปาท (นิปาท คำศัพท์
 ที่ไม่กล่าวทััพพะและไม่เปลี่ยนรูป) มีความ
 หมายตรงกันข้าม

อุ. อหฺ **อุปริ** ติฏฐามิ. ผมยืนอยู่ด้านบน,
 ตวฺ **เหตุจา** ติฏฐาสิ. คุณยืนอยู่ด้านล่าง

๒. **ปุจฺฉา** คำถาม VS **วิสซุชฺชนา** คำตอบ
 อุ. ชานาสี นุ ตวฺ มม **ปุจฺฉ**. คุณเข้าใจคำถาม
 ของผมไหม?, อตถิ นุ เต **วิสซุชฺชนา**. คุณมี
 คำตอบไหม?

๓. **สทา** ทุกเมื่อ VS **เนว** ไม่เคย
 อุ. โส **สทา** พุทฺธํ อนุสฺสเรติ. เขาระลึกถึง
 พระพุทธเจ้าเสมอ, **เนว** หํ เอวํ จินฺตยิ.
 ฉันไม่เคยคิดเช่นนี้มาก่อน

๔. **อาโรหติ** ขึ้น VS **โอโรหติ** ลง
 อุ. ททโร ปพฺพตฺ อ**าโรห**ติ. เด็กหนุ่ม
 ขึ้นภูเขา, ทารโก รุกฺขา **โอโรห**ติ. เด็กชาย
 ลงจากต้นไม้

๕. **สมปฏิจฺจติ** ยอมรับ VS **นิเสเธติ** ปฏิเสธ
 อุ. อิมํ **สมปฏิจฺจ**ติวา อภิปรโมทามิ. ผมยินดี
 รับข้อเสนอนี้,
 อิมสฺมี ปกรณ อิมํ **นิเสเธ**มิ. ในสถานการณ์
 เช่นนี้ ฉันจำเป็นต้องปฏิเสธ

๖. **อสุสฺสาโท** ความยินดี VS **อาทินโว** โทษ
 อุ. **อสุสฺสาทา**นุสฺสึ วิหเรติ. ผู้มีปกติเห็นงาม
 ว่า เป็นสิ่งที่น่ายินดี, **อาทิน**วานุสฺสึ วิหเรติ.
 ผู้มีปกติเห็นงามว่า เป็นสิ่งที่มิโทษ

๗. **นิทฺทายติ** หลับ VS **ชาโครติ** ตื่น
 คำสองคำนี้ ใช้เป็นคำนาม ดังนี้ว่า
 นิทฺทายติ = นิทฺทา, ชาโครติ = ชาครน,
 ชาโคร.

อุ. ทารโก ทานี **นิทุทายติ**. ฉันคิดว่า
เด็กนอนหลับแล้วตอนนี้, อิทานาห์ **ชาคโรมิ**.
ตอนนี้ ฉันตื่นแล้ว

๘. **ยุษมติ** การจู่โจม VS **อารกษติ** การป้องกัน
อุ. สตุตุ ปาโตว **ยุษมติ**. ศัตรุ จู่โจม
แต่เข้าตุรุ, โยโธ ตั ยถาสตุติ **อารกษติ**. ทหาร
ป้องกัน การโจมตีนั้น อย่างสุดความสามารถ

๙. **อภิรุโป** หล่อ, สวยงาม VS **วีรุโป** ชี้เหร่
อุ. **อภิรุปา** กณณ ภา ปสสนตพพิ ทสสนินียา
โหนติ. เด็กสาวผู้เลอโฉม ย่อมเป็นที่ต้องตา
ต้องใจของผู้พบเห็น

วีรุโป นาม อภิรุโปปี ภาวิตุ สกโกติ. คนที่มี
รูปร่างชี้เหร่ อาจกลายเป็นคนรูปร่างงามบ้าง
ก็ได้

๑๐. **อารกติ** เริ่มต้น VS **สิขมติ** เสร็จ

อุ. โส เทวสิกั ปุพพณหสมเย ฉคฆฎิกายั กम्म
กาตุ **อารกติ**. เขาเริ่มทำงานตอนหกโมงเช้า
ทุกวัน

ยथा तुณ्ह์ อุปปรिक्षา **สิขมติ**, ตथा คพภโต
นิกขมติ. เมื่อคุณสอบเสร็จ กรุณาออกจาก
ห้องสอบ W

เรียนเชิญ

วารสารโพธิยาลัยขอเรียนเชิญท่านผู้อ่าน
และผู้สนใจในการเขียนบทความ หรือกวีนิพนธ์
ธรรมดา ส่งบทความที่ท่านเขียนขึ้นเอง มาให้
กองบรรณาธิการพิจารณาคัดเลือก เพื่อให้ได้รับ
การตีพิมพ์ต่อไป ทั้งนี้เป็นการแสวงหาเพชรเม็ดใหม่
มาประดับวงการหนังสือธรรมะในยุคสมัย
ของเรา ซึ่งนักเขียนระดับคุณภาพหายากขึ้น
ทุกที นับเป็นเรื่องน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง วารสาร
โพธิยาลัยในฐานะที่เป็นสื่อที่มีเป้าหมายชัดเจน
ในการทำนุบำรุง รักษา ต่อยอายุ พระพุทธศาสนา
และรักษาคุณค่าอันงดงามในความเป็นไทย มีความ
ตระหนักว่า เราควรเสาะหาบุคคลรุ่นใหม่มาร
ทำหน้าที่อันมีความสำคัญยิ่งนี้

หากท่านสนใจ กรุณาส่งบทความ หรือกวี
นิพนธ์ของท่าน กรณีเป็นบทความ ควรมีความยาว
ประมาณ ๑ - ๔ หน้ากระดาษ A4 ขนาด
ตัวอักษรประมาณ ๑๖ - ๑๘ พอยต์ กรณีเป็นบท
กวี หรือกวีนิพนธ์ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ความ
ยาว ๕ - ๑๒ บท อาจสั้นหรือยาวสามารถยืดหยุ่นได้
โดยส่งบทความหรือกวีนิพนธ์ของท่านมาที่
**พระครูประคุณสรกิจ email : pk.krun21@
gmail.com** หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมที่
email ดังกล่าวได้เช่นกัน

โปรดอย่าลืงเลที่จะเขียน ที่จะทดลอง เรามี
ผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้คำแนะนำต่างๆ แก่ท่านได้
เพื่อพัฒนาการเขียนต่อไป เริ่มเขียนตั้งแต่วันนี้
วันหน้าท่านอาจเป็นนักเขียนที่ดีได้ ขอเพียงมีความ
พยายามและตั้งใจจริง

ตามรอยสถาปัตยกรรมพระเจ้าอุทุมพร ตอนที่ ๒

สุสานลินซิงกง ความลับที่สงบนิ่งมานานกว่า ๒๕๐ ปี

อรชร ตั้งวงษ์เจริญ

หลังจากที่กรุงศรีอยุธยาเสียกรุงครั้งที่ ๒ พระเจ้าอุทุมพรในเพศบรรพชิต และพระบรมวงศานุวงศ์กว่า ๒ พันคน พร้อมชาวอยุธยาอีก ๒ แสนคน ถูกแม่ทัพเนเมียวสีหบดีกวาดต้อนไปพม่า บันทึกทางประวัติศาสตร์ไทยช่วงนี้กล่าวแต่การกู้กรุงศรีอยุธยาของพระเจ้าตาก และการสร้างเมืองใหม่แห่งราชวงศ์จักรี บันทึกเกี่ยวกับชีวิตและการเดินทางของพระเจ้าอุทุมพร และเชลยที่ถูกกวาดต้อนไป ไม่ปรากฏหลักฐานแต่อย่างใด พงศาวดารฉบับราชวงศ์คองบองของพม่า (เป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยพระเจ้าอลองพญาจนถึงพระเจ้าธิบอ กษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์) บันทึกไว้ว่า พระเจ้ามังระได้ให้พระเจ้าอุทุมพรในเพศบรรพชิตประทับจำพรรษาที่วัดเยตะพรรณในกรุงอังวะ (เยตะพรรณ

ในภาษาพม่าแปลว่าดอกมะเดื่อ) ต่อมาเมื่อพม่าผลัดแผ่นดิน พระเจ้าปดุงขึ้นครองราชย์ พระองค์ได้ย้ายเมืองหลวงจากอังวะไปมรปุระ และโปรดให้พระเจ้าอุทุมพรเถระตามเสด็จย้ายวัดมาจำพรรษาที่วัดปองเล จวบจนพระองค์มรณภาพในปี พ.ศ. ๒๓๓๙ พงศาวดารคองบองยังบันทึกว่า พระเจ้าปดุงทรงจัดพิธีศพอย่างสมพระเกียรติในฐานะอดีตกษัตริย์ และในฐานะพระมหาเถระชั้นสูง ที่ชาวพม่าและชาวโยเดียให้การยกย่องนับถือ มีการถวายพระเพลิงพระบรมศพและสร้างสถูปบรรจุพระบรมอัฐิในสุสานลินซิงกง (Linsingon) ซึ่งเป็นสุสานสำหรับราชวงศ์ต่างถิ่นที่กษัตริย์พม่ากวาดต้อนมาเมื่อตีเมืองได้

ต่อมาเมื่อพม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๓๘๐ ราชวงศ์กษัตริย์พม่าสิ้นสุตลง

สุสานนี้จึงขาดการทำนุบำรุง ถูกทิ้งร้าง และเริ่มมีศพของบุคคลอื่นๆ เข้ามาปะปน จนเป็นป่าช้าที่รกชัฏ เนื่องจากอยู่ใกล้ทะเลสาบตองตามัน ในยามหน้าน้ำที่น้ำท่วม สุสานก็จะเต็มไปด้วยขยะที่น้ำพัดพามาทับถม ความสวยงามก็เลือนหาย และทรุดโทรมลง เมื่อขาดคนดูแลจึงมีการลอบขุดฐานเจดีย์เพื่อหาของมีค่า ทำให้สูญและเจดีย์ที่รายล้อมพังเสียหาย ทั้งจากฝีมือมนุษย์และจากภัยธรรมชาติ กลายเป็นสุสานที่น่ากลัวมากกว่าเป็นสถานที่น่าเคารพ

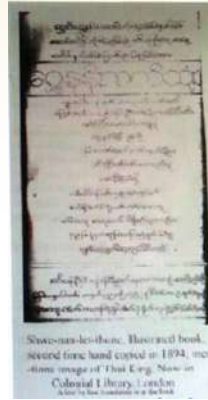
เปิดเผยหลักฐานสำคัญ parabaik

เรื่องราวพระเจ้าอูทุมพรได้ถูกลืมเลือนไปนานหลายร้อยปี จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ นักประวัติศาสตร์ชาวพม่าได้เขียนว่า พบภาพวาดกษัตริย์อยุธยาในสมุดที่พม่าเรียกว่า พาราไบค์ parabaik^๑ ในห้องสมุดประเทศอังกฤษ จึงได้คัดลอกข้อความซึ่งเป็นภาษาพม่า มาเผยแพร่ข้อความนั้นเป็นภาษาอังกฤษ มีความว่า

The third founder of Ratanapura and Lord of the White Elephant, fought and won Ayodaya, together with the King.

^๑ Parabaik (Burmese: ပုရပိုက်; pronounced [pəɹəbaj?]) is a type of paper, made of thick sheets of paper that are blackened, glued and folded together. Along with paper made from bamboo and palm leaves, parabaiks were the main medium for writing and drawing in early modern Burma/Myanmar.

คนพม่าเรียก “เตว้รุงบุซุงประบุด” แปลว่า เอกสารการบันทึกของราชสำนัก มีภาพเขียนประกอบ เมื่อกองทัพอังกฤษยึดพระราชวังมณฑลยี่ได้ ได้นำสมุดบันทึกนี้ไป ปัจจุบันเก็บรักษาที่ British Commonwealth Library ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

The King was brought here. During the reign of his brother, the founder of Amarapura, the King while in monkhood, died at Amarapura. At Linzington cemetery, he was entombed/cremated with great honor entitled to a monarch.

This is the image of Chaofa Ekadath.

พระเจ้าทรงสถาปนารัตนปุระ (อังวะ) ผู้ทรงเป็นพระเจ้าข้างเผือก (หมายถึงพระเจ้ามังระ) ทรงรบชนะอยุธยาพร้อมทั้งกษัตริย์

กษัตริย์ได้ถูกนำมาที่นี่ ระหว่างรัชกาลของพระราชอนุชา (หมายถึงพระเจ้าปดุง) กษัตริย์ซึ่งทรงอยู่ในสมณเพศได้เสด็จสวรรคตที่อมรปุระ พระสรีระของพระองค์ได้รับการถวายพระเพลิงบรรจุพระสรีระ ณ สุสานลินซิงกง อย่างยิ่งใหญ่ สมพระเกียรติ

นี่เป็นภาพของเจ้าฟ้าเอกทัศน์

เนื่องจากในขณะนั้น ยังไม่มีเครื่องถ่ายเอกสาร บันทึกนี้จึงไม่มีภาพปรากฏ

ต่อมาอีก ๑๐๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๓๘ นายแพทย์ทิน หม่อง จี ซึ่งเป็นคนโยเดียสืบเชื้อสายจากชาวโชนละครในราชสำนักอยุธยา ที่บรรพบุรุษถูกกวาดต้อนไปพม่าพร้อมพระเจ้าอูทุมพร ได้อ่านพบข้อความนี้ จึงเกิดความสนใจในการค้นหาสรีระของพระเจ้าอูทุมพร ถึงกับไปตามหาพาราไบค์ (parabaik) ที่ห้องสมุด British Commonwealth Library ในกรุงลอนดอน และขอถ่ายเอกสารมา แต่คุณภาพไม่ดีนัก จากนั้นจึงเขียนเรื่องนี้ลงในนิตยสาร Today ซึ่งเป็นนิตยสารเชิงท่องเที่ยวของพม่า กล่าวว่า กษัตริย์

พระองค์นั้นทรงพระนามว่าพระเจ้าอู่ทุมพร และ
คาดว่าพระบรมอัฐิของพระองค์ จะอยู่ในพระสถูป
ทรงโกศ ในสุสานลินซิงกง (Linsingon) ซึ่งอยู่ที่
อมรปุระ ใกล้สะพานอุเบง

ปรากฏว่าเรื่องที่นายแพทย์ทิน หม่อง จี
เขียนนี้ มี ส.ส. ไทยนำไปอภิปรายในสภาผู้แทน
ราษฎรทำให้ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี
ในขณะนั้น ประสงค์ให้ทางกรมศิลปากร ดำเนินการ
หาข้อเท็จจริง แต่ก็ไม่ปรากฏมีความคืบหน้าใดๆ
ให้ประชาชนทราบ

สุสานลินซิงกง แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ของชาวไทย

เพราะเหตุนี้ เมื่อพม่าเปิดประเทศ โกดซ์ชาวพม่า
จะแนะนำนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ชมสะพาน

สภาพสุสานลินซิงกง ที่รกร้างและเต็มไปด้วยขยะ

อุเบงแล้ว ให้แวะสักการะพระสถูปของกษัตริย์ไทย
ที่สุสานลินซิงกง ทำให้สุสานนี้เป็นที่รู้จักของ
นักท่องเที่ยวชาวไทย ทั้งๆ ที่ยังไม่มีใครทราบ
แน่ชัดว่าเป็นเรื่องจริงหรือไม่

นักท่องเที่ยวชาวไทยท่านหนึ่ง ที่ได้ไปพม่า
ในยุคแรกๆ หลังจากที่พม่าเปิดประเทศคือ
คุณวิจิตร ชินาลัย สถาปนิกที่มีผลงานด้านการ
อนุรักษ์วัด อาคารเก่า จนเป็นที่ยอมรับของวงการ
ได้รับรางวัล **อนุรักษ์ดีเด่นประเภทบุคคล ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖** ของสมาคมสถาปนิกสยามใน
พระบรมราชูปถัมภ์ คุณวิจิตร มีความสนใจที่จะ
ศึกษาสถาปัตยกรรมมอญพม่าในพุกาม และได้มี
โอกาสไปสะพานอุเบง ชมวัดพม่าในเมืองอมรปุระ
และทุกครั้งไปพม่า คุณวิจิตรจะชวนคณะ-
ผู้ร่วมทางไปเยี่ยมชมสุสานลินซิงกงนี้เสมอ จนเกิด
ความคิดที่จะอนุรักษ์พื้นที่นี้และค้นหาความจริง
ของสถูปนี้ว่า เป็นสถูปที่บรรจุพระบรมอัฐิพระเจ้า
อู่ทุมพร กษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาจริงหรือไม่
จึงร่วมกับคณะเพื่อนจัดตั้ง **“โครงการอนุรักษ์-
ฟื้นฟู-ปฏิสังขรณ์ เจดีย์บรรจุอัฐิและอังคารธาตุ
ของพระเจ้าอู่ทุมพร”** ขึ้น

เมื่อดิอิระวดี (The Irrawaddy) สื่อของ
ทางการพม่า ได้เสนอรายงานข่าวในวันที่ ๑๘
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ (18 July 2012) ว่า Siamese
King’s Tomb to be Destroyed สุสานพระบรมศพ
กษัตริย์สยามกำลังจะถูกทำลาย เพราะทางการ
มณฑลเลยต้องการที่ดินผืนนี้ เพื่อพัฒนาให้เป็น
โรงแรมและศูนย์การค้า เพื่อบริการเติบโตของ
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แม้หน่วยงานอนุรักษ์
โบราณสถานของพม่าจะไม่เห็นด้วย แต่ก็ไม่
สามารถยับยั้งโครงการนี้ของรัฐบาลทหารพม่าได้

ในขณะเดียวกัน สื่อมวลชนไทยต่างก็เสนอ
ข่าวนี้ในประเทศไทย ทำให้คุณวิจิตร ชินาลัย

ต้องรีบดำเนินการชะลอการทำลายสุสาน เพื่อขอเข้าไปสำรวจพื้นที่ หาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ก่อน โดยได้รับความช่วยเหลือจากคุณมิกกี้ ฮาร์ท นักวิชาการอิสระชาวพม่า ผู้เป็นทั้งสถาปนิกและนักโบราณคดีที่พูดภาษาไทยได้ เข้าช่วยเจรจากับผู้ว่าการรัฐมณฑลฉะเล่ย์ จนได้รับความยินยอมให้เข้าขุดค้นสุสานในสุสานลินชินกง เพื่อหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ค้นหาสุสานที่บรรจุพระบรมอัฐิของพระเจ้าอู่ทุมพร โดยทางผู้ว่าการรัฐมณฑลฉะเล่ย์ให้เวลาเพียง ๒ เดือนในการทำงานนี้

เมื่อเรื่องนี้เป็นข่าวใหญ่ระดับประเทศ และได้รับความสนใจจากประชาชนชาวไทย ทางกระทรวงการต่างประเทศก็ได้ให้ความร่วมมือส่งเจ้าหน้าที่มาประสานงาน และต่อมากกระทรวงวัฒนธรรมก็ได้ลงนามมอบหมายให้เอกชน คือ สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นผู้ดำเนินการสำรวจขุดค้นสุสาน ด้วยติดขัดว่าทางกระทรวงวัฒนธรรมไม่มีงบประมาณที่จะดำเนินการขุดค้นหาหลักฐานในสุสานที่สุสานนี้ให้เสร็จภายในเวลาที่พม่ากำหนดได้

พบหลักฐานบาตรมรกตและพระบรมอัฐิในสุสาน

เมื่อได้รับการมอบหมายอย่างเป็นทางการ ที่ลงนามโดยปลัดกระทรวงวัฒนธรรม (นายสมชาย เสียงหลาย ในขณะนั้น) ทางทีมงานสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ นำโดย **คุณวิจิตร ชินาลัย** ผู้อำนวยการโครงการขุดค้นพระสุสานสมเด็จพระเจ้าอู่ทุมพร **คุณปองขวัญ สุขวัฒนา ลาซุส** อุปนายกสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ **คุณปฏิพัฒน์ พุ่มพงษ์แพทย์** นักโบราณคดี ข้าราชการบำนาญของกรมศิลปากร อดีตผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ ๗ จังหวัดน่าน อดีตหัวหน้า

คุณอุ วิน หม่อง คุณวิจิตร ชินาลัย คุณมิกกี้ ฮาร์ท

คุณปฏิพัฒน์ พุ่มพงษ์แพทย์

อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา **คุณมิกกี้ ฮาร์ท** สถาปนิก นักประวัติศาสตร์ชาวพม่า **คุณอุ วิน หม่อง** นักโบราณคดีและผู้เชี่ยวชาญการอนุรักษ์โบราณสถานชาวพม่า ได้ร่วมกันสำรวจพื้นที่และขุดค้นองค์สุสาน เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ถึง ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

บาตรมรกต ที่ขุดพบในสกลุ

บาตรมรกต ชั้นที่สมบูรณ
บรรจุอัฐิของพระสงฆ์ระดับรองสังฆนายก

ทีมงานทำการสำรวจสกลุทองคำสูงที่คิดว่าใช้กลับไม่มีหลักฐานใดๆ แต่เมื่อนำขยะออก ถากหญ้าที่รกชัฏและจัดเก็บพื้นที่ให้โล่งเตียน ได้พบกำแพงแก้วที่ล้อมรอบสกลุทองคำประธาน และพบสกลุทองคำเล็กทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ สกลุอยู่ภายในกำแพงแก้วหมายถึงความสำคัญของบุคคลผู้นั้น และทิศของสกลุอยู่ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

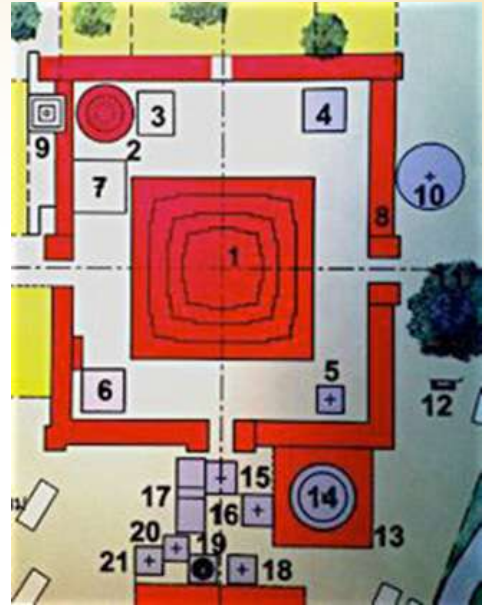
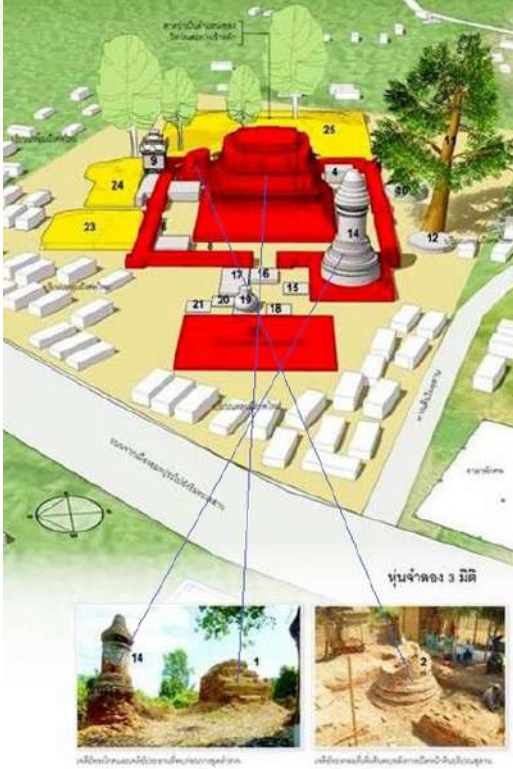
ของเจดีย์ประธานซึ่งถือเป็นทิศมงคลของวัฒนธรรมพม่า และเมื่อขุดในองค์สกลุทองคำนี้ ก็พบ บาตรมรกตซึ่งอยู่บนพานแว่นฟ้า

ตัวบาตรฝังกระจกเกรียบ กระจกนี้ผลิตได้ในเมืองอังวะที่เดียวเท่านั้น จึงทำให้กรุงอังวะมีชื่อว่า รัตนะบุระอังวะ หมายถึงเมืองแห่งแก้ว ซึ่งแก้วดังกล่าวคือกระจกที่หุงทำได้เฉพาะที่เมืองนี้

สิ่งที่อยู่ในบาตรมรกต คือ ผ้าสีจีวรห่ออัฐิในบาตรทั้งหมด รวมทั้งมีสายรัดประคด (ผ้ารัดเอวของพระ) เป็นอันยืนยันได้แน่นอนว่า อัฐิในบาตรเป็นของพระสงฆ์แน่นอน และคงเป็นพระสงฆ์ที่สูงศักดิ์ด้วย

เมื่อเรื่องถึงผู้ว่าการรัฐมณฑลทะเลย์ นายอุออง หม่อง ได้เชิญคณะทำงานให้เข้าพบเพื่อรับฟังรายงานโดยละเอียดทันที โดยในที่ประชุม ได้มีข้าราชการระดับสูงของเมียนมาหลายท่าน เข้าร่วมด้วย มีประเด็นสรุปว่า โบราณสถานที่พบมีทั้งหมด ๕ รายการ ได้แก่

๑. สกลุทองคำประธานฐานสี่เหลี่ยม
๒. ส่วนฐานของสกลุทรงโกศ เป็นพื้นปูอิฐที่มีความเก๋าร่วมสมัยกับสกลุทองคำประธาน ส่วนตัวสกลุทรงโกศนั้น ลักษณะของอิฐก่อบ่งบอกว่าสร้างในสมัยหลัง
๓. กำแพงแก้วที่มีความสัมพันธ์กับสกลุทองคำประธาน เป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสขนาดกว้างและยาว ๒.๕๐ เมตรโดยรอบ มีช่องทางเข้าทั้ง ๔ ทิศ
๔. ภายในกำแพงแก้วด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ได้พบฐานและส่วนบนของสกลุขนาดเล็กกว่าอีกองค์หนึ่ง ซึ่งไม่เคยคาดคิดมาก่อนว่าจะมี เมื่อเปิดหน้าดินแล้วจึงพบฐานสกลุซึ่งมีอายุของอิฐเท่ากับสกลุทองคำประธาน
๕. พื้นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านทิศตะวันตกภายนอกกำแพงแก้ว ขนาด ๔ x ๕ เมตร

โบราณสถานทั้ง ๕ รายการนี้ ถือว่ามีอายุเก่าแก่ อายุอยู่ระหว่างปี พ.ศ. ๒๓๓๙ - ๒๓๔๑ มีหลักฐานทางสถาปัตยกรรมในยุคหลังอื่นๆ ที่ส่วนใหญ่ค้นพบนอกกำแพงแก้ว ที่เด่นชัดคือ อีฐก่อรูปหม้อแบบบูรณคตะ (หม้อใส่ดอกไม้บูชาพระ ตามวัฒนธรรมอินเดียโบราณ) (๑๙) เส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕๐ เมตร นอนตะแคงอยู่พร้อมฐานสี่เหลี่ยมบนพื้น และพบฐานสี่เหลี่ยมแบบเดียวกับที่สำหรับรองรับหม้อบูรณคตะ อีก ๗ ฐาน ฐานรูปทรงกลมและเหลี่ยม แสดงว่าเคยรองรับสถูปขนาดเล็กอีกหลายฐานรายรอบ พบภายในกำแพงแก้ว ๒ ฐาน มีซากสถูปองค์หนึ่งที่ต้นโพธิ์โอบอุ้มขึ้นไปลอยไว้

นายदान ส่วย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (ในขณะนั้น) ท่านเป็นนักประวัติศาสตร์ที่มีผลงานทางวิชาการหลายเล่ม สนใจการขุดค้นสถูปครั้งนี้เป็นอย่างมาก ได้เดินทางมาเยี่ยมชมโครงการพร้อมนำคณะเจ้าหน้าที่และสื่อมวลชนร่วมสังเกตการณ์ ได้ให้ข้อมูลว่า ตามหลักฐานฝ่ายพม่ามีอยู่ว่า เมื่อพระเจ้าบุดงวายพระเพลิงพระศพพระภิกษุพระเจ้าอุทุมพรที่สุสาน

ชาวโยเดียแล้ว ก็ได้สร้างอนุสรณ์สถานและบรรจุพระบรมอัฐิไว้ในพระสถูป เพราะชาวโยเดียและชาวอมรปุระเชื่อว่าพระเจ้าอุทุมพรทรงเป็นพระอรหันต์ ส่วนพระอังคารและเถ้าถ่านที่เหลือก็มีได้เก็บไปไหน แต่ให้สร้างสถูปอีกองค์หนึ่งทับไว้

พระบรมอัฐิพระเจ้าอุทุมพร..จริงหรือเท็จ

เมื่อพบหลักฐานสำคัญในสถูปเช่นนี้เป็นเหตุให้ทางรัฐมณฑลยะเลยทบทวนนโยบายย้ายรื้อสุสานหันกลับมาอนุรักษ์โบราณสถานแห่งนี้แทน เพราะสันนิษฐานว่าเป็นพระสถูปของกษัตริย์ไทย ในขณะที่ทางการของประเทศไทยไม่ได้ออกมารับรอง **ยังคงนิ่งสงบ** เป็นเหตุให้คุณวิจิตร ชินาลัย ผู้อำนวยการโครงการฯ ต้องประกาศยุติการสำรวจสุสานลินชินกงในเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ต่อมาในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ นายเอนก สีหามาตย์ อธิบดีกรมศิลปากร (ในขณะนั้น) ออกข่าว **ไม่รับรองพระอัฐิที่ขุดพบนี้** จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลพม่าสั่งระงับการขุดสำรวจในสุสานลินชินกง

ข่าวหนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ เมื่อวันที่

๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ นายเอนก สีหามาตย์ อธิบดีกรมศิลปากร กล่าวว่า การเดินทางไปศึกษา ข้อมูลครั้งนี้ กรมศิลปากร ได้หารือกับกรมโบราณคดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาแล้ว รับทราบ ข้อมูลว่า การขุดค้นดังกล่าวยังไม่ได้รับอนุญาต จากรัฐบาลกลางของเมียนมา เพียงแต่มีการขออนุญาตจากคณะกรรมการพัฒนาเมืองมัณฑะเลย์ เท่านั้น จึงถือว่า ยังไม่ได้รับการรับรองจากรัฐบาล ของทั้ง ๒ ประเทศอย่างเป็นทางการ ขณะเดียวกัน รายงานการขุดค้นของสมาคมจิตพรณ ที่เสนอ มายังกรมศิลปากร ก็มีข้อขัดแย้งหลายประการ ที่ทำให้ไม่มีความน่าเชื่อถือ และการดำเนินงาน ยังไม่มีนักโบราณคดีทั้งของไทยและพม่าร่วม คณะทำงานดังกล่าว จึงไม่อาจสรุปหลักฐานทาง โบราณคดีว่า สลูปที่ค้นพบเป็นที่บรรจุพระบรมอัฐิ สมเด็จพระเจ้าอู่ทุมพรหรือไม่ ดังนั้น จึงถือว่า ทางของไทยไม่รับรองการขุดค้นดังกล่าว ซึ่งควร

นายวิจิตร ชินาลัย (ที่ ๒ จากซ้าย) ผอ.โครงการอนุรักษ์ สถานมหาราชพระเจ้าอู่ทุมพร, ดร.สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา (ที่ ๒ จากขวา) ที่ปรึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, นายมิกกี ฮาร์ท (ขวาสุด) นายกสมาคมมิตรภาพ พม่า-ไทยจิตพรณและนางปองขวัญ สุวัฒนาลาซูล(ซ้ายสุด) อุปนายกสมาคมสถาปนิกสยามฯ และรองผู้อำนวยการ โครงการฝ่าย ข้อมูลข่าวสารโครงการอนุรักษ์สถานฯ ร่วมแถลงข่าวโครงการอนุรักษ์สถานมหาราชพระเจ้า อู่ทุมพร ณ สุสานล้านช้าง อมรปุระ สหภาพเมียนมาร์ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

มีการศึกษาข้อมูลให้รอบด้านมากกว่านี้

นายนิติ แสงวัฒนธน์ นักโบราณคดีเชี่ยวชาญ กรมศิลปากร ตั้งข้อสังเกตว่า ตนลงพื้นที่จริง และได้พิจารณารายงานสรุปผลการปฏิบัติงาน ด้านโบราณคดีที่สุสานลินชินกง พบว่าเอกสาร ต่างประเทศที่ทางภาคเอกชนไปขุดค้น กล่าวอ้างถึงว่า มีการบันทึกถึงสถาปนาองค์นี้ว่ามีการบรรจุพระบรมอัฐิ สมเด็จพระเจ้าอู่ทุมพร ซึ่งที่จริงแล้วเอกสาร ฉบับดังกล่าว บอกว่ามีหลักฐานที่ถือว่าสำคัญ มากชิ้นหนึ่ง คือ ภาชนะทำด้วยดินเผาประดับ กระจก มาถึงหน้าสุดท้ายกลับมาเรียกภาชนะนี้ว่า บาตรแก้วมรกต ทำไมจึงไม่ใช่ชื่อนี้ตั้งแต่ต้น ถือว่า เป็นการเขียนที่ไม่สุจริต เป็นการโน้มน้ำหนักในข้อมูล อยากให้คนอื่นเข้าใจได้ว่า บาตรนี้เกี่ยวข้องกับ เจ้านายที่เป็นพระสงฆ์

นักโบราณคดีเชี่ยวชาญ กล่าวอีกว่า รายงาน ฉบับนี้ นักโบราณคดีทั่วโลกไม่ถือเป็นรายงานทาง โบราณคดี เพราะไม่มีการอ้างอิงกระบวนการ ทำงานอย่างเป็นระบบ เช่น ไม่บอกกำหนดอ้างอิง ไม่บอกพิกัดที่ตั้ง ไม่บอกลักษณะการขุด เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการรายงานถึงการอ้างอิงเอกสาร ว่า เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพระเจ้าอู่ทุมพรนั้น มาจากเอกสารโบราณพม่าชื่อ พาราไบค์ เอกสาร พาราไบค์เก็บไว้ที่ห้องสมุดลอนดอน ชั้นที่ ๙๙ /๒๘๘ บันทึกถึงที่ตั้งพระสลูป ตนขอยืนยันว่า ข้อความนี้ไม่มีบรรจุไว้ในเอกสารพาราไบค์ ไม่มี ระบุขนาดนั้น

นอกจากนี้ในการสัมภาษณ์ในรายการ โทรทัศน์ ๑๐๘ พันก้าว ตอน ตามรอยบาท สมเด็จพระ เจ้าฟ้าอู่ทุมพร จาก “กษัตริย์” สู่ “เซलयพลัดถิ่น” ตอน ๓ ออกอากาศเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ นายเอนก สีหามาตย์ ยังกล่าวว่าการทำงานของ ทีมงานไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการของนักโบราณคดี

นายอุวินหม่อง กับบาทกรรมกต ที่ซุ้ตพบในสลูบ

และที่สำคัญ กระจกที่พบไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นใคร แต่คิดว่าเป็นพระชนชั้นสูง ก็ไม่อาจทราบได้ว่าเป็นพระรูปไหน อาจจะเป็นพระพม่าก็ได้ หลักฐานชัดๆ เช่น พระสุพรรณบัฏที่บ้านทีกชื่อเจ้าของอัฐิไม่ปรากฏ ดังนั้นอัฐิที่พบนี้จึงไม่ควรด่วนสรุปว่าเป็นพระบรมอัฐิของพระเจ้าอู่ทุมพร

การตามหาหลักฐานพระบรมอัฐิ พระเจ้าอู่ทุมพร ที่วัดข่ามีนเว เมืองสะกาย

สาเหตุที่นายเอนก สีหามาตย์ เชื่อว่าลินชินกง ยังไม่ใช่สุสานที่มีพระบรมอัฐิของพระเจ้าอู่ทุมพร นั้น เพราะมีรายงานจากข้าราชการกรมศิลปากร อีกหลายท่านที่แสดงความเห็นต่อเรื่องนี้ ดังนี้

เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ในช่วง ผู้จัดการออนไลน์ นายสด แดงเอียด ผู้เชี่ยวชาญด้าน โบราณคดีและอดีตอธิบดีกรมการศาสนา (ศน.) ให้สัมภาษณ์ว่า ตนได้เดินทางมาพร้อมกับ

นายสด แดงเอียด

คณะกรรมการยูเนสโก เพื่อศึกษาเรื่องราวชาว อูร์ยาในพม่า โดยเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้เดินทางมายังเมืองสะกาย เพื่อค้นหาร่องรอยชาว อูร์ยา ได้พบพระอินตาคา

เจ้าอาวาสวัดข่ามีนเว วัย ๖๕ ปี ท่านได้พาไปยังจุดมุมเจดีย์ด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นเจดีย์ประธานของวัด ในขณะนั้นได้มีการบูรณะเป็นศิลปะพม่าหมดแล้ว บริเวณด้านข้างมีศิลาจารึกภาษาสันสกฤต แปลความหมายได้ว่ามีเจ้านายไทยในฐานะพระภิกษุ ได้มรณภาพลง และมีการจัดพิธีปลงพระศพเป็นการใหญ่โต หลังจากจัดพิธีแล้วเสร็จก็ได้นำพระบรมอัฐิมาบรรจุไว้ที่เจดีย์ด้านตะวันออกเฉียงใต้ของวัดดังกล่าว พระอินตาคายังได้นำตัวจารึกที่เป็นกระดาศสามาให้ตนและคณะได้ชมด้วย

“ปัจจุบันเจดีย์ที่พบมีการบูรณะในแบบพม่าหมดแล้ว แต่เจ้าอาวาสท่านยืนยันว่าสมัยก่อนไม่ใช่ศิลปะแบบพม่า มีเรื่องเล่ากันว่าเจ้านายภิกษุองค์นี้สิ้นพระชนม์เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๒๕ เมื่อเทียบแล้ว เป็นปีที่รัชกาลที่ ๑ ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ แสดงว่าพระภิกษุรูปนี้มาอยู่ที่เมืองอังวะได้ ๑๕ ปีแล้ว นอกจากนี้เจ้าอาวาสยังได้นำคณะไปยังกุฎิ ซึ่งมีพระพุทธรูปเป็นพระไม้ปางสมาธิปางมารวิชัยปางยืน ลงรักปิดทองอยู่ในศาลา จากที่ได้เห็นคิดว่าเป็นพระศิลปะอูร์ยา ซึ่งทั้งหมดผมบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในสมุดบันทึกส่วนตัว ผมไม่ยืนยันว่าที่วัดแห่งนี้จะเป็นสถานที่บรรจุพระบรมอัฐิสมเด็จพระเจ้าอู่ทุมพรหรือไม่ ถ้าวินิจฉัยอยู่ในร่วมสมัย เพียงแต่พระอินตาคาเล่าให้ฟังและมีศิลาจารึกบ่งบอก และการลงพื้นที่ครั้งล่าสุดกับกรมศิลปากร เมื่อเร็วๆ นี้ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๗) ผมได้นำคณะไปยังวัดดังกล่าว แต่ปรากฏว่าพระอินตาคา ได้มรณภาพไปแล้ว ๘ ปี ปัจจุบันมีพระปัดตันตะมาเต็งตะเป็นเจ้าอาวาส ท่านได้เล่าว่าหลังจากพระอินตาคามรณภาพ ได้มีการเคลื่อนย้ายพระพุทธรูปและบันทึกของพระอินตาคาไปยังเมืองย่างกุ้งแล้ว ทำให้การลงพื้นที่ครั้งนี้

ไม่พบความคับหน้า อย่างไรก็ตามขอเน้นย้ำว่าผมไม่ได้ยืนยันว่าเจดีย์ของวัดแห่งนี้คือสถูปของพระเจ้าอู่ทุมพร ผมมองว่าไม่ควรรีบร้อน ต้องหาหลักฐานให้ชัดเจน เพราะเกี่ยวข้องกับคนไทยทั้งประเทศ ถ้ายังไม่มีอะไรบ่งชี้ชัดเจน ก็ต้องค่อยๆศึกษา” นายสด แดงเอียด กล่าว

ทั้งนี้ นายเอนก สีหามาตย์ ได้ให้สัมภาษณ์กับ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ว่า ขณะนี้ได้พบหลักฐานสำเนาหลักศิลาจารึก ภาษามอญโบราณของนายสัญญาชัย หมายมั่น อดีตหัวหน้าอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง ซึ่งเป็นคณะทำงานที่ร่วมเดินทางไปกับนายสด แดงเอียด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งเก็บรักษาไว้ ณ หอจดหมายเหตุแห่งชาติในประเทศไทย ขณะนี้ได้สั่งให้คณะทำงานเร่งการตรวจสอบเอกสาร และให้ผู้เชี่ยวชาญแปลเนื้อหาของศิลาจารึกดังกล่าวออกมา คาดว่าภายใน ๑ สัปดาห์น่าจะแปลเสร็จเรียบร้อย หากเนื้อความระบุว่ามิเจ้านายไทยในสมณเพศมรณภาพและนำพระอัฐิมาบรรจุที่เจดีย์วัดข่ามินเวจจริง ก็จะประสานกับกรมโบราณคดี พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอสมุด กระทรวงวัฒนธรรมแห่งเมียนมา เพื่อส่งชุดคณะทำงานไปศึกษารายละเอียดร่วมกันอีกครั้ง พร้อมทั้งหารือถึงแนวทางศึกษาต่อไป

แต่ถึงปัจจุบันปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ก็ยังไม่มีข่าวความคับหน้าในเรื่องนี้แต่อย่างใด

**ข้อสันนิษฐาน : สุสานลินชินกง
ไม่มีพระบรมอัฐิของพระเจ้าอู่ทุมพร**

นายพิเศษ เจียจันทรพงษ์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษกรมศิลปากร ได้แสดงความเห็นต่อกรณีนี้ ดังนี้

- หลักฐานที่บ่งชี้ว่าสถูปในสุสานลินชินกงเป็นที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิพระเจ้าอู่ทุมพรไม่มี

ความน่าเชื่อถือและขัดแย้งกับหลักฐานพม่าอื่น ๆ

- แนวคิดเรื่องการตามหาสถูปพระบรมอัฐิน่าจะมาจากพระนิพนธ์ เทียวเมืองพม่า ของสมเด็จพระยาตำราจราชานุภาพ แต่ไม่ได้นำมาทั้งหมด และยังถูกเบี่ยงเบนไปในทิศทางอื่น ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเป็นการรับใช้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวพม่าที่กำลังเฟื่องฟู

- หลักฐานที่ค้นพบใหม่ยังไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะยืนยันได้ว่าเป็นพระบรมอัฐิพระเจ้าอู่ทุมพร เรื่องนี้ควรยุติตั้งแต่ค้นพบว่าสถูปที่สงสัยกันมานานมิใช่ที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิ แต่ที่มขุดค้นยังไปขุดเจดีย์องค์อื่นแทนแล้วพยายามยืนยันว่าใช่

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ มีอาจารย์มหาวิทยาลัยรามคำแหงท่านหนึ่งไปเที่ยวพม่า บอกว่าพบเจดีย์พระบรมอัฐิพระเจ้าอู่ทุมพร เรื่องนี้เป็นข่าวในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ มีการทำหนังสือถึงนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น เรื่องก็มาที่กรมศิลปากร ขณะนั้นผมรักษาการตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร จึงให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลและเอกสาร อาจารย์ท่านนั้นเปิดเผยว่าได้เค้าเรื่องจากบทความ ดร.ทิน หม่อง จี ในนิตยสารเพื่อธุรกิจและการท่องเที่ยวชื่อ ทูเดย์ มาทราบภายหลังจากว่าดอกเตอร์ท่านนี้เป็นนายแพทย์เกษียณจากมหาวิทยาลัยแพทย์เมืองมัณฑะเลย์ ไม่ใช่ดอกเตอร์ทางประวัติศาสตร์

นายเอนก สีหามาตย์

นายพิเศษ เจียจันทรพงษ์

“ในบทความ ดร.ทิน หม่อง จี มีข้อสงสัยถึงที่มาของหลักฐานที่จะชี้ว่าสุปหรือบริเวณดังกล่าวเป็นที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิพระเจ้าอุทุมพรหรือไม่ มีการอ้างเอกสารโบราณ โดยขึ้นที่เป็นปัญหาคือ สมุดพม่า (Parabaik, folded pages) ที่เล่าว่าก่อนสวรรคตพระเจ้าอุทุมพรทรงบรรยายความเศร้าโศกช่วงเสียดวง บันทึกลงในสมุดพม่าเล่มนี้เป็นภาษามอญ ต่อมาเมื่อพระวงศ์ไทยแปลเป็นภาษาอังกฤษ พิมพ์ในวารสารสยามสมาคม ช่วงทศวรรษ ๑๙๗๐ หลักฐานนี้คือหนังสือ คำให้การขุนหลวงหาวัด ซึ่งทราบกันดีว่าเป็นประวัติศาสตร์อยู่ยงจากปากคำของเชลยศึกอยู่ยงหลายคนที่ราชสำนักพม่าบันทึกไว้ ความตอนนี้แสดงว่า ดร.ทิน หม่อง จี มีเชนนักวิชาการที่แท้จริง เพราะความตอนนี้เท่ากับเป็นการเพิ่มบทโศกให้แก่พระเจ้าอุทุมพร ทั้งๆ ที่ไม่มีการกล่าวถึงแม้แต่น้อยในหนังสือเล่มนี้”

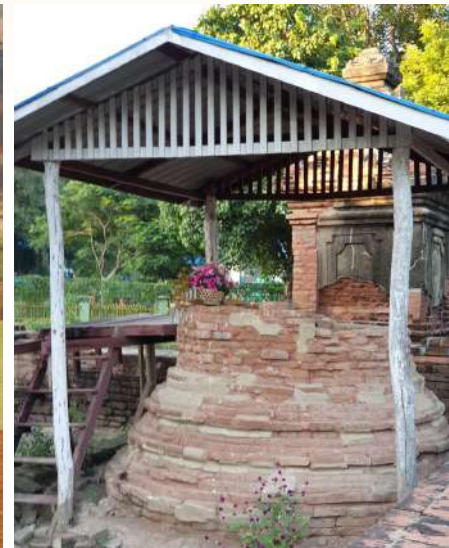
หลักฐานอีกชิ้นที่ยังตรวจสอบไม่ได้คือ ‘ภาพเขียนในสมุดพม่าโบราณ’ เท่าที่อ่านบทความของ ดร.ทิน หม่อง จี คำบรรยายใต้ภาพไม่ได้ยาวอย่างที่มีการอ้างในปัจจุบัน จากหนังสืออ้างอิงท้ายบทความทำให้ทราบว่าเขาเอามาจากบทความที่เขียนในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ (สมัยรัชกาลที่ ๕) วิเคราะห์ภาพบุคคลในฉลองพระองค์กษัตริย์ที่มีคำบรรยายว่า ‘พระเจ้าเอกทัศน์’ ว่าควรเป็นภาพพระเจ้าอุทุมพรมากกว่า ผมพอวินิจฉัยได้ว่าสมัยนั้นนักประวัติศาสตร์พม่าทราบดีจากพงศาวดารพม่าเองว่าพระเจ้าเอกทัศน์เสด็จสวรรคตที่กรุงศรีอยุธยา คำบรรยายใต้ภาพนั้นจึงขัดแย้งกับสิ่งที่บันทึกในพงศาวดารพม่า เพราะมีการระบุชัดเจนว่าพระเจ้าอุทุมพรทรงอยู่ในสมณเพศขณะเสด็จสวรรคตที่อังวะ ถ้าใช่ ทำไมยังทรงเครื่องกษัตริย์อยู่ น่าสงสัยว่าภาพนี้ไม่น่าเกี่ยวข้องกับ

พื้นที่สุปที่มีการขุดค้นมาแต่น้อย

“ส่วนหลักฐานที่เป็นคำบอกเล่าของคนในพื้นที่รอบสุสานว่าที่นั่นมีสุปองค์หนึ่งเป็นที่บรรจุพระบรมอัฐิ ‘พระเจ้าแผ่นดินนอกราชบัลลังก์’ องค์หนึ่งซึ่ง ดร.ทิน หม่อง จี มีความเห็นว่าหมายถึงพระเจ้าอุทุมพร เพราะสุปองค์นั้นไม่เหมือนกับสุปทั่วไปของพม่า น่าจะเป็นศิลปะไทยมากกว่า ผมได้เคยทำบันทึกชี้แจงว่าเป็นสุปฝีมือช่างพม่าอย่างชัดเจนไปแล้ว โดยการชี้ให้เห็นรายละเอียดของลวดลายบนสุปว่าเป็นศิลปะพม่า”

“เรื่องนี้ถ้าเราลองไปดูหนังสือ เที้ยวเมืองพม่า ของสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ที่ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ เล่าเรื่องพระองค์เสด็จพม่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๙ เพื่อค้นหาสุปศิลปะไทย อันจะแสดงหลักฐานว่าเป็นสุปพระบรมอัฐิของพระเจ้าอุทุมพร แต่ก็ไม่พบ ข้าทรงชี้ว่าต้องไปตามหาที่เมืองสะกาย ฝั่งตรงข้ามเมืองอังวะตามที่มีบันทึกในพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา แต่น่าแปลกใจที่หนังสือเล่มนี้กลับไม่ถูกอ้างโดย ดร.ทิน หม่อง จี แต่อย่างใด การที่เขาไม่ได้อ้างถึง เที้ยวเมืองพม่าที่น่าจะเป็นต้นความคิดการตามหาสุปบรรจุพระบรมอัฐิพระเจ้าอุทุมพร ทั้งๆ ที่ถูกแปลเป็นภาษาอังกฤษพร้อมกับ ไทยรบพม่า ของสมเด็จฯ กรมพระยาดำรงฯ ที่เขาอ้างนั้น น่าจะต้องการแสดงว่าตนเป็นผู้ริเริ่มเรื่องนี้”

“ในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่องนี้ดังอีกหลังจากทางการของเมืองมัณฑะเลย์มีโครงการจะรื้อสุสานที่เขาจะรื้อเพราะไม่เห็นความสำคัญ คนไทยกลุ่มหนึ่งก็โวยวาย มีหัวหน้าสถาปนิกคนหนึ่งยกประเด็นจากปีพ.ศ. ๒๕๓๘ ขึ้นมาอีกในปีพ.ศ. ๒๕๕๖ ผมไม่ทราบว่ามီးอะไรเบื้องหลังหรือไม่ แต่เรื่องก็

ถูกส่งมากระทรวงวัฒนธรรมและกรมศิลปากรอีก มีการประชุมกันเรื่องนี้ ผมก็เล่าให้ผู้เกี่ยวข้องฟัง แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ต่อมาก็ปรากฏว่า มีการส่งอาสาสมัครไปขุดค้น มีรายงานออกมา ได้อ่านแล้วก็มีการประชุมอีกครั้ง”

“กรณีหลักฐานใหม่ เรื่องนี้ไปไกลมาก จากรายงานการขุดค้นสลูบที่ผมได้อ่าน สลูบที่ เชื่อว่าใช้ก็ไม่พบอะไรเลย ซึ่งตามทีควรเป็นก็คือเรื่องจบได้แล้ว แต่กลับไปขุดเจดีย์รายรอบเจดีย์ประธานใกล้กัน พอพบวัตถุที่หน้าตาคล้ายบาตรพระสงฆ์แต่เปิดฝาไม่ได้ ก็อ้างว่าน่าจะใช่เจดีย์องค์นี้แหละ จะขอให้กรมศิลปากรตรวจสอบ ผมก็บอกว่าผู้ขุดค้นไปตกลงกับพม่าเองแล้วจะให้กรมศิลปากรไปได้อย่างไร การขุดค้นทางโบราณคดีเราต้องรู้ขอบเขตเครื่องมือที่มีอยู่ การขุดค้นมิใช่เครื่องมือที่จะเอาไปพิสูจน์ว่าเป็นกระดูกของใคร อย่าทำเลย...อายเขา ไม่ใช่อะอะขุดค้น ๆ ในรายงานยังบอกว่าเจอกระดูกนอกภาชนะชั้นนี้ด้วย ก่อนจะบอกว่าเจอในภาชนะ ผมยังมองว่า ถ้าเป็นพระบรมอัฐิจริงก็ต้องอยู่ในเจดีย์องค์ประธาน จะอ้างว่าสร้างแบบกษัตริย์พม่าก็ไม่ได้ เพราะท่านไม่ใช่กษัตริย์พม่า

ส่วนหลักฐานที่พบในวัดปากป่า^๒ คือพระพุทธรูป ๖๗ องค์ที่อ้างว่าเป็นศิลปะอยุธยา นั้น ก็มีข้อคัดค้านคือ จำนวนมากเป็นปางขัดสมาธิเพชรที่อยุธยาไม่นิยมทำ แต่พม่านิยม ฝีมือที่เห็นก็ไม่ใช่อ่างชันนคร อาจเป็นศิลปะล้านนา ล้านช้างก็ได้ ส่วนการพบพื้นซีเมนต์หนึ่งในผอบพร้อมพระพุทธรูปหายกก็ยังยากที่จะบอกว่าเป็นของพระเจ้าอู่ทุมพร ส่วนเรื่องพื้นที่ว่าไม่เจอในพื้นที่ขุดค้น ในรายงานนั้นก็ระบุว่าพบในพื้นที่ขุดค้น แต่ภายหลังก็บอกว่าพบที่วัดปากป่า ก็น่าแปลก

ส่วนที่มีการถอดลายเส้นจากสิ่งทีเชื่อว่าเป็นตราพระราชลัญจกรบนฐานพระพุทธรูปองค์หนึ่ง เป็นชื่อ ‘เจ้าฟ้าอู่ทุมพร’ ผมก็มองว่าไปไกลมาก ถ้าคิดจะโกหกกันจริงๆ ก็ควรจะรู้ด้วยว่าตัว

^๒ วัดปากป่า (Pak Pa) ในช่วงเวลาเดียวกับการขุดค้นสลูบลินชินกง เกิดเหตุการณ์ “กรแตก” ที่วัดปากป่า วัดที่เชื่อกันว่าพระภิกษุพระเจ้าอู่ทุมพรจำพรรษาในช่วงบั้นปลายพระชนม์ชีพ มีการค้นพบพระพุทธรูป ๖๗ องค์ ผอบบรรจุพระหยกและพื้นมนุษย์ซึ่งคาดว่าน่าจะนำมาจาก การถวายพระเพลิงพระบรมศพพระเจ้าอู่ทุมพร จากหลักฐานเหล่านี้ทำให้นายมิกกี้ ฮาร์ท นักวิชาการชาวพม่า หนึ่งในทีมขุดค้นสลูบที่ลินชินกง เชื่อมั่นว่าพระพุทธรูป พื้นมนุษย์ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับพระบรมอัฐิ

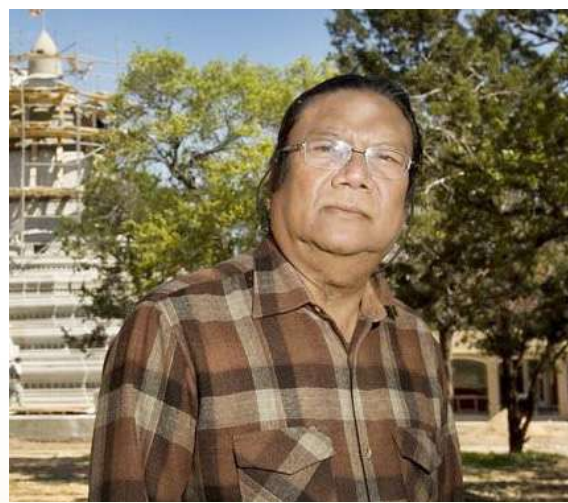
หนังสือแบบที่อ้างว่าเป็นหลักฐานนั้น สมัยอยุธยา มิได้มีลักษณะอย่างที่นำมาแสดง ในอดีตกษัตริย์อยุธยาไม่ใช่ของแบบนี้ ชื่อกษัตริย์อยุธยาจำนวนมากก็เป็นชื่อที่คนรุ่นเราเรียกโดยได้จากหลักฐานประเภทตำนาน พงศาวดาร ฯลฯ เราไม่รู้ว่ายุคนั้นพระนามที่แท้จริงเป็นอย่างไร ชื่ออุทุมพรนี้ก็ได้อาจมาจากหลักฐานประเภทตำนาน เป็นไปได้ว่าตำนานเรื่องสถาปพระเจ้าอุทุมพรในตำแหน่งปัจจุบันนั้น ต้นเรื่องคือบทความ ดร.ทิน หม่อง จี ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ นิตยสารที่ตีพิมพ์บทความนี้เป็นนิตยสารเพื่อการท่องเที่ยว ปีต่อมาคือ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นปีที่ท่องเที่ยวพม่า เรื่องนี้จึงอาจเป็นไปได้เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อัฐิที่เจอล่าสุดจึงอาจเป็นพระบรมอัฐิกษัตริย์ล้านช้าง ล้านนาก็ได้ หรือจะเป็นของคนที่พื้นเมืองพม่ารุ่นหลังก็ได้ เพราะไม่ได้มีแต่ชาวโยเดียเท่านั้นที่อาศัยอยู่แถบนั้น ถ้าอ่านหลักฐานทางประวัติศาสตร์จะพบว่ามี การขอตัวเชื้อพระวงศ์จากอาณาจักรต่างๆ มาไว้ที่ราชสำนักพม่าตั้งแต่สมัยพระเจ้าบุเรงนอง แล้วส่งกลับไปครองราชย์ที่เมืองเดิมเมื่อมีคำขอมาคำบอกเล่าที่ว่าเป็นสุสานอดีตกษัตริย์จึงยากมากที่จะระบุตัวว่าเป็นใคร

“ตอนนี้คำบอกเล่าได้เปลี่ยนจาก ‘อดีตกษัตริย์พระองค์หนึ่ง’ กลายเป็น ‘พระเจ้าอุทุมพร’ ไปแล้ว ยังมีปัจจัยของการท่องเที่ยวเข้ามา เรื่องนี้เราจะหาหลักฐานคำบอกเล่าที่บริสุทธิ์ยากแล้ว การไปขอเขาชุด ถ้าผมเป็นผู้ว่าฯ มณฑลเลย ผมก็ให้ชุด แต่เป็นการติดต่อกับทางการท้องถิ่น ไม่ใช่รัฐบาลกลางที่มีผู้เชี่ยวชาญเรื่องนี้ ขอนักวิชาการ เขาก็ส่งใครมาไม่รู้สองคน มาดูๆ แล้วก็ไป เสนอโครงการเข้าไปเขาก็พิจารณา ผมให้คะแนนความเป็นไปได้เรื่องนี้น้อยมาก เต็ม ๑ ให้ ๐.๐๐๐๑ ตอนนี้เป็นเรื่องทางธุรกิจแล้ว ไม่ใช่เรื่องทางวิชาการ เราต้องอ่านข่าวอย่างมีวิจารณญาณ ถ้าอยากไปเที่ยวผมไม่ค้าน ถ้ามีเงินที่จะไปได้ ผมเสนอให้ไปดูของดีที่เมืองพุกาม หรือที่เที่ยวที่น่าพักผ่อนจริงๆ ดีกว่า ไปดูของจริงกันเถอะ หรือถ้าจะศึกษาจริงๆ ทำเรื่องชุมชนโยเดียแถบนั้นจะดีกว่าหรือไม่”

นักโบราณคดีพม่าเชื่อว่าเป็นพระสฤประจิม

ขณะที่ทางนักโบราณคดีในส่วนที่เป็นข้าราชการไทยไม่รับรองหลักฐานที่ค้นพบจากสุสานลินชินกง สำหรับทางพม่ากลับมีความเห็นที่ตรงกันข้าม นายอู วิน หม่อง (U Win Maung) ผู้เชี่ยวชาญ การอนุรักษ์ โบราณสถานจากประเทศพม่า เปิดเผยหลักฐาน และข้อเท็จจริง ที่ชุดค้นพบ ทำให้เชื่อว่าสุสานแห่งนี้มีสฤประจิมที่บรรจุพระบรมอัฐิสมเด็จพระเจ้าอุทุมพรจริง เนื่องจากได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์มาอย่างรอบด้านแล้ว ได้แก่

๑. พงศาวดารพม่าคองบอง ที่มีบันทึกว่า พระราชวงศ์อยุธยาที่ถูกกวาดต้อนไปพม่า เมืองหลวงคืออังวะ จากนั้นจึงย้ายมาอยู่อมรปุระ
๒. สุสานลินชินกง ซึ่งเป็นสุสานสำหรับ

นายอู วิน หม่อง

ชนชั้นสูงชาวต่างชาติเท่านั้น

๓. ตามหลักฐานบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ในสมุดพม่า (parabaik) ระบุว่า มีพระมหากษัตริย์ไทยเคยได้รับการถวายพระเพลิงพระศพ จากกษัตริย์พม่า คือ พระเจ้าปดุง ที่สุสานล้านช้าง แห่งนี้

๔. ขนาดของอิฐที่สร้างกำแพงแก้ว พระพุทธเจดีย์องค์ประธาน และพระเจดีย์ทรงกลมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ภายในกำแพงแก้วที่พบ พระบรมอิฐ รวมถึงหลักฐานที่เป็นแท่นถวายพระเพลิงที่ต่อเนื่องกับกำแพงด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ เป็นอิฐร่วมสมัยที่ใช้สร้างกำแพงเมืองอมรปุระ

๕. ภาชนะบรรจุอัฐิทรงบาตร เป็นเครื่องเคลือบดินเผายุคอมรปุระ ซึ่งเป็นช่วงที่พระเจ้าอู่ทุมพรสวรรคต

๖. ลักษณะภาชนะบรรจุอัฐิทรงบาตร ตั้งอยู่บนพานแว่นฟ้า ประดับตกแต่งสวยงาม ซึ่งใช้กับเจ้านายชั้นสูงหรือพระมหากษัตริย์เท่านั้น

๗. อัฐิที่พบในภาชนะทรงบาตร นอกจากกระดูกแล้ว ยังพบกระดูกสายรัดประคด ทั้งหมดห่ออยู่ในผ้าจีวร แสดงว่าต้องเป็นเจ้านายชั้นสูงหรือพระมหากษัตริย์ที่ยังทรงเป็นพระสงฆ์หรือมหาเถระชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งหากวิเคราะห์ความพ้องต้องกันกับในสมัยนั้นก็มีพระองค์เดียว คือ สมเด็จพระเจ้าอู่ทุมพร

แม้จะมีความเห็นที่ไม่ตรงกัน แต่ความเป็นจริงคือ พระเจ้าอู่ทุมพรทรงเป็นพระสงฆ์และมรณภาพที่พม่า แม้ว่าจะไม่ปรากฏว่าสลับบรรจุพระบรมอัฐิของพระองค์จะอยู่ที่ใดก็ตาม ชาวพม่าและชาวโยเดียก็ให้ความเคารพนับถือพระองค์ดุจพระมหาเถระที่สำคัญพระองค์หนึ่ง การจะมีสถานที่ระลึกถึงพระองค์ท่านจึงเป็นที่มาของทีมทำงานทั้งสองฝ่ายจึงเห็นพ้องกันใน

การก่อตั้ง **สมาคมมิตรภาพพม่า-ไทยจิตพรรณ** เพื่อดำเนินงาน **“โครงการอนุรักษ์ปฏิสังขรณ์อุทยานประวัติศาสตร์มหาเถระอู่ทุมพระ”** (พม่าขนานพระนามพระเจ้าอู่ทุมพรว่า มหาเถระอู่ทุมพระ สะกดในภาษาอังกฤษว่า Maha Thera Udumbara) โดยฝ่ายพม่าจะเป็นผู้ดำเนินการ ฝ่ายเอกชนไทยจะเป็นผู้สนับสนุนในด้านการออกแบบก่อสร้างและเงินทุน ตามหลักการเดิม โดยไม่มีฝ่ายรัฐทั้งสองประเทศสนับสนุน

จากหลักฐานที่พบ แม้ความคิดเห็นของฝ่ายข้าราชการไทยมีความขัดแย้งกับทีมงานชุดค้นสลับชาวไทยและข้าราชการฝ่ายพม่า แต่ต่างมีเหตุผลที่สนับสนุนความเชื่อที่แตกต่างกันของตน

ความจริงแม้จะยังไม่ปรากฏ แต่ความเชื่อยังคงดำเนินต่อไป ความลับในสุสานลินชินกงสงบนิ่งมาเนิ่นนานกว่า ๒๕๐ ปี จนถึงวันนี้ แม้ความจริงจะเจียบงัน แต่ความเชื่อกลับส่งเสียงดังในความคิดคำนึง

ติดตาม ตามรอยสลับพระเจ้าอู่ทุมพร ตอน ๓ อนุสรณ์สถานด้วยรักและศรัทธา

ที่มาของข้อมูล

๑. นิตยสารศิลปวัฒนธรรม ฉบับสิงหาคม ๒๕๕๕
๒. นิตยสารสารคดี จริงหรือเข้าใจผิด พบ พระบรมอัฐิขุนหลวงหาวัดโนแดนอิรวดี ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖
๓. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการออนไลน์ ๗ มีนาคม ๒๕๕๗
๔. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ๗ มีนาคม ๒๕๕๗
๕. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐออนไลน์ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๗
๖. <http://www.reurnthai.com/index.php?topic=6834.0>
๗. สำนักข่าวอิศรา ฤ “สลับดัง” จะไม่เกี่ยวข้องกับ “พระเจ้าอู่ทุมพร” เลย? วันเสาร์ ที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕
๘. รายการโทรทัศน์ ๑๐๘ พันก้าว ตอน ตามรอยบาทสมเด็จพระเจ้าฟ้าอู่ทุมพร ตอน ๓ ออกอากาศเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๗

โทษของกาม

ทาน คีล สวรรค์

อานิสงส์ของ
เนกขัมมะ

เข้า อ้วน อุดอวม เข้มอ่อง อวดแอ้ว

อืดอาด อ่อนแอ อื่นอีก อวบอ้วน ... (ทาง เเอา)

อืด อัด แอบองค์ อกอัน อนันต์

ออก เอก อุดมอัน เอิบอิม เอ็มเอษ ฯ ... (ทาง OUT)

ปปัญจา

๑. วิสัชนาธรรม : เกร็ดความรู้เรื่องการสวดมนต์
๒. กวีนิพนธ์ : นมัสการพระพุทธเจ้า
๓. คมวาทะ : พระเถระกล่าวถึงเรื่องสวดมนต์
๔. ข้อคิดสะกิดใจ : สวดมนต์ทำไม ได้อะไรจากการสวดมนต์
๕. เกร็ดความรู้จากพระไตรปิฎก : อานุภาพของพระปริตร
พระคัมภีร์สาราถิวังศ์
๖. บทสวดสำคัญ ๑ : มหาปฏิจจาน พระสูตรที่แสดง
ให้เห็นถึงสัพพัญญุตญาณ
๗. บทสวดสำคัญ ๒ : มหาสติปฏิจจานสูตร ทางสายเอก
แห่งการบรรลุธรรม
๘. มุมมองทัศนะ : สวดมนต์ ต้นแบบชีวิตประเสริฐ
๙. พระฝรั่งเล่าเรื่อง : นวัตกรรมมาสวดมนต์ที่วัดอมราวดี
๑๐. กวีนิพนธ์ : พระโมรปริตร
๑๑. สารธรรมจากพระสูตร : มงคลชีวิต ๓๘ ประการ
มงคลสูงสุดที่มนุษย์ทำได้ (ตอนจบ)
๑๒. อัมปมงคล ๓๘ ประการ
๑๓. บทความ : สวดมนต์ ธรรมวิद्याศาสตร์แห่งการบำบัด
และเยียวยา
๑๔. ท่องไปในโลกบาลีไวยากรณ์ : กัจจายนไวยากรณ์
ตอน ๕ ประวัติคัมภีร์อรรถกถา
๑๕. คำถามจากผู้อ่าน : คำอธิบาย รสรส ศัพท์
๑๖. รัตนาวลี : ประทีปธรรมแห่งบาลี ตอน ๓
๑๗. ภาษาธรรม : สนทนาภาษาบาลี ตอน ๑๔
๑๘. ส่องประวัติศาสตร์ : ตามรอยสุภอุปพระเจ้าอุทุมพร ตอน ๒

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ตามประกาศสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

เรื่อง แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน พ.ศ. ๒๕๖๑
สำหรับหน่วยงานในราชการบริหารส่วนกลางสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แบบฟอร์มการขอเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ชื่อหน่วยงาน : ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

วัน/เดือน/ปี : ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๔

หัวข้อ: เอกสารประกอบการบรรยาย Virtual NCD Forum เรื่อง การสวมหน้ากากอนามัย และสติบำบัด
ในการควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๔

รายละเอียดข้อมูล (โดยสรุปหรือเอกสารแนบ)

เอกสารประกอบการบรรยาย Virtual NCD Forum เรื่อง การสวมหน้ากากอนามัย และสติบำบัด
ในการควบคุมป้องกันโรคไม่ติดต่อ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๔

Link ภายนอก: ไม่มี

หมายเหตุ:

ผู้รับผิดชอบการให้ข้อมูล

สุชาภา วรินทร์เวช

(นางสาวสุชาภา วรินทร์เวช)

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
วันที่ ๔ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ผู้อนุมัติรับรอง

สุชาภา วรินทร์เวช

(นางสาวสุชาภา วรินทร์เวช)

ตำแหน่ง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ (หัวหน้า)
วันที่ ๔ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ผู้รับผิดชอบการนำข้อมูลขึ้นเผยแพร่

พศวีร์ วัชรบุตร

(นายพศวีร์ วัชรบุตร)

นักทรัพยากรบุคคลปฏิบัติการ

วันที่ ๔ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๔